E26 — 254
7-17071.
254

СБОРНИКЪ
АДМИНИСТРАТИВНЫХЪ ПОСТАНОВЛЕНІЙ
ЦАРСТВА ПОЛЬСКАГО.

ВѢДОМСТВО ВНУТРЕННИХЪ И ДУХОВНЫХЪ ДѢЛЪ

ЧАСТЬ I.

ГОРОДСКОЕ ХОЗЯЙСТВО.

ТОМЪ I.

Заключающій Правила
О ГОРОДАХЪ ВООБЩЕ, А РАВНО О ГОРОДСКОЙ СОБСТВЕННОСТИ И ФУНДУШАХЪ.

ZBIÓR
PRZEPISÓW ADMINISTRACYJNYCH
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

CZĘŚĆ I.

GOSPODARSTWO MIEJSKIE.

TOM I.

ZAWIERAJĄCY PRZEPISY
O MIASTACH W OGÓLNOŚCI, ORAZ O WŁASNOŚCI I FUNDUSZACH MIEJSKICH.

1866.

E 26 254

СБОРНИКЪ
АДМИНИСТРАТИВНЫХЪ ПОСТАНОВЛЕНІЙ
ЦАРСТВА ПОЛЬСКАГО.

ВѢДОМСТВО ВНУТРЕННИХЪ И ДУХОВНЫХЪ ДѢЛЪ

ЧАСТЬ I.

ГОРОДСКОЕ ХОЗЯЙСТВО.

ТОМЪ I.

Заключающій Правила
О ГОРОДАХЪ ВООБЩЕ, А РАВНО О ГОРОДСКОЙ СОБСТВЕННОСТИ И ФУНДУШАХЪ.

ZBIÓR
PRZEPISÓW ADMINISTRACYJNYCH
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

CZĘŚĆ I.

GOSPODARSTWO MIEJSKIE.

TOM I.

ZAWIERAJĄCY PRZEPISY
O MIASTACH W OGÓLNOŚCI, ORAZ O WŁASNOŚCI I FUNDUSZACH MIEJSKICH.

1866.

НЭТ

Печатано по ВЫСОЧАЙШЕМУ повелѣнію.

ГОСУДАРСТВЕННАЯ
ПУБЛИЧНАЯ
ИСТОРИЧЕСКАЯ
БИБЛИОТЕКА РСФСР
31259 1985 г.

Варшава. — Въ Типографіи Бергера.

Drukowano z rozkazu NAJWYŻSZEGO.

Warszawa. — W Drukarni Bergera.

ОБЪЯСНЕНІЕ.

Помѣщенныя въ настоящемъ сборникѣ постановленія, относящіяся къ городскому хозяйству провинціальныхъ городовъ, заключаются въ трехъ томахъ и девяти отдѣлахъ, изъ которыхъ каждый состоитъ изъ соотвѣтственныхъ главъ.

Томъ I	заключаетъ въ себѣ:	Отдѣлъ I,	о городахъ вообще, и
		Отдѣлъ II,	о городской собственности и городскихъ фундушахъ.
Томъ II	„ „	Отдѣлъ III,	о судебной защитѣ городской собственности и присвоенныхъ городамъ правъ.
	„ „	Отдѣлъ IV,	о хозяйственномъ устройствѣ городовъ и принадлежащихъ онымъ недвижимостей.
	„ „	Отдѣлъ V,	о порядкѣ предположенія и приведенія въ исполненіе всякихъ работъ и улучшеній въ городахъ на счетъ городскихъ кассъ,—и
	„ „	Отдѣлъ VI,	о строительныхъ городскихъ капиталахъ.

OBJAŚNIENIE.

Przepisy, odnoszące się do gospodarstwa miejskiego miast prowincyonalnych, zamieszczone w zbiorze niniejszym, zajmują tomów trzy, i zawarte są w dziewięciu działach, z których każdy składa się z odpowiednich tytułów.

Tom I mieści: Dział I, o miastach w ogólności,—i
Dział II, o własności i funduszach miejskich.

Tom II mieści: Dział III, o obronie własności i praw miastom służących.
Dział IV, o gospodarczém uporządkowaniu miast i realności do nich należących.
Dział V, o przedsiębraniu wszelkich robót i ulepszeń w miastach kosztem kass miejskich.,—i
Dział VI, o funduszu budowlanym miast.

*

Томъ III заключаетъ въ себѣ: Отдѣлъ VII, о доходахъ съ городовъ.

" " Отдѣлъ VIII, о расходахъ изъ городскихъ кассъ,—и

" " Отдѣлъ IX, о штатахъ доходовъ и расходовъ городскихъ кассъ, а также о завѣдываніи казначейскою частію и о счетоводствѣ.

Упомянутые матеріалы составляютъ рядъ постановленій, изданныхъ о городскомъ хозяйствѣ провинціальныхъ городовъ съ 1768 до конца 1865 года.

Всѣ эти постановленія имѣютъ донынѣ обязательную силу.

Сборникъ этотъ, подъ главнымъ руководствомъ Вице-Предсѣдателя Государственнаго Совѣта Царства Польскаго, Тайнаго Совѣтника, Сенатора Арцимовича, составленъ первоначально бывшимъ Статсъ-Референдаріемъ, нынѣ Помощникъ Статсъ-Секретаря при Совѣтѣ Управленія, Рогозинскимъ, впослѣдствіи же до конца Статсъ-Референдаріемъ Собоцкимъ, изъ матеріаловъ, доставленныхъ изъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ Делегатомъ оной, Вице-Директоромъ Отдѣленія Общаго Управленія, Хлебовскимъ.

Tom III mieści: Dział VII, o dochodach z miast.
Dział VIII, o wydatkach z kass miejskich, i
Dział IX, o etatach dochodów i wydatków kass miejskich, oraz o kassowości i rachunkowości tychże kass.

Materyały powyższe stanowią ciąg przepisów, wydanych o gospodarstwie miejskiém miast prowincyonalnych od 1768 po koniec 1865 roku.

Wszystkie te przepisy obowiązują dotychczas.

Zbiór niniejszy, pod zwierzchnim kierunkiem Radcy Tajnego Senatora Arcimowicza Vice-Prezesa Rady Stanu Królestwa, ułożony został, początkowo przez ówczesnego Referendarza Stanu, obecnie Podsekretarza Stanu Rady Administracyjnéj Rogozińskiego, a następnie w dalszym ciągu aż do końca przez Referendarza Stanu Sobockiego, z materyałów dostarczonych ze strony Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, przez Delegowanego od téj Władzy Vice-Dyrektora Wydziału Administracyi Ogólnéj Chlebowskiego.

ОГЛАВЛЕНІЕ ПРЕДМЕТОВЪ,

ЗАКЛЮЧАЮЩИХСЯ ВЪ НАСТОЯЩЕМЪ ТОМѢ.

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	ОТДѢЛЪ I. О городахъ вообще. **ГЛАВА I.** *О обезпеченіи за городами пожалованныхъ имъ по привилегіямъ правъ и имуществъ,*			
	Введеніе			2
1	Выписка изъ постановленія подъ заглавіемъ „Города Рѣчипосполитой" о правахъ и привилегіяхъ вольныхъ городовъ.	1793 г.	Сеймъ.	6
2	Выписка изъ грамоты, дарованной Царству Польскому о правахъ и установленіяхъ городовъ и сельскихъ обществъ.	14 Февраля 1832 г.	Высочайшій указъ.	8

SPIS PRZEDMIOTÓW.

W TOMIE NINIEJSZYM ZAWARTYCH.

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	DZIAŁ I.			
	O miastach w ogólności.			
	TYTUŁ I.			
	O ubezpieczeniu bytu miast w ich swobodach i własności przywilejami nadanych.			
	Wstęp.			3
1	Wyciąg z Konstytucyi, pod tytułem: „Miasta Rzeczypospolitéj", o prawach i przywilejach służących miastom, za wolne uznanym.	1793 r.	Sejm.	7
2	Wyciąg ze Statutu Organicznego, Królestwu Polskiemu nadanego, o prawach i ustawach miast i gmin wiejskich.	14 Lutego 1832 r.	Ukaz Najwyższy.	9

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы
	ГЛАВА II.			
	О городскомъ управленіи.			
	Введеніе			10
1	Выписка изъ постановленія о образованіи и обязанностяхъ городскихъ управленій.	3 Февраля 1816 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	12
2	Постановленіе о Магистратахъ, обязанностяхъ ихъ и средствахъ къ ихъ содержанію.	30 Мая 1818 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ	18
3	Постановленіе о городскихъ дозорахъ и смотрителяхъ городовъ.	13 Іюня 1818 г. N. 5,258.	Намѣстникъ въ Царствѣ	28
4	Выписка изъ распоряженія объ обязанностяхъ Смотрителей городовъ.	24 Августа 1818 г.	Прав. Ком. Вн. Дѣлъ и Полиціи.	38
5	Указъ о городскихъ управленіяхъ по городамъ, въ коихъ учреждены городскіе Совѣты.	24 Мая (5 Іюня) 1861 г.	Высочайшій указъ	48
	ГЛАВА III.			
	О подраздѣленіи городовъ и составленіи онымъ историко-статистическихъ описаній.			
	Введеніе			74
1	Выписка изъ указа о раздѣленіи городовъ на разряды относительно консумціонной подати, уплаты канона и размѣра залоговъ, требу-	9 (21) Іюля 1834 г.	Высочайшій указъ.	76

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica

TYTUŁ II.

O zarządzie miast.

	Wstęp.			11
1	Wyciąg z postanowienia, o organizacyi i atrybucyach zwierzchności miejskich.	3 Lutego 1816 r.	Namiestnik Królewski.	13
2	Postanowienie, przepisujące organizacyę i atrybucye urzędów municypalnych (magistratów), tudzież środki utrzymania takowych.	30 Maja 1818 r.	Namiestnik Królewski.	19
3	Postanowienie o dozorach miejskich i dozorcach miast.	13 Czerw. 1818 r. N. 5,258.	Namiestnik Królewski.	29
4	Wyciąg z rozporządzenia o obowiązkach dozorców miast.	24 Sierpnia 1818 r.	Kommissya Rząd. Spraw Wewn. i Pol.	39
5	Ukaz o zarządach miejskich w miastach, w których są Rady miejskie.	24 Maja (5 Czerw.) 1861 r.	Ukaz Najwyższy.	49

TYTUŁ III.

O podziale miast i sporządzaniu opisu onych, pod względem historycznym i statystycznym.

	Wstęp.			75
1	Wyciąg z Ukazu o podziale miast na stopnie, pod względem podatku konsumcyjnego, opłaty kanonów, i wysokości kaucyj, składać się ma-	9 (21) Lipca 1834 r.	Ukaz Najwyższy.	77

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	емыхъ отъ городскихъ чиновниковъ.			

ГЛАВА IV.

О предѣлахъ городской черты и городскихъ управленій.

	Введеніе			80
1	Распоряженіе, изъясняющее предѣлы городскаго управленія въ территоріальномъ отношеніи.	18 Февраля 1822 г. N. $\frac{64}{249}$	Прав. Ком. Вн. Дѣлъ и Полиціи	80
2	Распоряженіе, опредѣляющее правила, какими слѣдуетъ руководствоваться въ обозначеніи окружности городовъ.	4 Апрѣля 1822 г. N. $\frac{308}{1513}$	Прав. Ком. Вн. Дѣлъ и Полиціи.	82
3	Распоряженіе о воспрещеніи обращать городскія земли въ сельскія.	$^{7}/_{19}$ Іюня 1848 г. N. $\frac{16349}{8988}$	Прав. Ком. Вн. и Дух. Дѣлъ.	84

ГЛАВА V.

О причисленіи деревень къ разряду городовъ.

	Введеніе			88
1	Распоряженіе, излагающее препятствія, не дозволяющія переименовать въ городъ казенную деревню Рыки.	15 Іюля 1833 г. N. $\frac{3740}{14449}$	Прав. Ком. Вн. и Дух. Дѣлъ.	90
2	Распоряженіе, опредѣляющее формальности, какія должны быть соблюдены при переименованіи деревни въ городъ.	1 Марта 1834 г. N. $\frac{837}{1399}$	Прав. Ком. Вн. и Дух. Дѣлъ.	92
3	Распоряженіе, опредѣляющее условія, требуемыя отъ по-	29 Апрѣля (11 Мая)	Прав. Ком. Вн. и Дух.	98

Numer porządkowy	TREŚĆ.	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	jących przez Urzędników miejskich.			

TYTUŁ IV.

O rozciągłości terytoryów i zarządów miejskich.

Numer porządkowy	TREŚĆ.	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	Wstęp.			81
1	Rozporządzenie, objaśniające o rozciągłości administracyi miejskiej, pod względem terytoryalnym.	18 Lutego 1822 r. N. $\frac{64}{249}$	Kommissya Rząd. Spraw Wewn. i Pol.	81
2	Rozporządzenie, wskazujące zasady, służyć mające przy oznaczaniu obrębu miast.	4 Kwietnia 1822 r. N. $\frac{393}{1513}$	Kommissya Rząd. Spraw Wewn. i Pol.	83
3	Rozporządzenie, wzbraniające obracania gruntów miejskich na wiejskie.	$\frac{7}{19}$ Czerw. 1848 r. N. $\frac{16340}{8988}$	Kommissya Rząd. Spraw Wew. i Duch.	85

TYTUŁ V.

O wynoszeniu osad miejskich do rzędu miast.

Numer porządkowy	TREŚĆ.	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	Wstęp.			89
1	Rozporządzenie, wskazujące powody, stojące na przeszkodzie wyniesieniu wsi rządowej Ryki do rzędu miasta.	15 Lipca 1833 r. N. $\frac{3140}{14349}$	Kommissya Rząd. Spraw Wew. i Duch.	91
2	Rozporządzenie, wskazujące formalności, jakie zachowane być mają przy wyniesieniu wsi do rzędu miast.	1 Marca 1834 r. N. $\frac{837}{1399}$	Kommissya Rząd. Spraw Wew. i Duch.	93
3	Rozporządzenie, wskazujące warunki, jakim poddać się	29 Kwiet. (11 Maja)	Kommissya Rząd. Spraw	99

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и померъ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	мѣщика и жителей деревни, при переименованіи оной въ городъ.	1836 г. N. $\frac{9614}{17624}$	Дѣлъ и Нар. Просвѣщенія.	
4	Распоряженіе, изъясняющее формальности, какія должны быть соблюдены при переименованіи деревни въ городъ.	20 Января (1 Февраля) 1837 г. N. $\frac{29139}{50015}$	Прав. Ком. Вн. и Дух. Дѣлъ и Народ. Просвѣщенія.	102
5	Постановленіе о переименованіи вновь въ городъ селенія Ходель, состоявшаго прежде на правахъ города.	22 Апрѣля (4 Мая) 1838 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	108
6	Постановленіе объ обращеніи посада Лютутова въ городъ, съ соблюденіемъ указываемыхъ условій.	23 Феврал. (7 Марта) 1843 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	112

ГЛАВА VI.

О переименованіи городовъ въ деревни.

	Введеніе			138
1	Королевское постановленіе о порядкѣ управленія въ городахъ, не имѣющихъ достаточныхъ суммъ на содержаніе городскаго управленія.	19 Октабр. 1811 г.	Королевскій декретъ.	148
2	Распоряженіе, предписывающее порядокъ управленія въ городахъ, въ коихъ жители уклоняются отъ взноса складки на содержаніе Бургомистра.	17 Іюня 1818 г. N. $\frac{187}{197}$	Правитель. Ком. Внутр. Дѣлъ и Полиціи.	142
3	Распоряженіе о воспрещеніи производить ярмарки, торги	21 Декабря 1821 г.	Прав. Ком. Финансовъ и	146

Numer porządkowy	TREŚĆ.	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	winni dziedzice i mieszkańcy wsi, którą pragną mieć wyniesioną do rzędu miasta.	1836 r. N. $\frac{9614}{17024}$	Wew., Duch. i Oś. Publicz.	
4	Rozporządzenie objaśniające o formalnościach, dopełnić się mających przy wyniesieniu wsi do rzędu miast.	20 Stycz. (1 Lutego) 1837 r. N. $\frac{29139}{56015}$	Kommissya Rząd. Spraw Wew., Duch. i Oś. Publicz.	103
5	Postanowienie, przywracające osadę Chodel, która z miasta na osadę zamienioną została, na nowo do rzędu miasta.	22 Kwiet. (4 Maja) 1838 r.	Rada Administracyjna Królestwa	109
6	Postanowienie wynoszące wieś Lututów do rzędu miasta, z zachowaniem wskazanych w téj mierze warunków.	23 Lutego (7 Marca) 1843 r.	Rada Administracyjna Królestwa	113

TYTUŁ VI.

O zamianie miast na wsie.

	Wstęp.			139
1	Postanowienie Królewskie o sposobie administrowania miast, nie mających dostatecznych funduszów na utrzymanie zarządów miejskich.	19 Października 1811 r.	Dekret Królewski	141
2	Rozporządzenie wskazujące sposób administrowania miast, w którychby mieszkańcy od składki na utrzymanie Burmistrza uchylali się.	17 Czerw. 1818 r. N. $\frac{187}{197}$	Kommissya Rząd. Spraw Wew. i Polic.	143
3	Rozporządzenie polecające uchylenie targów, jarmarków	21 Grudnia	Kommissya Rząd. Przych.	147

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	и всякую торговлю въ мѣстечкахъ, обращенныхъ въ деревни.	N. 38,877	Казначейства.	
4	Постановленіе объ ограниченіи учрежденія новыхъ мѣстечекъ и уменьшенія числа существующихъ.	24 Іюня (6 Іюля) 1849 г. N. 4,592	Совѣтъ Управленія Царства.	150
5	Постановленіе о обращеніи мѣстечка Добре въ селеніе.	$^{13}/_{25}$ Мая 1852 г. N. 3,920	Совѣтъ Управленія Царства.	162

ГЛАВА VII.

О переходѣ казенныхъ или свободныхъ городовъ въ частное владѣніе.

	Введеніе			166
1	Выписка изъ сеймоваго постановленія подъ заглавіемъ „Условія при перемѣнѣ собственника въ имѣніяхъ" и извлеченіе изъ сеймоваго постановленія подъ заглавіемъ „Староства и Королевщины" о правахъ, служащимъ казеннымъ городамъ при замѣнѣ ихъ съ частными владѣльцами.	1768 г. г. 1775	Сеймъ	166

ГЛАВА VIII.

О взаимныхъ отношеніяхъ между владѣльцами и жителями частныхъ городовъ.

	Введеніе			170
1	Выписка изъ Королевскаго декрета о ненарушимости	10 Октября 1809 г.	Королевскій декретъ.	174

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	i wszelkiego handlu w miastach zamienionych na wsie.	1821 r. N. 38877	i Skarbu.	
4	Decyzya ograniczająca erygowanie nowych miasteczek i zmniejszająca liczbę istniejących.	24 Czerw. (6 Lipca) 1849 r. N. 4592	Rada Administracyjna Królestwa.	151
5	Postanowienie zamieniające miasteczko Dobre na osadę wiejską.	$^{13}/_{25}$ Maja 1852 r. N. 3920	Rada Adm. Królestwa.	163

TYTUŁ VII.

O przechodzie miast rządowych czyli wolnych w prywatne posiadanie.

	Wstęp	z 1768 r.	Sejm.	167
1	Wyciąg z Konstytucyi pod tytułem: „Ostrzeżenie dóbr idących w zamianę” i wyciąg z Konstytucyi pod tytułem: „Starostwa i Królewszczyzny” o prawach służących miastom rządowym, przy zamianie ich z prywatnymi dziedzicami.	z 1775 r.		167

TYTUŁ VIII.

O stosunkach dziedziców miast prywatnych z ich mieszkańcami.

	Wstęp			171
1	Wyciąg z Dekretu Królewskiego, o niewzruszalności	10 Paźdz. 1809 r.	Dekret królewski.	175

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	правъ, пріобрѣтенныхъ до 1 Мая 1808 года.			
2	Распоряженіе о взиманіи платы съ консенсовъ въ пользу городскихъ кассъ и воспрещеніи взимать таковую владѣльцамъ городовъ.	11 Ноября 1811 г. N. $\frac{157}{328}$	Министръ Внутреннихъ Дѣлъ.	176
3	Распоряженіе, относящееся къ городамъ, пользующимся съ давняго времени названіемъ города, но не имѣющимъ на то привилегіи.	27 Февраля 1822 г. N. $\frac{303}{1126}$	Прав. Ком. Внут. Дѣлъ и Полиціи	180
4	Распоряженіе, предписывающее ипотечное обезпеченіе взаимныхъ обязанностей города и владѣльца.	6 Ноября 1826 г. N. $\frac{115}{567}$	Прав. Ком. Внут. Дѣлъ и Полиціи	182

ГЛАВА IX.

О порядкѣ разрѣшенія споровъ между владѣльцами и жителями частныхъ городовъ.

	Введеніе			186
1	Распоряженіе, предписывающее порядокъ рѣшенія споровъ, возникающихъ между мѣщанами и владѣльцемъ города относительно повинностей.	28 Августа 1820 г. N. $\frac{398}{1693}$	Прав. Ком. Внут. Дѣлъ и Полиціи.	186
2	Распоряженіе о спорахъ судебнымъ порядкомъ между мѣщанами и владѣльцемъ города.	24 Сентября 1828 г. N. $\frac{58}{252}$	Прав. Ком. Внут. Дѣлъ и Полиціи.	188

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	praw przed dniem 1 Maja 1808 r. nabytych.			
2	Rozporządzenie, polecające pobieranie opłat od konsensów na rzecz Kass miejskich, i wzbraniające pobierania onych przez dziedziców miast prywatnych.	11 Listop. 1811 r. N. $\frac{157}{328}$	Minister Spraw Wewnętrznych.	177
3	Rozporządzenie dotyczące miast, które oddawna tytułu miasta używają, lecz nie posiadają na to przywileju.	27 Lutego 1822 r. N. $\frac{3c3}{1126}$	Komisya Rządowa. Spr. Wewn. i Policyi.	181
4	Rozporządzenie polecające hypoteczne zabezpieczenie wzajemnych obowiązków miasta i dziedzica.	6 Listop. 1826 r. N. $\frac{115}{567}$	Komisya Rządowa Spr. Wewn. i Policyi.	183

TYTUŁ IX.

O załatwianiu sporów, wynikających ze stosunków właścicieli miast prywatnych z ich mieszkańcami.

	Wstęp.			187
1	Rozporządzenie, wskazujące sposób rozpoznawania sporów między mieszkańcami a dziedzicem miasta, o różne powinności.	28 sierpn. 1820 r. N. $\frac{398}{1693}$	Komisya Rządowa Spr. Wewn. i Policyi.	187
2	Rozporządzenie, polecające odsyłanie na drogę sądową sporów między mieszkańcami miast i dziedzicem.	24 Wrześ. 1828 r. N. $\frac{58}{252}$	Komisya Rządowa Spr. Wewn. i Policyi.	189

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало роспоряженіе.	Страницы.

ОТДѢЛЪ II.

О городской собственности и городскихъ фундушахъ.

ГЛАВА I.

Объ экономическихъ кассахъ, представляющихъ собою городскія гмины по отношенію къ принадлежащимъ имъ фундушамъ.

	Введеніе			192
1	Представленіе въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи о юридическомъ значеніи слова гмина и о томъ, что именно слѣдуетъ считать гминною собственностію.	17 Мая 1817 г. N. 294	Генеральная Прокуратор. въ Царствѣ Польскомъ.	194
2	Предписаніе Генеральной Прокураторіи въ Царствѣ о юридическомъ значеніи гмины и гминной собственности и о возложеніи на Прокураторію въ Царствѣ обязанности защищать права крестьянъ, а также права, касающіяся общей ихъ пользы или гминной собственности.	7 Августа 1817 г. N. $\frac{922}{1557}$	Прав. Ком Внут. Дѣлъ и Полиціи.	202
3	Отзывъ въ Правительственную Коммиссію Внутреннихъ Дѣлъ о томъ, что гминною собственностію слѣдуетъ признавать все то, что	27 Мая 1826 г. N. 5,653	Прав. Ком. Юстиціи.	206

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica

DZIAŁ II.

O własności i funduszach miejskich.

TYTUŁ I.

O Kassach ekonomicznych, reprezentujących gminy miejskie pod względem ich funduszów.

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	Wstęp.			193
1	Przedstawienie do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, o określenie znaczenia prawnego wyrazu gmina i wyjaśnienie: co należy uważać za majątek gminy.	17 Maja 1817 r. Nr. 294	Prokuratorya Generalna w Królestwie Polskiém.	195
2	Rozporządzenie do Prokuratoryi w Królestwie Polskiém, określające znaczenie prawne gminy i majątku gminnego, i polecające przynoszenie także obrony za prawami włościan, dobra ogólnego włości czyli majątku gminnego dotyczącemi.	7 Sierpnia 1817 r. Nr. $\frac{922}{1557}$	Kommissya Rząd. Spraw Wewn. i Policyi.	203
3	Odezwa do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, wynurzająca opinię: że majątkiem gminnym jest to, co na ogólny dochód	27 Maja 1826 r. Nr. 5653.	Kommissya Rządowa Sprawiedliwości.	207

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	уже назначено или впредь будетъ назначаемо для совмѣстныхъ цѣлей гмины.			
4	Представленіе въ Совѣтъ Управленія объ опредѣленіи значенія государственной собственности.	17 Ноября 1830 г.	Прав. Ком. Юстиціи.	210
5	Разрѣшеніе по вопросу, какія городскія дѣла должны быть защищаемы Прокураторіею.	11 (23) Декабря 1831 г. N. 797	Временное Правительство Царства.	216

ГЛАВА II.

Объ управленіи собственностью и фундушами городскихъ гминъ.

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	Введеніе			218
1	Извлеченіе изъ сеймоваго постановленія, подъ заглавіемъ „Коммисія Полиціи", запрещающее отчуждать и обременять долгами городскія имѣнія и суммы, безъ разрѣшенія Правительства и въ противность существующимъ правиламъ для управленія городскимъ имуществомъ.	1793 г.	Сеймъ	220
2	Выписка изъ постановленія, опредѣляющаго права городскихъ властей относительно управленія городскою собственностью.	3 Февраля 1816 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	222

Numer porządkowy	TREŚĆ.	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	i wspólne cele całéj gminy służy lub służyć może.			
4	Przedstawienie do Rady Administracyjnéj Królestwa, o określenie znaczenia własności publicznéj.	17 Listopada 1830 roku.	Kommissya Rządowa Sprawiedliwości.	211
5	Decyzya wyrzekająca w kwestyi: jakie prawa miastom służące, do obrony Prokuratoryi kwalifikują się.	11 (23) Grudnia 1831 r. Nr. 797.	Rząd Tymczasowy Królestwa Polsk.	217

TYTUŁ II.

O zarządzie własnością i funduszami gmin miejskich.

Numer porządkowy	TREŚĆ.	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	Wstęp.			219
1	Wyciąg z Konstytucyi pod tytułem: „Kommissya Policyi", wzbraniającéj alienacyi, oraz obciążania dóbr i funduszów gmin miejskich bez upoważnienia Rządu, i wskazującéj zasady zarządu niemi.	1793 r.	Sejm.	221
2	Wyciąg z postanowienia, oznaczającego attrybucye zwierzchności miejskich, co do zarządu majątkiem gmin miejskich.	3 Lutego 1816 r.	Namiestnik Królewski.	223

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
3	Извлеченіе изъ постановленія, опредѣляющаго права городскихъ властей по предмету управленія имѣніями и суммами городскихъ гминъ.	14 Августа 1821 г. N. 17,585.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	224
4	Извлеченіе изъ инструкціи Бургомистрамъ и городскимъ Кассирамъ относительно управленія городскими недвижимыми имуществами и доходами, поступающими въ городскія кассы отъ 15 Января 1822 года.	15 Января 1822 г.	Прав. Ком. Внутр. Дѣлъ и Полиціи.	226
5	Выписка изъ учрежденія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія о правахъ ея относительно управленія городскою собственностью.	14 (26) Марта 1833 г.	Высочайшый указъ.	228
6	Распоряженіе о воспрещеніи мѣщанамъ всякихъ самовольныхъ сборищъ.	11 (23) Декабря 1835 г. N. $\frac{26445}{54434}$	Пр.Ком.Вн.и Дух. Дѣлъ и Нар.Просвѣ.	230

ГЛАВА III.

О пріобрѣтеніи городскими гминами разнаго рода недвижимостей и о дѣланіи займовъ на городскія потребности.

	Введеніе			236
1	Постановленіе, предписывающее правила о вчинаніи исковъ по дѣламъ гминъ и ин-	15 Февраля 1812 г.	Королевское постановленіе.	240

Numer porządkowy	TREŚĆ.	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
3	Wyciąg z postanowienia, oznaczającego attrybucye Władz w przedmiocie zarządu majątkiem i funduszami gmin miejskich.	14 Sierp. 1821 r. N. 17,585.	Namiestnik Królewski.	225
4	Wyciąg z instrukcyi dla Burmistrzów i Kassyerów miejskich, dotyczącéj administracyi, funduszów i dochodów, do Kass miejskich wpływających.	15 Stycz. 1822 r.	Kommissya Rząd. Spraw Wewn. i Policyi.	227
5	Wyciąg z Organizacyi b. Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, o attrybucyach jéj co do zarządu własności miejskich.	14 (26) Marca 1833 r.	Ukaz Najwyższy.	229
6	Rozporządzenie wzbraniające wszelkich samowolnych zgromadzeń mieszczan.	11 (23) Grudnia 1835 r. N. $\frac{26445}{54434}$	Kom. Rząd. Spr. W., D i Ośw. Publ.	231

TYTUŁ III.

O nabywaniu przez gminy miejskie na własność różnéj natury realności, i o zaciąganiu pożyczek na potrzeby miasta.

	Wstęp.			237
1	Postanowienie wskazujące prawidła o prowadzeniu spraw, gmin, lub instytutów	15 Lutego 1812 r.	Postanowienie Królewskie.	241

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	ститутовъ и объ окончаніи оныхъ мировою сдѣлкою.			
2	Объ уступкѣ въ пользу городскихъ гминъ разныхъ казенныхъ статей, находящихся въ чертѣ городскихъ владѣній.	9 Января 1819 г. N. $\frac{25016}{2754}$	Прав. Ком. Финансовъ и Казначейств.	248
3	Постановленіе касательно обращенія во владѣніе городовъ недвижимостей казенныхъ, институтскихъ и частныхъ, находящихся въ городской чертѣ, и объ устройствѣ городовъ для водворенія въ нихъ иностранныхъ фабрикантовъ.	21 Ноября 1823 г. N. 14,586	Королевское постановленіе	250
4	Распоряженіе, объясняющее о томъ, что въ малыхъ городахъ вознагражденіе за менѣе цѣнные плацы можетъ быть уплачиваемо собственникамъ оныхъ, на основаніи словесныхъ объявленій.	24 Октября 1825 г. N. $\frac{316}{11125}$	Прав. Ком. Вн. Дѣлъ и Полиціи.	258
5	Постановленіе о сдѣланіи въ Кредитномъ Земскомъ Обществѣ займа подъ залогъ имѣній, принадлежащихъ Экономической кассѣ города Велюня.	28 Февраля (12 Марта) 1833 г. N. 14,994	Совѣтъ Управленія	260
6	Постановленіе, предписывающее правила о принудительномъ отчужденіи какой ли-	6 (18) Іюня 1852 г.	Совѣтъ Управленія	262

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	dotyczących, i o załatwianiu ich drogą zgody.			
2	O odstąpieniu na rzecz gmin miejskich rozmaitych realności skarbowych, w pośród posiadłości miejskich położonych.	9 Stycznia 1819 r. N. $\frac{25016}{2964}$	Kommissya Rząd. Przychodów i Sk.	249
3	Decyzya względem zajęcia na rzecz miast realności skarbowych, instytutowych, lub prywatnych, w pośród miast położonych, i regulacyi miast, w celu osiedlania fabrykantów zagranicznych.	21 Listopada 1823 roku. N. 14,586.	Namiestnik Królewski.	251
4	Rozporządzenie objaśniające: iż w małych miastach, należności za zajęte place mniejszéj wartości, mogą być wypłacone właścicielom, na zasadzie wywodów słownych.	24 Paźdz. 1825 r. N. $\frac{3165}{11175}$	Kommissya Rząd. Spraw Wewn. i Pol.	259
5	Decyzya upoważniająca do przystąpienia z dobrami Kassy ekonomicznéj miasta Wielunia, do Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego.	28 Lutego (12) Marca 1833 r. N. 14,994.	Rada Administracyjna.	261
6	Postanowienie wskazujące zasady do zajmowania własności, sposobem przymusowego	6 (18) Czerwca 1852 r.	Rada Administracyjna.	263

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало роспоряженіе.	Страницы.
	бо собственности на общественную надобность.			

ГЛАВА IV.

Объ отчужденіи или уступкѣ недвижимостей, принадлежащихъ городскимъ гминамъ.

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало роспоряженіе.	Страницы.
	Введеніе			304
1	Распоряженіе о предвареніи Нотаріусовъ, что городскія Управленія не вправѣ отчуждать городской собственности безъ разрѣшенія высшей власти.	10 Февраля 1812 г. N. 106.	Министръ Внутреннихъ Дѣлъ.	306
2	О томъ, что Прокуроры обязаны наблюдать, дабы Нотаріусы, при совершеніи контрактовъ на городское имущество, обращали особенное вниманіе на права договаривающихся сторонъ.	7 Марта 1812 г. N. 2,453.	Министръ Юстиціи.	310
3	Распоряженіе, предписывающее формальности при замѣнѣ городскихъ земель на другія.	7 (19) Декабря 1839 г. N. $\frac{4385}{25094}$	Прав. Ком. Внут. Дѣлъ и Народ. Просвѣщенія.	314
4	Отзывъ, сообщающій Высочайшую волю о томъ, что Правительственныя власти обязаны представлять на утвержденіе Совѣта Управленія о всѣхъ торгахъ и контрактахъ, по предметамъ,	13 (25) Ноября 1846 г. N. 7,890.	Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія.	318

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	wywłaszczenia, na użytek publiczny.			

TYTUŁ IV.

O alienacyi czyli pozbywaniu się realności, należących do gmin miejskich.

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	Wstęp.			305
1	Rozporządzenie objaśniające o ostrzeżeniu Notaryuszów, że zarządy miejskie nie są mocne, bez wyższego upoważnienia, alienować własności miejskich.	10 Lutego 1812 r. Nr. 106.	Minister Spraw Wewnętrznych.	307
2	Prokuratorowie pilnować mają, aby Notaryusze przyjmujący kontrakty, dotyczące własności miejskich, zwracali uwagę na legitymacyę osób kontraktujących.	7 Marca 1812 r. Nr. 2,453.	Minister Sprawiedliwości.	311
3	Rozporządzenie wskazujące formalności, do zamiany gruntów miejskich na inne.	7 (19) Grudnia 1839 r. Nr. $\frac{4385}{25094}$	Kommissya Rządowa Spraw Wew., D. i Ośw. P.	315
4	Odezwa zawiadamiająca o Najwyższéj woli, co do przedstawiania przez Władze do zatwierdzania Rady Administracyjnéj protokułów licytacyjnych i kontraktów, których przedmiotem	13 (25) Listopada 1846 r. Nr. 7,890.	Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj.	319

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	превышающимъ 15,000 р. с.			

ГЛАВА V.

Объ отдачѣ городскихъ недвижимостей въ безсрочное и эмфитевтическое арендное содержаніе.

	Введеніе			322
1	Распоряженіе, предписывающее о примѣненіи правилъ, касающихся отдачи въ безсрочное арендное содержаніе казенныхъ земель, къ безсрочной арендѣ городскихъ недвижимостей.	30 Сентября 1820 г. N. $\frac{657}{1719}$	Прав. Ком. Внут. Дѣлъ и Полиціи.	324
2	Распоряженіе, изъясняющее способъ о безсрочномъ арендованіи городскихъ земель.	18 Апрѣля 1821 г. N. $\frac{156}{601}$	Прав. Ком. Внут. Дѣлъ и Пол.	334
3	Распоряженіе, излагающее основанія объ оцѣнкѣ казенныхъ земель въ городахъ и отдачѣ оныхъ въ безсрочно-арендное содержаніе.	10 Ноября 1823 г. N. $\frac{43311}{23601}$	Прав. Ком. Финансовъ и Казначейства.	336
4	Распоряженіе, предписывающее о примѣненіи правилъ, изданныхъ Правительственною Коммиссіею Финансовъ относительно отдачи въ арендное содержаніе казенныхъ мѣстъ, находящихся въ городахъ, къ безсрочно-арендному содержанію пустопорожнихъ городскихъ мѣстъ.	7 Мая 1825 г. N. $\frac{433}{1601}$	Прав. Ком. Внутр. Дѣлъ и Полиціи.	340

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	będzie summa rs. 15,000 przenosząca.			

TYTUŁ V.

O wypuszczaniu w wieczystą i emfiteutyczną dzierżawę realności miejskich.

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	Wstęp.			323
1	Rozporządzenie polecające zastósowanie zasad wieczystego wydzierżawiania własności ziemskiéj rządowéj, do takiegoż wydzierżawiania własności miejskich.	30 Września 1820 roku. Nr. $\frac{657}{1719}$	Kommissya Rząd. Spraw Wew. i Pol.	325
2	Rozporządzenie wskazujące sposób wydzierżawiania wieczystego gruntów miejskich.	18 Kwiet. 1821 r. Nr. $\frac{156}{601}$	Kommissya Rząd. Spraw Wew. i Pol.	335
3	Rozporządzenie wskazujące zasady do szacowania placów rządowych po miastach i wypuszczania onych w wieczystą dzierżawę.	10 Listopada 1823 roku. Nr. 4$\frac{3311}{2301}$	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	337
4	Rozporządzenie polecające stósowanie się, przy wieczystém wydzierżawianiu placów miejskich, do przepisów, przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu wydanych, względem wieczystéj dzierżawy placów skarbowych po miastach.	7 Maja 1825 r. Nr. $\frac{433}{1601}$	Kommissya Rząd. Spraw Wew. i Pol.	341

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
5	Объ обязанности представлять Нотаріусу консенсъ при совершеніи акта о покупкѣ или замѣнѣ городскихъ земель.	3 Октября 1827 года. N. 10,097.	Прав. Ком. Юстиціи.	342
6	Постановленіе, предписывающее представленіе контрактовъ по безсрочнымъ арендамъ на утвержденіе б. временнаго Правленія въ Царствѣ.	26 Февраля (9 Марта) 1832 N. 2,684.	Временное Правленіе Царства.	344
7	Постановленіе, дозволяющее въ особенныхъ случаяхъ отдачу безъ торговъ городской недвижимости въ безсрочно-арендное содержаніе.	3 (15) Іюля 1834 г. N. 11,691.	Совѣтъ Управленія.	346
8	Распоряженіе о точномъ составленіи условій при отдачѣ въ арендное содержаніе городскихъ недвижимостей и различіи между эмфитевтическимъ владѣніемъ и безсрочнымъ арендньмъ содержаніемъ.	14 (26) Ноября 1836 г. N. $\frac{23084}{43754}$	Прав. Ком. Внутрен. и Дух. Дѣлъ и Народ. Просвѣщенія.	348
9	Распоряженіе объ условіяхъ отдачи разнаго рода городскихъ недвижимостей въ арендное содержаніе.	27 Января (8 Февраля) 1843 г. N. $\frac{23084}{43754}$	Прав. Ком. Внутрен. и Духов. Дѣлъ.	352
10	Указаніе основаній для отдачи въ долговременное арендное содержаніе подуховныхъ и казенныхъ имѣній.	5 (17) Іюля 1844 г.	Высочайшій указъ.	362

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica.
5	O obowiązku składania konsensu Rejentom przy spisywaniu kontraktów kupna lub zamiany gruntów miejskich.	3 Paźdz. 1827 r. N. 10,097.	Kommissya Rządowa Sprawiedliwości.	343
6	Decyzya zastrzegająca przedstawianie kontraktów wieczysto-dzierżawnych do zatwierdzania b. Rządu Tymczasowego Królestwa.	26 Lutego (9 Marca) 1832 r. Nr. 2,684.	Rząd Tymczasowy Królestwa.	345
7	Decyzya zezwalająca, w wyjątkowych wypadkach, na wieczyste wydzierżawianie z wolnéj ręki własności miejskiéj.	3 (15) Lipca 1834 r. N. 11,691	Rada Administracyjna.	347
8	Rozporządzenie polecające dokładne spisywanie warunków dzierżaw realności miejskich i objaśniające o różnicy, zachodzącéj pomiędzy emfiteutyczną a wieczystą dzierżawą.	14 (26) Listopada 1836 r. N. $\frac{23084}{43754}$	Kommissya Rząd. Spraw Wewn., Duchownych i Ośw. Publ.	349
9	Rozporządzenie wskazujące warunki do wydzierżawiania placów i wszelkiego rodzaju nieruchomości miejskich.	27 Stycznia (8 Lutego) 1843 roku. Nr. $\frac{23322}{44627}$	Kommissya Rząd. Spraw Wewn. i Duchownych.	353
10	Wskazanie zasad do wypuszczania w długoletnią dzierżawę dóbr, należących do funduszu ogólno-religijnego, i do wydzierżawiania dóbr rządowych.	5 (17) Lipca 1844 r.	Ukaz Najwyższy.	363

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
11	Постановленіе, указывающее основаніе для отдачи фабрикантамъ въ безсрочно-арендное содержаніе городскихъ пустопорожнихъ мѣстъ и земель.	15 (27) Сентября 1844 г. N. 17,572.	Совѣтъ Управленія.	372
12	Постановленіе о примѣненіи правилъ безсрочно-арендгаго содержанія имѣній, принадлежащихъ къ общему духовному имуществу, къ безсрочной арендѣ городскихъ имѣній.	24 Октября (5 Ноября) 1844 г. N. 18,532.	Совѣтъ Управленія.	374

ГЛАВА VI.

Объ учрежденіи ипотеки имѣній, составляющихъ городскую собственность.

	Введеніе			378
1	Постановленіе о приведеніи въ порядокъ ипотечной книги по имѣнію, принадлежащему къ экономической кассѣ г. Велюня.	23 Мая (4 Іюня) 1833 г.	Совѣтъ Управленія.	380
2	Распоряженіе, указывающее основанія къ ипотечному обезпеченію на имя частныхъ лицъ имѣній, пріобрѣтенныхъ ими отъ экономическихъ кассъ.	14 (26) Марта 1836 г. N. $\frac{1455}{3219}$	Прав. Ком. Внутрен. и Дух. Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія	384
3	Распоряженіе о ближайшемъ объясненіи отношеній лицъ, содержащихъ городскія недвижимости въ безсрочной	22 Іюня (4 Іюля) 1836 г. N. $\frac{14002}{25772}$	Пр. Ком. Вн. и Дух. Дѣлъ и Народнаго Просвѣщ.	388

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
11	Decyzya wskazująca zasady do wieczystego wydzierżawiania fabrykantom placów pustych i gruntów po miastach.	15 (27) Września 1844 r. N. 17,572.	Rada Administracyjna.	373
12	Decyzya polecająca stosowanie się, przy długoletniém wydzierżawianiu dóbr miejskich, do sposobu wydzierżawiania dóbr należących do funduszu ogólno-religijnego.	24 Paźdz. (5 Listop.) 1844 r. N. 18,532.	Rada Administracyjna.	375

TYTUŁ VI.

O regulowaniu hypoteki dóbr, stanowiących własność miast.

	Wstęp.			379
1	Postanowienie upoważniające do uregulowania tytułu własności dóbr, należących do Kassy ekonomicznéj miasta Wielunia.	23 Maja (4 Czerw.) 1833 r.	Rada Administracyjna.	381
2	Rozporządzenie wskazujące zasady do regulowania tytułu własności realności, od Kass ekonomicznych nabytych, na imię nabywców.	14 (26) Marca 1836 r. Nr. $\frac{1455}{3219}$	Kommissya Rząd. Spraw Wew., Duch. i Ośw. Publ.	385
3	Rozporządzenie polecające bliższe objaśnienie stosunków posiadaczy sposobem wieczystéj dzierżawy real-	22 Czerw. (4 Lipca) 1836 r. Nr. $\frac{14002}{25972}$	Kommissya Rząd. Spraw Wew., Duch. i Ośw. Publ.	389

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	арендѣ, безъ письменныхъ на то доказательствъ.			

ГЛАВА VII.

Объ ипотечномъ обезпеченіи на казенныхъ и частныхъ имѣніяхъ правъ, принадлежностей и повинностей, слѣдующихъ городскимъ гминамъ.

	Введеніе			392
1	Распоряженіе о городскихъ взносахъ, неипотекованныхъ, но принадлежащихъ экономической кассѣ по привилегіи.	24 Августа 1824 года. N. $\frac{464}{1525}$	Прав. Ком. Внут. Дѣлъ и Полиціи.	394
2	Разрѣшеніе, указывающее основанія для предоставленія ипотечнаго первенства ссудамъ Земскаго Кредитнаго Общества передъ институтскими суммами, обезпеченными на первомъ номерѣ ипотеки.	19 (31) Октября 1839 г. N. 8,486.	Прав. Ком. Внутр. и Духовн. Дѣлъ.	396
3	Постановленіе о порядкѣ дѣйствій въ случаѣ возникающихъ споровъ относительно сервитутовъ, предоставленныхъ въ пользу институтовъ и гминъ, не внесенныхъ въ ипотеку.	18 (30) Января 1849 г. N. 752.	Совѣтъ Управленія.	400

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	ności miejskich bez tytułu posiadania na piśmie.			

TYTUŁ VII.

O zabezpieczeniu hypoteczném praw, należności i służebności, gminom miejskim przysługujących na dobrach cudzych, tak skarbowych, jak prywatnych.

Numer porządkowy	TREŚĆ	Data i Numer	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronnica
	Wstęp.			393
1	Rozporządzenie o opłatach miejskich niezahypotekowanych, lecz należnych Kassie ekonomicznéj na mocy przywileju.	24 Sierp. 1824 r. Nr. $\frac{464}{1520}$	Kommissya Rząd. Spraw Wewn. i Pol.	395
2	Decyzya wskazująca zasady do ustępowania pierwszeństwa hypotecznego dla pożyczek z Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, z summami instytutowemi.	19 (31) Paździer. 1839 r. Nr. 8,486.	Kommissya Rząd. Spraw Wewn. i D.	397
3	Decyzya wskazująca sposób postępowania w razie zachodzących sporów co do służebności instytutom lub gminom służących, które do ksiąg hypotecznych nie były wniesione.	18 (30) Stycznia 1849 r. Nr. 752.	Rada Administracyjna.	401

МАТЕРІАЛЫ,

ЗАКЛЮЧАЮЩІЕ ВЪ СЕБѢ

ПОСТАНОВЛЕНІЯ

ПО

ГОРОДСКОМУ ХОЗЯЙСТВУ.

MATERYAŁY

OBEJMUJĄCE

USTAWY I URZĄDZENIA

DOTYCZĄCE

GOSPODARSTWA MIEJSKIEGO.

ОТДѢЛЪ I.

О ГОРОДАХЪ ВООБЩЕ.

ГЛАВА I.

О обезпеченіи за городами пожалованныхъ имъ по привилегіямъ правъ и имуществъ.

Введеніе.

Города въ древней Польшѣ подраздѣлялись на королевскіе, духовные *и* шляхетскіе. *Всѣ они пользовались извѣстными правами и преимуществами: по внутреннему ихъ управленію; по надѣлу усадьбами, землями и лѣсами, какъ городскихъ обществъ, такъ и каждаго порознь обывателя; по производству ремеслъ, торговлѣ и всякаго рода городскимъ промысламъ, и по выдѣлкѣ и продажѣ въ городскихъ чертахъ разныхъ напитковъ.*

Королевскіе, *или такъ называвшіеся впослѣдствіи* вольные *города, снабжены были основными Монаршими привилегіями, въ силу коихъ были учреждены въ оныхъ самостоятельныя управленія, состоявшія изъ чиновниковъ, избранныхъ изъ среды обывателей. Изъ этихъ чиновниковъ бургомистры и ратманы* (consules) *исправляли административныя и полицейскія обязанности, вой-*

DZIAŁ I.

O MIASTACH W OGÓLNOŚCI.

TYTUŁ I.

O ubezpieczeniu bytu miast w ich swobodach i własności przywilejami nadanych.

Wstęp.

Miasta w dawnéj Polsce dzieliły się na Królewskie, Duchowne i Szlacheckie. Wszystkim służyły pewne prawa i swobody, odnoszące się do ich zarządu wewnętrznego, do uposażenia tak samych gmin miejskich, jak i poszczególnych mieszczan w siedziby, grunta i lasy, do wykonywania rzemiosł, zajmowania się handlem i wszelkiemi przemysłami miejskiemi, tudzież do wyrobu i sprzedaży trunków na terytoryach miejskich.

Miasta Królewskie, poźniéj wolnemi zwane, opatrzone były w przywileje erekcyjne Monarsze, zaprowadzające w nich samorząd przez wybieranych z grona mieszczan urzędników. Z tych, burmistrze z radnymi (Consules) sprawowali władzę administracyjną i policyjną, a wójci (advocati) z ławnikami władzę sądową w sprawach cywilnych i kryminalnych,

1*

ты же (advocati) и лавники занимались судебною частью по гражданскимъ и уголовнымъ дѣламъ; при чемъ предоставлено было подсудимымъ право приносить жалобы на рѣшенія городскихъ судовъ въ Королевскіе или такъ называвшіеся Задворные, а впослѣдствіи Ассессорскіе Суды, въ которые приглашались также депутаты отъ городовъ, знакомые съ городскими узаконеніями.

Что касается духовныхъ и шляхетскихъ городовъ, то одни изъ нихъ образовались изъ селеній, перечисленныхъ въ разрядъ городовъ, по мѣстнымъ привилеіямъ, дарованнымъ имъ вотчинниками ихъ, свѣтскими и духовными сановниками, съ разрѣшенія Королей, или же по особымъ сеймовымъ постановленіямъ; этимъ городамъ присвоивались всѣ права и преимущества, коими пользовались города королевскіе; другіе образовались изъ пожалованій собственно самихъ владѣльцевъ, которые вмѣстѣ съ освобожденіемъ будущихъ мѣщанъ отъ барщины и съ опредѣленіемъ вмѣсто оной извѣстнаго чинша и шарварковой повинности, какъ съ земель, такъ и съ городскихъ промысловъ въ пользу вотчинниковъ,—закрѣпляли таковыя пожалованія у земскихъ или городскихъ дѣлъ, испрашивая отъ верховной власти соизволенія на установленіе въ оныхъ городскаго управленія, а также ярмарокъ и торговъ. Такіе города состояли въ распоряженіи владѣльцевъ до учрежденія правительственныхъ вѣдомствъ въ Царствѣ Польскомъ, постановленіемъ Намѣстника отъ 3 Февраля 1816 года. Переименованіе же селеній въ города производилось съ 1815 года, въ силу постановленій Совѣта Управленія Царства.

Служащія городамъ привилегіи и пожалованія хранятся или въ подлежащихъ городахъ, или же въ Главномъ Архивѣ Царства, а нѣкоторыя даже помѣщены въ Volumina Legum.

z możnością dla podsądnych odwołania się od wyroków sądu miejskiego do sądów Królewskich, Zadwornemi, albo Assesorskiemi zwanych, do których także powoływano z miast delegatów, biegłych w prawie miejskiém.

Co do miast Duchownych i Szlacheckich, z tych jedne powstawały z włości ziemskich, za przywilejami lokacyjnemi przez świeckich i duchownych dostojników, jako dziedziców udzielanemi, za zezwoleniem Królów lub za osobnemi konstytucyami sejmowemi do rzędu miast podnoszonych, i te przypuszczane były do praw i swobód Królewskim miastom służących; drugie powstawały z nadań jedynie przez samych dziedziców, którzy zwalniając przyszłych mieszczan od pańszczyzny i stanowiąc natomiast pewne czynsze i szarwarki, na rzecz dominiów uiszczać się mające, tak z gruntów jak i od zarobkowań miejskich, zeznawali takowe nadania w aktach właściwych Grodzkich lub Ziemskich, przy wyjednaniu od władzy Najwyższéj, pozwolenia na zaprowadzenie w nich zarządu miejskiego, jako téż jarmarków i targów. Takie miasta ulegały zwierzchności i rozrządzeniu dziedziców, aż do wprowadzenia przez postanowienie Namiestnika Królewskiego z dnia 3 Lutego 1816 roku organizacyi władz w Królestwie. Od roku zaś 1815 wynoszenie włości do rzędu miast następowało z mocy postanowień, przez Radę Administracyjną wydawanych.

Przywileje i nadania miastom służące, przechowują się albo na gruncie samychże miast, albo znajdują się w Archiwum Główném Królestwa, a nawet niektóre w Voluminach Legum są pomieszczane.

№ 1.

О правахъ и привилегіяхъ вольныхъ городовъ.

Выписка изъ постановленія 1793 года, подъ заглавіемъ „Города Рѣчипосполитой.“ Volumina Legum, томъ IX, страница 99.

Статья I.

О городахъ вообще.

1. Признавая вольными города (за исключеніемъ вотчинныхъ) во владѣніяхъ Рѣчипосполитой, сохраняемъ навсегда въ своей силѣ дарованныя онымъ по привилегіямъ и постановленіямъ права и ставимъ ихъ подъ защиту этихъ правъ.

2. Признаемъ вотчинною собственностью вольныхъ городовъ Рѣчипосполитой всякія принадлежащія имъ недвижимости, какъ-то: деревни, земли, огороды, луга, лѣса и плацы, поступившіе въ ихъ владѣніе, какъ по привилегіямъ, такъ и по судебнымъ рѣшеніямъ, равно пріобрѣтенные городами на правахъ общаго владѣнія, а также всякаго рода пожалованные симъ городамъ доходы, коими они пользуются; и потому обезпечиваемъ покровительствомъ народныхъ правъ, какъ общую, такъ и частную каждаго порознь обывателя движимую и недвижимую собственность.

№ 1.

O prawach i przywilejach służących miastom za wolne uznanym.

Wyciąg z konstytucyi pod tytułem: „Miasta Rzeczypospolitéj z r. 1793." Volumina Legum Tom IX, stronnica 99.

Artykuł 1.

O miastach w ogólności.

1. Miasta w krajach Rzeczypospolitéj (wyjąwszy dziedziczne) za *wolne* uznając,—według praw przywilejami, konstytucyami im nadanych na zawsze zostawujemy i pod zasłoną tychże praw miastom służących, zachowane mieć chcemy.

2. Wszelkie terrytorya miast wolnych Rzeczypospolitéj, jakiemi są: wsie, grunta, ogrody, łąki, lasy i place, tak przywilejami miastom nadane, jako i dekretami przysądzone,—toż przez miasta prawem *in commune* dziedzictwa nabyte,—tudzież intraty wszelkiego rodzaju tymże miastom wyraźnie nadane i służące, własnością dziedziczną być przyznajemy; a ztąd, tak własność ogólną miast, jako też szczególną każdego mieszczanina, ruchomą i nieruchomą, opieką praw narodowych ubezpieczamy.

Статья III.

87. Предоставляется городамъ всѣхъ разрядовъ равномѣрное право производства всякаго рода торговли, ремеслъ и промысловъ, а также учрежденіе фабричныхъ заведеній, и вмѣняется въ обязанность городовымъ Магистратамъ строго наблюдать и заботиться о томъ, чтобы въ каждомъ изъ подвѣдомственныхъ имъ городовъ находились ремесленники, кои бы удовлетворяли первымъ земледѣльческимъ потребностямъ, для чего Полицейскія Коммисіи вправѣ наряжать ревизію.

№ 2.

Права и установленія городовъ и сельскихъ обществъ.

Выписка изъ грамоты, Высочайше дарованной Царству Польскому 14 Февраля 1832 года.

Статья I.

Царство Польское, присоединенное навсегда къ Державѣ Россійской, есть нераздѣльная оной часть. Оно будетъ имѣть особое, сообразное съ мѣстными его потребностями управленіе, свои также особенныя уложенія, гражданское и уголовное, и всѣ доселѣ существовавшія въ городахъ и сельскихъ обществахъ, дарованныя имъ мѣстныя права и установленія остаются на прежнемъ основаніи и въ прежней силѣ.

Artykuł III.

8. Handle wszelkie prowadzić, fabryki zakładać, rzemiosła i kunszta sprawować, dla wszystkich klass miast równa wolność nadaje się,—owszem Magistraty respective każdego miasta, pilnie dostrzegać i starać się będą, aby miały rzemieślników do pierwszych potrzeb rolnika stosownych;—i tym końcem Kommissya Policyi lustracye nakazywać mocna jest.

№ 2.

Prawa i ustawy miast i gmin wiejskich.

Wyciąg ze Statutu Organicznego Najwyżéj Królestwu nadanego w d. 14 Lutego 1832 r.—D. P. T. XIV, f. 175.

Artykuł 1.

Królestwo Polskie, przyłączone na zawsze do Państwa Rossyjskiego, stanowi nierozdzielną część tego Państwa. Ono będzie miało osobny, do potrzeb miejscowych zastosowany rząd; niemniéj swoje własne kodexa: Cywilny i Kryminalny; i wszystkie dotychczas istniejące po miastach i w gminach wiejskich, nadane im miejscowe prawa i ustawy, pozostają na dawniejszych swoich zasadach i w dawnéj mocy.

ГЛАВА II.

О городскомъ управленіи.

Введеніе.

Послѣ присоединенія части прежняго Королевства Польскаго къ Австрійской Имперіи, управленіе городовъ, отошедшихъ къ Австріи, подверглось незначительнымъ измѣненіямъ, въ управленіи же городовъ въ части Королевства, поступившей во владычество Пруссіи, сдѣланы были болѣе важныя преобразованія, особенно въ отношеніи городскаго хозяйства.

По образованіи изъ этихъ частей Герцогства Варшавскаго, отмѣнены прежнія права и самостоятельныя управленія городовъ, и сіи послѣдніе подчинены установленнымъ въ краѣ общимъ административнымъ, полицейскимъ и судебнымъ учрежденіямъ съ устройствомъ въ оныхъ городскихъ обществъ, подчиненныхъ управленію назначаемыхъ Правительствомъ Президентовъ или Бурґомистровъ; за симъ установлены были по городамъ Муниципальныя Управленія, что нынѣ Магистраты.

Въ эпоху нынѣшняго Царства, по постановленію Намѣстника въ Царствѣ 1818 года, учреждены были по воеводствамъ городскіе Дозоры, съ обязанностью объѣзжать города и наблюдать за надлежащимъ веденіемъ хозяйственнаго и полицейскаго въ оныхъ управленія, согласно изданнымъ узаконеніямъ, безъ ущерба городскихъ имуществъ и въ видахъ дѣйствительнаго благосостоянія жителей.

Съ учрежденіемъ Высочайшими указами 24 Мая (5 Іюня) 1861 года Уѣздныхъ и Городскихъ Совѣтовъ, значительнѣйшіе города управляются совокупно Городскими Совѣтами и Магистратами, наблюденіе же за управленіемъ имуществомъ меньшихъ городовъ отнесено къ обязанности Уѣздныхъ Совѣтовъ.

TYTUŁ II.

O Zarządzie Miast.

Wstęp.

Po przejściu części dawnego Królestwa Polskiego pod panowanie Austryackie, zarząd miast do Austryi odpadłych, małym uległ zmianom; w części zaś odpadłéj do Pruss, zarząd miast uległ nieco ważniejszym przekształceniom, mianowicie w przedmiotach, dotyczących gospodarstwa miejskiego.

Po utworzeniu z tych części Księstwa Warszawskiego, uchylono dawne prawa i samorządy miejskie,—a miasta poddano pod ogólne urządzenia administracyjne, policyjne i sądowe, w kraju zaprowadzone, tworząc z nich Gminy miejskie *pod zarządem Prezydentów lub Burmistrzów przez Rząd mianowanych,—a następnie stanowiąc dla miast Urzędy Municypalne (dziś Magistraty). W epoce Królestwa teraźniejszego, postanowieniem Namiestnika Królewskiego z roku 1818, zaprowadzono po Województwach dozory nad miastami, z obowiązkiem objeżdżania miast i ścisłego przestrzegania, aby zarząd gospodarczy i policyjny w każdém mieście odbywał się według przepisów i bez uszczerbku funduszów jego i z dobrem rzeczywistém mieszkańców.*

Od wydania zaś Najwyższych Ukazów z dnia 24 Maja (5 Czerwca) 1861 r., zaprowadzających Rady Powiatowe i Rady Miejskie,—zarząd miast znaczniejszych sprawują Rady Miejskie łącznie z Magistratami,—a nad zarządem własnością miast mniejszych, czuwać mają Rady Powiatowe.

№ 1.

Образованіе и обязанности городскихъ управленій.

Выписка изъ постановленія Намѣстника въ Царствѣ отъ 3 Февраля 1816 года, объ учрежденіи правительственныхъ вѣдомствъ въ Царствѣ.

ГЛАВА I.

О составѣ Городскихъ Управленій.

Статья 64.

Президентъ Муниципальнаго Управленія въ городахъ и Бургомистръ или заступающія ихъ мѣсто лица суть исполнители предписаній Воеводскихъ Коммисій. Они участвуютъ также въ гражданскомъ и полицейскомъ судахъ, въ порядкѣ и по правиламъ, какія будутъ начертаны въ особыхъ постановленіяхъ.

Статья 65.

Они обнародываютъ и непосредственно приводятъ въ исполненіе, какъ всѣ правительственныя распоряженія, такъ равно и поименованныя ниже обязанности. Они представляютъ прошенія и ходатайства обществъ въ Воеводскую Коммисію (Губернское Правленіе) посредствомъ командированнаго Коммиссара (Уѣздиаго Начальника).

№ 1.

Organizacya i atrybucye zwierzchności miejskich.

Wyciąg z Postanowienia Namiestnika Królewskiego z d. 3 Lutego 1816 r., przepisującego organizacyę Władz Królestwa.—Dz. Pr. T. II, st. 28.

ROZDZIAŁ I.

O składzie Zwierzchności Miejskich.

Artykuł 64.

W miastach, Prezydent Municypalności, Burmistrz, lub ich zastępcy, są wykonawcami rozkazów Kommissyi Wojewódzkiéj. Mają oni oraz udział sądownictwa cywilnego i policyjnego w składzie i podług przepisów, jakie w oddzielném urządzeniu ogłoszonemi będą.

Artykuł 65.

Ogłaszają i wykonywają sami przez siebie wszelkie rozkazy rządowe i pełnią niżéj wyszczególnione obowiązki. Prośby i żądania gmin przedstawiają Kommissyi Wojewódzkiéj (Rządowi Gubernialnemu) przez ręce Kommissarza delegowanego (Naczelnika Powiatu).

Статья 66.

Главные воеводскіе города (кромѣ Варшавы) получаютъ предписанія отъ Воеводскихъ Коммиссій непосредственно. Во всѣ же прочіе города поступаютъ такія же предписанія чрезъ Обводовыхъ Коммиссаровъ.

Статья 67.

Президенты городовъ назначаются Королемъ, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи. Бургомистры избираются Воеводскою Коммисіею и, по представленію сей послѣдней, утверждаются Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи (1).

Статья 69.

Въ помощь Бургомистрамъ, сообразно мѣстнымъ потребностямъ, назначается извѣстное число Лавниковъ, которые, совмѣстно съ первыми, исполняютъ нижепоименованныя обязанности.

Статья 70.

Въ случаѣ смерти, болѣзни, отсутствія, временнаго устраненія отъ должности или другихъ кратковременныхъ препятствій, исправленіе должности Бургомистра поручается первому по порядку Лавнику.

О предметахъ вѣдомства Городскихъ Управленій.

Статья 71.

Городскія Управленія наблюдаютъ въ особенности за общественнымъ имуществомъ и завѣдываютъ онымъ, а также

---

(1) *Примѣчаніе.* Ст. 67 измѣнена вслѣдствіе 5 и 6 ст. помѣщеннаго ниже Высочайшаго указа 24 Мая (5 Іюня) 1861 года, о Городскихъ Совѣтахъ.

Artykuł 66.

Miasta stołeczne Województw (oprócz Warszawy) odbierają bezpośrednio rozkazy od Kommissyów Wojewódzkich. Wszelkie zaś inne miasta odbierają też rozkazy przez Kommissarzów, delegowanych w obwodach.

Artykuł 67.

Prezydentów w miastach mianuje Król, na przedstawienie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi. Burmistrzów, Kommissya Wojewódzka wybiera i podaje Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi do mianowania (¹).

Artykuł 69.

Stosownie do miejscowéj potrzeby, przydaną będzie do pomocy Burmistrzów, pewna liczba Ławników, którzy niżéj opisane obowiązki wspólnie z nimi sprawować będą.

Artykuł 70.

W przypadku śmierci, choroby, nieprzytomności, zawieszenia w urzędzie, lub innéj momentalnéj przeszkody w pełnieniu obowiązków Burmistrza, pierwszy z porządku Ławnik zastępuje jego miejsce.

O atrybucyach Zwierzchności Miejskiéj.

Artykuł 71.

Do zwierzchności miejskich należy w szczególności czuwanie nad własnością gminną i nią zarządzanie; podawanie etatów

---

(¹) *Uwaga.* Artykuł 67 uległ zmianie w skutek artykułów 5 i 6 Najwyższego Ukazu o Radach miejskich z d. 24 Maja (5 Czerwca) 1861 r., który się poniżéj umieszcza.

представляютъ смѣты на утвержденіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи чрезъ Воеводскія Управленія.

Статья 72.

Къ вѣдомству Городскихъ Управленій относятся:

a) наблюденіе за безопасностію, чистотою и порядкомъ;

b) предупрежденіе распространенія пороковъ, вредящихъ здоровью и оскорбляющихъ нравственность;

c) надзоръ за общественными работами, содержаніе дорогъ, мостовъ и пожарныхъ инструментовъ; составленіе ежегодныхъ переписей народонаселенія и вѣдомостей о посѣвахъ, урожаяхъ и всякаго рода скотѣ;

d) расквартированіе назначеннаго количества переходящихъ войскъ;

e) взиманіе податей отъ подлежащихъ плательщиковъ и внесеніе оныхъ въ общественныя кассы;

f) раскладка денежныхъ взысканій между недоимочными плательщиками;

g) раскладка всякихъ законныхъ повинностей;

h) выдача свидѣтельствъ и паспортовъ;

i) пресѣченіе праздношатательства, бродяжничества и нищенства.

Статья 73.

О вѣдомствѣ Городскихъ Управленій по судебной части въ отношеніи, какъ полицейскаго и гражданскаго судопроизводства, такъ и ихъ состава и порядка судопроизводства въ оныхъ, будетъ опредѣлено судебными учрежденіями.

Статья 74.

Городскія Управленія обязаны вести особый протоколъ поступающимъ правительственнымъ распоряженіямъ.

do zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi za pośrednictwem Urzędów Wojewódzkich.

Artykuł 72.

Do zwierzchności miejskich należy:

a) Przestrzeganie bezpieczeństwa, ochędóstwa i porządku;

b) zapobieganie rozszerzaniu się nałogów zdrowiu szkodliwych i moralność każących;

c) dozieranie robót publicznych, utrzymywanie dróg, mostów, porządków i narzędzi ogniowych, spis coroczny ludności, zasiewów, zbiorów i bydła wszelkiego rodzaju;

d) rozkwaterowanie przeznaczonéj w przechodzie ilości wojska;

e) pobór podatków od szczególnych kontrybuentów, i wnoszenie ich do kass publicznych;

f) rozkład kar exekucyjnych między dłużnych kontrybuentów;

g) rozkład wszelkich posług prawnie wymaganych;

h) zaświadczenia i passporty;

i) zapobieganie próżniactwu, tułaniu się i żebractwu.

Artykuł 73.

Udział sądowych attrybucyj zwierzchności miejskich w przedmiotach sądownictwa policyjnego i cywilnego, tudzież skład takowego sądownictwa i sposób postępowania, opisane będą w urządzeniach sądowych.

Artykuł 74.

Zwierzchności miejskie utrzymywać będą osobny protokół odebranych rządowych rozkazów.

Статья 80.

Городскія Управленія подвергаются отвѣтственности за всякое превышеніе власти, за всякую причиненную ими несправедливость, за отказъ въ законномъ удовлетвореніи просьбы и вообще за всякое нерадѣніе по исполненію возложенныхъ на нихъ обязанностей.

Въ случаѣ упущенія въ административномъ отношеніи, жалобы на нихъ подаются въ Воеводскую Коммисію чрезъ командированнаго Коммиссара. Порядокъ отвѣтственности и взысканіе опредѣляются по общему учрежденію объ отвѣтственности должностныхъ лицъ.

№ 2.

О магистратахъ, обязанностяхъ ихъ и средствахъ къ ихъ содержанію.

(30 Мая 1818 года).

По Указу Его Императорскаго Величества

АЛЕКСАНДРА I,

Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,

и проч., и проч., и проч.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, по Государственному Совѣту:

Въ дополненіе статьи 84 Конституціи, по выслушаніи мнѣнія Общаго Собранія Государственнаго Совѣта, мы постановили и постановляемъ:

Artykuł 80.

Zwierzchności miejskie są odpowiedzialnemi za wszelkie nadużycia władzy, za wszelką wyrządzoną niesłuszność, za odmówienie sprawiedliwości, zgoła za wszystkie zaniedbania obowiązków im przepisanych.

W przypadku uchybienia pod administracyjnym względem, skarga przeciwko nim do Kommissyi Wojewódzkiéj na ręce Kommissarza delegowanego podawaną być ma. Sposób odpowiedzialności i kary, w ogólném urządzeniu o odpowiedzialności urzędników publicznych, opisane zostają.

№ 2.

Organizacya i attrybucye urzędów municypalnych (magistratów), tudzież środki utrzymania takowych.

(d. 30 maja 1818 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA I,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,

etc. etc. etc.

Xiążę Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

W uzupełnieniu artykułu 84 Konstytucyi, po wysłuchaniu zdania Ogólnego Zgromadzenia Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowimy co następuje:

Статья 1.

Въ каждомъ городѣ установляется Муниципальное Управленіе (1).

Статья 2.

Въ столичномъ городѣ Варшавѣ Муниципальное Управленіе уже учреждено постановленіемъ отъ 14 Января 1816 г.

Статья 3.

Въ главныхъ воеводскихъ городахъ, а равно въ городахъ, въ которыхъ, по представленію Правительственной Коммиссіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, признаемъ удобнымъ учредить Муниципальное Управленіе, оно будетъ состоять изъ Президента и Ратмановъ, въ другихъ же городахъ—изъ Бургомистра и Лавниковъ.

Статья 4.

Ратманы и Лавники во всѣхъ городахъ назначаются по представленію Воеводской Коммисіи Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи изъ мѣстныхъ обывателей, владѣющихъ недвижимымъ имуществомъ, которые вмѣстѣ съ тѣмъ будутъ исправлять должность городскихъ Казначеевъ и Секретарей.

---

(1) *Примѣчаніе:* „Названіе нынѣшнихъ Муниципальныхъ Управленій, какъ въ Варшавѣ, такъ и во всѣхъ прочихъ городахъ Царства Польскаго замѣнить названіемъ Магистратовъ, съ сохраненіемъ впрочемъ правъ и преимуществъ нынѣшнимъ Муниципалитетамъ предоставленныхъ." Ст. 4. Высоч. указа отъ 29 Сентября (11 Октября) 1842 г. (Дн. Зак, томъ 30 стр. 280).

Artykuł 1.

W każdém mieście będzie Urząd Municypalny (1).

Artykuł 2.

W mieście stołeczném Warszawie, Urząd municypalny, postanowieniem z dnia 14 stycznia 1816 r. już jest urządzony.

Artykuł 3.

W miastach stołecznych Wojewódzkich, tudzież w miastach, dla których na przedstawienie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi dogodność uznamy, Urząd municypalny składać się będzie z Prezydenta i Radnych; w innych zaś miastach Urząd ten składać się ma z Burmistrza i Ławników.

Artykuł 4.

Radni i Ławnicy, we wszystkich miastach, mianowani będą na przedstawienie Kommissyj Wojewódzkich przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi z obywateli miejscowych, własność nieruchomą posiadających, którzy razem sprawować będą obowiązki kassyerów i sekretarzy miejskich.

---

(1) *Uwaga.*—„Tytuł teraźniejszych Urzędów Municypalnych tak w Warszawie, jako téż we wszystkich miastach Królestwa Polskiego zamienia się odtąd na nazwisko Magistratów; przy zachowaniu wszakże wszelkich attrybucyi i prerogatyw urzędów dotychczasowych." Art 4 Najwyższego Ukazu z d. 29 września (11 października) 1842 r. D. P. T. XXX, f. 281.

Статья 5.

Число Ратмановъ и Лавниковъ въ каждомъ городѣ опредѣляется по мѣрѣ надобности, но не можетъ быть свыше 4.

Статья 6.

Президенты, Бургомистры и Казначеи получаютъ жалованье; Ратманамъ же и Лавникамъ производится содержаніе только тамъ, гдѣ для сего окажутся достаточныя денежныя средства. Размѣръ жалованья опредѣляется Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, смотря по состоянію городскихъ кассъ.

Статья 7.

Если владѣльцы или жители казенныхъ, институтскихъ и частныхъ городовъ, не имѣющихъ на содержаніе Бургомистровъ никакихъ средствъ, обяжутся постоянно вносить на жалованье для Бургомистровъ по шестисотъ злотыхъ въ годъ, то эти города останутся при своихъ правахъ. Въ случаѣ же несогласія, на взносъ помянутой выше суммы, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи вправѣ войти къ Намъ съ представленіемъ, согласно-дѣйствующимъ постановленіямъ, о назначеніи Войтовъ въ этихъ городахъ и объ отмѣнѣ городскихъ правъ, не нарушая впрочемъ существовавшихъ между владѣльцами и жителями соотношеній.

Статья 8.

Въ городахъ, денежныя средства коихъ едва достаточны на содержаніе Бургомистра и городскихъ служителей, не полагается Казначея для сбора городскихъ доходовъ, а обязанность сія возлагается на Бургомистра; въ тѣхъ же городахъ, доходы

Artykuł 5.

Liczba Radnych i Ławników w każdém mieście oznaczoną będzie w miarę potrzeby; nie może jednak 4 przenosić.

Artykuł 6.

Prezydenci, Burmistrze i Kassyerowie płatni być powinni; Radni zaś i Ławnicy tam tylko, gdzie na to fundusze wystarczą. Ilość płacy, w miarę zamożności kass miejskich, przez Kommisyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi oznaczoną będzie.

Artykuł 7.

W miastach tak narodowych i instytutowych, jako też prywatnych, w których nie masz żadnych na utrzymanie Burmistrzów funduszów, jeżeli właściciele lub mieszkańcy zapewnią stałą na opłatę jego złotych sześćset na rok składkę, miasta takowe przy prawach swoich pozostaną. Gdyby zaś składki powyższéj złożyć nie chcieli, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi mocna będzie, stosownie do ustaw trwających, przedstawić Nam ustanowienie w nich wójtów i uchylenie praw miejskich, nie naruszając wszelako stosunków, jakie między właścicielami a mieszkańcami dotąd zachodziły.

Artykuł 8.

W miastach, w których fundusze miejskie, na utrzymanie tylko Burmistrza i sług miejskich są wydostarczającemi, kassyer do poboru rzeczonych dochodów utrzymywany być nie ma, lecz tym obowiązkiem trudnić się będzie Burmistrz; w miastach

которыхъ превышаютъ сумму, потребную на содержаніе бургомистра и полицейскихъ служителей, касса ввѣряется одному изъ Лавниковъ.

Статья 9.

Въ обезпеченіе общественныхъ доходовъ и городскихъ суммъ, вносится въ Депозитную Кассу Правительственной Комисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи залогъ, соотвѣтствующій четвертой части городскихъ доходовъ; половина этого залога представляется Казначеемъ, тамъ гдѣ онъ полагается, другую же половину вноситъ Президентъ или Бургомистръ; въ тѣхъ городахъ, въ коихъ нѣтъ особагѳ Казначея, весь залогъ обязанъ вносить Бургомистръ ([1]).

Статья 10.

Представленныя въ залогъ суммы отдаются въ заемъ вновь строющимся городскимъ жителямъ, по существующимъ нынѣ или впослѣдствіи имѣющимъ быть изданными правиламъ.

Статья 11.

На представленныя въ залогъ суммы вкладчикамъ оныхъ производится по три процента на сто изъ кассъ подлежащихъ городовъ.

Статья 12.

Президентъ или Бургомистръ непосредственно рѣшаетъ всѣ административныя и полицейскія дѣла, относящіяся соб-

---

([1]) Статья эта въ отношеніи залоговъ подверглась измѣненію по постановленію Совѣта Управленія отъ 15 (27) Іюля 1852 вода, коимъ опредѣлены точныя основанія касательно представленія залоговъ городскими чиновниками. (Дн. Зак. Т. 45. стр. 4).

zaś, w których dochód przewyższa opłatę Burmistrza i sług policyjnych, jeden z ławników kassę utrzymywać będzie.

Artykuł 9.

Dla zabezpieczenia dochodów publicznych i funduszów miejskich, kaucya, wyrównywająca czwartéj części dochodów miejskich, w gotowiźnie do kassy depozytowéj Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi składaną będzie, z których połowę kassyer, gdy ten ustanowiony zostanie, drugą połowę Prezydent lub Burmistrz opłacić winien; tam zaś, gdzie kassyer ustanowionym nie będzie, Burmistrz całkowitą kaucyę złożyć ma. (1).

Artykuł 10.

Summy na kaucyą złożone, rozpożyczane zostaną mieszkańcom miast nowobudującym się, podług zasad, jakie są przepisane, lub następnie wskazane będą.

Artykuł 11.

Od summ na kaucye złożonych, składającym one opłacaną będzie prowizya po trzy od sta z kass miejscowych respective każdego miasta.

Artykuł 12.

We wszystkich przedmiotach administracyjnych i policyjnych, gdzie tylko idzie o prostą exekucyę, Prezydent lub

---

(1) *Uwaga.*—Rozporządzenia tego artykułu co do kaucyi, zniesione zostały późniejszém Postanowieniem Rady Administracyjnéj z dnia 15 (27) lutego 1852 r., przepisującém stałe zasady względem składania kaucyi przez urzędników miejskich.—Dz. Pr. T. XLV, f. 5.

ственно къ исполнительной части, и совѣщается съ Ратманами или Лавниками по всѣмъ прочимъ дѣламъ, касающимся благосостоянія города, или суммъ онаго, а также раскладки общественныхъ налоговъ.

Статья 13.

Если Ратманы или Лавники найдутъ рѣшеніе Президента или Бургомистра противузаконнымъ, или же вреднымъ общественному благосостоянію города; то, въ предохраненіе себя отъ отвѣтственности, они обязаны тотчасъ донести о томъ Воеводской Коммисіи—когда дѣло идетъ о главныхъ воеводскихъ городахъ, и Обводовымъ Коммиссарамъ—коль скоро оно касается другихъ городовъ; Коммисіи же и Коммисары, если найдутъ рѣшеніе дѣйствительно вреднымъ, обязаны пріостановить исполненіе онаго.

Статья 14.

Воеводская Коммисія вправѣ устранить отъ должности виновныхъ въ нарушеніи своихъ обязанностей Президента и Бургомистра, или даже весь составъ Муниципальнаго Управленія, но о томъ обязана тотчасъ донести Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, съ изложеніемъ причинъ. Коммисія эта, въ случаѣ признанія виновными Бургомистра, Ратмановъ и Лавниковъ, смотря по степени виновности, или удаляетъ отъ службы, или же предаетъ суду; о виновности же Президента представляетъ Государственному Совѣту, который постановляетъ о преданіи его суду. (1).

---

(1) *Примѣчаніе.* **Нынѣ Президенты всѣхъ городовъ, кромѣ Президента г. Варшавы, назначаются Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ, которою непосредственно подвергаются отвѣтственности. Дѣйствія сіи основываются на ст. 20 Высочайшаго Указа отъ 24 Мая (5 Іюня) 1861 г. объ учрежденіи Государственнаго Совѣта въ Царствѣ Польскомъ. (Дн. Зак. Т. LVIII, стр. 234) и на ст. 76 Устава о Гражданской Службѣ 1859 г. (Дн. Зак. Т. LIII. стр. 72).**

Burmistrz sam decyduje; w innych wszelkich przedmiotach, tyczących się dobra miasta lub jego funduszów, jakotéż rozkładu ciężarów publicznych, wspólnie z Radnymi lub Ławnikami naradza się.

Artykuł 13.

Gdyby Radni lub Ławnicy decyzyę Prezydenta lub Burmistrza przeciwną prawu, albo szkodliwą powszechnemu dobru miasta uznawali, dla ochronienia się od odpowiedzialności, natychmiast donieść o tém powinni Kommissyi Wojewódzkiéj co do miast stołecznych wojewódzkich, a Kommissarzom Obwodowym co do innych miast. Kommissye Wojewódzkie zaś i Kommissarze Obwodowi obowiązani są doniesioną sobie okoliczność rozpoznać, i po przekonaniu się, szkodliwą decyzyę wstrzymać i zawiesić.

Artykuł 14.

Prezydenta i Burmistrza w obowiązkach swych wykraczającego, jako i cały skład Urzędu municypalnego, Kommissya Wojewódzka zawiesić jest mocna; lecz o tém natychmiast Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, z wyłuszczeniem powodów, donieść ma. Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi, Burmistrza, Radnych i Ławników przez siebie za winnych uznanych, w miarę przewinienia karze, oddala, lub pod sąd oddaje; Prezydenta zaś wykroczenia, Radzie Stanu przedstawia, która stanowi względem jego pod sąd oddania (1).

---

(1) *Uwaga.*—Obecnie Kommisya Rządowa Spraw Wewnętrznych mianuje Prezydentów wszelkich miast, oprócz Warszawy, również sama kwalifikuje do odpowiedzialności, co wynika z art. 20 Najwyższego Ukazu o Organizacyi Rady Stanu z dnia 24 maja (5 czerwca) 1861 r. (Dz. P. T. LVIII, f. 235) i z art. 76 Ustawy o służbie cywilnéj z r. 1859, (Dz. P. T. LIII, f. 73).

Статья 15

Обязанности и предѣлы вѣдомства Муниципальныхъ Управленій опредѣлены въ постановленіи Нашемъ отъ 3 Февраля 1816 года объ учрежденіи административныхъ вѣдомствъ. Развитіе и дополненіе сихъ правилъ особыми постановленіями, на основаніяхъ, въ сихъ же правилахъ указанныхъ, возлагается на Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Исполненіе сего постановленія и внесеніе онаго въ Дневникъ Законовъ поручаемъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія 30 Мая 1818 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

№ 3.

О городскихъ дозорахъ и смотрителяхъ городовъ.

(13 Іюня 1818 года.)

По указу Его Императорскаго Величества

АЛЕКСАНДРА I,

Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,

и проч. и проч. и проч.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ по Государственному Совѣту.

Въ видахъ оказанія городамъ болѣе дѣйствительнаго покровительства, а также подчиненія ихъ нуждъ и интересовъ

Artykuł 15.

Obowiązki i attrybucye Urzędów municypalnych, oznaczone są w Postanowieniu Naszém z dnia 3 lutego 1816 r. przepisującém Organizacyę Władz Administracyjnych. Te, szczególnemi urządzeniami, na zasadach niniejszego Postanowienia, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi rozszerzane i dopełniane będą.

Wykonanie niniejszego Postanowienia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, i umieszczenie onegoż w Dzienniku Praw, polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, d. 30 maja 1818 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

№ 3.

O dozorach miejskich i dozorcach miast.

(d. 13 czerwca 1818 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA I,

CESARZA WSZECH ROSSYI, KRÓLA POLSKIEGO,

etc. etc. etc.

Xiążę Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Chcąc skuteczniejszą miastom udzielić opiekę, ich interessa i potrzeby poddać pod ściślejszy dozór, zważywszy, że Kommis-

бдительнѣйшему надзору, принявъ во вниманіе, что Обводовые Коммиссары, будучи заняты по различнымъ служебнымъ обязанностямъ, не имѣютъ возможности наблюдать за развитіемъ благосостоянія городовъ, въ процвѣтаніи коихъ должна быть преимущественно заинтересована вся страна, — по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, Мы постановили и постановляемъ: (¹).

Статья 1.

Города въ каждомъ Воеводствѣ, за исключеніемъ столичнаго города Варшавы, раздѣляются на дозоры.

Статья 2.

Учрежденіе таковыхъ дозоровъ возлагается на Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи при содѣйствіи Воеводскихъ Коммисій.

Статья 3.

Каждый дозоръ подчиняется Смотрителю города, состоящему въ непосредственномъ вѣдѣніи Воеводской Коммисіи.

Статья 4.

Кандидаты въ должности Смотрителей городовъ избираются Воеводскими Коммисіями и, съ утвержденія Нашего, опредѣляются на службу Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Статья 5.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи опредѣляетъ Смотрителямъ городовъ жалованье, а также разъѣздныя деньги и на канцелярію.

(¹) См. примѣчаніе въ концѣ сего Постановленія.

sarze obwodowi, zajęci rozmaitemi urzędowania swego przedmiotami, mniéj czuwać mogą nad podniesieniem miast, których wzrost, ogół kraju najszczególniéj interesować powinien, na przedstawienie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, postanowiliśmy i stanowimy ([1]):

Artykuł 1.

W każdém Województwie, miasta na dozory podzielone zostaną, wyjąwszy miasto stołeczne Warszawę.

Artykuł 2.

Dozory takowe Kommissya Spraw Wewnętrznych i Policyi, za pośrednictwem Kommissyów Wojewódzkich, urządzi.

Artykuł 3.

Nad każdym Dozorem przełożony będzie Dozorca miast, bezpośrednio od Kommissyi Wojewódzkiéj zależący.

Artykuł 4.

Kommissye Wojewódzkie na Dozorców miast podawać będą kandydatów Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, ta ich zanominowawszy, do Naszego potwierdzenia podawać będzie.

Artykuł 5.

Wyznaczona będzie przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi pensya dla każdego Dozorcy miast, tudzież koszta na podróże i kancellaryę.

([1]) Uwagę na końcu postanowienia tego zamieszczono.

Статья 6.

Все это содержанiе Коммисiею Внутреннихъ Дѣлъ и Полицiи назначается изъ общихъ суммъ каждаго изъ городовъ подлежащаго воеводства.

Статья 7.

Къ обязанности Смотрителей городовъ относится:

a) объѣхать по крайней мѣрѣ два раза въ годъ города, подъ ихъ надзоромъ состоящiе;

b) наблюдать за внутреннею полицiею городовъ, и чистотою въ оныхъ;

c) составить вѣдомость и произвести повѣрку всѣхъ привилегiй и правъ городовъ, а также ихъ имущества и доходовъ;

d) изготовить подробное описанiе состоянiя каждаго города;

e) представлять смѣты на послѣдующiе годы;

f) принять и повѣрить, или же привести въ порядокъ прежнiе отчеты городскихъ кассъ и представить оные съ своими замѣчанiями на разсмотрѣнiе депутацiи, назначенной въ Правительственной Коммисiи Внутреннихъ Дѣлъ и Полицiи для окончательнаго ихъ рѣшенiя;

g) принимать отъ городскихъ Казначеевъ отчеты за послѣдующее время и, по разсмотрѣнiи, отсылать оные по принадлежности;

h) наблюдать за правильнымъ и своевременнымъ поступленiемъ доходовъ въ подлежащiя кассы и за расходованiемъ оныхъ въ предѣлахъ утвержденной смѣты;

i) озаботиться составленiемъ плановъ городовъ и устройства оныхъ и наблюдать за тѣмъ, чтобы городскiя постройки производились не иначе, какъ по утвержденнымъ планамъ;

k) заняться измѣренiемъ всякихъ принадлежащихъ городамъ мѣстностей и составить проектъ устройства оныхъ въ видахъ пользы городовъ;

l) учредить въ городахъ начальныя училища;

Artykuł 6.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi, powyższe pensye i opłaty przeznaczy z ogólnych funduszów miast, każdego respective Województwa.

Artykuł 7.

Do dozorców miast należéć będzie:

a) objechać, przynajmniéj dwa razy corocznie, miasta w ich dozorstwie zostające;

b) czuwać nad wewnętrzną miast policyą i ich ochędóstwem;

c) spisać i sprawdzić wszystkie przywileje i prawa miast, tudzież ich realności i ich dochody;

d) ułożyć każdego miasta stan szczegółowy;

e) przedstawić etaty na lata następujące;

f) odebrać i zrewidować, lub ułożyć dawne rachunki kass miejskich, te z uwagami swemi pod roztrząśnienie wyznaczonéj deputacyi, dla ostatecznego roztrzygnienia w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, przedstawić;

g) Następnie rachunki od kassyerów miejskich odbierać, roztrząsać i, gdzie należy, odsyłać;

h) pilnować, aby dochody miejskie do respective kass regularnie wpływały, i aby te, nad etat zatwierdzony wydawane nie były;

i) starać się, aby plany miast, tudzież ich budowy sporządzone zostały, i doglądać, iżby budowle miejskie nie inaczéj, jak tylko podług zatwierdzonych planów, wymurowane były;

k) przedsięwziąść rozmiar wszelkich attinentiów miejskich i ułożyć projekt przyszłego ich, z dobrem miasta, urządzenia;

l) zaprowadzić szkoły elementarne po miastach;

l. исполнять порученія, возлагаемыя, какъ Воеводскими Коммисіями, такъ непосредственно Правительственными Коммисіями, по всѣмъ дѣламъ, относящимся къ городамъ;

m) наблюдать за исполненіемъ законовъ и городскихъ учрежденій;

n) наблюдать за правильнымъ и точнымъ исполненіемъ городскими чиновниками и служащими возложенныхъ на нихъ обязанностей, наставлять ихъ, дѣлать имъ надлежащія внушенія и о провинившихся или неспособныхъ доносить высшему начальству;

o) наконецъ, употреблять всѣ старанія и усердіе къ исполненію всего того, что касается благосостоянія городовъ, ихъ жителей и пользы Правительства.

Статья 8.

Ввѣряя такимъ образомъ ближайшему надзору Городскихъ Смотрителей внутреннее устройство городовъ, а также наблюденіе за порядкомъ, чистотою, полиціею, благосостояніемъ и имуществомъ оныхъ, повелѣваемъ, однако, чтобы города, относительно общей администраціи, подчинялись вѣдѣнію подлежащихъ Обводовыхъ Коммиссаровъ; ближайшія же между Коммисарами и жителями городовъ соотношенія будутъ опредѣлены особыми правилами, имѣющими быть изданными Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Исполненіе настоящаго постановленія возлагаемъ на Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 13 Іюня 1818 г.

(подписано) *Заіончекъ.*

Nr. 5,258.

Примѣчаніе. **Учрежденные по выше приведенному постановленію Городскіе Дозоры отмѣнены, а обязанности ихъ возложены на Смотрителей Адюнк-**

l) dopełniać kommissorya, bądź przez Kommissye Wojewódzkie, bądź przez Kommissye Rządowe bezpośrednio sobie udzielone, w przedmiotach, miast tyczących się;

m) czuwać nad wykonaniem praw i urządzeń krajowych w miastach;

n) dostrzegać urzędników i officyalistów miejskich, aby ci wiernie i punktualnie obowiązki swe wypełniali, objaśniać ich, napominać, i winnych, albo niezdatnych Wyższéj Władzy donosić;

o) nakoniec, przykładać wszelkiego starania i gorliwości, co się tylko dobra miast, ich mieszkańców i Rządu tyczéć może.

Artykuł 8.

Tym sposobem, oddając pod zarządzenie szczegółowe dozorców miejskich, wewnętrzne miast urządzenie, porządek, ochędóstwo, policyą, stan i fundusze miejskie, chcemy jednak, aby miasta, z względu ogólnéj administracyi, zostawały pod zwierzchnictwem Kommissarzy obwodowych, respective swoich Obwodów; stosunki bliższe między Kommissarzami Obwodowymi a mieszkańcami miast, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi oddzielnemi urządzeniami przepisze.

Wykonanie niniejszego postanowienia, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 13 czerwca 1818 r.

(podpisano) *Zajączek.*

N. 5,258.

Uwaga. — Dozorcy miast postanowieniem poprzedzającém ustanowione, zostały zniesione, a obowiązki ich włożone na dozorców adjunktów kommissarzy

товъ, Обводовыхъ Коммиссаровъ, постановленіемъ Намѣстника въ Царствѣ отъ 14 Августа 1821 г., N. 17,585, содержаніе 4-ой и 36 ст. коего слѣдующее:

Статья 4.

„По вниманію къ тому, что, вслѣдствіе настоящаго развитія дѣйствующаго нынѣ учрежденія, значительно увеличились обязанности и занятія Обводовыхъ Коммиссаровъ, назначаемъ въ помощь и для исполненія ихъ обязанностей, Адъюнктовъ-Смотрителей, коимъ жалованье будетъ производиться частью изъ казны частью же изъ городскихъ суммъ, согласно ежегоднымъ штатнымъ окладамъ."

Статья 36.

„На обводовыхъ Коммиссаровъ во ввѣренныхъ имъ участкахъ возлагается отнынѣ попеченіе и мѣстный надзоръ за городами, такъ какъ съ упраздненіемъ, по новому составу управленія, должностей Смотрителей Городовъ, обязанности сихъ послѣднихъ переходятъ непосредственно къ нимъ."

Наконецъ, по Высочайшему Указу 29 Сентября (11 Октября) 1842 года, Адъюнкты-Смотрители городовъ переименованы въ Помощники Уѣздныхъ Начальниковъ.

Статья 2.

„Обводовыхъ Коммиссаровъ именовать затѣмъ Уѣздными Начальниками, а Адъюнктовъ-Смотрителей городовъ—Помощниками Уѣздныхъ Начальниковъ; въ тѣхъ же уѣздахъ, гдѣ находятся два Помощника, перваго называть Старшимъ, втораго Младшимъ.

(Дн. Зак. Т. XXX стр. 280)

obwodowych, postanowieniem Namiestnika z dnia 14 sierpnia 1821 r. Nr. 17,585, które, w artykułach 4 i 36, tak brzmi:

Artykuł 4.

„Ze względu na pomnożone rozwinięciem niniejszém dotychczasowéj organizacyi obowiązki i zatrudnienia kommissarzy obwodowych, dodajemy im w pomoc, do ich zastępowania, adjunktów dozorców, których pensye w części ze skarbu publicznego, w części z funduszów miejskich, według corocznego oznaczenia etatowego, uiszczane będą."

Artykuł 36.

„Kommissarze Obwodowi w poruczonych sobie obrębach, trudnić się odtąd mają opieką i miejscowym dozorem miast; albowiem, obowiązki dotychczasowych dozorców miast, w nowym składzie zarządu uchylonych, na nich bezpośrednio przechodzą."

Wreszcie, nazwa adjunktów dozorców miast, zamienioną została na tytuł: pomocników naczelników powiatowych, przez Najwyższy Ukaz z dnia 29 września (11 października) 1842 r.

Artykuł 2.

„Kommissarze Obwodowi mają się odtąd nazywać Naczelnikami powiatowymi; adjunkci zaś dozorcy miast, pomocnikami naczelników powiatowych; tam zaś, gdzie jest dwóch pomocników, pierwszy starszym, drugi młodszym nazywać się będzie."

(Dz. Pr. T. XXX. f. 281).

№ 4.

О обязанностяхъ Смотрителей Городовъ.

(24 Августа 1818 г.)

Выписка изъ распоряженія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Статья 10.

По принятіи городскихъ дѣлъ отъ Обводовыхъ Коммиссаровъ, Смотритель [1] обязанъ тотчасъ объѣхать всѣ ввѣренные его надзору города, начавъ этотъ объѣздъ съ главнѣйшихъ и приносящихъ болѣе дохода городовъ.

Статья 11.

Во время сего перваго объѣзда, Смотритель исполняетъ всѣ возложенныя на него порученія и обязанности въ нижеизложенномъ порядкѣ.

Статья 12.

По прибытіи въ каждый городъ, производитъ формальную ревизію экономической кассы и составляетъ въ трехъ экземплярахъ, ревизіонный протоколъ, изъ коихъ одинъ оставляетъ при дѣлахъ кассы, другой у себя, а третій представляетъ непосредственно въ Отдѣленіе Общаго Управленія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

---

(1) Относительно Смотрителей городовъ см. примѣчаніе въ концѣ постановленія Намѣстника отъ 13 Іюня 1818 г., N. 5,258, изложенное выше, подъ N. 3.

№ 4.

O obowiązkach dozorców miast.

(d. 24 sierpnia 1818 r.)

Wyciąg z Rozporządzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Artykuł 10.

Po otrzymaniu akt miejskich od Kommissarzów Obwodowych, Dozorca [1] objedzie natychmiast wszystkie miasta, jego dozorstwu poruczone, poczynając objazd swój od miast główniejszych i najwięcéj dochodu mających.

Artykuł 11.

Przy tym pierwszym objeździe, każdy Dozorca powierzone sobie czynności odbywać i obowiązki swe wypełniać będzie w porządku, tu następnie przepisanym.

Artykuł 12.

Za przybyciem do każdego miasta, uczyni formalną rewizyę kassy ekonomicznéj, protokół rewizyi w trzech exemplarzach spisze, w jednym exemplarzu w aktach kassowych zostawi, w drugim do swoich weźmie, trzeci zaś prześle bezpośrednio Dyrekcyi Administracyjnéj w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi.

---

[1] Co do Dozorców miast, vide uwagę zamieszczoną na końcu postanowienia Namiestnika z d. 13 czerwca 1818 r. N. 5258, wyżéj podanego pod Nr. 3.

Статья 13.

Составляетъ проектъ росписи всѣмъ ожидаемымъ городскимъ доходамъ и необходимымъ расходамъ, по соображеніи, какъ прежнихъ росписей, такъ и состоянія городскихъ суммъ, въ какомъ онѣ будутъимъ найдены, при удостовѣреніи о томъ на мѣстѣ. Форма для росписей должна быть принята таже, какая донынѣ установлена и будетъ ему выдана Воеводскою Коммисіею.

Составленные такимъ образомъ проекты росписей Смотритель Городовъ представляетъ, чрезъ Воеводскую Коммисію, въ Правительственную Коммисію, Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи въ трехъ экземплярахъ, съ приложеніемъ къ онымъ протоколовъ, а также документовъ по каждой изъ приходныхъ и расходныхъ статей.

Статья 14.

За симъ удостовѣряется въ томъ, изготовлены ли надлежащимъ образомъ всѣ докменты къ составленію отчетовъ городскихъ кассъ. Въ случаѣ неимѣнія сихъ документовъ, поручаетъ, кому слѣдуетъ, составленіе оныхъ, съ назначеніемъ для того кратчайшаго срока и предвареніемъ, что, за неисполненіемъ сего въ опредѣленный срокъ, будетъ сдѣлано распоряженіе объ изготовленіи требующихся документовъ на счетъ виновнаго.

Статья 15.

По исполненіи во всѣхъ ввѣренныхъ его надзору городахъ обязанностей, указанныхъ въ Ст. 12, 13 и 14, Смотритель начинаетъ новый объѣздъ городовъ, требуя представленія по порядку всѣхъ привилегій и пожалованій, коими каждый городъ пользовался съ основанія до послѣдняго времени. Изъ этихъ документовъ онъ составляетъ историческое описаніе, съ означеніемъ въ немъ: въ какое время и кѣмъ основанъ городъ, и, слѣдуя

Artykuł 13.

Zajmie się ułożeniem projektu do etatu wszelkich spodziewanych miasta dochodów i jego koniecznych wydatków, do czego posłużą mu, tak dawniejsze etaty, jako też własne na miejscu przekonania się o funduszach miejskich. Wzorów użyje do tego tych samych, jakie dotąd są przepisane, a które pozyska od Kommissyi Wojewódzkiéj.

Tak ułożone projekta do etatów, prześle Dozorca miast, przez Kommissyę Wojewódzką, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi w trzech exemplarzach, z dołączeniem protokółu i dowodów, objaśniających każdy tytuł dochodu i wydatków.

Artykuł 14.

Poczém przekona się, czy do ułożenia rachunków kass miejskich są przygotowane wszelkie, jak należy, dowody. Jeżeliby nie były, takowe przygotować, komu wypadać będzie, poleci, i termin blizki do uskutecznienia oznaczy, z ostrzeżeniem, że gdyby ten napróżno upłynął, na koszt winnego dopełnić to nakaże.

Artykuł 15.

Po dopełnieniu, we wszystkich miastach dozorstwa swego, czynności Art. 12, 13, 14 przepisanych, Dozorca nową kolej objazdu miast rozpocznie, i rozkaże z porządku złożyć sobie wszystkie przywileje i nadania miastu służące, począwszy od pierwszego jego założenia, aż do ostatnich czasów. Z tych przywilejów i nadań zrobi historyczny opis, kiedy i przez kogo za-

хронологическому порядку, излагаетъ его развитіе и причины онаго, или паденіе и причины сего паденія.

Въ этомъ описаніи слѣдуетъ изъяснить, какое именно пространство занималъ городъ во время его основанія и владѣетъ ли нынѣ онымъ, пользовался ли когда и на какомъ основаніи большимъ количествомъ земли, или же—когда и почему пространство это уменьшилось; когда и какія именно устроены въ городѣ заведенія или общественныя зданія, фабрики, рукодѣльни и т. д., и въ какомъ они находятся нынѣ состояніи. Описаніе сіе должно быть составлено въ трехъ экземплярахъ, по каждому городу отдѣльно. Одинъ изъ этихъ экземпляровъ представляется въ Воеводскую Коммисію другой—непосредственно въ Отдѣленіе Общаго Управленія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, а третій остается при дѣлахъ Смотрителя. Къ каждому экземпляру прилагается перечень всѣмъ привилегіямъ и пожалованіямъ, въ хронологическомъ порядкѣ, съ точнымъ изложеніемъ ихъ содержанія. Подлинныя же привилегіи и пожалованія Смотритель обязанъ возвратить Муниципальному Управленію, для храненія въ Архивѣ. Еслибы означенныя привилегіи и пожалованія, или же ихъ копіи, не находились на мѣстѣ и были отосланы въ какое либо другое вѣдомство, въ такомъ случаѣ Смотритель вправѣ потребовать оныхъ отъ сего вѣдомства, съ обязанностію, въ случаѣ надобности, возвратить тому вѣдомству, отъ котораго имъ были получены. Въ случаѣ же утраты и невозможности отсысканія означенныхъ привилегій и пожалованій, Смотритель изготовляетъ описаніе города по показаніямъ его жителей, составивъ только по этому предмету надлежащій, за общимъ подписаніемъ, протоколъ.

Статья 16.

По надлежащемъ описаніи всѣхъ правъ, привилегій, пожалованій, записей или суммъ, городу принадлежащихъ, Смотритель приступаетъ къ повѣркѣ инвентаря и изготовленію

łożone zostało; a idąc porządkiem lat, opisze jego wzrost, powody wzrostu, lub upadek, i przyczyny upadku.

W opisaniu tém wyrazi, na jakiéj rozległości miasto lokowane zostało, czy tę rozległość posiada, czy kiedy i z jakich powodów więcéj uzyskało gruntów, lub dlaczego i kiedy w granicach swych uszczuplone zostało, kiedy i jakie w niém założone zostały Instytuta lub gmachy publiczne, fabryki, rękodzieła i t. p., w jakim te znajdują się teraz stanie. Takowy opis sporządzony być ma w trzech exemplarzach, po ukończeniu którego, z każdego respective miasta, jeden exemplarz dla Kommissyi Wojewódzkiéj, drugi bezpośrednio do Dyrekcyi Administracyjnéj w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi Dozorca odeśle, a trzeci exemplarz przy swych aktach zostawi. Przy każdym exemplarzu będzie dołączony summaryusz, w którym porządkiem lat, treść dokładna wszystkich przywilejów i nadań wypisaną być powinna.

Oryginały zaś przywilejów i nadań Urzędowi Municypalnemu przez Dozorcę zwrócone, i do zachowania w swém archiwum polecone być mają. Gdyby takowe przywileje i nadania, ani w oryginałach, ani w kopiach nie znajdowały się w miejscu, lecz te innéj jakiéj władzy krajowéj przesłane były, Dozorca upoważnia się niniejszém zażądać od tejże Władzy takowych, po użyciu których, gdy tego potrzeba, zwrócić jéj one będzie obowiązanym. Gdyby zaś przypadkiem, takowe przywileje i nadania zaginęły, i niewiadomo było: gdzieby się one znajdowały, Dozorca opis miasta sporządzi z opowiedzenia mieszkańców, z którymi w tym względzie dostateczny spisze protokół.

Artykuł 16.

Po dostateczném opisaniu wszelkich praw, przywilejów, nadań, erekcyj, lub funduszów miasta, Dozorca przystąpi do skonfrontowania inwentarza, i spisania wszelkich funduszów

описи всему имуществу, приносящему городу доходъ, поступающій или долженствующій поступать въ городскую кассу. Смотритель обязанъ особенно озаботиться самоточнѣйшимъ приведеніемъ въ извѣстность этого имущества, руководствуясь въ семъ, какъ привилегіями и пожалованіями, такъ равно прежними и настоящими Правительственными росписями, а также словесными показаніями жителей. Инвентарь сему имуществу долженъ быть составленъ со всевозможною точностью, такъ какъ онъ послужитъ основаніемъ къ изготовленію городскихъ росписей на будущее время, почему въ немъ должно быть изъяснено: на основаніи какого права городъ пользуется каждымъ имуществомъ; изъ чего оно состоитъ, какой приносило и приноситъ нынѣ доходъ, и какой можетъ приносить впослѣдствіи, при надлежащемъ устройствѣ онаго; о какихъ имуществахъ и почему не имѣется должнаго радѣнія; отчего городъ не пользуется доходами отъ оныхъ; какія предвидятся средства къ вытребованію оныхъ и возвращенію городской кассѣ? Въ особенности же въ семъ инвентарѣ должно быть пояснено, имѣетъ ли городъ въ своемъ владѣніи—и какія именно—земли, пашни, огороды, площади, пруды, рѣки, озера, луга, лѣса, заросли, пастбища, деревни, фольварки, дома, барщины, кирпичные и извѣстковые заводы, пивоварни, винокурни, мельницы, каменоломни, пропинаціонный и чоповый доходы, шинки, корчмы и мясныя лавки, а также пользуется ли городъ какимъ либо правомъ на взиманіе чиншей, сборовъ съ плотинъ, мостовъ, перевозовъ, торговаго, ярмарочнаго, съ мостовыхъ, копытковаго, вѣсоваго, ляудеміи, каноннаго съ промысловъ и ремеслъ, консенсоваго съ баловъ, музыки, бильярдовъ, кабаковъ, училищнаго, за право гражданства и проч.

Всѣ вышепоименованныя и иныя статьи доходовъ должны быть внесены въ инвентарь и исторически въ немъ описаны; къ этому слѣдуетъ присоединить всякіе капиталы, съ показаніемъ, помѣщены ли они—и у кого именно—за платежъ процентовъ, или же хранятся въ городской кассѣ въ наличности, или, наконецъ, считаются—и на комъ именно—въ недоимкѣ и не-

onego, które stanowią dochód miasta, do kassy miejskiéj wpływający, lub wpływać winny. Szczególném staraniem być ma Dozorcy, najściśléj dochodzić takowych funduszów, bądź z przywilejów i nadań, bądź z etatów przeszłych i teraźniejszych Rządów, bądź nakoniec z ustnego mieszkańców podania. Inwentarz takowych funduszów ma być dokładnie sporządzony, gdyż ten służyć będzie za zasadę do formować się mających miejskich etatów na dalsze lata; dlatego w nim wyszczególniony być ma każdy fundusz, na mocy jakiego prawa miastu służy, z czego się składa, wiele dawniéj czynił dochodu, wiele teraz czyni, a wiele na przyszłość, przy dobrém urządzeniu, czynić może, które fundusze i dlaczego są zaniedbane, dlaczego miasto nie pobiera z nich dochodu, jakie są środki do podniesienia ich i zwrócenia kassie miejskiéj? W szczególności w inwentarzu takowym powinno być wykazane, czy miasto posiada i jakie grunta, role, ogrody, place, stawy, rzeki, jeziora, łąki, lasy, zarośla, pastwiska, wsie, folwarki, domy, robociznę, cegielnię, wapiarnie, browary, gorzelnie, młyny, łamanie kamieni, propinacyę, czopowe, szynki, karczmy, jatki, prawo pobierania czynszów, grobelnego, mostowego, przewozu, targowego, jarmarcznego, brukowego, kopytkowego, wagowego, laudemii, kanonów od professyj i rzemiosł, konsensowego od balów, muzyki, bilardów, szynków, składki na szkołę, opłaty od praw obywatelstwa? i t. d.

Te wszystkie i inne tytuły funduszów, w inwentarzu umieszczone i historycznie w nim opisane być powinny; do tego dołączyć należy wszelkie kapitały, czyli te na procentach i u kogo ulokowane są, czyli też w kassie miejskiéj w gotowiźnie pozostają, lub w defektach i retentach i na kim zalegają? Tak uformowawszy inwentarz, Dozorca, przy dołączeniu swych

дочетахъ. Одинъ экземпляръ составленнаго такимъ образомъ отдѣльно по каждому городу инвентаря Смотритель, съ своими замѣчаніями и заключеніемъ, препровождаетъ въ Воеводскую Коммисію, другой экземпляръ представляетъ непосредственно въ Отдѣленіе Общаго Управленія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, приложивъ къ оному подлинные документы о каждомъ городскомъ имуществѣ и доходѣ, третій же экземпляръ сказаннаго инвентаря оставляетъ при своихъ дѣлахъ.

Статья 18.

Въ то же время каждый Смотритель обязанъ собрать топографическо-статистическія свѣдѣнія по каждому городу, и приведя таковыя въ порядокъ по формѣ, которою будетъ снабженъ отъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, немедленно представить оныя въ сію послѣднюю, а также и въ Воеводскую Коммисію.

Статья 21.

Всѣ планы городовъ, гдѣ таковые находятся, а также карты всѣхъ городскихъ принадлежностей, вмѣстѣ съ межевыми реестрами, Смотритель собираетъ особо по каждому городу и представляетъ въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, которая, по минованіи въ нихъ надобности, возвращаетъ по принадлежности въ подлежащіе города.

По тѣмъ же городамъ, гдѣ таковыхъ плановъ не имѣется ни на мѣстѣ, ни въ высшихъ управленіяхъ, Смотрители обязаны пріискать опытнаго землемѣра, поручить ему измѣреніе этихъ городовъ на счетъ городскихъ кассъ, съ утвержденія Воеводскихъ Коммисій, и составленные за симъ планы, въ двухъ экземплярахъ, вмѣстѣ съ межевыми реестрами, представить въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

24 Августа 1818 года.

Предсѣдательствующій Министръ (подписано)

Т. Мостовскій.

uwag i opinii, prześle osobno z każdego miasta w jednym exemplarzu Kommissyi Wojewódzkiéj, w drugim bezpośrednio Dyrekcyi Administracyjnéj w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi; przy tym ostatnim exemplarzu, dołączy zarazem wszelkie oryginalne dowody, usprawiedliwiające każdy fundusz i dochód miasta; trzeci nakoniec exemplarz rzeczonego inwentarza, Dozorca przy swych aktach zachowa.

Artykuł 18.

W tymże czasie każdy Dozorca obowiązanym jest zebrać wiadomości topograficzno-statystyczne każdego miasta i te, podług wzorów od Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi przesłać mu się mianych, ułoży, spisze, i tak Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, jako i Kommissyi Wojewódzkiéj niezwłocznie nadeśle.

Artykuł 21.

Wszelkie plany i rozmiary miast, gdzie się te znajdują, tudzież mappy wszystkich miejskich pertinencyów, z regestrami pomiarowemi, Dozorca zebrawszy osobno z każdego miasta, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi nadeśle, które zwrócone będą respective miastom po stosownem onych użyciu.

Gdzieby takowe plany i rozmiary dotąd przedsięwziętemi nie były, i ani w miejscu, ani u zwierzchnich Władz nie znajdowały się, Dozorcy obowiązkiem jest wystarać się o umiejętnego jeometrę, i onemu, na koszt kassy miejskiéj, za potwierdzeniem Kommissyi Wojewódzkiéj, czynność takową poruczyć, a po ukończonym rozmiarze, plany takowe, w dwóch exemplarzach, wraz z regestrami pomiarowemi, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi przesłać.

Dnia 24 sierpnia 1818 r.

Minister prezydujący, (podpisano) *T. Mostowski.*

№ 5.

О городскихъ управленіяхъ въ тѣхъ городахъ, въ коихъ учреждены городскіе совѣты.

24 Мая (5 Іюня) 1861 года.

Божіею Милостію

МЫ АЛЕКСАНДРЪ II,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,

и проч. и проч. и проч.

Въ развитіе Указа Нашего 14 (26) Марта 1861 года, коимъ повелѣно учредить въ Варшавѣ и другихъ значительнѣйшихъ городахъ Царства Польскаго Городскіе Совѣты, по представленію Намѣстника Нашего въ Царствѣ, постановили и постановляемъ:

ГЛАВА I.

О составѣ Городскаго Управленія въ городахъ, въ коихъ будутъ учреждены Городскіе Совѣты.

Статья 1.

Въ столичномъ городѣ Варшавѣ, во всѣхъ городахъ 2-го разряда и въ тѣхъ значительнѣйшихъ городахъ 3-го разряда, кои Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, будетъ постепенно назначать, при обращеніи вниманія на населеніе ихъ, доходы городскихъ кассъ и сумму застрахованія существующихъ въ тѣхъ городахъ строеній

№ 5.

O zarządach miejskich w miastach, w których są Rady miejskie.

(dnia 24 maja (5 czerwca 1861 r.)

z Bożéj Łaski

MY ALEXANDER II,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski

etc. etc. etc.

W rozwinięciu Ukazu Naszego z dnia 14 (26) marca 1861 r., ustanawiającego w Warszawie i innych znaczniejszych miastach Królestwa Rady Miejskie, na przedstawienie Namiestnika Naszego w Królestwie,

Postanowiliśmy i stanowimy:

TYTUŁ I.

O składzie Zarządu Miejskiego w miastach, w których ustanowione będą Rady Miejskie.

Artykuł 1.

W mieście stołeczném Warszawie, we wszystkich miastach 2-go rzędu i w znaczniejszych miastach 3-go rzędu, które Rada Administracyjna na przedstawienie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych stopniowo oznaczać będzie, ze względu na ludność, dochód kassy miejskiéj i wysokość ubezpieczeń nierucho-

Городское Управленіе составляютъ: Городской Совѣтъ и Магистратъ.

Статья 2.

Городской Совѣтъ состоитъ изъ избранныхъ городскимъ выборнымъ собраніемъ:

въ Варшавѣ—двадцати-четырехъ членовъ;

въ городахъ 2-го разряда—двѣнадцати членовъ;

въ городахъ 3-го разряда, по мѣрѣ учрежденія въ нихъ Городскихъ Совѣтовъ,—осьми членовъ.

Сверхъ того, въ каждомъ изъ вышеупомянутыхъ городовъ избираются кандидаты, въ равномъ числѣ съ членами Городскаго Совѣта, для занятія мѣстъ сихъ послѣднихъ, въ случаѣ ихъ смерти, потери ими правъ, непринятія должностей или увольненія отъ оныхъ.

Кандидаты призываются къ занятію вакантныхъ мѣстъ, въ порядкѣ наибольшаго числа голосовъ, полученнаго каждымъ изъ нихъ на выборахъ.

Статья 3.

Члены Городскаго Совѣта избираются на шесть лѣтъ.

Въ Варшавѣ, каждый годъ смѣняется ихъ $^1/_6$ часть, а въ прочихъ городахъ, каждые три года, смѣняется половина. Въ первыхъ годахъ, выбывающіе Члены означаются жребіемъ.

Члены, выходящіе изъ Городскаго Совѣта, по окончаніи срока, на который они были избраны, или вслѣдствіе просьбы объ увольненіи, обязаны исправлять свою должность до избранія, вмѣсто ихъ, другихъ Членовъ, или до полученія увольненія.

mości, zarząd miejski sprawować będą Rada Miejska i Magistrat.

Artykuł 2.

Rada Miejska składać się będzie z Członków wybranych przez zgromadzenie wyborcze miejskie:

w Warszawie—w liczbie dwudziestu czterech;
w miastach 2-go rzędu—w liczbie dwunastu;
w miastach 3-go rzędu, w których będą ustanowione Rady Miejskie, w liczbie ośmiu.

Nadto, w każdém z miast rzeczonych wybranymi zostaną Zastępcy w liczbie, ilości Członków Rady Miejskiéj odpowiedniéj, powołani do zasiadania w Radzie Miejskiéj w razie śmierci, utraty praw, nieprzyjęcia obowiązków, lub uwolnienia od nich wybranych Członków.

Zastępcy w porządku największéj liczby głosów, na wyborach otrzymanych, na Członków Rady będą powoływani.

Artykuł 3.

Członkowie Rady Miejskiéj urzędują przez lat sześć.

Odnawiać się będą w Warszawie corocznie w $1/_6$, w innych zaś miastach w połowie, co lat 3. Członkowie wychodzący w pierwszych kolejach, losem oznaczeni zostaną.

Członkowie, wychodzący z Rady Miejskiéj, z powodu ukończenia się czasu ich urzędowania lub żądanego uwolnienia ze służby, pełnić winni swoje obowiązki aż do wyboru ich następców, lub otrzymania żądanego uwolnienia.

Статья 4.

Магистратъ состоитъ: въ Варшавѣ и въ городахъ 2-го разряда, изъ Президента и трехъ Ратмановъ;

въ городахъ 3-го разряда, въ коихъ учреждены будутъ Городскіе Совѣты, изъ Президента и двухъ Ратмановъ.

Статья 5.

Президентъ въ Варшавѣ назначается Нами, по представленію Совѣта Управленія.

Въ городахъ 2-го разряда и въ тѣхъ городахъ 3-го разряда, въ коихъ учреждены будутъ Городскіе Совѣты, Президенты назначаются Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ.

Статья 6.

Ратманы, по представленію Городскаго Совѣта, назначаются въ Варшавѣ, Совѣтомъ Управленія; въ городахъ 2-го разряда, Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ; въ городахъ 3-го разряда, въ коихъ учреждены будутъ Городскіе Совѣты, Губернскимъ Правленіемъ.

Статья 7.

Президентъ города предсѣдательствуетъ въ Городскомъ Совѣтѣ.

Въ случаѣ его отсутствія, мѣсто его заступаетъ одинъ изъ Ратмановъ, по назначенію Правительства.

Artykuł 4.

Magistrat składać się będzie w Warszawie i w miastach 2-go rzędu z Prezydenta i trzech Radnych:

w miastach 3-go rzędu, w których zaprowadzone zostaną Rady Miejskie, z Prezydenta i dwóch Radnych.

Artykuł 5.

Prezydent w Warszawie otrzymuje nominacyę od Nas, na przedstawienie Rady Administracyjnéj.

W miastach 2-go rzędu i w miastach 3-go rzędu, w których będzie zaprowadzona Rada Miejska, mianuje Prezydentów Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych.

Artykuł 6.

Radnych, na przedstawienie właściwych Rad Miejskich, mianuje: w Warszawie, Rada Administracyjna, w miastach 2-go rzędu, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, w miastach 3-go rzędu, w których będą zaprowadzone Rady Miejskie, właściwy Rząd Gubernialny.

Artykuł 7.

Prezydent przewodniczyć będzie w Radzie Miejskiéj.

W razie jego nieobecności, zastępuje go jeden z Radnych, przez Rząd wyznaczony.

ГЛАВА II.

О засѣданіяхъ Городскихъ Совѣтовъ.

Статья 8.

Городскіе Совѣты имѣютъ засѣданія въ Городской Ратушѣ.

Статья 9.

Въ первомъ послѣ выборовъ засѣданіи, Городской Совѣтъ повѣряетъ правильность выбора своихъ Членовъ, и избираетъ одного изъ нихъ, для веденія протоколовъ своихъ засѣданій.

Члены Городскихъ Совѣтовъ въ первомъ засѣданіи, даютъ присягу по установленной формѣ.

Статья 10.

Президентъ Города, по соглашеніи съ Членами Городскаго Совѣта, назначаетъ дни, въ которые засѣданія Совѣта будутъ происходить постоянно. По собственному своему усмотрѣнію, или по предложенію болѣе третьей части всѣхъ Членовъ Совѣта, Президентъ созываетъ Совѣтъ на чрезвычайныя засѣданія.

Статья 11.

Президентъ открываетъ и закрываетъ засѣданія; онъ означаетъ, по соглашеніи съ Членами Совѣта, порядокъ представленія оному дѣлъ, даетъ Членамъ Совѣта право голоса въ той очереди, въ какой они требовали онаго, и наблюдаетъ за порядкомъ и правильностію совѣщаній.

TYTUŁ II.

O posiedzeniach Rad Miejskich.

Artykuł 8.

Posiedzenia Rady Miejskiéj odbywają się w Ratuszu Miejskim.

Artykuł 9.

Na pierwszém, następującém po wyborach, posiedzeniu, Rada Miejska rozpoznaje ważność wyboru swoich Członków i wybiera z pośród nich, pióro trzymającego.

Każdy Członek Rady Miejskiéj, na pierwszém swém posiedzeniu wykona przysięgę, według przepisanéj roty.

Artykuł 10.

Prezydent, za porozumieniem się z Członkami Rady, oznaczy dnie, w których peryodyczne posiedzenia Rady odbywać się będą. W razie uznanéj przez siebie potrzeby, lub na żądanie więcéj niż $1/_{3}$ części wszystkich Członków Rady, Prezydent zwołuje Radę na posiedzenia nadzwyczajne.

Artykuł 11.

Prezydent zagaja i zamyka posiedzenie, układa, za porozumieniem się z Członkami Rady, porządek dzienny posiedzenia, daje głos Członkom w kolei zgłoszenia się, przestrzega porządku i prawności obrad.

Статья 12.

Для полнаго комплекта Городскаго Совѣта, требуется присутствіе по крайней мѣрѣ пяти Членовъ онаго.

Если, послѣ двукратнаго созыва, комплектъ этотъ не состоится, то, по третьему созыву, присутствіе Президента и двухъ Членовъ Совѣта достаточно для важности его постановленій.

Статья 13.

Засѣданія Городскаго Совѣта происходятъ при закрытыхъ дверяхъ. Одно только публичное засѣданіе можетъ быть ежегодно дозволяемо Намѣстникомъ.

Въ этомъ засѣданіи, Магистратъ даетъ отчетъ по управленію городомъ въ истекшемъ году.

Отчетъ Магистрата можетъ быть напечатанъ.

Статья 14.

Опредѣленія Городскаго Совѣта постановляются большинствомъ голосовъ присутствовавщихъ въ засѣданіи Членовъ.

Въ случаѣ равенства голосовъ, голосъ Предсѣдателя даетъ перевѣсъ.

Статья 15.

Засѣданіямъ Городскаго Совѣта составляются протоколы. Каждый изъ Членовъ Совѣта имѣетъ право требовать, чтобы мнѣніе его, несогласное съ мнѣніемъ большинства, было внесено въ протоколъ. Протоколы подписываются Президентомъ и Членами, присутствовавшими въ засѣданіи Совѣта.

Artykuł 12.

Do ważności obrad Rady Miejskiéj potrzebna jest obecność przynajmniéj pięciu jéj Członków. Gdyby, po dwukrotném zwołaniu, wymagany komplet się nie zebrał, obecność Prezydenta i dwóch Członków, w trzecim terminie, do ważności obrad będzie wystarczającą.

Artykuł 13.

Posiedzenia Rady Miejskiéj odbywać się będą przy drzwiach zamkniętych. Jedno tylko publiczne posiedzenie może mieć miejsce corocznie, za zezwoleniem Namiestnika.

Na tém posiedzeniu, Magistrat zda sprawę z zarządu miasta w roku upłynionym.

Sprawozdanie Magistratu drukiem ogłoszone być może.

Artykuł 14.

Rada wydaje decyzye, prostą większością głosów obecnych na posiedzeniu Członków.

W razie równości głosów, głos Prezydującego rozstrzyga.

Artykuł 15.

Z posiedzeń Rady Miejskiéj spisywane będą protokóły. Każdy Członek Rady ma prawo żądać, iżby zdanie jego, odmienne od zdania większości, w protokóle było zapisane. Protokóły podpisane będą przez Prezydującego i Członków Rady, na posiedzeniu obecnych.

Статья 16.

Президентъ, не взирая на мнѣніе большинства Членовъ, имѣетъ право отказывать въ принятіи къ обсужденію такихъ предметовъ, которые признаетъ выходящими изъ предѣловъ вѣдомства Городскаго Совѣта; онъ имѣетъ также право остановить исполненіе постановленій Совѣта, которыя превышали бы власть, оному предоставленную, или могли дать поводъ къ нарушенію общественнаго порядка.

Въ обоихъ этихъ случаяхъ, Президентъ обязанъ, не позже трехъ дней, представить протоколъ засѣданія: въ Варшавѣ,— Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, а въ другихъ городахъ—Губернскому Правленію.

О рѣшеніи Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ или Губернскаго Правленія, долженствующемъ послѣдовать въ теченіе наиболѣе десяти дней, считая со времени полученія рапорта Президента, Президентъ увѣдомляетъ, въ первомъ засѣданіи, Городской Совѣтъ, который можетъ принести на оное жалобу высшему Начальству.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ въ Варшавѣ, а Губернскія Правленія въ прочихъ городахъ, могутъ признать незаконными совѣщанія Городскихъ Совѣтовъ и отмѣнить постановленія, въ слѣдствіе такихъ совѣщаній послѣдовавшія.

Городскіе Совѣты имѣютъ въ сихъ случаяхъ право приносить жалобу высшему Начальству.

Статья 17.

Совѣтъ Управленія можетъ распустить совершенно Городскій Совѣтъ, назначить, изъ среды имѣющихъ право быть избранными Членовъ Городскаго выборнаго Собранія, времен-

Artykuł 16.

Prezydent ma prawo odmówić, pomimo zdania większości Rady, zamieszczenia na porządku dziennym przedmiotów, które uważać będzie za przechodzące zakres attrybucyj Rady; ma także prawo zawiesić wykonanie decyzyj Rady, przechodzących jéj attrybucye, lub mogących dać powód do naruszenia porządku publicznego.

W obu tych razach Prezydent, w ciągu dni 3-ch przedstawi protokół posiedzenia, w Warszawie—Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, a w innych miastach—właściwemu Rządowi Gubernialnemu.

O decyzyi Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych lub Rządu Gubernialnego, która licząc od daty otrzymania rapportu Prezydenta, w ciągu najdaléj dni 10 wydaną być powinna, Prezydent zawiadomi na najbliższém posiedzeniu Radę Miejską, któréj służy odwołanie się do Władzy Wyższéj.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych w Warszawie, i właściwe Rządy Gubernialne w innych miastach, uznać mogą za nielegalne, narady Rady Miejskiéj i unieważnić uchwały, w skutek tychże narad zapadłe.

Radzie miejskiéj wszakże służy w tych razach odwołanie się do Władzy Wyższéj.

Artykuł 17.

Rada Administracyjna może rozwiązać Radę Miejską, mianować, z Członków obieralnych Zgromadzenia wyborczego Miejskiego, czasową Radę do sprawowania gospodarczego Zarzą-

ный Совѣтъ, для управленія хозяйственною частію города, и предписать произвести, въ теченіи шести мѣсяцевъ, новые выборы.

Всякое незаконное дѣйствіе Городскаго Совѣта, или его Членовъ, можетъ быть представлено на усмотрѣніе Государственнаго въ Царствѣ Совѣта, для преданія виновныхъ отвѣтственности по закону.

ГЛАВА III.

О предметахъ вѣдомства Городскихъ Совѣтовъ.

Статья 18.

Городской Совѣтъ завѣдываетъ хозяйствомъ города, составляетъ и представляетъ на утвержденіе Правительства годовую роспись доходовъ и расходовъ города, принимаетъ, въ предѣлахъ его вѣдомства, нужныя мѣры для внѣшняго устройства города, имѣетъ наблюденіе за городскими общественными заведеніями и разсматриваетъ всѣ дѣла, предлагаемыя на его заключеніе Правительственными властями.

Статья 19.

По хозяйственной части, Городской Совѣтъ завѣдываетъ городскою собственностію, постановляетъ опредѣленія относительно способовъ пользованія оною и, соображаясь съ существующими постановленіями, представляетъ къ опредѣленію въ должности, устраненію и увольненію отъ оныхъ, или самъ опредѣляетъ къ должностямъ, устраняетъ и увольняетъ отъ оныхъ, лицъ Городскаго Управленія и Городскихъ учрежденій.

Статья 20.

Подлежатъ утвержденію подлежащихъ высшихъ Начальствъ постановленія Городскихъ Совѣтовъ:

du miasta, i polecić nowe wybory, w ciągu sześciu miesięcy odbyć się mające.

Wszelkie nielegalne postąpienie Rady Miejskiéj, lub jéj Członków, poddaném być może pod ocenienie Rady Stanu, celem pociągnienia, kogo należy, do odpowiedzialności, stosownie do przepisów.

TYTUŁ III.

O zakresie działań Rad Miejskich.

Artykuł 18.

Do Rady Miejskiéj należy zarząd gospodarczy miasta; ułożenie i przedstawienie do potwierdzenia Rządu etatu dochodów i wydatków miasta; przedsięwzięcie, w granicach jéj władzy, środków do zewnętrznego urządzenia miasta; dozór nad miejskiemi instytucyami publicznemi, niemniéj rozpoznawanie wszelkich interessów, przesłanych do jéj wniosków, przez Władze Rządowe.

Artykuł 19.

Sprawując zarząd gospodarczy miasta, Rada Miejska zawiaduje własnością miejską, stanowi względem sposobu użytkowania z tejże własności i stosownie do obowiązujących przepisów, przedstawia do nominacyi, zawieszenia i uwolnienia, lub mianuje, zawiesza i uwalnia osoby do Zarządu miasta i Instytucyj Miejskich należące.

Artykuł 20.

Ulegają zatwierdzeniu właściwych Władz Rządowych uchwały Rady Miejskiéj:

о продажѣ, замѣнѣ, обложеніи какою либо повинностію, отдачѣ въ безсрочное или въ временное, свыше 12 лѣтъ, арендное содержаніе городскихъ недвижимостей, равно о перемѣнѣ ихъ назначенія;

о совершеніи займа, о начатіи судебнымъ порядкомъ тяжбы по спорнымъ правамъ города, защитѣ оныхъ и окончаніи дѣла посредствомъ мировой сдѣлки;

о принятіи подаренныхъ или завѣщанныхъ предметовъ, въ пользу города или городскихъ заведеній, если таковые превышаютъ, по цѣнѣ своей, 500 руб. или если даръ сопряженъ съ какими либо для города обязательствами, наконецъ вообще о предметахъ, влекущихъ за собою опредѣленную по годовой росписи издержку, превышающую: въ Варшавѣ, 3000 руб., въ городахъ 2-го разряда, 450 руб., а въ городахъ 3-го разряда 150 руб., или же вовсе не вошедшую въ годовую роспись.

Статья 21.

Проектъ годовой росписи доходовъ и расходовъ города, изготовленный Магистратомъ, представляется Городскому Совѣту на разсмотрѣніе и для подлежащаго составленія, не позже трехъ мѣсяцевъ до наступленія штатнаго года.

Статья 22.

Въ годовой росписи, расходы раздѣляются на расходы обязательные и на расходы, предложенные Городскимъ Совѣтомъ.

Къ расходамъ обязательнымъ принадлежатъ всѣ расходы, необходимые на содержаніе городской недвижимой собственности, порядка и чистоты въ городѣ, общественныхъ городскихъ заведеній, администраціи, службы и городской полиціи, а равно на уплату городскихъ долговъ и повинностей.

Въ первомъ году, по учрежденіи въ какомъ либо городѣ Городскаго Совѣта, должна быть составлена для сего города

względem sprzedaży, zamiany, obciążenia, wieczystego lub dłuższego nad lat 12 wydzierżawienia nieruchomości miejskich, tudzież względem zmiany ich przeznaczenia;

względem zaciągnienia pożyczki, względem dochodzenia, na drodze sądowéj, praw spornych miasta, obrony tychże praw, kończenia sporu w drodze układów;

względem przyjmowania darowizn i legatów, na rzecz miasta, lub jego zakładów poczynionych, a przechodzących rs. 500, lub połączonych z obowiązkami dla miasta;

względem wszelkich przedmiotów, pociągających za sobą dla miasta wydatek etatem przewidziany, przechodzący w Warszawie rs. 3000, w miastach 2-go rzędu rs. 450, a w miastach 3-go rzędu rs. 150; lub wydatek etatem nieprzewidziany.

Artykuł 21.

Projekt rocznego etatu wydatków i dochodów miasta, przygotowany przez Magistrat, przedstawiony będzie Radzie Miejskiéj, dla rozpoznania i stanowczego ułożenia, najpóźniéj na trzy miesiące, przed rozpoczęciem roku etatowego.

Artykuł 22.

Etat wydatków podzielony będzie na wydatki obowiązkowe i na wydatki przez Radę Miejską uchwalone.

Do wydatków obowiązkowych należą wszystkie wydatki, niezbędne na utrzymanie nieruchomości miejskich, porządku i czystości miasta, publicznych Instytucyj miejskich, administracyi, służby i policyi miejskiéj, i na spłatę długów i ciężarów miejskich.

W każdém mieście, w którém Rada Miejska ustanowioną zostanie, będzie ułożony w piérwszym roku, po jéj zaprowadze-

смѣта обязательныхъ расходовъ. По этой смѣтѣ, Городской Совѣтъ излагаетъ свое мнѣніе, а Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ, представляетъ оную на утвержденіе Совѣта Управленія.

Никакія за тѣмъ измѣненія не могутъ быть сдѣланы въ сей смѣтѣ, безъ предварительнаго заключенія Городскаго Совѣта и утвержденія Совѣта Управленія.

Статья 23.

Расходы, предложенные Городскимъ Совѣтомъ, должны быть расположены въ росписи особыми отдѣлами, съ указаніемъ источника для удовлетворенія оныхъ.

Статья 24.

Роспись городскихъ доходовъ, должна обезпечивать удовлетвореніе, какъ обязательныхъ расходовъ, такъ равно предложенныхъ Городскимъ Совѣтомъ и въ ту же роспись внесенныхъ.

Никакіе сборы, надлежащимъ Начальствомъ не утвержденные, не могутъ быть вносимы въ годовую роспись доходовъ города.

Статья 25.

Годовая роспись доходовъ и расходовъ города, разсмотрѣнная Городскимъ Совѣтомъ, должна быть представлена на утвержденіе Правительственныхъ Властей, не позже двухъ мѣсяцевъ до наступленія штатнаго года.

Статья 26.

Городской Совѣтъ наблюдаетъ за точнымъ исполненіемъ росписи, какъ въ отношеніи расходовъ, такъ и въ отношеніи доходовъ города.

Расходы не должны выходить изъ предѣловъ, опредѣленныхъ росписью по каждому отдѣлу. Расходы, опредѣленные

niu, etat wydatków obowiązkowych. Rada Miejska złoży opinię swoją co do tego etatu, a Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych przedstawi go pod zatwierdzenie Rady Administracyjnéj.

Żadne zatém zmiany w etacie tym, bez wysłuchania Rady Miejskiéj i zatwierdzenia Rady Administracyjnéj, zaprowadzone być nadal nie mogą.

Artykuł 23.

Etat wydatków, przez Radę Miejską uchwalonych, układany być powinien oddzielnemi tytułami, ze wskazaniem zarazem źródła na ich pokrycie.

Artykuł 24.

Etat dochodów miasta, winien zapewniać zaspokojenie wydatków obowiązkowych i wydatków przez Radę Miejską uchwalonych, a rocznym etatem wydatków objętych.

Żadne pobory przez właściwą Władzę nie zatwierdzone na etacie dochodów zamieszczone być nie mogą.

Artykuł 25.

Najpóźniéj na dwa miesiące przed rozpoczęciem roku etatowego, etat wydatków i dochodów miejskich, przez Radę Miejską rozpoznany, winien być pod zatwierdzenie Władz Rządowych przedstawiony.

Artykuł 26.

Rada Miejska czuwa nad spełnieniem etatu, tak co do wydatków, jak co do dochodów.

Wykonanie etatu wydatków następuje w granicach szczegółowych rozdziałów tego etatu. Przenoszenie wydatków w jed-

въ одномъ отдѣлѣ росписи, не могутъ быть переносимы въ другой отдѣлъ, безъ разрѣшенія надлежащаго Начальства.

Статья 27.

Городской Совѣтъ принимаетъ мѣры для внѣшняго устройства города; даетъ мнѣніе по регуляціонному плану города; проектируетъ въ ономъ тѣ измѣненія, какія признаетъ нужными; разсматриваетъ планы и смѣты работъ, производимыхъ на исчетъ суммъ городскаго Казначейства; предлагаетъ способъ исполненія сихъ работъ; утверждаетъ договоры съ подрядчиками, заключаемые въ предѣлахъ власти, предоставленной Магистратамъ и Городскимъ Совѣтамъ, и наблюдаетъ за исполненіемъ оныхъ.

Опредѣленія Городскаго Совѣта, по вышеозначеннымъ предметамъ, подлежатъ утвержденію надлежащихъ Правительственныхъ Властей, или когда расходъ превышаетъ опредѣленную въ 20-ой ст. сумму, или когда договоръ долженъ быть заключенъ на срокъ болѣе шести лѣтъ.

Статья 28.

Городской Совѣтъ имѣетъ надзоръ за городскими общественными заведеніями, водопроводами и освѣщеніемъ города, повѣряетъ ихъ счеты и разсматриваетъ годовые отчеты; представляетъ свои предположенія относительно улучшенія сихъ заведеній, измѣненія назначенія ихъ, или совершеннаго ихъ упраздненія, а также учрежденія новыхъ заведеній, предназначаемыхъ на общественную надобность города.

Статья 29.

Правительственныя Власти могутъ, по своему усмотрѣнію, предлагать Городскимъ Совѣтамъ, на заключеніе или рѣшеніе, и другіе, относящіеся къ городу предметы. Къ числу такихъ

nym rozdziale etatu zamieszczonych na inny rozdział, nie może mieć miejsca bez dozwolenia Władzy właściwéj.

Artykuł 27.

Rada Miejska przedsiębierze środki do zewnętrznego urządzenia miasta służące; daje opinię co do planu regulacyjnego miasta; projektuje zmiany, jakie w tym planie za potrzebne uzna; rozpoznaje plany i kosztorysy robót, kosztem funduszów kassy Miejskiéj wykonywanych; projektuje, w jaki sposób roboty te wykonane być mają; zatwierdza umowy z przedsiębiercami zawarte, w granicach attrybucyj, służących Magistratom i Radom Miejskim i czuwa nad ich wykonaniem. Uchwały Rady Miejskiéj co do przedmiotów wyłuszczonych, ulegają zatwierdzeniu właściwych Władz Rządowych, albo ze względu na oznaczoną w art. 20 wysokość wydatku, albo gdy umowa zawartą być ma na dłużéj niż na lat sześć.

Artykuł 28.

Rada Miejska wykonywa dozór nad Instytucyami publicznemi Miejskiemi, wodociągami, oświetleniem; monituje rachunki i rozpoznaje sprawozdanie; czyni swoje wnioski względem ich ulepszenia, zmiany przeznaczenia lub zwinięcia; projektuje założenie nowych zakładów, na ogólny użytek miasta przeznaczonych.

Artykuł 29.

Władze Rządowe przesyłają Radom Miejskim do opinii lub decyzyi, przedmioty dotyczące miasta, w których to za stosowne uznają. W szczególności należy tu ocenienie deklaracyj

предметовъ принадлежитъ въ особенности оцѣнка объявленій владѣльцевъ домовъ о получаемомъ ими доходѣ съ оныхъ, въ соразмѣрности коего установляется подымная подать, а равно распредѣленіе на каждаго особо плательщика казенныхъ повинностей, подлежащихъ раскладкѣ.

Статья 30.

Городскимъ Совѣтамъ предоставляется право представлять, въ началѣ каждаго года, замѣчанія свои о состояніи города въ истекшемъ году и предположенія о мѣрахъ къ удовлетворенію общихъ его потребностей.

Замѣчанія и предположенія эти представляются Варшавскимъ Городскимъ Совѣтомъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ—прочими же городами, надлежащему Губернатору; а если бы онѣ были отвергнуты, то первыя представляются въ Государственный Совѣтъ Царства, а послѣднія въ Совѣты Губернскіе.

Статья 31.

Сношенія Городскихъ Совѣтовъ однихъ съ другими, равно съ Уѣздными и Губернскими Совѣтами, не дозволяются; съ Государственнымъ же Совѣтомъ могутъ имѣть мѣсто не иначе, какъ порядкомъ, въ предшедшей статьѣ предписаннымъ.

ГЛАВА IV.

О предметахъ вѣдомства Городовыхъ Магистратовъ.

Статья 32.

Магистратъ города приводитъ въ исполненіе постановленія и распоряженія Правительства, а также опредѣленія Городскаго Совѣта, законно состоявшіяся, и производитъ именемъ

właścicieli zabudowań w mieście położonych, co do dochodu z tychże, od których pobiera się podatek podymnego, tudzież rozdzielenie na pojedynczych kontrybuentów, ciężarów Rządowych, do rozkładu przypadających.

Artykuł 30.

Radom Miejskim służy prawo przedstawiania, z początkiem każdego roku, uwag swoich nad stanem miasta w roku upłynionym i czynienia wniosków względem zaradzenia ogólnym jego potrzebom.

Uwagi i wnioski te, składane będą przez Radę Miejską Warszawską, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych; przez inne zaś Rady Miejskie, właściwym Gubernatorom; jeśliby zaś przez te Władze uwzględnionemi nie zostały, to pierwsze, przesłanemi zostaną do Rady Stanu, a ostatnie, do właściwych Rad Gubernialnych.

Artykuł 31.

Znoszenia się Rad Miejskich jednych z drugiemi, jako też z Radami Powiatowemi i Gubernialnemi, nie są dozwolone; z Radą Stanu zaś mają miejsce nie inaczéj, jak w sposobie artykułem poprzedzającym przepisanym.

TYTUŁ IV.

Attrybucye Magistratu Miasta.

Artykuł 32.

Magistrat Miasta wprowadza w wykonanie postanowienia i rozporządzenia Rządowe, oraz uchwały Rady Miejskiéj, prawnie zapadłe, i załatwia, w imieniu miasta, wszelkie czynność

города всѣ текущія дѣла Городскаго Управленія, по отношеніямъ къ Правительственнымъ Властямъ и жителямъ.

Статья 33.

Магистратъ занимается взиманіемъ доходовъ и ассигнованіемъ слѣдующихъ выдачъ: наблюдаетъ за цѣлостію городской собственности и точнымъ исполненіемъ разрѣшенныхъ работъ; ведетъ счеты и производитъ ревизію городскихъ кассъ, вмѣстѣ съ командируемыми для сего Членами Городскаго Совѣта; исполняетъ возложенныя на него обязанности, по рекрутскому набору; имѣетъ надзоръ за торговыми мѣстами, вѣсами и мѣрами, за всякою торговлею и промысломъ, за содержаніемъ въ должномъ порядкѣ мостовой и городскихъ дорогъ, мостовъ, пожарныхъ снарядовъ, мясныхъ лавокъ, скотобоенъ, арестовъ и т. п.; представляетъ Городскому Совѣту, проектъ годовой росписи, а также проекты всякаго рода улучшеній по управленію, или относящихся къ городской собственности.

Статья 34.

Городская Полиція въ Варшавѣ состоитъ въ непосредственномъ вѣдѣніи Оберъ-Полиціймейстера, а въ другихъ городахъ подлежитъ исключительно самому Президенту.

Статья 35.

Президентъ города имѣетъ наблюденіе за ходомъ всѣхъ дѣлъ по Городскому Управленію; предсѣдательствуетъ въ засѣданіяхъ Магистрата города и имѣетъ право остановить исполненіе опредѣленіи его.

Статья 36.

Публичные торги, относящіеся къ интересамъ города, производятся Президентомъ, по установленному существующи-

bieżące zarządu miasta, w stosunkach z Władzą i mieszkańcami.

Artykuł 33.

Magistrat trudni się ściąganiem dochodów i assygnowaniem wypłat prawnie należnych, czuwa nad całością własności miejskiéj i dokładném wykonaniem zarządzonych robót, prowadzi rachunkowość i odbywa rewizye kass wspólnie z delegowanymi Członkami Rady Miejskiéj, załatwia czynności spisu wojskowego, czuwa nad targami, wagą i miarą, nad wszelkim handlem, zarobkowaniem, porządkiem bruków i dróg miejskich, mostów, narzędzi ogniowych, jatek, szlachtuzów, aresztów i t. p., przedstawia Radzie Miejskiéj projekt do etatu, tudzież projekta wszelkich ulepszeń w zarządzie, lub dotyczących własności miejskiéj.

Artykuł 34.

Policya Miejska w mieście Warszawie jest pod bezpośredniém zwierzchnictwem Obor-Policmajstra, w innych miastach, należy wyłącznie do samego Prezydenta.

Artykuł 35.

Prezydent miasta wykonywa nadzór nad całym biegiem interessów Zarządu Miejskiego, przewodniczy na posiedzeniach Magistratu Miasta, i ma prawo zawieszania jego uchwał.

Artykuł 36.

Prezydent odbywa zwykłym porządkiem, wydanemi w téj mierze przepisami wskazanym, licytacye - publiczne, interessów

ми правилами порядку, въ присутствіи двухъ Членовъ Городскаго Совѣта, тѣмъ же Совѣтомъ для сего назначенныхъ.

Статья 37.

Исполненіе и развитіе настоящаго Указа Нашего, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Совѣтъ Управленія и Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ.

Данъ въ Москвѣ, Мая 24 (5 Іюня) дня 1861 года.

(подписано) АЛЕКСАНДРЪ.

miasta dotyczące, w assystencyi dwóch Członków Rady Miejskiéj, przez Radę w tym celu wyznaczonych.

Artykuł 37.

Wykonanie i rozwinięcie Ukazu niniejszego, który w Dzienniku Praw ogłoszonym być ma, Radzie Administracyjnéj Królestwa i Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych polecamy.

Dan w Moskwie, dnia 24 maja (5 czerwca) 1861 roku.

(podpisano) ALEXANDER.

przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu
(podpisano) *I. Tymowski.*

ГЛАВА III-я.

О подраздѣленіи городовъ и составленіи онымъ историческо-статистическихъ описаній.

Введеніе.

По случаю преобразованія, въ 1816 году, присутственныхъ мѣстъ въ Царствѣ Польскомъ, города, именовавшіеся королевскими, народными, или вольными, получили названіе казенныхъ; города же владѣльческіе (принадлежащіе дворянству и духовенству) наименованы частными, но нѣсколько изъ нихъ, составляя собственность заведеній, состоящихъ подъ покровительствомъ Правительства, именуются институтскими.

Сообразно распредѣленію присутственныхъ мѣстъ, города раздѣляются:

на губернскіе, въ коихъ находятся Губернскія Правленія;

на уѣздные, гдѣ помѣщаются Управленія Уѣздныхъ Начальниковъ;

на окружные, въ коихъ находятся Мировые Суды.

Въ губернскихъ городахъ во главѣ Магистрата стоятъ Президенты, а во всѣхъ прочихъ—Бургомистры.

Городамъ болѣе многолюднымъ и имѣющимъ достаточные доходы, съ разрѣшенія Совѣта Управленія, присвоиваются права губернскихъ городовъ, напр. Лодзи, Згѣржу, Петркову и т. п.

По количеству вносимаго въ казну консумціоннаго сбора, города подраздѣляются на пять разрядовъ.

Равномѣрно, размѣръ канона, вносимаго въ городскія кассы жителями, занимающимися промысломъ и разными заработками, вызвалъ подраздѣленіе городовъ на пять разрядовъ.

Наконецъ, сообразно величинѣ залоговъ, представляемыхъ чиновниками городскаго управленія, города раздѣляются на шесть разрядовъ.

TYTUŁ III.

O podziale miast i sporządzaniu opisu onych pod względem historycznym i statystycznym.

Wstęp.

Z zaprowadzeniem w r. 1816 nowéj organizacyi Władz Rządowych w Królestwie Polskiém, miasta tytułujace się dawniéj Królewskiemi, narodowemi lub wolnemi, przybrały nazwę Rządowych; miasta zaś dziedziczne (szlacheckie i duchowne) nazwano prywatnemi, a kilka z tych ostatnich, stanowiące własność Instytutów pod opieką Rządu zostających, mianują się Instytutowemi.

Ze względu na lokacyę Władz Rządowych, dzielą się miasta:

na gubernialne, będące siedliskiem Rządów Gubernialnych;
na powiatowe, mieszczące biura Naczelników Powiatowych;

i na okręgowe, gdzie się mieszczą Sądy Pokoju.

W miastach gubernialnych na czele Magistratów stoją—Prezydenci, a w innych—Burmistrze.

Ludniejsze i zamożniejsze w fundusze miasta, bywają podnoszone do rzędu gubernialnych, za upoważnieniem Rady Administracyjnéj, jak np. Łódź, Zgierz, Piotrków i t. p.

Wysokość wnoszonego przez miasta podatku konsumcyjnego do skarbu, spowodowała podział miast na pięć rzędów.

Stopa także kanonu, płaconego do kass miejskich, przez mieszkańców trudniących się przemysłem i rozmaitemi zarobkami, wywołała podział miast na pięć klass.

Nakoniec, ze względu na wysokość kaucyj, składanych przez Urzędników miejskich, dzielą się miasta na sześć rzędów.

Въ архивѣ каждаго города должно находиться историческо-статистическое описаніе онаго, составленное по правиламъ, указаннымъ въ постановленіи Намѣстника отъ 13 Іюня 1818 года и въ предписаніи Правительственной Коммиссіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи отъ 24 Августа 1818 года (¹).

№ 1.

О раздѣленіи городовъ на разряды, относительно консумціонной подати, уплаты канона и размѣра залоговъ, требуемыхъ отъ городскихъ чиновниковъ.

Выписка изъ Высочайшаго Указа 9 (21) Іюля 1834 г.

Статья 2.

Консумціонная подать установляется соразмѣрно съ населеніемъ городовъ и селеній, и разрядамъ, къ коимъ таковые причислены будутъ.

Вслѣдствіе сего, города и селенія раздѣляются на пять разрядовъ:

Къ 1-му принадлежать будетъ городъ Варшава съ Прагою.

Ко 2-му—всѣ города, имѣющіе 10,000 жителей и болѣе и всѣ вообще Воеводскіе города безъ различія ихъ населенія.

Къ 3-му—всѣ города, имѣющіе 6,000 жителей и болѣе и всѣ вообще обводовые города не смотря на число жителей въ оныхъ.

Къ 4-му—города и селенія, въ коихъ народонаселеніе состоитъ изъ 3,000 жителей и болѣе.

Къ 5-му—города и селенія, въ коихъ менѣе 3,000 жителей.

(¹) Означенныя постановленіе и предписаніе помѣщены въ главѣ II, N. 3 и 4. О Городскомъ Управленіи.

Każde miasto posiadać winno w Archiwum swojém opis historyczno-statystyczny, sporządzony w sposób Postanowieniem Namiestnika z dnia 13 czerwca 1818 r. i Reskryptem Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi z dnia 24 sierpnia 1818 r. wskazany. (1).

№ 1.

O podziale miast na stopnie pod względem podatku konsumcyjnego, opłaty kanonów, i wysokości kaucyj, składać się mających przez Urzędników miejskich.

Wyciąg z Najwyższego Ukazu z dnia 9 (21) lipca 1834 r.

Artykuł 2.

Podatek konsumcyjny ustopniowany będzie według ludności i rodzaju miast tudzież osad.

W tym celu stanowi się podział miast i osad na pięć rzędów:

Do 1-go—należy miasto Warszawa łącznie z Pragą.

Do 2-go—miasta 10,000 i więcéj ludności mające, tudzież wszystkie miasta Wojewódzkie (Gubernialne) bez względu na ludność.

Do 3-go—miasta 6,000 i więcéj ludności mające, tudzież wszystkie miasta obwodowe (powiatowe), bez względu na ludność.

Do 4-go—miasta i osady z ludnością 3,000 i więcéj.

Do 5-go—miasta i osady z ludnością niżéj 3000.

---

(1) Powołane Postanowienie i Reskrypt, zamieszczone są w Tytule II o Zarządzie miast, NN. 3 i 4.

Примѣчаніе 1. Согласно тарифу, приложенному къ постановленію Совѣта Управленія отъ 22 Января (3 Февраля) 1837 года, города, относительно уплаты канона, раздѣлены на пять слѣдующихъ разрядовъ: 1-ый разрядъ составляютъ города, въ которыхъ находится народонаселенія до 1,000 человѣкъ включительно; 2-ой — до 3,000 человѣкъ включительно; 3 ій — до 5,000 человѣкъ включительно; 4-й — до 8,000 человѣкъ включительно; 5-й — болѣе 8,000 человѣкъ (Дн. Зак. Т. XX. стр. 384).

Примѣчаніе 2. Въ силу ст. 3 постановленія Совѣта Управленія отъ 15 (27) Февраля 1852 года, размѣръ залоговъ, требуемыхъ отъ чиновниковъ городскаго управленія, долженъ соотвѣтствовать количеству годоваго дохода, внесеннаго въ штатъ подлежащей городской кассы, руководствуясь въ томъ подраздѣленіемъ городовъ на шесть слѣдующихъ разрядовъ:

Къ	I	разряду	принадлежатъ	города,	имѣющіе	годоваго дохода болѣе 10,000 р. с.
„	II	„	„	„	„	отъ 3,000 до 10,000 р. с.
„	III	„	„	„	„	1,000 до—3,000 р. с.
„	IV	„	„	„	„	500 до—1,000 р. с.
„	V	„	„	„	„	150 до— 500 р. с.
„	VI	„	„	„	„	менѣе 150 р. с.

Uwaga 1-a.—Według taryffy do postanowienia Rady Administracyjnéj z dnia 22 stycznia (3 lutego) 1837 r. załączonéj, miasta, pod względem opłaty kanonu, dzielą się na 5 klass następujących: 1-a) do 1000 ludności włącznie; 2-a) do 3000 włącznie; 3-a) do 5,000 włącznie; 4-a) do 8,000 włącznie; 5-ta więcéj nad 8,000. (Dz. Pr. T. XX, f. 384).

Uwaga 2-ga.—Z mocy art. 3 go Postanowienia Rady Administracyjnéj z d. 15 (27) lutego 1852 r., wysokość składać się mających przez Urzędników Miejskich kaucyj, reguluje się według dochodu rocznego respective Kassy Miejskiéj, etatem jéj objętego, trzymając się podziału miast na sześć rzędów następujących:

do I	rzędu	należy	miasto mające dochodu więcéj jak rs.					10,000;
„ II	„	„	„		od rs.	3,000	do	10,000;
„ III	„	„	„		„	1,000	„	3,000;
„ IV	„	„	„		„	500	„	1,000;
„ V	„	„	„		„	150	„	500;
„ VI	„	mające dochodu mniéj jak rs. 150.						

ГЛАВА IV-я.

О предѣлахъ городской черты и городскихъ управленій.

Введеніе.

Правила по этому предмету изложены въ сеймовомъ постановленіи 1793 года въ главѣ „О городахъ Рѣчи-посполитой,“ гдѣ въ пунк. 1, ст. 3-ей сказано:

„Всѣ дома, находящіеся въ городѣ и предмѣстіи, съ перваго до послѣдняго номера, составляютъ одинъ городъ, и потому находящіяся въ немъ подвѣдомственныя дворянству и духовенству учрежденія всякаго рода, касающіяся общественной безопасности и судопроизводства, упраздняются.“

Впослѣдствіи это правило разъяснено распоряженіями Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, а также постановленіями Намѣстника.

№. 1

О предѣлахъ городскаго управленія въ территоріальномъ отношеніи.

(18 Февраля 1822 года).

Сандомирской Воеводской Коммисіи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Вслѣдствіе представленія Воеводской Коммисіи отъ 27 Января сего года, за N. 3,623, увѣдомляетъ, что всякая недвижимость, коль скоро она находится въ предѣлахъ городской черты, должна состоять въ вѣдѣніи мѣстныхъ Городскихъ Муниципальныхъ Управленій.

18 Февраля 1822 года.

Предсѣдательствующій Министръ

(подписано) *Ѳ. Мостовскій.*

N. 61/249.

TYTUŁ IV.

O rozciągłości terrytoryów i zarządów miejskich.

Wstęp.

Zasadę w tym przedmiocie położyła konstytucya z r. 1793, pod tytułem: „Miasta Rzeczypospolitéj", w któréj art. 3, ustęp 1 opiewa:

„Miasta od pierwszego numeru domów do ostatniego z przedmieściami, za jedno miasto poczytujemy, a ztąd wszelkie juryzdykcye szlacheckie i duchowne, tak co do bezpieczeństwa ogólnego, jak i co do sądowości znosimy."

Zasada ta rozwiniętą następnie była przez rozporządzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i postanowienia Namiestnika i Rady Administracyjnéj.

№ 1.

O rozciągłości administracyi miejskiéj, pod względem terrytoryalnym.

(d. 18 Lutego 1822 r.)

Do Kommissyi Województwa Sandomierskiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

W skutek przełożenia Kommissyi Wojewódzkiéj daty 27 stycznia r. b. Nr. 3623 oświadcza, iż wszelkie realności, skoro w obrębie miast i ich terrytoryum są położone, do administracyi Urzędów Municypalnych tychże miast należeć powinny.

Dnia 18 Lutego 1822 r.

Minister Prezydujący,

(podpisano) *T. Mostowski.*

Nr. 61/249.

№ 2.

О правилахъ, какими слѣдуетъ руководствоваться въ обозначеніи окружности городовъ.

(4 Апрѣля 1822 года.)

Сандомирской Воеводской Коммисіи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Въ разрѣшеніе рапорта Воеводской Коммисіи отъ 22 истекшаго Февраля, ссылается на предписаніе отъ 18 Февраля сего года, за N. 249, въ которомъ сообщено, что всякая недвижимость, коль скоро она находится въ предѣлахъ городской черты, должна состоять въ вѣдѣніи мѣстныхъ Муниципальныхъ Управленій. Что же касается возбужденнаго Воеводскою Коммисіею вопроса, какими правилами слѣдуетъ руководствоваться въ обозначеніи окружности городовъ, то Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи увѣдомляетъ, что главнымъ къ тому основаніемъ, должны служить привилегіи, опредѣляющія пространство городовъ. Кромѣ того, селенія, совокупно съ городомъ уплачивающія консумціонную подать, само собою, надлежитъ считать находящимся въ городской чертѣ и подлежащими вѣдѣнію Муниципальнаго Управленія.

Наконецъ, Правительственная Коммисія присовокупляетъ, что возникающіе по этому предмету споры и недоразумѣнія должны быть вносимы на разрѣшеніе Коммисіи, съ объясненіемъ всѣхъ подробностей и съ приложеніемъ доказательствъ обѣихъ спорящихъ сторонъ.

Варшава, 4 Апрѣля 1822. г.

Предсѣдательствующій Министръ

(подписано) *Ѳ. Мостовскій.*

N. 398/1513.

№ 2.

O zasadach służyć mających przy oznaczaniu obrębu miast.

(d. 4 Kwietnia 1822 r.)

Do Kommissyi Województwa Sandomierskiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

W odpowiedzi na rapport Kommissyi Wojewódzkiéj daty 22 lutego r. b., odwołuje się do Reskryptu swego z d. 18 lutego r. b. Nr. 249, w którym już oświadczyła: „że wszelkie posiadłości, skoro w obrębie miast i ich terrytoryum są położone, pod administracyą Urzędów municypalnych zostawać powinny. Co do zapytania Kommissyi Wojewódzkiéj, podług jakich zasad oznaczenie obrębu miast uważać należy? Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi oświadcza: iż przywileje lokacyjne miast, rozległość ich określające, za główną zasadę w téj mierze służyć powinny. Nadto, jeżeli jakowa osada opłaca podatek konsumpcyjny wraz z miastem, tém samém za położoną w obrębie miasta uważaną i administracyi Urzędu municypalnego podległą być powinna.

W końcu oświadcza Kommissya Rządowa, iż gdyby gdzie w tym przedmiocie zachodziły nieporozumienia i spory, takowe szczegółowo, wraz z dowodami stron obydwóch, do decyzyi Kommissyi Rządowéj przedstawiać należy.

W Warszawie dnia 4 Kwietnia 1822 r.

Minister Prezydujący,

(podpisano) *T. Mostowski.*

Nr. 398/1,513.

№ 3.

О воспрещеніи обращать городскія земли въ сельскія.

(7 (19) Іюня 1848 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

По эрекціоннымъ привиллегіямъ, для каждаго города отводится извѣстное пространство земли, и поселяющимся на оной присвоиваются извѣстныя льготы.

Изъ сего слѣдуетъ, что каждое лицо, безъ различія состоянія и званія, пріобрѣтающее въ чертѣ города земли или строенія, съ одной стороны имѣетъ право пользоваться, наравнѣ съ прочими жителями, льготами, присвоенными городу, съ другой же—должно нести всѣ подати и повинности, относящіяся къ городамъ, на основаніи существующихъ въ краѣ постановленій.

Между тѣмъ владѣльцы городовъ, или смежныхъ съ городами помѣстій, для избѣжанія взноса податей и повинностей, лежащихъ на покупаемыхъ ими городскихъ земляхъ, присоединяютъ оныя, вмѣстѣ съ строеніями, или безъ таковыхъ, къ сельскимъ помѣстьямъ; Магистраты же, исключая помянутыя земли, означаемыя полицейскимъ номеромъ изъ городскихъ книгъ, содѣйствуютъ сказанному присоединенію.

Для прекращенія таковыхъ незаконныхъ дѣйствій, Правительственная Коммисія симъ объясняетъ:

что, безъ разрѣшенія Совѣта Управленія Царства, никакой участокъ городскихъ земель, назначенныхъ привилегіями

№ 3.

O wzbronieniu obracania gruntów miejskich na wiejskie.

(d. 7 (19) Czerwca 1848 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Na lokacyę każdego miasta, przywileje erekcyjne wyznaczyły pewną ilość gruntów; a osiedlającym się na nich, nadały pewne swobody.

Ktokolwiek zatém, bez różnicy stanu i powołania, nabywa w terrytoryum miejskiém place, grunta lub budowle, jak z jednéj strony ma prawo do wspólnéj z innymi mieszkańcami używalności swobód, miastu zapewnionych, tak z drugiéj, ponosić winien wszelkie podatki, tudzież ciężary, ustawami krajowemi do miast wyłącznie zastosowane.

Tymczasem właściciele miast, lub właściciele dóbr ziemskich, z miastami graniczących, nabywane przez siebie grunta miejskie, w celu uwolnienia się od podatków i ciężarów do nich przywiązanych, wcielają z budowlami lub bez budowli do dóbr ziemskich, a Magistraty, przez wykreślenie nomenklatur takich, oznaczonych numerem policyjnym, z ksiąg miejskich, wcielanie ułatwiają.

Zaradzając przeto nieprawnemu postępowaniu i jednych i drugich, Kommissya Rządowa objaśnia:

iż żadna cząstka gruntów miejskich, na lokacyę miastom przywilejami królewskiemi wyznaczona, nie może być od terry-

для города, не можетъ быть отдѣленъ отъ него и присоединенъ къ сельскимъ помѣстьямъ;

что городская земля вовсе не теряетъ и терять не можетъ своего городскаго характера, въ такомъ случаѣ, если принадлежитъ не городскому жителю, но владѣльцу сельскаго помѣстья, казнѣ Царства, общественному заведенію, или лицу, не принадлежащему къ числу городскихъ обывателей;

наконецъ, что каждый владѣлецъ городской недвижимости обязанъ нести городскія подати и повинности, согласно существующимъ узаконеніямъ.

Кромѣ того, Правительственная Коммисія предписываетъ:

1. присоединить обратно къ городу тѣ земли, кои, съ согласія Магистратовъ, отдѣлены отъ города и обращены въ сельскія земли; въ случаѣ же встрѣтятся къ тому затрудненія, представить дѣло, съ надлежащими объясненіями, на усмотрѣніе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ;

2. предписать всѣмъ Магистратамъ, чтобы они, подъ строгою отвѣтственностью, ни въ какомъ случаѣ не способствовали обращенію городскихъ земель въ сельскія, посредствомъ исключенія изъ гминныхъ книгъ номерованныхъ городскихъ недвижимостей;

3. представить въ теченіе 40 дней списки:

а) недвижимостямъ, отдѣльнымъ отъ города, въ обратномъ присоединеніи коихъ не встрѣтились никакія затрудненія;

в) недвижимостямъ, коихъ обратное присоединеніе требуетъ разсмотрѣнія, поясненія и особаго рѣшенія.

Варшава, 7 (19) Іюня 1848 года.

По порученію Главнаго Директора,

Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ (подп:) *Бадени.*

N. 16,349/8,988

toryum miejskiego odrywaną i na grunta natury dóbr ziemskich zamienianą, bez wiedzy i upoważnienia Rady Aministracyjnéj Królestwa;

daléj, że grunt miejski nie zmienia i zmieniać nie może natury swojéj miejskiéj przez to, że zostaje w posiadaniu osoby nie w mieście osiadłéj, ale np. właściciela dóbr ziemskich, skarbu Królestwa, instytutu, lub osób dla miasta obcych;

wreszcie, że każdy posiadacz nieruchomości w mieście, podatki i ciężary miejskie, stosownie do obowiązujących przepisów, ponosić winien.

Obok tego zaś poleca:

1. Grunta od terrytoryów miejskich za wiedzą Magistratów poodrywane i na wiejskie zamienione, do tychże terrytoryów napowrót wcielić; w razie zaś wynikłych trudności, rzecz wyjaśnioną do decyzyi Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych przedstawiać.

2. Oznajmić wszystkim Magistratom, aby pod surową odpowiedzialnością, nie ważyły się, ani pośrednio, ani bezpośrednio, przez wykreślanie nomenklatur miejskich numerowanych z ksiąg gminnych, ułatwiać zamiany gruntów miejskich na wiejskie.

3. Nadesłać w dniach 40 wykazy:

a) takich realności, od terrytoryum miejskich oderwanych, których wcielenie napowrót nie doznało żadnych trudności,

b) takich, które potrzebują rozpoznania, wyjaśnienia i szczególnéj decyzyi.

W Warszawie dnia 7 (19) Czerwca 1848 r.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego,

Dyrektor Wydziału, Radca Stanu, (podp.) *Badeni.*

Nr. 16,349/8,988.

ГЛАВА V.

О причисленіи деревень къ разряду городовъ.

Введеніе.

Въ сеймовой конституціи 1768 года, въ главѣ: о городахъ и мѣстечкахъ, полагается правиломъ для причисленія деревень къ разряду городовъ, что новый городъ можетъ быть устроенъ не ближе двухъ миль отъ другаго, тамъ же гдѣ города раздѣлены рѣкою, допускается между ними разстояніе на одну милю.

Правило это соблюдается и нынѣ, для того, чтобы основаніе новаго города не вредило другому, находящемуся въ близкомъ разстояніи.

Изъятія изъ сего правила, въ виду особенныхъ обстоятельствъ могутъ быть допускаемы только съ Высочайшаго разрѣшенія, какъ это имѣло мѣсто въ нынѣшнемъ 1865 году, при переименованіи въ городъ, въ Августовской губерніи, селенія Кибарты, находящагося въ шести верстахъ отъ города Вержболова. Въ обыкновенныхъ случаяхъ селеніе переименовывается въ городъ съ разрѣшенія Совѣта Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, которая предварительно собираетъ отъ Губернскихъ Правленій надлежащія свѣдѣнія о томъ, соблюдены ли требуемыя по предметамъ сего рода условія (1).

---

(1) *Примѣчаніе 1.* Въ статьѣ 39 Высочайше утвержденнаго 25 Іюня (7 Іюля) 1836 года положенія о дворянствѣ въ Царствѣ Польскомъ сказано:

„Дворянству предоставляется право заводить и учреждать новыя мѣстечка, на основаніи особыхъ узаконеній.“

Примѣчаніе 2. На основаніи статьи 112 табели, приложенной къ Высочайше утвержденному 25 Сентября (7 Октября) 1863

TYTUŁ V.

O wynoszeniu osad miejskich do rzędu miast.

Wstęp.

Konstytucya sejmowa z r. 1768, pod tytułem: „warunek miast i miasteczek” ustanowiła warunek przy wynoszeniu wsi do rzędu miast, aby nie było fundowane miasto jak w odległości dwóch mil od miasta dawnego; w razie zaś gdzie rzeki miasta dzielą, odległość jednomilowa zachowaną być ma.”

Przepis ten do dziś dnia pozostał obowiązującym w celu, aby złożenie nowego miasta, nie zaszkodziło istnieniu dawnego, w blizkości położonego.

Odstąpienie od tego przepisu, ze względu na szczególne okoliczności, za Najwyższém tylko upoważnieniem nastąpić może, jak to w roku bieżącym 1865 co do wyniesienia odległéj o sześć tylko wiorst od miasta Wierzbołowa osady Kibarty w gubernii Augustowskiéj na miasto miało miejsce. Zwykle zaś wyniesienie osady wiejskiéj do rzędu miast, może nastąpić tylko przez Postanowienie Rady Administracyjnéj, zapadłe na przedstawienie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, która obowiązaną jest poprzednio zebrać wiadomości, za pośrednictwem Rządów Gubernialnych, dla przekonania się, o ile warunkom na wyniesienie osady wiejskiéj do rzędu miast wymaganym, stanie się zadosyć (1).

---

(1) *Uwaga 1-a.*—Art. 39 prawa o szlachectwie d. 25 Czerwca (7 Lipca) 1836 r. Najwyżéj zatwierdzonego:

„Szlachcie zachowuje się prawo zakładania nowych miasteczek, z dopełnieniem oddzielnych w téj mierze przepisów.”

Uwaga 2-a.—Według pozycyi 112 Taryffy, dołączonéj do Ustawy Stemplowéj w d. 25 Września (7 Października) 1863 r. Najwyżéj

года Уставу о гербовомъ сборѣ съ дозволеній, выдаваемыхъ на основаніе города или торговаго посада, взимается гербовая пошлина въ 75 р. с.

№ 1.

О препятствіяхъ, не дозволяющихъ переименовать въ городъ казенную деревню Рыки.

(15 Іюля 1833 г.)

Подляской Воеводской Коммисіи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Хотя Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, вслѣдствіе представленія Воеводской Коммисіи, отъ 17 Апрѣля с. г., за N. 15,006, отношеніемъ отъ 12 Мая с. г., за N. 29,140, и изъявила согласіе на переименованіе въ городъ казенной деревни Рыки, по ближайшемъ однако же разсмотрѣніи сего дѣла, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ замѣтила слѣдующее:

что на разстояніи одной мили отъ Рыкъ находятся два мѣстечка: Бобровники, на рѣкѣ Вепржѣ, и Стенжица, на Вислѣ, кои, не смотря на болѣе благопріятное положеніе въ промышленномъ и торговомъ отношеніяхъ, не могли придти въ лучшее состояніе, ни по числу народонаселенія, ни по зажиточности жителей;

что, при существующихъ уже ярмаркахъ и базарахъ въ означенныхъ мѣстечкахъ, учрежденіе таковыхъ въ Рыкахъ умножило бы только число праздныхъ дней, съ ущербомъ хозяйства;

что настоящее сельское народонаселеніе въ Рыкахъ можетъ довольствоваться такими же средствами содержанія, какъ и сосѣдніе крестьяне; промышленное же народонаселеніе, по большей части изъ евреевъ, кромѣ промысловъ, представляемыхъ

zatwierdzonéj, pozwolenia na zakładanie miast lub osad targowych, ulegają opłacie stempla ceny rs. 75.

№ 1.

O powodach stojących na przeszkodzie do wyniesienia wsi rządowéj Ryki do rzędu miast.

(d. 15 Lipca 1833 r.)

Do Kommissyi Województwa Podlaskiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Lubo Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu kommunikując przy odezwie swéj z d. 12 Maja b. r. Nr. 29,140, przełożenie Kommissyi Wojewódzkiéj z dnia 17 Kwietnia t. r. Nr. 15,006, przychyla się do jéj wniosku, i zezwala na wyniesienie wsi Rządowéj Ryki do rzędu miast; z tém wszystkiém Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, ze względu:

że w odległości o milę jedną od Ryk znajdują się dwa miasteczka, Bobrowniki nad Wieprzem, a Stężyca nad Wisłą, które pomimo korzystniejszego pod względem przemysłu i handlu położenia, nie tylko co do ludności, ale i co do zamożności podnieść się nie mogły;

że obok jarmarków i targów w rzeczonych dwóch miastach, zaprowadzenie podobnych do Ryk, pomnożyłoby tylko liczbę dni próżniactwu oddanych, a dla gospodarstwa krajowego straconych;

żę teraźniejsza ludność rolnicza w Rykach, w równi z okolicznymi włościanami utrzymywać się może; a ludność przemysłowa w większéj części z ludu starozakonnego złożona, obok sposobu zarobkowań, przez samą miejscowość nastręczanych,

мѣстностію, найдетъ удовлетворительныя средства и сбытъ издѣлій въ сосѣднихъ городахъ;

что Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства не согласилась на уменьшеніе объявленнаго чинша за уступку права на пропинацію за барщину; вслѣдствіе чего, полный взносъ означеннаго чинша, при другихъ сборахъ, необходимыхъ для приведенія города въ порядокъ и содержанія Муниципальнаго Управленія, могъ бы оказаться отяготительнымъ, такъ, что жители, вмѣсто улучшенія ихъ быта, пришли бы въ упадокъ.

По симъ причинамъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ, не раздѣляя мнѣнія Воеводской Коммисіи, но напротивъ, считая предположенное переименованіе означенной деревни въ городъ безполезнымъ, не только для общественной промышленности и хозяйства, но и для мѣстныхъ жителей, признаетъ нужнымъ оставить это дѣло до болѣе благопріятнаго времени.

Варшава, 15 Іюля 1833 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій,

(подписано) *Головинъ.*

N. 3740/14,449.

№ 2.

О формальностяхъ, какія должны быть соблюдены при переименованіи деревни въ городъ.

(1 Марта 1834 года).

Подляской Воеводской Коммисіи (¹).

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Жители казеннаго селенія Рыки, не довольствуясь рѣшеніемъ Правительственной Коммисіи отъ 15 Іюля м. г., за N.

(¹) Распоряженіе это, хотя не заключающее въ себѣ общаго правила, помѣщено, какъ указаніе условій, необходимыхъ при переименованіи деревни въ городъ.

znajdzie dostateczne środki do rozwinięcia przemysłu i odbytu wyrobów w przyległych miastach;

że Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu do zmniejszenia zadeklarowanego czynszu, za zrzeczenie się roszczenia prawa do propinacyi i nawzajem za robociznę, nie przychyliła się; opłata więc owego czynszu w całości, mogłaby się stać obok innych składek niezbędnie na uporządkowanie miasta wewnętrzne i utrzymanie Urzędu Municypalnego potrzebnych uciążliwą, przez coby mieszkańcy, zamiast polepszenia bytu, pogorszenie znaleźli:

nie podziela zdania Kommissyi Wojewódzkiéj, owszem, wyniesienie projektowane, uważając dla przemysłu i gospodarstwa krajowego, a nawet i dla samych mieszkańców mniéj korzystném, tém samém uznaje rzeczą najwłaściwszą, aby przedmiot niniejszy, do pomyślniejszych czasów, w zawieszeniu pozostawić.

W Warszawie, dnia 15 Lipca 1833 r.
Dyrektor Główny Prezydujący,
(podpisano) *Gołowin.*
Nr. 3,740/14,449.

№ 2.

O formalnościach, jakie zachowane być mają przy wyniesieniu wsi do rzędu miasta.

(d. 1 Marca 1834 roku).

Do Kommissyi Województwa Podlaskiego [1].

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Mieszkańcy wsi rządowéj *Ryki*, niezadowoleni wyrzeczeniem Kommissyi Rządowéj z d. 15 Lipca r. z. Nr. 3740/14,449

(¹) Rozporządzenie to, jakkolwiek nieobejmujące ogólnego przepisu, umieszczoném jest jako wskazówka warunków, przy wynoszeniu wsi do rzędu miast, potrzebnych.

3,740/14,449, предписывающимъ причисленіе означеннаго селенія къ разряду городовъ оставить до будущаго времени, вошли въ Совѣтъ Управленія съ прошеніемъ, въ коемъ стараются доказать, что подобная отсрочка подвергаетъ ихъ ущербу. Посему, для скорѣйшаго удовлетворенія желанію жителей, сопряженному съ ихъ благомъ, предписывается Воеводской Коммисіи представить въ теченіе 40 дней:

1. Описаніе границъ предполагаемаго города и свѣдѣнія о количествѣ земель, кои будутъ находиться въ его окружности.

2. Описаніе настоящаго состоянія деревни Рыки, относительно строеній, мостовой, колодцевъ, мостовъ и т. п.

3. Списокъ жителямъ, христіанамъ и евреямъ, съ подраздѣленіемъ ихъ на владѣльцевъ недвижимостей, оброчныхъ и барщинныхъ поселянъ, занимающихся хлѣбопашествомъ или какимъ нибудь промысломъ.

4. Подробное описаніе гминной собственности, ежели таковая имѣется, съ показаніемъ правъ владѣнія оною.

5. Описаніе правъ, какія были присвоены привилегіями прежнему городу Рыки, до обращенія его въ селеніе. При этомъ преимущественно нужно имѣть въ виду право на пропинацію, прежде принадлежавшее жителямъ и незаконно присвоенное старостами, нынѣ же составляющее собственность казны. Хотя въ 1818 и 1819 годахъ жители и представляли свои жалобы по этому предмету въ Генеральную Прокураторію, но, за неимѣніемъ необходимыхъ документовъ, дѣло не могло быть рѣшено судебнымъ порядкомъ. Документы эти должны быть нынѣ представлены.

6. Проектъ учрежденія соотвѣтственнаго числа ярмарокъ и еженедѣльныхъ торговыхъ дней, вмѣстѣ съ тарифомъ умѣренной и соотвѣтствующей мѣстности платы.

При означеніи времени на ярмарки и торговые дни, слѣдуетъ обращать вниманіе, чтобы они не приходились въ одно время съ существующими въ сосѣднихъ городахъ.

odkładającém do późniejszego czasu, wyniesienie wsi pomienionéj do rzędu miasteczka, zanieśli w tym przedmiocie prośbę swą do Rady Administracyjnéj, usiłując wykazać, że podobne odłożenie, uszczerbek dla nich przynosi. Aby przeto spełnienie życzeń mieszkańców, jako zgodnych z własném ich dobrem przyspieszyć, Kommissya Wojewódzka w ciągu dni 40 nadeśle:

1. Opis granic, utworzyć się mającego miasteczka, i rozległości gruntów, które obręb onego stanowić będą.

2. Opis teraźniejszego stanu wsi Ryk, co do rodzaju zabudowań, bruków, studni, mostów i t. p.

3. Wykaz mieszkańców, tak chrześcjan, jako téż starozakonnych, z podziałem: na właścicieli nieruchomości, czynszowników, odrabiających pańszczyznę do Ekonomii, daléj trudniących się rolnictwem lub zarobkami przemysłowemi.

4. Opis szczegółowy własności, należących do ogółu Gminy, jeżeli takowe exystują, i na jakich tytułach prawnych possessya onych opiera się.

5. Podobnież praw, jakie przywilejami królewskiemi niegdyś miasteczku Ryki, zamienionemu późniéj na osadę wiejską, były nadane; punkt ten szczególniéj ściąga się do propinacyi, wykonywanéj dawniéj przez mieszkańców, a przywłaszczonéj przez Starostów, zostającéj zaś obecnie w posiadaniu skarbu publicznego, o co, lubo zanosili mieszkańcy w roku 1818 i 1819 zażalenia swoje do Prokuratoryi Jeneralnéj, dla niezłożonych wszakże dokumentów, process windykacyjny w drodze sądowéj wytoczonym być nie mógł. Dokumenta te należy teraz nadesłać.

6. Projekt do zaprowadzenia stosownéj liczby jarmarków i tygodniowego targu, z taryffą opłat umiarkowanych i miejscowości odpowiednich.

Wybór dni na jarmarki i targi powinien być taki, aby nie przeszkadzał jarmarkom i targom, odbywającym się w miastach przyległych.

7. Проектъ штата городской кассы:

а) относительно издержекъ на содержаніе Муниципальнаго Управленія и на другія предвидѣнныя и непредвидѣнныя надобности;

в) относительно дохода. Здѣсь слѣдуетъ показать ожидаемые доходы, напр. съ недвижимостей, составляющихъ гминную собственность; съ канона отъ лицъ, занимающихся заработками, согласно постановленію Совѣта Управленія отъ 29 Сентября (11 Октября) 1833 г.; съ городскихъ консенсовъ; съ торговой и ярмарочной платы и изъ другихъ источниковъ, коими пользуются городскія кассы во многихъ иныхъ городахъ, ежели это для жителей не будетъ обременительно.

Еслибы ожидаемый доходъ оказался недостаточнымъ на необходимыя издержки, въ такомъ случаѣ жители должны представить протоколярное обязательство въ томъ, что они, подъ круговымъ поручительствомъ, соглашаются вносить, безъ означенія количества, прибавочную складку, которая будетъ установлена соразмѣрно мѣстнымъ потребностямъ, въ видѣ прибавки къ гминнымъ фундушамъ на содержаніе городской администраціи.

8. Для положительнаго и окончательнаго опредѣленія отношеній между жителями деревни Рыки и Казною, Воеводская Коммисія составитъ точную опись всѣмъ отбываемымъ жителями повинностямъ и вносимымъ чиншамъ, данинамъ и т. п. и потребуетъ отъ нихъ письменнаго объявленія, согласны ли они, взамѣнъ повинностей натурою, вносить ежегодно въ казну, установленную въ 1827 году Экономическимъ Ассесоромъ, сумму 2,797 злотыхъ и 2 гроша.

Наконецъ, Воеводская Коммисія представитъ ситуаціонный планъ деревни Рыки, ежели другаго не имѣется.

Варшава, 1 Марта 1834 года.

Директоръ Отдѣленія, Статскій-Совѣтникъ

(подписано) *Войда.*

N. 837/1390.

7. Projekt do etatu Kassy Miejskiéj:

a) Co do wydatków na utrzymanie Urzędu Municypalnego, tudzież na potrzeby przewidziane i nieprzewidziane.

b) co do dochodu, należy wykazać spodziewane wpływy, np. z realności należących do ogółu Gminy, z kanonów od zarobkujących, stosownie do postanowienia Rady Administracyjnéj z dnia 29 Września (11 Października) 1833 r., z konsensów miejskich, z targowego i jarmarcznego, tudzież innych źródeł, jakie po wielu miastach zasilają kassy Miejskie, jeżeli to nie będzie uciążliwém dla mieszkańców.

Gdyby dochód spodziewany nie odpowiadał wydatkom koniecznie potrzebnym, w takim razie winni mieszkańcy zobowiązać się protokólarnie z solidarną odpowiedzialnością, do opłacania posiłkowéj składki, bez oznaczenia wysokości onéj, która w stosunku do potrzeby, jako dodatek do funduszów gminnych na utrzymanie administracyi miejskiéj, ustanowioną będzie.

8. Dla uregulowania stanowczo i ostatecznie stosunków między mieszkańcami wsi Ryk a skarbem publicznym, Kommissya Wojewódzka sporządzi opis dokładny wszelkich dotychczasowych powinności, uiszczanych przez każdego czynszów, danin i t. d. i zażąda deklaracyj od tychże mieszkańców, czyli akceptują opłatę roczną do skarbu publicznego w summie złp. 2797 gr. 2 przez Mieczerskiego Assessora Ekonomicznego, w zamian za powinności in natura, w r. 1827 ustanowioną, lub nie?

Nakoniec załączy plan sytuacyjny odręczny wsi Ryki, jeżeli inny nie znajduje się.

W Warszawie, dnia 1 Marca 1834 r.

Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,

(podpisano) *Wojda.*

Nr. 837/1,399.

№ 3.

Объ условіяхъ, требуемыхъ отъ помѣщика и жителей деревни, при переименованіи оной въ городъ.

(29 Апрѣля (11 Мая) 1836 года.)

Августовской Воеводской Коммисіи (1).

Выписка изъ предписанія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ.

Помѣщикъ и жители должны составить и заявить у нотаріуса протоколярное обязательство въ слѣдующемъ:

а) что они добровольно подвергаются всѣмъ правиламъ, существующимъ нынѣ и могущимъ быть изданными впослѣдствіи по административно-полицейскому и финансовому управленію городовъ;

б) что причитающуюся съ нихъ складку на содержаніе администраціи и городской прислуги, въ опредѣленномъ количествѣ, они постоянно будутъ вносить ежегодно въ экономическую кассу, подъ круговымъ поручительствомъ, не ссылаясь другъ

(1) *Примѣчаніе.* Хотя это распоряженіе относится къ частному случаю, но помѣщается въ Сборникѣ постановленій по причинѣ указанныхъ въ немъ условій, необходимыхъ при переименованіи селеній въ города.

№ 3.

O warunkach, jakim poddać się winni dziedzice i mieszkańcy wsi, którą pragną mieć wyniesioną do rzędu miast.

(29 Kwietnia (11 Maja) 1836 r.)

Do Kommissyi Województwa Augustowskiego (1).

Wyciąg z Reskryptu Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

Dziedzic i mieszkańcy powinni bezwarunkowo zrobić deklaracyę protokularną, a następnie potwierdzić ją urzędownie przed Rejentem, w następującym sposobie:

a) że się dobrowolnie poddają dotąd istniejącym i zaprowadzić się mogącym w przyszłości przepisom Rządowym administracyjno-policyjnym i skarbowym miejskim.

b) że przypadającą na nich respective składkę na utrzymanie administracyi i posługi miejskiéj, w ilości pewnéj, obowiązują się do kassy ekonomicznéj corocznie i na zawsze opłacać solidarnie, bez odwołania się jeden do drugiego, dopóki taż kassa Miej-

(1) *Uwaga.*—Rozporządzenie to, jakkolwiek wydane w szczegółowym wypadku, umieszcza się sposobem wyciągu w Zbiorze przepisów, że względu na ważne wskazówki jakie zawiera, co do warunków, wyniesienia wsi do rzędu miast, potrzebnych.

на друга, до тѣхъ поръ, пока городская касса не будетъ имѣть достаточныхъ на это средствъ, и что таковую складку они обезпечиваютъ своимъ движимымъ и недвижимымъ имуществомъ, подъ опасенiемъ административной экзекуцiи;

c) что владѣлецъ города, кромѣ половины складки подъ буквою б, отведетъ безплатно домъ подъ помѣщенiе Ратуши, подъ квартиру для Бургомистра и его канцелярiи, а также помѣщенiе для пожарныхъ инструментовъ и для полицейской арестантской; равномѣрно отведетъ огородъ въ одинъ моргъ и мѣсто подъ городскую скотобойню, которая будетъ устроена впослѣдствiи;

д) что онъ же владѣлецъ города уступаетъ навсегда въ пользу городской гмины могущiе открыться источники доходовъ, какiе обыкновенно существуютъ въ другихъ городахъ, именно: ярмарочную и базарную платы; канонъ съ ремесленниковъ, торговцевъ и другихъ промышленниковъ; каковыя платы и доходы должны сполна поступать въ городскую кассу на общественныя надобности и въ пользу гмины;

е) что, согласно постановленiю Намѣстника въ Царствѣ отъ 15 Iюня 1819 года, жители и владѣлецъ примутъ на себя всѣ издержки на постройку и содержанiе пожарныхъ инструментовъ, а также необходимо нужныхъ колодцевъ, мостовъ, плотинъ и дорогъ, подъ опасенiемъ административной экзекуцiи.

По исполненiи вышесказаннаго, послѣдуетъ окончательное рѣшенiе относительно причисленiя деревни Голынка къ разряду городовъ. Къ сему присовокупляется, что право представлять кандидатовъ въ должность Бургомистра можетъ быть предоставлено помѣщику на столько, на сколько это допускается и впредь будетъ допускаться въ другихъ частныхъ городахъ.

Варшава, 29 Апрѣля (11 Мая) 1836 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующiй,

(подписано) *Головинъ.*

N. 9,614/17,624.

ska nie będzie miała swych dostatecznych na ten cel funduszów, i składkę takową, na swych własnych majątkach ruchomych i nieruchomych zapewniają, pod exekucyą administracyjno-policyjną;

c) że dziedzic, oprócz połowy opłacać się mającéj składki ad *b*, obowiązuje się dać bezpłatnie dogodny dom na Ratusz, pomieszkanie dla Burmistrza i jego kancellaryi, oraz lokal na pomieszczenie narzędzi ogniowych i areszt policyjny, tudzież ogród z jednego morga gruntu i stosowny plac na szlachtuz miejski, w czasie wystawić się mający;

d) że dziedzic zrzeka się i odstępuje na zawsze na rzecz Gminy miejskiéj, zaprowadzić się mogących dochodów miejskich, jakie zwykle po innych miastach są praktykowane, a mianowicie targowego, jarmarcznego i opłaty kanonu od rzemiosł, handlów i innych procederów; które to dochody i opłaty w zupełności na potrzeby i dobro ogółu Gminy do kassy Miejskiéj wpływać winny.

e) że stosownie do Postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 15 Czerwca 1819 r. obowiązują się swym kosztem mieszkańcy i dziedzic w połowie, sprawić i utrzymywać narzędzia ogniowe, tudzież koniecznie potrzebne studnie, mosty, groble i drogi w obrębie gminy miejskiéj, pod równym jak wyżéj rygorem exekucyi administracyjnéj.

Poczém dopiero stanowcza decyzya względem podniesienia wsi Hołynki do rzędu miast mogłaby nastąpić; z tém atoli nadmienieniem, że podawanie kandydatów na Burmistrza, o tyle tylko może być dziedzicowi dozwoloném, o ile to jest i na przyszłość będzie praktykowaném w innych miastach prywatnych.

W Warszawie, dnia 29 Kwietnia (11 Maja) 1836 r.

Dyrektor Główny Prezydujący,
(podpisano) *Gołowin.*
Nr. 9,614/17,624.

№ 4.

О формальностяхъ, какія должны быть соблюдены при переименованіи деревни въ городъ.

(20 Января) (1 Февраля) 1837 года.)

Въ Коммисію Августовскаго Воеводства. (1).

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Препровождая при семъ копію постановленія Совѣта Управленія Царства отъ 27 Ноября (9 Декабря) прошедшаго года, за N. 45,162, по которому деревня Понѣмонь причисляется къ разряду городовъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія предписываетъ Воеводской Коммисіи слѣдующее:

а) Сообщить объ этомъ жителямъ и вотчинному владѣльцу г. Френцелю и предложить послѣднему, согласно 17 ст., представить немедленно двухъ кандидатовъ въ Бургомистры.

б) Составить штатъ экономической кассы, примѣняя въ ономъ расходы къ тому приходу, какой имѣется въ настоящее время отъ складки, положенной жителями въ количествѣ 1,300 злотыхъ въ годъ.

Ожидаемые доходы отъ торговъ и ярмарокъ, отъ мѣръ и вѣсовъ, отъ бойни, отъ каноновъ, отъ промышленныхъ зара-

---

(1) *Примѣчаніе.* Настоящее распоряженіе, хотя относится къ особому случаю, помѣщено въ Собраніи потому, что показываетъ, какія условія должны быть соблюдаемы при возведеніи деревень на степень городовъ.

№. 4.

O formalnościach, które mają być dopełnione przy wyniesieniu wsi do rzędu miast.

(d. 20 Stycznia (1 Lutego) 1837 r.)

Do Kommissyi Województwa Augustowskiego ([1]).

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH, DUCHOWNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO.

Przesyłając Kommissyi Wojewódzkiéj w załączeniu odpis wierzytelny postanowienia Rady Administracyjnéj Królestwa z d. 27 Listopada (9 Grudnia) r. z. Nr. 45,162, wynoszącego osadę wiejską Poniemoń do rzędu miast, poleca co następuje:

a) Zawiadomić o tém mieszkańców i dziedzica p. Frentzel; wezwać zaś ostatniego, ażeby bezzwłocznie, w myśl art. 17, podał dwóch kandydatów na Burmistrza.

b) Ułożyć etat dla kassy ekonomicznéj i zastosować w nim rozchód do funduszu, jaki obecnie ze składki, przez mieszkańców w kwocie złp. 1300 rocznie zadeklarowanéj, jest zapewniony.

Dochody spodziewane dopiero z targowego i jarmarcznego, z miar i wag, z szlachtuza, z kanonów od zarobków

---

([1]) *Uwaga.*—Rozporządzenie niniejsze jakkolwiek odnosi się do szczegółowego wypadku, mieści się w Zbiorze, w braku ogólnego przepisu w tym przedmiocie.

ботковъ внести въ штатъ въ количествѣ изчисленномъ приблизительно.

c) Составить раскладку вышесказанной вспомогательной складки въ количествѣ 1,300 злотыхъ на жителей, безъ различія вѣроисповѣданія.

Воеводская Коммисія должна представить кандидатовъ въ Бургомистры, штатъ и распредѣленіе складки не позже 30 дней и одновременно, дабы они могли быть утверждены вмѣстѣ. По полученіи таковаго утвержденія, предписывается Воеводской Коммисіи слѣдующее:

d) Завести городскую администрацію по существующимъ правиламъ и чиновнику, командированному на мѣсто для введенія въ должность Бургомистра, поручить:

составить сдательно-пріемный протоколъ всѣхъ дѣлъ и бумагъ, относящихся къ Понѣмоню и хранящихся въ архивѣ бывшаго по сіе время Войта его гмины;

составить точный и подробный инвентарь всей собственности городской гмины или ея экономической кассы.

e) Довести до всеобщаго свѣдѣнія, посредствомъ троекратнаго объявленія въ газетѣ своего воеводства и въ газетахъ прочихъ воеводствъ, а равно въ газетахъ: Dziennik Powszechny, Gazeta Warszawska и Kurjer Warszawski, что деревня Понѣмонь съ такого то дня возведена на степень города.

Указать, въ какое время будутъ ярмарки и торги, а равно, какая отъ торгующихъ будетъ взиматься ярмарочная и торговая плата.

Протоколы о введеніи въ должность Бургомистра и сдательно-пріемный актъ, инвентарь собственности и объявленія, напечатанныя въ газетахъ, въ одномъ экземплярѣ, представить въ свое время Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ.

Правительственныя мѣста, какъ-то: Правительственная Коммисія Финансовъ, Правительственная Коммисія Юстиціи,

przemysłowych, należy w etacie projektywe i w sposobie przybliżonym obliczone, zamieścić.

c) Sporządzić rozkład owéj składki posiłkowéj w kwocie złp. 1300 na mieszkańców bez różnicy wyznań.

Kandydatów na Burmistrza, etat i rozkład składki, przedstawi Kommissya Wojewódzka najpóźniéj w dni 30 i to jednocześnie, aby razem zatwierdzenie nastąpić mogło, po otrzymaniu którego Kommissya Wojewódzka:

d) Zaprowadzi administracyę miejską, z zastosowaniem się do obowiązujących przepisów; delegowanemu zaś urzędnikowi na grunt do zainstallowania Burmistrza, zaleci:

spisać protokół zdawczo-odbiorczy wszelkich akt i papierów dotyczących Poniemonia, a w archiwum dotychczasowego Wójta Gminy téjże znajdujących się;

sporządzić dokładny i szczegółowy inwentarz wszelkiéj własności, należącéj do Gminy Miejskiéj, czyli jéj kassy Ekonomicznéj.

e) Zawiadomi publiczność przez ogłoszenie trzykrotne *obwieszczenia* w Dzienniku swego Województwa, jako téż Dziennikach innych Województw, niemniéj w Dzienniku Powszechnym, Gazecie Warszawskiéj i Kuryerze, że dotychczasowa osada wiejska Poniemoń od dnia N. N. podniesioną jest do rzędu miast.

Wskaże, kiedy jarmarki i targi odbywać się mają, tudzież jakie opłaty, pod tytułem targowego i jarmarcznego, publiczność handlująca uiszczać będzie obowiązaną.

Protokóły installacyi Burmistrza i zdawczo-odbiorczy akt, Inwentarz własności i obwieszczenie do pism publicznych podane, Kommissya Wojewódzka w swoim czasie złoży w jednym exemplarzu Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

Władze Rządowe, jakoto: Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości, Dyrekcya

Главное Управленіе Страховаго Общества и Главное Управленіе Почтъ, уже получили надлежащее увѣдомленіе о причисленіи деревни Понѣмонь къ разряду городовъ, для сдѣланія съ своей стороны такихъ распоряженій, какія ими признаны будутъ нужными.

Представленныя при рапортѣ Воеводской Коммисіи отъ 22 Ноября (4 Декабря) 1835 г., за N. 57,879, приложенія, а именно: объявленія вотчиннаго владѣльца и жителей и ситуаціонный планъ, препровождаются при семъ обратно вмѣстѣ съ реставраціоннымъ (регуляціоннымъ) планомъ, представленнымъ на утвержденіе 9 (21) Іюня 1836 года, за N. 29,209, послѣ пожара, бывшаго въ 18 день Августа 1825 года, но оба плана не могутъ быть приняты окончательно, потому, что необходимо слѣдуетъ новому городу, состоящему теперь изъ одной растянутой улицы, придать наружный видъ, болѣе симетрическій и приличный городу, преимущественно же придвинуть его къ судоходной рѣкѣ Нѣману; а потому, согласно вышеприведенной 3 ст. постановленія Совѣта Управленія, слѣдуетъ, по соглашенію съ вотчиннымъ владѣльцемъ, составить новый симметрическій планъ города. При этомъ слѣдовало бы принять въ соображеніе, что, когда черезъ поля, отдѣляющія теперь городъ отъ рѣки и не приносящія большаго дохода, будутъ проведены улицы по направленію къ рѣкѣ, то эти поля, отданныя на чиншъ, какъ мѣста для построекъ, принесутъ владѣльцу гораздо болѣе дохода. Поэтому, въ видахъ собственнаго интереса, онъ не долженъ бы въ этомъ отношеніи дѣлать никакихъ затрудненій, тѣмъ болѣе, что открытіе сообщеній съ судоходною рѣкою будетъ самымъ побудительнымъ обстоятельствомъ къ постройкѣ домовъ на вновь открытыхъ улицахъ.

Новый планъ города, составленный согласно указанію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, Воеводская Коммисія имѣетъ представить къ концу мая мѣсяца.

Варшава, 20 Января (1 Февраля) 1837 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій,

(подписано) *Головинъ.*

N. 29,139/56,015

Jeneralna Towarzystwa Ogniowego, niemniéj Dyrekcya Jeneralna Poczt, otrzymały o wyniesieniu osady Poniemoń do rzędu miast, stosowne zawiadomienie, w celu wydania od siebie urządzeń, jakie ze swéj strony za potrzebne osądzą.

Zeszyt annexów, przedstawiony przy raporcie Kommissyi Wojewódzkiéj z d. 22 Listopada (4 Grudnia) 1835 r. Nr. 57,879, a zawierający deklaracye dziedzica i mieszkańców z planem sytuacyjnym, zwraca się, łącznie z planem restauracyjnym (regulacyjnym) po wydarzonéj w dniu 18 Sierpnia 1825 r. pogorzeli, do zatwierdzenia pod dniem 9 (21) Czerwca 1836 r. Nr. 29,209 złożonym. Lecz obadwa plany nie mogą być ostatecznie przyjęte, dlatego, iż należy koniecznie nowemu miastu, składającemu się dzisiaj z jednéj rozwlekłéj ulicy, nadać postać zewnętrzną foremniejszą i osadzie miejskiéj właściwszą, a nadewszystko zbliżyć go do rzeki spławnéj Niemna. Stosownie zatém do art. 3 postanowienia Rady Administracyjnéj, powołanego na wstępie, wypada porozumieć się bliżéj z dziedzicem i nowy foremny plan sporządzić. Wszakże, jeżeli przez grunta folwarczne, oddzielające dziś miasto od rzeki, a czyniące nie wiele korzyści, poprowadzone zostaną ku rzece ulice, grunta te zamieniwszy się na place budowlane i na czynsz wypuszczone, nierównie większy dochód zapewnią dziedzicowi. Dla widoków więc własnych, żadnych w téj mierze trudności czynić nie powinien; zwłaszcza, że ułatwiony przystęp do rzeki spławnéj, stanie się jedną z ważnych pobudek, zachęcających do stawiania domów, przy nowo otwartych ulicach.

Plan, podług życzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych sporządzony, Kommissya Wojewódzka z końcem miesiąca Maja przedstawi.

W Warszawie, dnia 20 Stycznia (1 Lutego) 1837 r.

Dyrektor Główny Prezydujący, (podpisano) *Gołowin.*

Nr. 29,139/56,015.

№ 5.

О переименованіи вновь въ городъ селенія Ходель, состоявшаго прежде на правахъ города.

(22 Апрѣля (4 Мая) 1838 г.)

По Указу Его Величества

НИКОЛАЯ I,

Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,

и проч. и проч. и проч.

Совѣтъ Управленія Царства (1).

Принимая во вниманіе: что, въ силу постановленія Намѣстника въ Царствѣ отъ 16 Ноября 1825 года, мѣстечко Ходель, изъ числа по-Іезуитскихъ имѣній Люблинской Губерніи и Люблинскаго Обвода, по причинѣ тогдашняго недостаточнаго состоянія жителей, было обращено, въ видѣ облегченія, въ селеніе, нынѣ же означенные жители изъявляютъ готовность вносить добровольно складку, необходимую на городскую администрацію, а также соглашаются отвести безвозмездно квартиру для Бургомистра и его канцеляріи;

имѣя при томъ въ виду, что означенное мѣстечко, по праву, предоставленному помѣщиками и Королевскими привилегіями, пользуется разными льготами, землями, лѣсомъ и 12 ярмарка-

---

(1) *Примѣчаніе.* Это постановленіе помѣщается въ Сборникѣ по причинѣ изложенія въ немъ, на какихъ условіяхъ селеніе можетъ быть возведено на степень города.

№ 5.

O przywróceniu osady Chodel, która z miasta na osadę zamienioną została, na nowo do rzędu miast.

(dnia 22 Kwietnia (4 Maja) 1838 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

MIKOŁAJA I,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,

etc. etc. etc.

Rada Administracyjna Królestwa (¹).

Zważając, że postanowieniem Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 16 Listopada 1825 r., miasteczko Chodel, natury dóbr po-Jezuickich, w Gubernii i Obwodzie Lubelskim, z powodu ubóstwa wówczas mieszkańców i dla ich ulgi, zamienioném zostało na osadę wiejską; obecnie zaś ciż mieszkańcy deklarują dobrowolnie potrzebną składkę, na administracyę miejską uiszczać, i ofiarują nadto bezpłatnie lokal na mieszkanie Burmistrza i jego kancellaryę;

zważając daléj, że pomienione miasteczko, ma sobie przez dziedziców i przywileje Królewskie, nadane różne swobody, grunta, las, oraz 12 jarmarków, tudzież prawo poboru opłaty

---

(¹) *Uwaga.*—Postanowienie to umieszcza się w Zbiorze ze względu na motywa, które wskazują jakie mogą być prawa osad wiejskich, do wyniesienia ich do rzędu miast.

ми, а также правомъ взимать мостовую, плотинную и пастбищную плату, по дѣйствующимъ же донынѣ постановленіямъ 1775 и 1793 годовъ, всѣ по-Іезуитскія имѣнія должны быть въ такомъ состояніи, въ какомъ онѣ находились во время ихъ поступленія въ казну, Совѣтъ Управленія постановилъ и постановляетъ:

Статья 1.

Селеніе Ходель, согласно желанію, объявленному жителями, настоящимъ постановленіемъ обращается по прежнему въ городъ, со всѣми правами и преимуществами, предоставленными ему прежними привилегіями,— съ тѣмъ, чтобы жители исполняли принятыя на себя обязанности и существующія постановленія, какъ по административно-полицейской, такъ и по другимъ частямъ управленія.

Статья 2.

Исполненіе настоящаго постановленія возлагается на Правительственныя Коммисіи по принадлежности.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 22 Апрѣля (4 Мая) 1838 г.

Намѣстникъ, Генералъ Фельдмаршалъ
(подписано) *Князь Варшавскій.*

mostowego, grobelnego i pastewnego, a Ustawy z roku 1775 i 1793 dotąd obowiązujące, wszystkie dobra po-Jezuickie nakazują utrzymywać w takim stanie, w jakim też przy ich suppressyi znalezione były; postanowiła i stanowi jak następuje:

Artykuł 1.

Wspomniana osada Chodel, stosownie do życzenia jéj mieszkańców, przywróconą zostaje niniejszém postanowieniem, do rzędu miast, oraz wszystkich praw i prerogatyw, dawnemi przywilejami onéjże nadanych, z zastrzeżeniem, aby tameczni mieszkańcy, przyjętym na siebie deklaracyą obowiązkom, zadosyć czynili, i wszelkim przepisom Administracyjno - Policyjnym i Skarbowym ulegali.

Artykuł 2.

Wykonanie niniejszego postanowienia, Kommissyom Rządowym, w czém do któréj należy, poleca.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyjnéj dnia 22 Kwietnia (4 Maja) 1838 r.

Namiestnik, Generał-Feldmarszałek
(podpisano) *Xiąże Warszawski.*

№ 6.

Объ обращеніи посада Лютутова въ городъ, съ соблюденіемъ указываемыхъ условій.

(23 Февраля (7 Марта) 1843 г.)

Именемъ Его Величества

НИКОЛАЯ I,

Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго

и проч. и проч. и проч.

Совѣтъ Управленія Царства (1).

Принимая въ соображеніе:

что посадъ Лютутовъ, Велюнскаго уѣзда, Калишской Губерніи, коего жители занимаются большею частію промыслами и торговлею, еще въ 1407 году, въ царствованіе Короля Владислава Ягеллы, пользовался тѣми самыми правами, какія присвоены городамъ;

что причисленіе помянутаго посада къ разряду городовъ, по выгодному въ торговомъ отношеніи мѣстоположенію, можетъ упрочить бытъ онаго и значительно содѣйствовать къ благосостоянію жителей, которые данною 22 Декабря (3 Января) 1842/3 года подпискою, обязываются принять на себя удовлетвореніе всѣхъ повинностей, коимъ подлежатъ обыватели городскіе;

---

(1) *Примѣчаніе.* Хотя настоящее постановленіе послѣдовало по особому частному случаю, однако оно помѣщено въ Сборникѣ, какъ заключающее въ себѣ правила, исполняемыя во всѣхъ подобныхъ случаяхъ.

№ 6.

O wyniesieniu wsi Lututów do rzędu miasta, z zachowaniem wskazanych w téj mierze warunków.

(d. 23 Lutego (7 Marca) 1843 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

MIKOŁAJA I,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,

etc. etc. etc.

Rada Administracyjna Królestwa (1).

Zważywszy:

że osada Lututów, w powiecie Wieluńskim, gubernii Kaliskiéj położona, zamieszkała przez ludność, w większéj części przemysłem i handlem trudniącą się, jeszcze w roku 1407, pod panowaniem Króla Władysława Jagiełły, używała przywilejów miejskich;

zważywszy nadto, że wyniesienie rzeczonéj osady do rzędu miasta, jako w miejscu pod względem handlu korzystnie położoném, może jéj wzrost zapewnić, i znacznie wpływać na polepszenie bytu mieszkańców, którzy deklaracyą, urzędownie d. 22 Grudnia (3 Stycznia) 184²/₃ roku zdziałaną, zgadzają się także na wyniesienie do rzędu miasta osady Lututow, i poddają wszelkim obowiązkom i opłatom, przyszłych mieszczan ciążyć mającym;

---

(1) *Uwaga.*—Postanowienie niniejsze, jakkolwiek do szczegółowego wypadku wydane, umieszcza się w Zbiorze, jako zawierające przepisy, we wszystkich podobnych wypadkach zachowywane.

что владѣлецъ, который, въ силу Высочайше утвержденнаго 25 Іюня (7 Іюля) 1836 года Положенія о Дворянствѣ въ Царствѣ Польскомъ, имѣетъ право просить о переименованіи посада Лютутова въ городъ, письменными обязательствами, 7 (19) Октября 1841 года частно, а 3 (15) Декабря тогоже года и 22 Декабря (3 Января) 184²/₃ формальнымъ порядкомъ данными, равно жители, упомянутою подпискою 22 Декабря (3 Января) 184²/₃ года, обезпечиваютъ на содержаніе городскаго Управленія достаточную сумму, которая со временемъ можетъ еще значительно увеличиться,—

Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, постановилъ и постановляетъ:

Статья 1.

Состоящій въ уѣздѣ и округѣ Велюнскомъ, Калишской губерніи, посадъ Лютутовъ, принадлежащій Станиславу (герба Порая) Бернацкому, возводится на степень города, съ сохраненіемъ того же самаго названія и съ предоставленіемъ оному всѣхъ правъ н преимуществъ, присвоенныхъ частнымъ городамъ.

Сатья 2.

Окружность новоучрежденнаго города будутъ составлять 95 мѣстъ, застроенныхъ или пустопорожнихъ, заключающія въ себѣ поверхности 80 морговъ, 133 прента, 70 футовъ, равно земли и луга городскіе и приходскіе, огороды, улицы, воды, дороги и пустыри, вообще пространствомъ въ 223 морга, 49 прентовъ.

zważywszy nakoniec, że dziedzic, któremu z mocy Ukazu o szlachectwie w dniu 25 Czerwca (7 Lipca) 1836 roku wydanego, służy prawo żądania zamiany osady Lututów na miasto, deklaracyami, w dniu 7 (19) Października 1841 roku prywatnie i w dniu 3 (15) Grudnia 1841 roku, oraz 22 Grudnia (3 Stycznia) 184²/₃ urzędownie zdziałanemi, jako też mieszkańcy, deklaracyą urzędową z dnia 22 Grudnia (3 Stycznia) 184²/₃ na utrzymanie administracyi miejskiéj dostateczne zapewniają fundusze, które nawet z czasem znacznie powiększyć się mogą;

Na uczynione w téj mierze przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych przedstawienie, postanowiła i stanowi co następuje:

Artykuł 1.

Dotychczasowa wieś kościelna Lututów, w okręgu i powiecie Wieluńskim, gubernii Kaliskiéj położona, prawem własności do p. Stanisława herbu Poraj Biernackiego należąca, wyniesioną zostaje do rzędu miasta, z zachowaniem tegoż samego nazwiska i przypuszczeniem do wszelkich praw i swobód, miastom prywatnym służących.

Artykuł 2.

Obręb nowo-erygowanego miasta nateraz składać się będzie z 95 placów, zabudowanych lub pustych, obejmujących powierzchni morgów 80, prętów 133, stóp 70, oraz gruntów i łąk miejskich i plebańskich, ogrodów warzywnych, ulic, wód, dróg i miejsc nieużytecznych, zawierających morgów 223, prętów 49.

Статья 3.

Границы города Лютутова установляются:

съ восточной стороны, имѣнія Немоевъ, равно крестьянскія земли деревни Жмуды;

съ южной, казенная деревня Ленки;

съ западной, земли и луга колоніи Пяски и дорога къ вѣтренной мельницѣ;

съ сѣверной стороны, прудъ, огородъ, уголъ амбара, смежный съ рынкомъ, флигель и дворъ господскаго дома, а въ прямой линіи къ сѣверу—Калишскій трактъ, и къ востоку—пахатныя земли имѣнія Лютутова.

Таковыя границы должны быть означены на мѣстѣ прочными знаками.

Статья 4.

Расширеніе городской черты, въ случаѣ надобности, можетъ быть допущено по особому постановленію.

Статья 5.

Прилегающій къ городу фольварокъ Лютутовъ, равно колонія Пяски и деревня Жмуда, согласно желанію владѣльца, не входятъ ни въ черту городскую, ни въ вѣдомство городскаго управленія.

Статья 6.

Для устроенія города въ приличномъ видѣ, сообразномъ съ правилами строительной полиціи, долженъ быть составленъ примѣрный планъ оному и представленъ обыкновеннымъ порядкомъ на разсмотрѣніе и утвержденіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Artykuł 3.

Granice miasta Lututowa stanowią się następujące:

Na wschód z dobrami Niemojewem, tudzież gruntami włościańskiemi wsi Żmudy;

Na południe z wsią rządową Łęki;

Na zachód z gruntami i łąkami kolonii Piaski i drogą do wiatraku;

Na północ z sadzawką, ogrodem owocowym, narożnikiem lamusa, dotykającym rynku, officyną i dziedzińcem dworskim, a w prostym kierunku ku północy z traktem kaliskim i ku wschodowi z gruntami ornemi dóbr Lututowa.

Ograniczenie to powinno być na gruncie znakami długotrwałemi oznaczoném.

Artykuł 4.

Powiększenie terrytoryum miejskiego, w razie uznanéj potrzeby, za oddzielném postanowieniem nastąpić będzie mogło.

Artykuł 5.

Stosownie do żądania dziedzica, wyłącza się z terrytoryum administracyi i jurysdykcyi miejskiéj, folwark Lututów, przyległy miastu, kolonia Piaski i wieś Żmuda.

Artykuł 6.

Dla nadania miastu przyzwoitéj foremności z zastosowaniem się w tym względzie do przepisów policyi budowniczéj, sporządzonym być powinien plan regulacyjny, i takowy, zwykłym porządkiem, do uznania i zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych przedstawionym.

Статья 7.

За всѣ земли, которыя подъ устройство рынка и улицъ въ городѣ Лютутовѣ уже заняты, или впредь могутъ быть обращены, владѣлецъ, согласно дополнительному обязательству 22 Декабря (3 Января) 184²/₃ года, не будетъ требовать никакого вознагражденія.

Статья 8.

Жителямъ, какъ нынѣшнимъ, такъ и тѣмъ, кои впредь тамъ поселятся, безъ различія исповѣданій, предоставляется безусловное право заниматься промыслами всякаго рода, дозволенными частнымъ городамъ по существующимъ узаконеніямъ.

Статья 9.

Переселяющимся въ помянутый городъ, при соблюденіи существующихъ по сему предмету законовъ и полицейскихъ правилъ, дозволяется пріобрѣтать отъ владѣльца пустопорожнія мѣста и огороды въ безсрочное арендное содержаніе, за уплату въ пользу владѣльца годоваго чинша по 3 руб. 90 к. серебромъ и единовременно вкупныхъ 90 руб. серебромъ.

Статья 10.

Какъ владѣлецъ отказался отъ взиманія въ свою пользу оплаты laudemium при продажѣ пустопорожнихъ мѣстъ и переуступкѣ правъ безсрочно-арендпаго содержанія оныхъ третьему лицу, а оплату сію, подъ названіемъ вкупной городской, уступилъ въ пользу Экономической кассы, то каждый пріобрѣтатель мѣстностей и огородовъ въ городѣ Лютутовѣ, кромѣ платежей въ пользу владѣльца, означенныхъ въ предыдущей статьѣ, будетъ обязанъ внести еще въ Экономическую кассу городскую вкупную оплату, равняющуюся годовому чиншу, а именно 3 руб. 90 коп.

Artykuł 7.

Za wszelkie grunta, na uregulowanie rynku i ulic w mieście Lututowie zajęte, lub w przyszłości zająć się mające, dziedzic, w myśl deklaracyi dodatkowéj z dnia 22 Grudnia (3 Stycznia) 184²/₃ roku, żadnego wynagrodzenia żądać nie będzie.

Artykuł 8.

Mieszkańcom, tak teraźniejszym, jako i przyszłym, bez różnicy wyznań, zabezpiecza się wszelka wolność zarobkowania, miastom prywatnym prawami krajowemi dozwolona.

Artykuł 9.

Przybywającym na osiedlenie do rzeczonego miasta, przy zachowaniu istniejących w téj mierze przepisów policyjnych i praw krajowych, wolno będzie nabywać od dziedzica place i ogrody w wieczyste posiadanie, za opłatą na rzecz dziedzica czynszu rocznego, w ilości rs. 3 kop. 90 i wkupnego na raz jeden rs. 90.

Artykuł 10.

Ponieważ dziedzic zrzekł się poboru laudemium, przy sprzedaży placów i przelaniu praw wieczystéj dzierżawy, do tychże służących, na osoby trzecie, i takowe pod tytułem wkupnego miejskiego odstąpił na rzecz kassy Ekonomicznéj; przeto każdy nabywający place i ogrody w mieście Lututowie, prócz opłat na rzecz dziedzica uiszczanych, w powyższym artykule wzmiankowanych, obowiązanym będzie nadto wnieść do Kassy Ekonomicznéj tegoż miasta, tytułem wkupnego miejskiego, jednorocznemu czynszowi wyrównywającą kwotę rs. 3 kop. 90.

сер. Оплату сію должны вносить въ городскую кассу, не только пріобрѣтатели, на правѣ безсрочной аренды пустопорожнихъ или застроенныхъ мѣстъ и огородовъ, но и переуступающій свои права третьему лицу съ вѣдома и дозволенія мѣстнаго Магистрата, а освобождаются отъ оной единственно наслѣдники, происходящіе въ прямой линіи отъ безсрочнаго арендатора.

Статья 11.

Всѣ без изъятія мѣщане освобождаются навсегда отъ службы и повинностей въ пользу господскаго двора.

Статья 12.

Какъ нынѣшній владѣлецъ города Лютутова, такъ и послѣдующіе, сохраняютъ всѣ права, владѣльцамъ частныхъ городовъ принадлежащія, равно преимущества, сопряженныя съ потомственнымъ владѣніемъ, съ тѣмъ однакожъ, дабы, для огражденія городской кассы отъ потерь чрезъ неуплату laudemium или городской вкупной, всякія мѣста и огороды въ городѣ Лютутовѣ были отдаваемы поселенцамъ не иначе, какъ въ безсрочную аренду, и, при заключеніи договоровъ по сему предмету, владѣлецъ обязанъ, подъ собственною отвѣтственностію, включать условіе о взносѣ городской вкупной оплаты означенной въ 10 статьѣ. Впрочемъ отношенія и обязанности жителей города Лютутова къ владѣльцу имѣютъ зависѣть, какъ нынѣ, такъ и на будущее время, отъ особыхъ взаимныхъ между тѣми и другимъ договоровъ, на основаніи гражданскихъ законовъ Царства.

Статья 13

Для предупрежденія излишняго скопленія и безпорядочнаго заселенія Евреевъ, должна быть отведена и на ситуаціонномъ планѣ города Лютутова означена отдѣльная для нихъ

Opłatę tę, nietylko nabywający prawem wieczystéj dzierżawy place pustę lub zabudowane i ogrody, ale i odstępujący praw swoich trzeciemu, za wiedzą i zezwoleniem Magistratu miejskiego, wnosić są winni do kassy miejskiéj; od uiszczania zaś takowéj wolni są jedynie sukcessorowie, idący w prostéj linii od wieczystego dzierżawcy.

Artykuł 11.

Wszyscy bez wyjątku mieszczanie, wolni będą na zawsze od wszelkich posług i powinności dla dworu.

Artykuł 12.

Teraźniejszy dziedzic miasta Lututowa, jako téż następni, utrzymują się przy wszelkich prawach, właścicielom miast prywatnych służących, jako téż prerogatywach do własności dziedzicznéj przywiązanych, z tém jednakże wyraźném zastrzeżeniem, ażeby dla zasłonienia kassy miejskiéj od strat z nieopłacenia laudemium, czyli wkupnego miejskiego wyniknąć mogących, wszelkie place i ogrody w mieście Lututowie nie inaczéj, jak sposobem wieczystéj dzierżawy osadnikom oddawane były, i przy zawieraniu w téj mierze umów, dziedzic obowiązanym jest, pod własną odpowiedzialnością zamieszczać warunek opłacenia wkupnego miejskiego, w ilości art. 10 oznaczonego. Zresztą zaś, stosunki i obowiązki mieszkańców miasta Lututowa względem dziedzica, zależeć mają, tak teraz, jako i na przyszłość, od szczególnych i wzajemnych między stronami zawartych umów, pod opieką prawa cywilnego krajowego.

Artykuł 13.

Dla zapobieżenia zbytecznemu napływowi i nieporządnemu zamieszkiwaniu żydów, ustanowionym być ma i na planie regulacyjnym miasta Lututowa oznaczonym, oddzielny dla nich

часть города, въ коей единственно и притомъ съ вѣдома владѣльца и подлежащаго Начальства, можетъ быть дозволяемо имъ пріобрѣтать пустопорожнія мѣста, строить домы и въ оныхъ жительствовать, съ соблюденіемъ однакожъ правилъ, кои нынѣ существуютъ или впредь будутъ изданы, относительно Евреевъ, водворяющихся въ городахъ, находящихся въ трехъ-мильномъ разстояніи отъ Прусской границы.

Статья 14.

Какъ владѣлецъ, такъ и жители, должны подлежать правиламъ администраціоннымъ, полицейскимъ, казеннымъ и городскимъ, какъ нынѣ существующимъ, такъ и тѣмъ, кои впредь могутъ быть изданы.

Статья 15.

Въ городѣ Лютутовѣ назначается одинъ еженедѣльный торгъ по понѣдельникамъ, равно будетъ производиться десять ярмарковъ въ теченіе года, въ ниже слѣдующіе дни по Римско-Католическому календарю:

1. Въ день Св. Франсиска Сальскаго, 29 Января н. ст.
2. Въ день Св. Констанціи, 18 Февраля.
3. Въ день Св. Іосифа, 19 Марта.
4. Въ день Св. Евангелиста Марка, 25 Апрѣля.
5. Въ день Св. Іоанны назначается трехъ-дневная 24, 25 и 26 Мая ярмарка, на покупку и продажу шерсти и овецъ.
6. Въ день Св. Анны, 26 Іюля.
7. Въ день Св. Варѳоломея, 24 Августа.
8. 27 и 28 Сентября двухъ-дневная ярмарка.
9. Въ день Съ Рафаила, 24 Октября.
10. Въ день Св. Николая, 6 Декабря.

rewir, w którym wyłącznie, i to za wiedzą dziedzica i właściwéj władzy, nabywanie placów, budowanie domów, i zamieszkiwanie tymże dozwoloném być może; z warunkiem wszakże zastósowania się do przepisów, jakie względem żydów, chcących osiadać w miastach, położonych w obrębie trzech milowym od granicy pruskiéj, są, lub będą wydane.

Artykuł 14.

Tak dziedzic, jako i mieszkańcy, ulegać będą odtąd obowiązującym lub w przyszłości zaprowadzić się mającym przepisom i urządzeniom administracyjnym, policyjnym, skarbowym i miejskim.

Artykuł 15.

W mieście Lututowie zaprowadzonym zostaje jeden w tygodniu targ, w każdy poniedziałek, oraz odbywać się będzie 10 jarmarków do roku, w dni następujące, podług kalendarza Rzymsko-katolickiego:

1. Na św. Franciszek Salezy, dnia 29 Stycznia n. s.
2. Na św. Konstancyę, dnia 18 Lutego.
3. Na św. Józef, dnia 19 Marca.
4. Na św. Marka Ewangielistę, dnia 25 Kwietnia.
5. Na św. Joannę, jarmark trzydniowy odbywać się będzie w dniach 24, 25, 26 Maja, mianowicie na wełnę i owce.
6. Na św. Annę, w dniu 26 Lipca.
7. Na św. Bartłomiéj, dnia 24 Sierpnia.
8. Dnia 27 i 28 Września jarmark dwudniowy.
9. Na św. Rafał, dnia 24 Października.
10. Na św. Mikołaj, w dniu 6 Grudnia.

Статья 16.

Помянутые торги и ярмарки подчиняются равнымъ образомъ всѣмъ правиламъ административнымъ, полицейскимъ и казеннымъ, какъ нынѣ существующимъ, такъ и тѣмъ, кои впредь могутъ быть изданы, съ тѣмъ, что, еслибы въ которой либо изъ вышеозначенныхъ дней случился торжественный праздникъ по Римско-Католическому календарю, то ярмарка должна быть отложена на слѣдующій день, а торгъ долженъ продолжаться только до 10 часовъ утра.

Статья 17.

Въ дни, назначаемые для ярмарокъ и торга, взимаемъ будетъ въ пользу городской экономической кассы ярмарочный и торговой сборъ по нижеслѣдующему тарифу:

1. Съ большаго шалаша	15	к. ср.
2. Съ малаго шалаша	7½	„
3. Со столика для мелочной продажи	3	„
4. Съ воза продуктовъ или товаровъ	3	„
5. Съ лошади или головы рогатаго скота, пригоняемаго для продажи	1	„
6. Со свиньи, козы, теленка и проч.	½	„

Статья 18.

Плата, предыдущею статьею опредѣленная, должна быть взимаема съ иногородныхъ лицъ, пріѣзжающихъ въ городъ на торги и ярмарки съ товарами, продуктами и скотомъ, для торговли.

Отъ означенныхъ платежей освобождаются: жители города Лютутова, какъ уплачивающіе уже канонъ отъ промысловъ всякаго рода, равно подводы съ продуктами и скотъ, принадлежащіе владѣльцу города, а также военные чины, почты, чинов-

Artykuł 16.

Zaprowadzone targi i jarmarki ulegać mają podobnież wszelkim dotychczas istniejącym, lub na przyszłość wydać się mogącym, przepisom administracyjnym, policyjnym i skarbowym, z tém nadto zastrzeżeniem, że gdyby w którym z powyżéj oznaczonych dni, przypadało święto uroczyste według kalendarza Rzymsko-katolickiego, natenczas jarmark odłożonym być winien na dzień następny, targ zaś ma tylko trwać do godziny 10 z rana.

Artykuł 17.

W dni na odbywanie jarmarków i targów oznaczone, pobieraną będzie na rzecz kassy Ekonomicznéj miejskiéj opłata jarmarcznego i targowego, podług następującéj taryfy:

1.	Od tassu wielkiego.	kop. sr.	15
2.	„ „ małego.	„	7 1/2
3.	„ stolika drobnych towarów	„	3
4.	„ fury produktów lub towarów. . . .	„	3
5.	„ konia i bydlęcia na sprzedaż prowadzonego	„	1
6.	„ świni, kozy, owcy, cielęcia i t. d. . .	„	1/2

Artykuł 18.

Opłaty poprzednim artykułem oznaczone, pobierane będą od osób obcych, do miasta na targi i jarmarki z towarami, wyrobami, produktami i wszelkim inwentarzem na sprzedaż lub handel przybywających.

Wolni zaś są od uiszczania takowych opłat: mieszkańcy miasta Lututowa, jako już opłacający kanon od różnego rodzaju procederów, furmanki z produktami, jako też i inwentarze, do dziedzica należące, niemniéj wojskowi, poczty, urzędnicy w in-

ники, проѣзжающіе по дѣламъ службы, подводы съ военными транспортами или шарварковыя, прибывающія для починки дорогъ или возвращающіяся; наконецъ, всякаго рода повозки и экипажи, ненагруженные товарами или продуктами и не назначенные для продажи.

Статья 19.

Оплата за повѣрку и оклейменіе мѣръ и вѣсовъ, равно отъ выдачи оныхъ прибывающимъ на торги и ярмарки, взимаема будетъ въ пользу городской кассы сообразно общимъ правиламъ, какъ нынѣ существующимъ, такъ и впредь могущимъ послѣдовать, съ освобожденіемъ однакожъ владѣльца отъ таковыхъ оплатъ.

Статья 20.

Предложенія, нынѣшнимъ владѣльцемъ города Лютутова Станиславомъ Бернацкимъ (гербъ Порай) 7 (19) Октября 1841 года частнымъ образомъ, а 3 (15) Декабря 1841 года и 22 Декабря (3 Января) 184$^2/_3$ года формальнымъ порядкомъ учиненныя, коими онъ уступаетъ безусловно и на вѣчныя времена нѣкоторыя недвижимости, доходы и вещи въ собственность городской гминѣ, представляемой городскою кассою, равно назначаетъ доходы на содержаніе городскаго Управленія и благоустройство города, во всѣхъ тѣхъ пунктахъ, которые обняты въ настоящемъ основномъ города Лютутова актѣ, а также обязательство жителей посада Лютутова, данное 22 Декабря 1842 (3 Января 1843 года), коимъ соглашаются на переименованіе онаго въ городъ и подвергаютъ себя всѣмъ городскимъ повинностямъ и податямъ, а именно, обязываются вносить вспомогательную складку на содержаніе мѣстнаго Управленія, квартирную, транспортную, рекрутскую, страховую отъ огня, училищную, консумціонную, отъ промысловъ за городское право и всѣ прочія, какъ нынѣ существующія, такъ и тѣ, кои впредь

teresach służbowych, tudzież podwody z transportami wojskowemi lub na szarwark do naprawy dróg przejeżdżające i wracające, nakoniec wszelkiego rodzaju wozy i powozy, towarem lub produktami nienaładowane, i na sprzedaż nie przeznaczone.

Artykuł 19.

Wysokość opłaty od sprawdzenia i ostemplowania, tudzież od wypożyczenia miar i wag przybywającym na targi i jarmarki, pobieraną będzie na rzecz kassy miejskiéj, stosownie do obowiązujących obecnie lub w przyszłości wydać się mogących przepisów ogólnych, z wyłączeniem wszakże od takowych opłat dziedzica.

Artykuł 20.

Deklaracye, przez p. Stanisława herbu Poraj Biernackiego, teraźniejszego dziedzica miasta Lututowa, w dniu 7 (19) Października 1841 roku, prywatnie, i w dniu 3 (15) Grudnia 1841 roku i 22 Grudnia (3 Stycznia) 184²/₃ roku, urzędownie zeznane, mocą których tenże bezwarunkowo i na wieczne czasy niektóre realności, dochody i utensylia na własność Gminy miejskiéj, reprezentowanéj przez kassę Ekonomiczną, odstępuje, jako téż stosowne fundusze, na utrzymanie administracyi i melyoracyę miasta służyć mające, przeznacza, we wszystkich tych punktach, które niniejszym przywilejem są przyjęte, tudzież deklaracya mieszkańców rzeczonéj osady także w dniu 22 Grudnia (3 Stycznia) 184²/₃ roku zdziałana, którą zgadzają się na wyniesienie wsi Lututowa do rzędu miasta i poddają się wszelkim ciężarom i opłatom, a mianowicie obowiązują się uiszczać składkę posiłkową na administracyę miejską, kwaterunkową, transportową, rekrutową, ogniową, szkolną, opłatę konsumpcyjną, od procederów, prawa miejskiego, i wszelkie inne, obecne lub w przyszłości ustanowić się mogące, w zupełności niniejszém zą-

могутъ быть введены,—симъ вполнѣ утверждаются, и отнынѣ содѣлываются обязательными, какъ для владѣльца, такъ и для жителей, подъ опасеніемъ административной экзекуціи.

Статья 21.

На основаніи вышеозначенныхъ подписокъ, владѣлецъ долженъ исполнить и привести въ дѣйствіе не далѣе, какъ въ теченіе двухъ лѣтъ:

А. Обязанности временныя:

1. Отдать безплатно половину каменнаго дома на помѣщеніе городоваго Магистрата впредь до устройства Ратуши или достаточнаго увеличенія городскихъ доходовъ для найма другого соотвѣтственнаго помѣщенія, съ тѣмъ однакожъ, что подати и всякаго рода повинности съ помянутой половины дома будутъ удовлетворяемы городскою кассою.

2. Построить на первое обзаведеніе ярмарочные шалаши, сарай для склада городскихъ мѣръ и вѣсовъ и для пожарныхъ инструментовъ, равно устроить надлежащее помѣщеніе для полицейскаго ареста.

3. Отстроить четыре публичныхъ колодца.

4. Приготовить всю нужную мебель для городоваго Магистрата, равно мѣры и вѣсы, по приложенной къ штату вѣдомости.

5. Продавать жителямъ кирпичъ въ продолженіе шести лѣтъ по три рубли сереб. за тысячу штукъ.

6. Составить планъ съ межевыми реестрами и отдать оные въ собственность городской кассы.

7. Отпустить безплатно изъ собственныхъ лѣсовъ дерево на постройку Ратуши.

8. Уплатить издержки объявленія, посредствомъ газетъ и Губернскихъ Дневниковъ, о возведеніи посада Лютутова въ городъ и прочія, какія по сему случаю могутъ возникнуть.

twierdzają się. Odtąd więc deklaracye powyższe, tak dla dziedzica jako i mieszkańców stają się obowiązującemi, a to pod skutkami exekucyi administracyjnéj.

Artykuł 21.

Z mocy powyżéj wymienionych deklaracyj, dziedzic winien dopełnić i w wykonanie wprowadzić, najdaléj w przeciągu dwóch lat.

A. *Zobowiązania przemijające.*

1. Oddać bezpłatnie połowę domu massiv murowanego, na pomieszczenie Bióra Magistratu miejskiego, a to aż do czasu wybudowania Ratusza, lub zwiększenia się dochodów miejskich, wystarczających na wynajęcie stosownego lokalu, z zastrzeżeniem, iż podatki i wszelkie ciężary z rzeczonéj połowy domu Kassa miejska ponosić będzie.

2. Wystawić na raz jeden budy jarmarczne, wybudować szopy na miary i wagi miejskie i na skład narzędzi ogniowych, tudzież stosowny lokal na areszt policyjny.

3. Wyrestaurować cztery studnie publiczne.

4. Sprawić wszelkie utensylia dla Bióra Magistratu miejskiego, tudzież miary i wagi w ilości wykazem przy projekcie do etatu dołączonym objętéj.

5. Sprzedawać cegłę mieszkańcom przez lat 6 po rs. 3 za tysiąc.

6. Sporządzić mappy z rejestrem pomiarowym i oddać na własność Kassy miejskiéj.

7. Udzielić bezpłatnie z własnych lasów drzewa, do budowy Ratusza potrzebnego, wtenczas, kiedy takowy stawianym będzie.

8. Zaspokoić koszta ogłoszenia przez gazety i dzienniki gubernialne o wyniesieniu Lututowa do rzędu miast, i wszelkie inne, jakieby z tego tytułu miejsce mieć mogły.

Б. *Обязанности постоянныя, навсегда принятыя.*

Сохранить право, предоставленное владѣльцемъ, какъ жителямъ города Лютутова, такъ и городской кассѣ, собирать камень на принадлежащихъ тому же владѣльцу земляхъ.

Статья 22.

Имущество гмины города Лютутова составляютъ нижеслѣдующія статьи, уступленныя ей владѣльцемъ въ вѣчное и потомственное владѣніе.

1. Мѣсто подъ постройку Ратуши на рынкѣ, N. 2 означенное и составляющее въ длину 43 локтя, а въ ширину 26 локтей новопольской мѣры.

2. Пустопорожнее мѣсто, подъ N 52, на постройку скотобойни, находящееся надъ водою и на концѣ города, пространствомъ въ длину 60 локтей и столько же въ ширину.

3. Пустопорожнее мѣсто, подъ N. 26, на заведеніе разсадника полезныхъ деревъ.

4. Огородъ, пространствомъ въ 4 морга, въ собственность Элементарнаго училища.

5. Ярмарчные построенные владѣльцемъ шалаши, вмѣстѣ съ доходомъ отъ нихъ.

6. Мѣры и вѣсы, построенные владѣльцемъ, съ сараемъ на ихъ помѣщеніе и съ доходомъ отъ оныхъ.

7. Означенная въ 11 статьѣ плата laudemium, или городская вкупная, отъ продажи мѣстъ, принадлежащихъ владѣльцу.

8. Доходъ съ отдачи въ откупъ торговаго и ярмарочнаго сборовъ.

B. *Zobowiązania się wieczyste.*

Służebność zbierania kamieni na gruntach dóbr, obecnie własnością dziedzica będących, tak mieszkańcom miasta Lututowa, jako i kassie miejskiéj przez tegoż dziedzica nadana.

Artykuł 22.

Własność gminy miasta Lututowa stanowią nateraz następujące realności, przez dziedzica tejże gminie na wieczne czasy z prawem dziedzictwa odstąpione.

1. Plac pod budowę Ratusza, w rynku Nr. 2 oznaczony, długości łokci 43, szerokości łokci 26 miary nowopolskiéj obejmujący.

2. Plac na wybudowanie szlachtuza Nr. 52 oznaczony nad wodą i w końcu miasta położony, łokci 60 długości i tyleż szerokości zawierający.

3. Plac Nr. 26 oznaczony, na założenie szkółki drzewek użytecznych.

4. Ogród, mający rozległości morgów 4, na własność szkółki Elementarnéj.

5. Budy jarmarczne, przez dziedzica wystawione, wraz z dochodem z tychże.

6. Miary i wagi, kosztem dziedzica sprawione, z szopą na ich pomieszczenie wystawioną i dochodem z tychże.

7. Pobór Laudemium, czyli wkupnego miejskiego od sprzedaży placów, dziedzica własnością będących, o którym art. 11 wzmiankuje.

8. Dochody z dzierżawy targowego i jarmarcznego.

Статья 23.

Владѣльцу принадлежитъ исключительное право выдѣлки и продажи туземныхъ всякаго рода напитковъ, а именно: водки, араку, пива, портера, меду и т. п., равно право пользоваться доходомъ отъ оныхъ. Онъ подвергается однакоже податямъ и обязанъ соблюдать распоряженія казенныя, полицейскія и городскія, законами и правилами предписанныя для частныхъ городовъ всего края.

Статья 24.

Капиталы и доходы Экономической кассы города Лютутова будутъ состоять:

a) изъ добровольной складки, которую будутъ вносить владѣлецъ и жители, на основаніи подписокъ, упомянутыхъ въ 20 статьѣ: жители съ мѣстностей, взятыхъ ими на чиншъ а владѣлецъ съ пустопорожнихъ мѣстъ, по одному руб. сер. въ годъ, пока доходы кассы съ другихъ постоянныхъ источниковъ не увеличатся до такой суммы, которая была бы достаточна для содержанія Управленія и потребностей города;

b) изъ дохода съ отдачи въ откупъ торговаго и ярмарочнаго сборовъ, которые только въ первыхъ двухъ годахъ не будутъ взимаемы для поддержанія новоучреждаемаго города и для привлеченія торгующаго сословія на ярмарки и торги, а вмѣсто оныхъ владѣлецъ, согласно подпискѣ его 5 (17) Ноября 1841 года, внесетъ въ пользу городской кассы по 30 рублей сер. въ годъ;

c) изъ дохода съ ярмарочныхъ шалашей;

d) изъ дохода отъ скотобойни;

e) изъ платежей съ городскихъ мѣръ и вѣсовъ;

f) изъ канона отъ промысловъ, который долженъ быть взимаемъ на основаніи постановленія Совѣта Управленія 22 Января (3 Февраля) 1837 года;

Artykuł 23.

Dziedzicowi służy wyłączne prawo wyrabiania i szynkowania wszelkich trunków krajowych, a mianowicie wódki, araku, piwa, porteru, miodu i t. p. jako też pobierania z tego tytułu dochodu. Podlegać jednak dziedzic będzie opłatom i urządzeniom skarbowym, jako też policyjnym i miejskim, dla całego kraju, co do miast prywatnych prawami i przepisami przez Rząd ustanowionemi.

Artykuł 24.

Fundusze i dochody kassy Ekonomicznéj miasta Lututowa składać się będą:

a) z dobrowolnéj składki, przez dziedzica i mieszkańców, na zasadzie deklaracyi w art. 20 niniejszego przywileju wzmiankowanych przez osadników z placów na czynsz wziętych, a przez dziedzica z placów pustych, po rub. sr. 1 rocznie uiszczać się mającéj, dopóty, dopóki dochody tejże Klassy z innych a pewnych źródeł nie podniosą się do wysokości wystarczającéj na administracyę i potrzeby miasta,

b) z dzierżawy opłat targowego i jarmarcznego, które tylko w piérwszych dwóch latach dla wzrostu nowo-erygowanego miasta i zachęcenia publiczności handlującéj do uczęszczania na jarmarki i targi całkiem pobierane nie będą, a w to miejsce dziedzic w myśl swojéj deklaracyi z dnia 5 (17) Listopada 1841 r. zapłaci na rzecz kassy miejskiéj po rubli sr. 30 rocznie,

c) z bud jarmarcznych,

d) z dochodu szlachtuzowego,

e) z miar i wag miejskich,

f) z kanonów, procederów i zarobków przemysłowych, w myśl postanowienia Rady Administracyjnéj z dnia 22 Stycznia (3 Lutego) 1837 r. pobierać się mających,

g) изъ платы laudemium или городской вкупной;

h) наконецъ, изъ разныхъ могущихъ впослѣдствіи открыться источниковъ.

Въ случаѣ же уменьшенія доходовъ съ вышеозначенныхъ источниковъ, владѣлецъ и жители обязаны будутъ платить высшую вспомогательную складку.

Статья 25.

Доходы городской кассы должны быть признаваемы не казенною, но частною собственностію гмины, которая не можетъ быть обращаема ни въ пользу казны, ни на какой либо другой предметъ, а единственно на издержки мѣстнаго Управленія, равно на общія надобности гмины и устройство города.

Статья 26.

Проекты штатовъ Экономической кассы, равно ежегодные отчеты въ употребленіи суммъ гмины, Магистратъ обязанъ, прежде представленія подлежащей власти, сообщать владѣльцу, какъ заботящемуся о пользахъ города для разсмотрѣнія и замѣчаній.

Статья 27.

Предоставляется владѣльцу право представлять въ должность Бургомистра двухъ кандидатовъ, имѣющихъ надлежащія качества и залогъ въ обеспеченіе городовыхъ суммъ, а опредѣленіе одного изъ сихъ кандидатовъ будетъ зависѣть отъ Правительства.

Настоящее постановленіе, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ и въ ипотечныя книги имѣнія и города Лютутова, именно въ III-мъ Отдѣлѣ выдается въ двухъ одинаковыхъ экземплярахъ, съ приложеніемъ печати.

g) z laudemium, czyli wkupnego miejskiego,

h) nareszcie z różnych źródeł, w późniejszym czasie odkryć się mogących.

W przypadku zaś zmniejszenia się dochodów, ze źródeł powyżéj wskazanych, dziedzic i mieszkańcy obowiązani będą uiszczać większą składkę posiłkową.

Artykuł 25.

Dochody kassy miejskiéj nie uważają się za grosz skarbowy, lecz jako prywatna własność gminy, nie mogąca być obracaną ani na rzecz Skarbu, ani na żaden inny użytek, jak tylko na zaspokojenie kosztów administracyi miejscowéj, tudzież na ogólne potrzeby gminy i uporządkowanie miasta.

Artykuł 26.

Projekta do etatu kassy ekonomicznéj, jako téż rachunki roczne z wydatku funduszów Gminy, obowiązany jest Magistrat, pierwéj nim takowe właściwéj władzy przedstawi, kommunikować dziedzicowi, którego dobro miasta najbliżéj obchodzi, do przejrzenia i poczynienia nad niemi stosownych uwag.

Artykuł 27.

Przyznaje się dziedzicowi prawo podawania dwóch kandydatów na urząd Burmistrza, należycie ukwalifikowanych, i stosowną kaucyę na zabezpieczenie funduszów miejskich posiadających, z których jeden przez Rząd nominowanym będzie.

Postanowienie niniejsze, które w Dzienniku praw i do ksiąg hipotecznych dóbr i miasta Lututowa, a mianowicie w dziale III wniesione zamieszczone być ma, wydaje się w dwóch oryginalnych jednobrzmiących exemplarzach, przy wyciśnięciu pieczęci.

Одинъ экземпляръ имѣетъ быть врученъ владѣльцу города, а другой долженъ быть хранимъ въ архивѣ мѣстнаго городоваго Магистрата.

Исполненіе сего постановленія поручается Правительственнымъ Коммисіямъ, каждой по принадлежности.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 23 Февраля (7 Марта) 1843 года.

Намѣстникъ, Генералъ Фельдмаршалъ
(подписано) *Князь Варшавскій.*

Jeden exemplarz takowego ma być doręczonym dziedzicowi miasta, a drugi w archiwum miejscowego Magistratu miejskiego zachowanym być winien.

Wykonanie zaś onego wszystkim trzem Kommissyom Rządowym, w czém do któréj należy, poleca się.

Działo się na posiedzeniu Rady Administracyjnéj w Warszawie, dnia 23 Lutego (7 Marca) 1843 r.

Namiestnik, Generał-Feldmarszałek

(podpisano) *Xiąże Warszawski.*

ГЛАВА VI.

О переименованіи городовъ въ деревни.

Введеніе.

Если городъ не имѣетъ достаточныхъ средствъ для содержанія городскаго Управленія, и жители откажутъ въ ежегодномъ взносѣ на сей предметъ 600 польскихъ злотыхъ, то Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ можетъ войти въ Совѣтъ Управленія съ представленіемъ о обращеніи такого города въ селеніе, по исполненіи условій, помѣщенныхъ въ нижеслѣдующихъ постановленіяхъ и распоряженіяхъ, равно съ соблюденіемъ того преимущественно правила, что переименованіе города въ деревню ни въ чемъ не нарушаетъ отношеній, существующихъ между владѣльцемъ города и жителями онаго.

Главныя послѣдствія обращенія города въ деревню таковы, что городъ лишается:

1. названія города;

2. права на ярмарки и торги;

3. предоставленныхъ исключительно городамъ правъ производить торговлю, промыслы и имѣть лавочки-даже для мелочной продажи.

TYTUŁ VI.

O zamianie miast na wsie.

Wstęp.

Jeżeli miasto nie ma funduszów odpowiednich do utrzymania zarządu miejskiego, a mieszkańcy odmówią składki na ten cel po 600 złotych polskich rocznie, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych może przedstawić Radzie Administracyjnéj potrzebę zamiany miasta tego na osadę wiejską, po dopełnieniu warunków, wskazanych w postanowieniach i rozporządzeniach poniżéj umieszczonych, i z zachowaniem téj głównéj zasady, że zamiana taka miasta na wieś, w niczem nie narusza stosunków, istniejących pomiędzy właścicielem miasta a jego mieszkańcami.

Zamiana miasta na wieś pociąga za sobą te główne skutki, że miasto utraca:

1) tytuł miasta,

2) prawo do odbywania w niém jarmarków i targów,

3) prawo do prowadzenia handlów i procederów, wyłącznie miastom służących, i utrzymywania w niém nawet najmniejszych kramików.

№ 1.

О порядкѣ управленія въ городахъ, не имѣющихъ достаточныхъ суммъ на содержаніе городскаго управленія.

(19 Октября 1811 года)

Выписка изъ протокола Статсъ-Секретаріата.

Божіею Милостію

МЫ ФРИДРИХЪ АВГУСТЪ,

Король Саксонскій, Герцогъ Варшавскій,

и проч., и проч., и проч.

На основаніи § 1 указа Нашего отъ 23 Февраля 1809 года, обязанности мѣстной администраціи должны быть исполняемы: въ городѣ Бургомистрами, а въ деревнѣ Войтами. Нынѣ, принявъ во вниманіе, что нѣкоторыя мѣстечка вовсе не имѣютъ средствъ для содержанія Бургомистра, и желая оградить жителей такихъ мѣстечекъ отъ тягостной на сей предметъ складки, Мы, вслѣдствіе представленія Министра Внутреннихъ Дѣлъ и по выслушаніи мнѣнія Государственнаго Совѣта,

разрѣшаемъ:

управлять означенными мѣстечками, подобно тому, какъ управляются сельскія гмины, впредь до изысканія источника для образованія городской кассы и содержанія Бургомистра.

№ 1.

O sposobie administrowania po miastach nie mających dostatecznych funduszów na utrzymanie zarządów miejskich.

(d. 19 Października 1811 r.)

Wypis z protokółu Sekretaryatu Stanu.

z Bożéj Łaski

FRYDERYK AUGUST,

Król Saski, Xiążę Warszawski

etc. etc. etc.

Postanowiwszy Dekretem Naszym pod dniem 23 Lutego roku 1809 w paragrafie 1, aby Burmistrz w mieście, a Wójt we wsi, obowiązki miejscowéj administracyi sprawowali; zważywszy, że niektóre miasteczka, na utrzymywanie własnego Burmistrza funduszu żadnego nie mają; chcąc obronić tymczasowo ich mieszkańców od ciężaru składki, któryby na ten przedmiot ponosić musieli, na przełożenie Ministra Naszego Spraw Wewnętrznych, i po wysłuchaniu Naszéj Rady Stanu

dozwalamy:

aby takowe miasteczka, dopóki nie znajdą u siebie funduszu na uformowanie Kassy miejskiéj, i utrzymanie własnego Burmistrza, tymczasowo w sposobie Gminy wiejskiéj administrowane były.

Исполненіе настоящаго указа, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, поручаемъ Нашему Министру Внутреннихъ Дѣлъ.

Во дворцѣ Нашемъ въ Варшавѣ, 19 Октября 1811 года.

(подписано) Фридрихъ Августъ.

Министръ Статсъ-Секретарь

(подписано) *Станиславъ Бреза.*

№ 2.

О порядкѣ управленія въ городахъ, въ коихъ жители уклоняются отъ взноса складки на содержаніе Бургомистра.

(17 Іюня 1818 года.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Препровождая при семъ для исполненія копію постановленія Намѣстника отъ 30 мин. мѣс. о образованіи Муниципальныхъ Управленій, (1) Правительственная Коммисія вмѣстѣ съ тѣмъ предписываетъ:

1. Представить въ теченіе 4-хъ недѣль, считая со дня полученія настоящаго предписанія, вѣдомость городамъ, съ под-

---

(1) *Примѣчаніе.* Означенное постановленіе помѣщено во 2-мъ параграфѣ 1 Отдѣла о городскомъ управленіи, подъ N 4.

Uskutecznienie niniejszego Dekretu, który ma być w Dzienniku Praw umieszczony, Ministrowi Naszemu Spraw Wewnętrznych, polecamy.

w Pałacu Naszym w Warszawie, d. 19 Października 1811 r.

(podpisano) Fryderyk August.

przez Króla

Minister Sekretarz Stanu,

(podpisano) *Stanisław Breza.*

№ 2.

O sposobie administrowania po miastach, w którychby mieszkańcy od składki na utrzymanie Burmistrza uchylali się.

(d. 17 Czerwca 1818 r.)

do

Wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Postanowienie Namiestnika Królewskiego na d. 30 z. m. zapadłe, przepisujące organizacyę Urzędów Municypalnych ([1]), przesyłając Kommissyi Wojewódzkiéj w odpisie wierzytelnym do wykonania, poleca przytém co następuje:

1. W przeciągu tygodni 4-ch od odebrania niniejszego, nadeśle Kommissya Wojewódzka wykaz miast, z wyszczególnie-

([1]) *Uwaga.*—Postanowienie to zamieszczone jest w Dziale I, Oddziale 2, o Zarządzie miast, pod Nr. 2.

раздѣленіемъ оныхъ на казенные, или государственные, институтскіе и частные, или наслѣдственные, и съ показаніемъ съ возможною точностію примѣрнаго дохода каждаго города;

2. Вѣдомость городамъ, въ коихъ находятся Президенты, Бургомистры и Городскіе Казначеи, или исправляющіе ихъ должность, съ показаніемъ ихъ фамиліи, а также кѣмъ и когда они назначены, и съ приложеніемъ ихъ кондуитныхъ списковъ;

3. Вѣдомость городамъ невоеводскимъ, въ коихъ надлежало бы назначить Президентовъ.

4. До собранія вышеисчисленныхъ свѣдѣній, Воеводская Коммисія составитъ и представитъ на утвержденіе списокъ лицамъ, назначаемымъ въ должности Ратмановъ и лавниковъ.

5. Равномѣрно составитъ и представитъ Воеводская Коммисія проектъ штата жалованья для Ратмановъ и Лавниковъ, въ тѣхъ городахъ, кои имѣютъ на то собственные доходы;

6. Гдѣ нѣтъ суммъ на содержаніе Бургомистра, должны быть приглашены въ частныхъ городахъ владѣльцы, а въ казенныхъ и институтскихъ жители оныхъ, для составленія протоколярнаго обязательства о взносѣ складки на жалованье Бургомистру, не менѣе 600 злотыхъ въ годъ, при чемъ они будутъ предварены, что, въ случаѣ уклоненія съ ихъ стороны отъ этой складки, согласно статьѣ 7-ой приложеннаго къ сему постановленія, они лишатся всѣхъ городскихъ правъ и городъ ихъ будетъ управляемъ наравнѣ съ сельскими гминами, безъ нарушенія однако существующихъ дотолѣ отношеній между владѣльцемъ города и жителями.

Означенные протоколы въ подлинникахъ должны быть представлены Правительственной Коммисіи.

7. Наконецъ, Воеводская Коммисія должна представить списокъ Бургомистрамъ, временно устраненнымъ отъ должности или находящимся подъ судомъ, съ краткимъ поясненіемъ дѣла о каждомъ, которое могло бы послужить къ заключенію,

niem, które są narodowe, instytutowe, lub dziedziczne, tudzież z wyrażeniem każdego miasta dochodów, w sposobie najwięcéj zbliżonym wyrachowanych.

2. Wykaz, w których miastach są nominowani Prezydenci, Burmistrze i Kassyerowie miejscy lub ich zastępcy, przez kogo i kiedy, ich imiona i nazwiska, z dołączeniem konduit listy.

3. Wykaz, które miasta, oprócz Wojewódzkich, kwalifikują się, aby w nich Prezydenci nominowani być mogli.

4. Ułoży i prześle Kommissya Wojewódzka do nominacyi listę Radnych i Ławników, nie czekając jednak na to, z przesłaniem poprzedniczych wiadomości.

5. Poda Kommissya Wojewódzka projekt, względem pensyj dla Radnych i Ławników, tam, gdzie dochody miejskie pozwolą.

6. W miastach, które nie mają funduszów na utrzymanie Burmistrza, mają być wezwani, w miastach prywatnych dziedzice, w narodowych i instytutowych mieszkańcy, do protokólarnego oświadczenia się względem składki na pensyę Burmistrza, najmniéj w summie złotych polskich 600 rocznie; którym wyraźnie oświadczyć potrzeba, iż gdyby od składki wymawiali się, natenczas, stosownie do artykułu 7 przesyłającego się postanowienia, wszelkie prawa miastu nadane utracą, i miasta takowe, w sposobie gmin wiejskich administrowane będą, nie naruszając wszelako stosunków, jakie między właścicielami a mieszkańcami dotąd zachodziły.

Deklaracye ich w oryginałach Kommissyi Rządowéj przesłane być winny.

7. W końcu prześle Kommissya Wojewódzka listę zasuspendowanych lub pod sąd oddanych Burmistrzów, z krótkim wypisem treści ich sprawy, aby łatwo z tego osądzić

будутъ ли они возвращены къ должности, или отрѣшены отъ службы.

Варшава, 17 Іюня 1818 года.
Министръ Предсѣдательствующій
(подписано) *Т. Мостовскій.*
N. 187/191.

№ 3.

О воспрещеніи производить ярмарки, торги и всякую торговлю въ мѣстечкахъ, обращенныхъ въ деревни.

(21 Декабря 1821 года)

Люблинской Воеводской Коммисіи (1)

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Препровождая при семъ копію съ постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 13 истекшаго Ноября, за N. 19,253, на основаніи котораго мѣстечко Божа-Воля, Замойскаго обвода, въ Люблинскомъ воеводствѣ, обращено въ селеніе, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства предлагаетъ

---

(1) *Примѣчаніе.* Распоряженіе это сообщено было Правительственнымъ Коммисіямъ Внутреннихъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія для свѣдѣнія, а нынѣ помѣщено въ Сборникѣ, какъ показывающее послѣдствія переименованія города въ деревню.

było można, czy ci przywróceni lub zupełnie oddaleni zostaną.

W Warszawie, dnia 17 Czerwca 1818 r.
Minister Prezydujący,
(podpisano) *T. Mostowski.*
Nr. 187/191.

№ 3.

O uchyleniu targów, jarmarków i wszelkiego handlu w miastach zamienionych na wsie.

(d. 21 Grudnia 1821 r.)

do

Kommissyi Województwa Lubelskiego (1).

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.

Przesyłając załącznie Kommissyi Wojewódzkiéj kopię postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 13 Listopada r. b. Nr. 19,253, na mocy którego miasteczko *Boża Wola*, w Województwie Lubelskiém, obwodzie Zamojskim położone, zamienione zostało na osadę wiejską, i za takie odtąd uważane być

(1) *Uwaga.*—Rozporządzenie to, kommunikowaném było dla wiadomości Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Oświecenia Publicznego, i zamieszcza się w Zbiorze, jako wskazujące skutki zamiany miasta na wieś.

Воеводской Коммисіи командировать въ означенное мѣстечко, въ концѣ нынѣшняго года, участковаго Инспектора, для обревизованія таможнаго консумціоннаго Управленія, а также для принятія дѣлъ и всего казеннаго имущества, равно для объявленія, съ соблюденіемъ надлежащихъ формальностей, объ отмѣнѣ консумціоннаго сбора.

При томъ, имѣя въ виду, что по дѣйствующимъ правиламъ запрещены въ селеніяхъ всякіе подряды, торговля и промыслы, предоставленные исключительно городамъ, Правительственная Коммисія поручаетъ Воеводской Коммисіи распорядиться объ отмѣнѣ существующихъ въ означенномъ селеніи: базаровъ, ярмарокъ, торговли и даже лавочекъ для мелочной продажи. Наблюденіе за исполненіемъ сего и впредь возложить на кого слѣдуетъ, преимущественно же на участковыхъ Инспекторовъ.

Наконецъ, не оставитъ Воеводская Коммисія о всемъ вышеизложенномъ циркулярно сообщить подлежащимъ вѣдомствамъ Люблинскаго воеводства, объявить во всеобщее свѣдѣніе посредствомъ вѣдомостей и увѣдомить всѣ Воеводскія Коммисіи о времени переименованія помянутаго города въ деревню, объ исполненіи же настоящаго предписанія донести Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, съ представленіемъ составленнаго на мѣстѣ акта, о послѣдовавшей въ казенной администраціи перемѣнѣ.

21 Декабря 1821 года.

Заступающій мѣсто Предсѣдательствующаго
Министра, Статсъ-Совѣтникъ
(подписано) *Вихлинскій.*

N. 38,877.

ma, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu poleca niniejszém Kommissyi Wojewódzkiéj, ażeby z końcem r. b. zesłała na miejsce Inspektora wydziałowego, któryby rewizyę Urzędu konsumcyjnego w témże mieście dopełnił; akta i wszelką własność Skarbową tamże znajdującą się odebrał, i zniesienie poboru dochodów konsumcyjnych, z wszelkiemi formalnościami, ogłosił.

Ponieważ zaś, podług exystujących przepisów, w osadach wiejskich żadne entrepryzy, handle i procedera, miastom wyłącznie służące, miejsca miéć nie mogą; Kommissya Wojewódzka wzbronić zatém także winna wszelkich, w mowie będącéj osadzie, praktykowanych targów, jarmarków, niemniéj prowadzenia handlu, a nawet utrzymywanie choć najmniejszych kramików, tamże zabronić ma, i nadal dopilnować tego komu należy, szczególniéj zaś Inspektorom wydziałowym, poleci.

Wreszcie o tém wszystkiém Kommissya Wojewódzka wszelkie urzędy skarbowe w Województwie Lubelskiém, przez cyrkularze, publiczność przez dzienniki, inne zaś wszystkie Kommissye Wojewódzkie przez doniesienie tymże, o dopełnionéj tego miasta przemianie, wyrażając datę takowéj przemiany, zawiadomi, i o skutku niniejszego polecenia, przy dołączeniu aktu zmiany administracyi skarbowéj, w wymienionėm mieście spisanego, Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu raport złoży.

W Warszawie, dnia 21 Grudnia 1821 r.

W zastępstwie Ministra Prezydującego,

Radca Stanu

(podpisano) *Wichliński.*

Nr. 38,877.

№ 4.

Объ ограниченіи учрежденія новыхъ мѣстечекъ и уменьшеніи числа существующихъ.

(24 Іюня (6 Іюля) 1849 г.)

Выписка изъ журнала Совѣта Управленія.

При разсмотрѣніи всеподданнѣйшихъ рапортовъ Гражданскихъ Губернаторовъ за 1843 годъ, Государь Императоръ, обративъ вниманіе на причины, содѣйствующія распространенію пьянства между земледѣльческимъ народонаселеніемъ, согласно съ мнѣніемъ Намѣстника, соизволилъ признать одною изъ важнѣйшихъ къ тому причинъ ежедневно увеличивающееся число ярмарокъ.

Его Императорское Величество, удостоивъ Высочайшаго утвержденія сдѣланное Намѣстникомъ распоряженіе объ ограниченіи числа вновь открываемыхъ ярмарокъ, соизволилъ присовокупить: что слѣдовало бы, сколь возможно, не допускать учрежденія новыхъ мѣстечекъ, владѣльцы которыхъ главнымъ образомъ стремятся къ заведенію ярмарокъ, и что вмѣстѣ съ тѣмъ надлежало бы озаботиться объ уменьшеніи числа нынѣ существующихъ мѣстечекъ, не нарушая однако правъ частныхъ лицъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, коей Князь Намѣстникъ предписалъ объ исполненіи Вы-

№ 4.

O ograniczeniu erygowania nowych miasteczek i zmniejszeniu liczby istniejących.

(dnia 24 Czerwca (6 Lipca) 1849 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Z powodu złożonych Jego Cesarskiéj Mości raportów Gubernatorów Cywilnych za rok 1843, Najjaśniejszy Pan zwrócić raczył, pomiędzy innemi, uwagę na powody sprzyjające nałogowi pijaństwa pomiędzy klassą rolniczą, i zgodnie z zdaniem Namiestnika uznać raczył, że pomnażająca się codziennie liczba jarmarków, szczególniéj się do tego przyczynia.

Potwierdzając zatém rozporządzenia przez Jego Książęcą Mość wydane, a mające na celu ograniczenie stanowienia nowych jarmarków, Jego Cesarska Mość dodać raczył, że należałoby, ile można, nie dopuszczać erygowania nowych miasteczek, główną dążnością właścicieli których jest, po większéj części, odkrywanie nowych jarmarków, a zarazem starać się o zmniejszenie liczby dotychczasowych, bez naruszenia jednak praw osób prywatnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, któréj, obok polecenia stosowania się do Woli Najwyższéj, względ-

сочайшей воли касательно неувеличенія числа мѣстечекъ и съ тѣмъ вмѣстѣ поручилъ изыскать средства къ уменьшенію числа существующихъ уже мѣстечекъ, по сношенію съ Гражданскими Губернаторами и Правительственными Коммисіями Юстиціи, Финансовъ и Казначейства, отъ 10/22 Іюня сего года, за N 20,978/371,731, донесла:

Обращеніе городовъ въ селенія совершается до сихъ поръ на основаніи ст. 7. постановленія Намѣстника въ Царствѣ отъ 30 Мая 1818 года, въ силу которой не зависитъ это отъ усмотрѣнія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, а преимущественно отъ заинтересованныхъ въ семъ дѣлѣ владѣльца и жителей города, такъ какъ городъ можетъ быть переименованъ въ деревню только тогда, когда владѣлецъ и жители онаго откажутся вносить ежегодно 90 руб. сер. на содержаніе управленія; если же владѣлецъ или жители изъявятъ на то согласіе, то нѣтъ никакого законнаго основанія къ обращенію города въ селеніе.

Съ 1818 года болѣе 20 мѣстечекъ переименованы въ селенія, или по желанію владѣльцевъ и жителей, или вслѣдствіе объявленія ихъ, что они не желаютъ, или не въ состояніи вносить складку на содержаніе мѣстнаго управленія. Кромѣ того, и въ настоящее время идетъ переписка объ обращеніи нѣкоторыхъ мѣстечекъ въ сельскія усадьбы.

Самымъ простымъ средствомъ къ упраздненію вдругъ большаго числа мѣстечекъ было бы, безъ сомнѣнія, возвышеніе размѣра складки, опредѣленной на содержаніе городскаго управленія; но, какъ неизбѣжнымъ послѣдствіемъ этой мѣры были бы убытки владѣльцевъ и жителей, не имѣющихъ средствъ ко взносу увеличенной складки, а это противорѣчило бы Высочайшей волѣ, согласно которой, при переименованіи мѣстечекъ въ деревни, не должны быть нарушены права частныхъ лицъ, то одного этого обстоятельства достаточно для устраненія подобнаго предположенія, влекущаго при томъ за собою принуж-

dem nie powiększania liczby miasteczek, poleconém zostało przez Księcia Namiestnika Królestwa, rozważenie przedmiotu drugiego, to jest środków, przez jakie do zmniejszenia liczby istniejących miasteczek dójśćby można, po porozumieniu się z Gubernatorami Cywilnymi, oraz z Kommissyami Rządowemi: Sprawiedliwości, oraz Przychodów i Skarbu, w rapporcie swoim z dnia 10 (22) Czerwca r. b. Nr. 20,978/37,731, przedstawiła co następuje:

Przemiana miast na wsie uskutecznia się dotąd na podstawie art. 7 postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 30 Maja 1818 r., według którego, nie zależy ona od wyłącznego uznania Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, ale od stron, głównie w tém interessowanych, jakiemi są: właściciel miasta i mieszkańcy; bo wtenczas tylko przemiana nastąpić może, gdy obie te strony łącznie, dawania składki rocznéj po rs. 90 odmówią; jeżeli zaś jedna z nich składkę zadeklaruje, przemiana nie ma miejsca.

Jakoż od roku 1818, dwadzieścia kilka miasteczek przemieniono na osady wiejskie, bądź to na żądanie samych właścicieli i mieszkańców, bądź w takim razie, gdy wyraźnie oświadczyli, iż składki na administracyę płacić nie chcą, lub nie mogą. Nadto i w obecnym czasie toczy się korrespondencya o zamianę niektórych miasteczek na osady wiejskie.

Najprostszym środkiem do spowodowania zamiany znacznéj liczby miasteczek na wsie, byłoby podwyższenie stopy składki obowiązkowéj; kiedy jednak za podwyższeniem, pójśćby musiało to konieczne następstwo, iż wszystkie takie miasteczka, w których właściciele i mieszkańcy nie byliby w stanie opłacać zwiększonéj składki, zostałyby, bez względu na straty ztąd dla nich wynikające, na wsie pozamieniane, a to sprzeciwiałoby się objawionéj Woli Najwyższéj, żeby zamiana ta dokonywaną była nieinaczéj, jak tylko bez naruszenia praw osób prywatnych, i mogłaby dać powód do licznych reklamacyj: ta więc już jedna

денное, нѣкоторымъ образомъ, обращенiе мѣстечекъ въ селенiя и могущаго дать поводъ къ многочисленнымъ жалобамъ.

Входя однако въ ближайшее разсмотрѣнiе столь важнаго предмета, оказывается, что принужденное, какимъ бы то ни было способомъ, обращенiе городовъ въ деревни встрѣтило бы, при исполненiи, большiя препятствiя, которыя было бы трудно устранить.

При учрежденiи городовъ, владѣльцы оныхъ предоставили разныя льготы въ пользу жителей, а сiи послѣднiе приняли на себя взаимно разныя обязательства въ отношенiи къ владѣльцамъ. Тѣ и другiя такъ тѣсно связаны съ существованiемъ городовъ, что принудительное обращенiе послѣднихъ въ селенiя, расторгая мѣстные акты и привилегiи, могло бы ввести обѣ стороны въ тяжбы.

Сверхъ того, на основанiи положенiя 1818 года объ ипотекахъ, всякое ипотечное обезпеченiе ненарушимо и нераздѣльно объемлетъ недвижимость со всѣми ея принадлежностями; посему никакое измѣненiе, влекущее за собою уменьшенiе цѣнности недвижимаго имѣнiя, хотя бы владѣлецъ согласился на то, не можетъ быть допущено безъ согласiя кредиторовъ, тѣмъ болѣе, что владѣлецъ имѣнiя не вправѣ нарушать средствъ, обезпечивающихъ капиталы и проценты ипотечныхъ заимодавцевъ. Слѣдовательно и для переименованiя города въ деревню надлежало бы потребоватъ согласiя тѣхъ заимодавцевъ, права коихъ обезпечены, какъ на всемъ имуществѣ владѣльца, такъ особенно и на самомъ городѣ, а такая формальность была бы весьма затруднительна и многосложна, въ особенности, если число заимодавцевъ значительно и если возникнутъ споры о дѣйствительности иска и позва. Это было бы также сопряжено съ большими издержками, которыя правительство должно принятъ на себя, требуя упраздненiя мѣстечекъ, въ видахъ общаго благоустройства.

okoliczność, dostateczną być się zdaje do uchylenia myśli, ażeby przez podwyższenie składki posiłkowéj na administracyę, wywołać przymusową zamianę miasteczek na wsie.

Wchodząc jednak w bliższy rozbiór téj ważnéj kwestyi, okazuje się, że zamiana obowiązkowa miast, z jakichkolwiekbądź tytułów dokonywana, napotkałaby w praktyce liczne trudności, nie łatwo usunąć się dające.

Przy zakładaniu miast, właściciele onych poczynili różne na korzyść miast i osadników koncessye, osadnicy różne na korzyść właścicieli zaciągnęli zobowiązania. Jedne i drugie z exystencyą miast ściśle są połączone; zamiana więc przymusowa miasteczek na wsie, wzruszając akta lokacyjne i przywileje, mogłaby narazić strony na processa.

Podług prawa hypotecznego z r. 1818, hypoteka z natury swéj jest niepodzielną, utrzymuje się w całości na nieruchomościach zobowiązaniu uległych, i na wszelkich ich częściach. Wszelkie zatém zmniejszenie majątku, hypotecznie obciążonego, zgoła wszelka zamiana, nie może mieć miejsca bez zezwolenia wierzycieli, choćby na takową właściciel się zgadzał, zwłaszcza, że zarząd nawet majątku nieruchomego przez właściciela, nie może nadwerężać środków satysfakcyi dla wierzycieli hypotecznych, tak co do kapitału, jak co do prowizyi. Konieczną przeto byłoby rzeczą, w każdym razie nastąpić mającéj zamiany, wezwać wierzycieli hypotecznych, mających ubezpieczone prawo, bądź na ogóle dóbr, bądź w szczególności na samém mieście, czyli ci na zamianę zgadzają się, a dopełnienie tego, tam zwłaszcza, gdzie są liczni wierzyciele, przy zajść mogących jeszcze różnych kwestyach, pod względem ważności samego wezwania i doręczenia, byłoby nader trudne, i wielkie koszta za sobą pociągnąć mogące, które ponieść Rząd byłby w obowiązku, gdyby, zwłaszcza z urzędu, miał zamiar zmianę uskutecznić.

Затрудненія сіи значительно увеличились бы еще въ тѣхъ мѣстечкахъ, гдѣ каждая недвижимость имѣетъ уже свою ипотеку въ уѣздной ипотечной книгѣ, а такихъ мѣстечекъ болѣе нежели прочихъ. Если за тѣмъ долги раздѣленной собственности (dominii utilis), согласно закону 1825 года, внесены уже въ ипотеку, то, для сохраненія правъ частныхъ лицъ, сторона, требующая обращенія города въ деревню, равномѣрно была бы обязана сдѣлать вызовъ всѣмъ кредиторамъ, коихъ претензіи обезпечены на кякой либо недвижимости, состоящей въ городѣ, предназначенномъ къ упраздненію.

Переходя затѣмъ къ видамъ общаго управленія краемъ, нельзя отвергнуть того, что принужденное обращеніе вдругъ значительнаго числа мѣстечекъ въ деревни, уменьшая число торговыхъ пунктовъ съ ущербомъ для земледѣльческой промышленности и торговли, понизило бы цѣнность домовъ въ упраздненныхъ мѣстечкахъ и стоимость окружающихъ оныя имѣній. Промышленники и торговцы, лишась средствъ къ заработкамъ, были бы принуждены, съ большими пожертвованіями, искать прибѣжища въ другихъ городахъ. Въ еще болѣе трудное положеніе поставлены были бы Евреи, ибо, при воспрещеніи имъ селиться въ трехъ-мильной отъ границы чертѣ, они по необходимости скопились бы въ другихъ мѣстечкахъ, и такъ уже переполненныхъ Евреями.

Между тѣмъ ожидаемое вскорѣ снятіе таможенной линіи между Россіею и Царствомъ, возбудивъ новую дѣятельность въ мануфактурной промышленности, ремеслахъ и торговлѣ, можетъ содѣйствовать къ улучшенію быта даже тѣхъ мѣстечекъ, которыя теперь находятся въ упадкѣ; значительное же число ярмарокъ и торговъ, вліяніе которыхъ на распространеніе пьянства въ особенности обратило Высочайшее Государя Императора вниманіе и возбудило мысль объ уменьшеніи числа го-

Trudność w téj mierze zwiększyłaby się jeszcze w tych miasteczkach, jakich jest największa część, gdzie pojedyncze nieruchomości miejskie mają już uregulowaną hypotekę powiatową. Tam więc gdzie to ma miejsce, gdzie obciążenia podzielonéj własności (dominii utilis) w hypotece téj, w myśl prawa z r. 1825, już są objawione, z uwagi na prawa osób trzecich, strona żądająca zamiany miasta na wieś, byłaby również w koniecznym obowiązku, wezwać nadto, w wyżéj wzmiankowanym sposobie, i te wszystkie osoby, które z powodu zabezpieczeń na pojedynczych nieruchomościach miasta, zamianie podlegającego, mają w tém interes.

Zwracając się daléj do widoków ogólnéj administracyi kraju, niepodobna zaprzeczyć tego, że zamiana przymusowa miasteczek na wsie w znacznéj odrazu ilości, zmniejszając liczbę miejsc targowych, ze szkodą przemysłu rolniczego i handlu, wpłynęłaby zarazem na obniżenie wartości, tak domów, w zamienionych miastach pozostałych, jako też otaczających je dóbr ziemskich. Ludność z przemysłu i handlu po miasteczkach żyjąca, utracając, z chwilą zamiany ich na wsie, środki do zarobkowań, do których oddawna się przyzwyczaiła, musiałaby, ze znacznym własnego mienia uszczerbkiem, gdzieindziéj szukać przytułku, co zwłaszcza dla żydów, którym wzbronione jest osiedlanie się w passie 3-ch milowym nad granicą, nader dotkliwie uczućby się dało, i spowodowałoby koniecznie nadzwyczajny ich napływ do innych miasteczek, i tak już ludnością żydowską przepełnionych.

Tymczasem spodziewane wkrótce otwarcie granicy od strony Cesarstwa, nadając nowy popęd przemysłowi fabrycznemu, rzemiosłom i handlowi, przyczynić się może do polepszenia bytu materyalnego i takich nawet miasteczek, które obecnie w biednym są stanie. Z drugiéj zaś strony ograniczenie częstych targów i jarmarków, które stają się powodem szerzenia się pijaństwa, na co głównie Najjaśniejszy Pan zwrócił uwagę swoją, i co spowodowało myśl zmniejszenia liczby miast, nastąpiło już

родовъ, ограничено уже Высочайшимъ указомъ отъ 4 (16) Мая 1848 года о выдѣлкѣ и продажѣ горячаго вина, опредѣлившимъ положительныя по сему предмету правила, и затѣмъ не требуетъ новыхъ мѣръ.

Всѣ вышеизложенныя соображенія ведутъ къ тому заключенію, что, при существовавшемъ постановленіи, допускающемъ обращеніе городовъ въ деревни по обоюдному соглашенію владѣльца и жителей, или вслѣдствіе отказа ихъ отъ участія въ содержаніи городскаго управленія, посредствомъ умѣренной денежной складки, не предстоитъ нынѣ надобности въ изданіи новыхъ на сей предметъ правилъ, которыя, съ одной стороны, трудно было бы установить на общемъ положительномъ основаніи, при различныхъ мѣстныхъ обстоятельствахъ, а съ другой правила эти, распространяясь на значительное число мѣстечекъ, произвели бы вредное потрясеніе, какъ въ общемъ управленіи края, такъ и въ соотношеніяхъ и положеніи частныхъ лицъ, что противорѣчило бы именной Монаршей волѣ.

Представляя это мнѣніе, раздѣляемое Правительственными Коммисіями Юстиціи, Финансовъ и Казначейства, на усмотрѣніе Совѣта Управленія, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ присовокупила, что при всякомъ причисленіи селенія къ разряду городовъ, чему въ послѣдніе годы было весьма мало примѣровъ, означенная Коммисія, кромѣ тщательнаго обсужденія мѣстныхъ соотношеній и вообще обстоятельствъ, требующихъ учрежденія новаго мѣстечка, не упускаетъ изъ вида постояннаго обезпеченія соотвѣтственной складки, изъ коей могли бы быть удовлетворяемы всѣ потребности городскаго управленія.

Разсмотрѣвъ представленіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, Совѣтъ Управленія убѣдился, что обращеніе мѣстечекъ въ селенія, тамъ гдѣ нѣтъ на это взаимнаго согласія владѣльца и жителей, и тамъ, гдѣ они исполняютъ условія, предписанныя постановленіемъ Намѣстника въ

w skutku ogłoszenia Ustawy pod dniem 4 (16) Maja 1848 r. o wyrobie i sprzedaży wódki, stanowcze pod tym względem przepisy określającéj. Ta więc okoliczność, jako już w oddzielnéj drodze załatwiona, nie powinnaby na teraz, z materyi obecnéj, na szczególny wzgląd być braną.

W ogólności przeto wyprowadzić się daje wniosek, że obok istniejącego przepisu, który dopuszcza zamiany miast na wsie, bądź to za zobopólném porozumieniem się właściciela i mieszkańców, bądź też skutkiem odmówienia przez obie strony opłaty umiarkowanéj składki obowiązkowéj, nie zachodzi obecnie potrzeba, wydawania nowych w téj mierze urządzeń, które, o ile z jednéj strony, nie łatwo w ogólnéj osnowie skreślićby się dały, z powodu odmiennych rozlicznych okoliczności miejscowych, o tyle, z drugiéj strony, dotykając od razu znacznéj liczby miasteczek, wywołaćby musiały szkodliwe wstrząśnienie, tak w ogólnéj administracyi kraju, jako też szczególnie w stosunkach i położeniu pojedynczych osób, co sprzeciwiałoby się wyraźnéj Woli Monarszéj.

Zdanie to, które podzieliły również Kommissye Rządowe: Sprawiedliwości i Skarbu, odnosząc pod decyzyę Rady Administracyjnéj, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych zapewniła nadto, że przy erekcyi nowych miast, która zresztą nader rzadko w latach ostatnich miała miejsce, pomieniona Kommissya, obok skrupulatnego zgłębienia miejscowych stosunków i wszystkich okoliczności, potrzebę założenia nowego miasteczka wywołujących, nie spuszcza oraz z uwagi stałego zapewnienia składki obowiązkowéj, z którejby wszelkie potrzeby miejscowéj administracyi, zaspokojone być mogły.

Rozważywszy przedstawienie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, przekonała się Rada: że zamienienie istniejących miasteczek na wsie, bez współdziałania osób w téj mierze interessowanych, i tam gdzie i dziedzice i mieszczanie zadosyć czynią warunkom postanowienia Namiestnika z dnia

Царствѣ отъ 30 Мая 1818 года, а именно вносятъ постоянную складку на содержаніе Бургомистра, не могло бы имѣть мѣста безъ нарушенія правъ частныхъ лицъ, а тѣмъ самымъ было бы противно Высочайшей волѣ, объявленной его сему предмету. Притомъ положеніе дѣла съ 1843 года, въ которомъ Его Императорскому Величеству благоугодно было объявить Высочайшую волю на счетъ мѣстечекъ, совершенно измѣнилось, особенно въ томъ, что изданное въ 1848 году постановленіе о выкуркѣ и продажѣ горячаго вина возъимѣло существенное вліяніе на укрощеніе страсти къ пьянству, которая постепенно ослабѣваетъ между земледѣльческимъ народонаселеніемъ.

По симъ уваженіямъ Совѣтъ положилъ: въ точное исполненіе Высочайшаго повелѣнія, подтвердить Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ объ исполненіи даннаго ей предписанія о томъ, чтобы она не причисляла селеній къ разряду городовъ единственно изъ личныхъ видовъ владѣльцевъ тѣхъ селеній; буде же, въ уважительныхъ случаяхъ, послѣдуетъ разрѣшеніе на учрежденіе новыхъ мѣстечекъ, то Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ обязана назначить большую противу нынѣшней складку на содержаніе городской администраціи, что съ одной стороны послужило бы къ обезпеченію лучшаго порядка службы, а съ другой отстранило бы требованія о причисленіи селеній къ разряду мѣстечекъ безъ действительной въ томъ надобности. Кромѣ того, Совѣтъ Управленія поручилъ Правительственной Коммисіи заботиться объ уменьшеніи числа мѣстечекъ, по мѣрѣ представляющейся къ тому возможности, стараясь достигать этого законнымъ путемъ, не нарушая правъ частныхъ лицъ.

Вѣрно:

Статсъ Секретарь, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ

(подписано) *Ѳ. Лебренъ.*

30 Maja 1818 r., a mianowicie gdzie zapewniają stały fundusz na utrzymanie Burmistrza, bez naruszenia praw osób prywatnych, nastąpićby nie mogło, a tém samém sprzeciwiałoby się wyraźnie Woli Najwyższéj, w téj mierze objawionéj, przekonała się niemniéj Rada, że stan rzeczy, który istniał w r. 1843, kiedy podobało się Jego Cesarskiéj Mości objawić Wolę Swą co do miast, od tego czasu się zmienił, a w szczególności, że wydana w r. 1848 Ustawa o wyrobie i sprzedaży wódki, skutecznie już wpłynęła na powściągnienie pijaństwa, które stopniowo pomiędzy klassą rolniczą, zmniejszać się zaczyna.

Z tego powodu uznała Rada, że postępując w duchu rozkazu Najwyższego, nie pozostaje jéj, jak ponowić wydane do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych polecenie, iżby erygowania nowych miasteczek, z osobistych jedynie widoków dziedziców, nie dozwalała; gdyby zaś ze względów uzasadnionych, udzielanie nowych przywilejów na erygowanie miast miejsce mieć miało, żeby w tym razie stanowiła wyższe od dotychczasowych opłaty na utrzymanie administracyi miejskiéj, któreby, z jednéj strony porządniejszy bieg służby zapewniały, a z drugiéj, odstręczały od żądania przywilejów, istotną potrzebą nieusprawiedliwionych. Nadto zastrzegła Rada, żeby przy każdéj wydarzonéj sposobności, ilekroć to zgodnie z przepisami, bez naruszenia praw osób trzecich, nastąpić może, Kommissya o zmniejszenie liczby miasteczek istniejących, się starała.

Zgodno z protokółem
Sekretarz Stanu,
Rzeczywisty Radca Stanu (podpisano) *T. Le Brun.*
Nr. 4592.

№ 5.

О обращеніи мѣстечка Добре въ селеніе.

(13 (25) Мая 1852 года).

По Указу Его Величества

НИКОЛАЯ I.

Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго

и проч. и проч. и проч.

Совѣтъ Управленія Царства([1])

Принявъ во вниманіе, что находящееся въ Станиславовскомъ уѣздѣ, Варшавской губерніи, мѣстечко Добре, состоящее изъ 35 домовъ и 439 жителей, занимающихся преимущественно земледѣліемъ, пришло въ упадокъ, безъ всякой надежды на улучшеніе своего будущаго быта, Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, постановилъ и постановляетъ:

([1]) *Примѣчаніе.* Настоящее постановленіе помѣщено въ Сборникѣ потому, что оно указываетъ на причины и послѣдствія обращенія города въ селеніе.

№ 5.

O zamianie miasteczka Dobre na osadę wiejską.

(dnia 13 (25) maja 1852 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

MIKOŁAJA I,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,

etc. etc. etc.

Rada Administracyjna Królestwa (¹).

Zważywszy, że dotychczasowe miasteczko Dobre, w guberni Warszawskiéj, powiecie Stanisławowskim położone, składające się z 35 domów i 439 mieszkańców, trudniących się głównie rolnictwem, jest w stanie upadku, i nie rokuje żadnéj nadziei podniesienia się w przyszłości, na przedstawienie w téj mierze, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych uczynione, postanowiła i stanowi:

(¹) *Uwaga.* Postanowienie to umieszcza się w Zbiorze, jako wskazujące powody i skutki zamiany miasta na osadę wiejską.

Статья 1.

Мѣстечко Добре, Станиславовскаго уѣзда, Варшавской губерніи, согласно просьбѣ владѣльца и жителей, съ 20 Декабря (1 Января) 185$^2/_3$ года, обращается въ селеніе, коимъ съ того времени и должно быть признаваемо; что однако же ни въ чемъ не измѣняетъ тѣхъ законныхъ соотношеній, какія доселѣ между владѣльцемъ и тамошними жителями существовали и существуютъ.

Статья 2.

Предоставленные помянутому мѣстечку ярмарки и торги съ 20 Декабря (1 Января) 185$^2/_3$ года отмѣняются.

Статья 3.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, поручается Правительственнымъ Коммисіямъ Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, Финансовъ и Казначейства и Юстиціи, каждой по принадлежности.

Варшава, 13 (25) Мая 1852 года.
Намѣстникъ, Генералъ Фельдмаршалъ
(подписано) *Князь Варшавскій.*
N. 3,920

Artykuł 1.

Miasteczko Dobre, w powiecie Stanisławowskim, w skutek prośby dziedzica i mieszkańców, zamienione zostaje, od dnia 20 Grudnia (1 Stycznia) 185 $^2/_3$ roku, na osadę wiejską, i za taką od téj daty ma być uważane; co jednak nie zmienia w niczém stosunków prawnych, jakie dotąd, między dziedzicem i tamecznymi mieszkańcami, zachodziły i zachodzą.

Artykuł 2.

Jarmarki i targi temuż miastu nadane, z dniem 20 Grudnia (1 Stycznia) 185 $^2/_3$ r., uchylają się.

Artykuł 3.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które ma być pomieszczone w Dzienniku Praw, Kommissyom Rządowym: Spraw Wewnętrznych i Duchownych, Przychodów i Skarbu, oraz Sprawiedliwości, w czém do któréj należy, poleca.

Działo się w Warszawie, dnia 13 (25) Maja 1852 r.
Namiestnik, Jenerał-Feldmarszałek
(podpisano) *Xiążę Warszawski.*
Nr. 3,920.

ГЛАВА VII.

О переходѣ Казенныхъ или свободныхъ городовъ въ частное владѣніе.

Введеніе.

При переходѣ казеннаго или свободнаго города въ частное владѣніе, городъ сохраняетъ всѣ права и привилегіи, коими пользовался въ качествѣ свободнаго города, ибо перемѣна владѣльца не можетъ нарушать правъ постороннихъ лицъ (1).

№ 1

О правахъ, служащихъ казеннымъ городамъ, переходящимъ въ частныя руки.

Сеймовое постановленіе 1768 года, въ главѣ: „*условія при перемѣнѣ собственника въ имѣніяхъ*,“ заключаетъ въ себѣ слѣдующее правило:

„Такъ какъ между имѣніями, переходящими въ другія руки, находятся и мѣстечка, состоящія на королевскихъ правахъ,

---

(1) Статья 1165 Гражданскихъ Законовъ.

TYTUŁ VII.

O przechodzie miast rządowych czyli wolnych w prywatne posiadanie.

Wstęp.

W razie przejścia miasta wolnego czyli rządowego w prywatne posiadanie, miasto to zachowuje wszelkie swe prawa i przywileje, jakich w charakterze miasta wolnego używało; gdyż przemiana właściciela nie ma naruszać praw osób trzecich (¹).

№ 1.

O prawach służących miastom rządowym, przy zamianie ich z prywatnymi dziedzicami.

Konstytucya z r. 1768 pod tyt.: *Ostrzeżenie dóbr idących w zamianę*, zawiera przepis następujący:

„Ponieważ zaś między dobrami ku zamianie determinowanemi i miasteczka zawierają się na prawach królewskich ufun-

---

(¹) Art. 1165 Kod. Cyw.

то таковыя и впредь, въ предѣлахъ своихъ, оставляются, подъ Нашимъ Королевскимъ покровительствомъ, согласно мѣстнымъ привилегіямъ, и должны состоять въ вѣдѣніи Нашихъ Ассесорскихъ Судовъ.“

Въ статѣ 9 сеймоваго постановленія 1775 года, въ главѣ *„Староства и Королевщины“*, сказано:

„Для обезпеченія общественныхъ суммъ и предохраненія оныхъ отъ ущерба, оставляются неприкосновенными всѣ права и преимущества, сопряженныя съ поземельною собственностію, съ данинами и рабочими повинностями, на основаніи давнихъ правъ и привилегій мѣщанамъ и крестьянамъ, проживающимъ нынѣ и впредь могущимъ поселиться, на правахъ данины или рабочей повинности, во всѣхъ городахъ, деревняхъ, старыхъ и новыхъ посадахъ, и на всѣхъ королевскихъ земляхъ. Настоящій переходъ эмфитевтическихъ правъ въ королевскихъ имѣніяхъ не можетъ, ни подъ какимъ видомъ, отмѣнять или нарушать того, что имъ присвоено.”

dowane; więc aby te, w okręgu tylko swoim będące pod protekcyą Naszą Królewską, podług przywilejów locationis zostawały, i do sądów Naszych Assesorskich należały, mieć chcemy."

Konstytucya z roku 1775 „*Starostwa* i *Królewszczyzny*" w ustępie 9, wyrzekła:

„ażeby summ publicznych wieczyście było ugruntowane bezpieczeństwo, i fundusze onych nigdy żadnemu nie podlegały uszczerbkowi, wszystkich w miastach, wsiach, nowych i starych osadach, i na wszelkich gruntach królewskich mieszczan i poddanych, pod prawem daniny i powinności roboczéj teraz osiadłych i na potém osiadać mających, przywileje, prawa, tak względem osiadłości gruntowych, jako też względem danin i powinności roboczych, tudzież wszelkie wolności, dawnemi prawami i przywilejami onym nadane, w całości zachowane mieć chcemy, i że ta teraźniejsza dóbr królewskich in jure emphiteusis przemiana, pod żadnym pretekstem praw onym służących odmieniać, ani naruszać nie powinna, ostrzegamy."

ГЛАВА VIII.

О взаимныхъ отношенiяхъ между владѣльцами и жителями частныхъ городовъ.

Введенiе.

Отношенiя между владѣльцами и жителями частныхъ городовъ основаны:

1) или на древнихъ королевскихъ привилегiяхъ, если королевскiй городъ перешелъ въ частныя руки;

2) или же на локацiонныхъ привилегiяхъ, предоставленныхъ городу частными владѣльцами и утвержденныхъ эрекцiонными привилегiями Короля.

3) или наконецъ, на совершенныхъ владѣльцами въ подлежащемъ городскомъ судѣ позднѣйшихъ привилегiяхъ, опредѣляющихъ права и обязанности жителей къ вотчиннику.

Сеймовымъ постановленiемъ 1793 года, въ главѣ „о городахъ Рѣчипосполитой,“ права жителей обезпечены разъ навсегда отъ всевозъможныхъ злоупотребленiй со стороны владѣльцевъ, такъ какъ пунк. 4. ст. 3 сказано:

„Мѣщанинъ не можетъ быть привлекаемъ къ исполненiю какихъ либо частныхъ работъ и повинностей, кромѣ тѣхъ, кои поименованы въ привилегiяхъ, за исключенiемъ необходимыхъ для общественной безопасности, какъ-то: во время пожара и наводненiя; въ такихъ случаяхъ, каждый мѣщанинъ обязанъ исполнять приказанiя Городоваго Магистрата“ и въ пунк. 7:

TYTUŁ VIII.

O stosunkach dziedziców miast prywatnych z ich mieszkańcami.

Wstęp.

Stosunki te opierają się:

1) albo na dawnych przywilejach królewskich, jeżeli miasto królewskie przeszło w prywatne posiadanie;

2) albo na przywilejach lokacyjnych, przez dziedziców prywatnych miastu nadanych, a przez przywilej erekcyjny Króla potwierdzonych;

3) albo na późniejszych nadaniach dziedziców, w aktach właściwego grodu zeznanych (oblatowanych), w których to przywilejach lub nadaniach, prawa i obowiązki mieszkańców miasta względem dziedzica, były określone.

Konstytucya z r. 1793 pod tytułem: „miasta Rzeczypospolitéj” zabezpieczyła na zawsze prawa mieszkańców od możliwych nadużyć dziedziców w art. 3, ustępie 4, temi słowy:

„Mieszczanin do żadnych robót ani posług prywatnych, nad opis przywilejów, pociąganym być nie może, wyjąwszy niebezpieczeństwa wszelkie, ogół dotykające, jako to ratunku od ognia, wody, w których to przypadkach, każdy mieszczanin, rozkazy Magistratu dopełniać jest obowiązany”.
i w ustępie 7:

„*Если городъ или мѣстечко будутъ признавать себя обремененными назначеніемъ съ нихъ, по люстраціи, данинъ и другихъ налоговъ свыше привилегій, то они вправѣ жаловаться Задворнымъ Судамъ, рѣшенія которыхъ, уменьшающія размѣръ данинъ и налоговъ, Мы, вполнѣ утверждая, повелѣваемъ Казеннымъ Коммисіямъ, по предъявленіи приговора Задворнаго Суда, отмѣненную онымъ статью дохода считать несуществующею и освобождать старостовъ и другихъ владѣльцевъ королевскихъ имѣній отъ взноса кварты.*“

Согласно нижепомѣщенному предписанію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ отъ 27 Февраля 1822 года, за N 303/1126, прежнія эрекціонныя и локаціонныя привилегіи, и нынѣ вполнѣ сохраняютъ законную и обязательною силу.

Существовавшія, до введенія въ 1808 году Гражданскаго Уложенія, данины и работы, на сколько онѣ не противурѣчатъ статьѣ 686 этого Уложенія, оставлены и на будущее время, въ силу ниже приведенной ст. 9 Королевской грамоты отъ 10 Октября 1809 года.

На конецъ, перемѣны въ сказанныхъ отношеніяхъ и введеніе новыхъ условій зависятъ отъ взаимнаго соглашенія между владѣльцемъ и жителями города, на основаніи общихъ гражданскихъ законовъ.

Kiedyby miasto lub miasteczko lustracyą którą, w jakiegokolwiek nazwiska daninie, czy opłacie, nad opis przywilejów sobie służących, rozumiało się być ukrzywdzoném, tedy, o takowe pokrzywdzenie swoje, w Sądach zadwornych czynić będzie mogło, w których, od jakiéj opłaty, czy daniny uwolnioném zostanie, od téj i My uwalniamy—i Kommissyom Skarbowym zalecamy: aby za okazaniem sobie takowego dekretu, uchylony przezeń artykuł intraty za niebyły deklarowała, i od opłaty z niego kwarty, Starostę, bądź jakiegokolwiek possessora Królewszczyzny, uwolniła".

Obecnie przywileje dawne erekcyjne i lokacyjne zachowały między stronami całkowitą moc prawną i obowiązującą, jakto uznała Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych rozporządzeniem z dnia 27 lutego 1822 r. Nr. 303/1126, które się poniżej umieszcza.

Daniny zaś i robocizny, które istniały przed wprowadzeniem w r. 1808 Kodexu Cywilnego, i nadal utrzymane zostały, na zasadzie dekretu królewskiego z dnia 10 Października 1809 r. artykułu 9, poniżéj podanego, o ile zasadzie art. 686 K. Cyw. nie są przeciwne.

Wreszcie, zmiana tych stosunków, oraz zaprowadzenie nowych, zależy od umów, między właścicielem miasta a jego mieszkańcami zawieranych, na zasadzie ogólnego prawa cywilnego.

№ 1.

О ненарушимости правъ, пріобрѣтенныхъ до 1 Мая 1808 года.

Выписка изъ Королевской грамоты отъ 10 Октября 1809 года.

Статья 9.

Права, вполнѣ пріобрѣтенныя (Jura quaesita) до 1 Мая 1808 года, къ осуществленію которыхъ не требуется никакого юридическаго дѣйствія, на основаніи Кодекса Наполеона, не могутъ быть ни нарушаемы, ни отмѣняемы.

Всѣ дѣйствія, совершенныя законнымъ порядкомъ до 1 Мая 1808 года, не могутъ быть нарушаемы подъ предлогомъ, основаннымъ будто бы на Кодексѣ Наполеона, развѣ лишь тогда, когда подобныя дѣйствія рѣшительно противны буквѣ закона (Jus prohibitivum) напр: въ случаяхъ, касающихся крѣпостнаго права или рабства, вовсе уничтоженныхъ конституціею.

№ 1.

O niewzruszalności praw przed dniem 1 Maja roku 1808 nabytych.

Wyciąg z Dekretu Królewskiego z d. 10 Października 1809 r.

Artykuł 9.

Prawa przed dniem 1 Maja roku 1808 zupełnie nabyte (Jura quaesita), do których osiągnienia nie potrzeba żadnego dalszego stanowczego czynu, nie mogą być wzruszane, ani nadwerężane na zasadzie kodexu Napoleona.

Wszelkie czynności przed dniem 1 Maja roku 1808 ważnie uzupełnione, nie mogą być wzruszanemi, pod pozorem powziętym z Kodexu Napoleona, chyba gdzieby czynnościom takowym zakaz wyraźny prawa (Jus prohibitivum) był przeciwny, jak naprzykład co do poddaństwa lub niewoli, które konstytucya zupełnie znosi.

№ 2.

О взиманіи платы съ консенсовъ въ пользу городскихъ кассъ и воспрещеніи взимать таковую владѣльцамъ городовъ.

(19 Ноября 1811 года)

Префекту Краковскаго Департамента. (1)

Министръ Внутреннихъ Дѣлъ.

Изъ рапорта Вашего отъ 26 прошлаго мѣсяца я съ неудовольствіемъ удостовѣрился въ сдѣланномъ мнѣ донесеніи о пріостановленіи взноса въ городскія кассы платы съ консенсовъ, взиманіе коей, въ виду усиленія источниковъ дохода на городскія надобности, предписано было прежнимъ правительствомъ. Я полагаю, что главная причина, по которой городовыя кассы лишились сказанной суммы, заключается въ пренебреженіи мѣстными административными властями постановленій о томъ бывшаго правительства, которыя, какъ изданныя для пользы городовъ и неотмѣненныя настоящимъ правительствомъ, должны бы оставаться въ полной силѣ. Поэтому меня удивляетъ, что Вы, на котораго, по закону, возложено особенное попеченіе о городскихъ фондахъ, не обратили вниманія

(1) *Примѣчаніе.* Настоящее распоряженіе помѣщено въ Сборникѣ потому, что въ немъ заключается правило, не дозволяющее владѣльцамъ городовъ взимать плату съ консенсовъ, которая исключительно принадлежитъ городской кассѣ.

№ 2.

O pobieraniu opłat od konsensów na rzecz Kass Miejskich i wzbronieniu pobierania takowych przez dziedziców miast prywatnych.

(d. 11 Listopada 1811 r.)

do

W. Prefekta Departamentu Krakowskiego [1].

Minister Spraw Wewnętrznych.

Z przykrością wyczytał w rapporcie W. Prefekta pod dniem 26 z. m. potwierdzenie uczynionego sobie doniesienia: o wstrzymaniu opłat od koncessyów do Kass Miejskich, które Rząd zeszły, troskliwy o zasilenie tychże Kass i pomnożenie funduszów na użytek publiczny i dobro miast służyć mających, pobierać zalecił. Dostrzega Minister Spraw Wewnętrznych, iż główną przyczyną pozbawienia tego funduszu Kass Miejskich, jest zaniedbanie urządzeń w tej mierze Rządu zeszłego przez Władze Administracyjne miejscowe, które to urządzenie, na korzyść miast postanowione, a od Rządu teraźniejszego nie zmienione, w swéj całéj mocy zachować należało. Zadziwiło zatém nie pomału Ministra Spraw Wewnętrznych, iż okoliczność tak ważna, bo dobro miast interesująca, uszła baczności W. Prefekta, któremu prawo

(1) *Uwaga.* Rozporządzenie to umieszcza się w Zbiorze, jako wskazujące zasadę, iż dziedzic miasta nie ma prawa do opłat od konsensów, jedynie kassie miejskiéj należnych.

на обстоятельство, столь важное и относящееся непосредственно къ благосостоянію городовъ.

Я не понимаю, что было причиною отмѣненія таковыхъ платъ отъ концессіи по установленіи патентовой подати. Всякій житель города, желающій завести торговлю, фабрику и т. п., получаетъ на то отъ Правительства концессію, которою дозволяется ему заводить оную. Плата за эту концессію не имѣетъ ничего общаго съ патентною податью, которую вноситъ ежегодно въ Государственное Казначейство всякій купецъ, ремесленникъ, художникъ и проч.

Получающій концессію на какой нибудь родъ промышленности, отъ котораго онъ можетъ въ какомъ нибудь городѣ ожидать прибыли, справедливо обязанъ вносить въ городскую кассу извѣстную сумму на общественныя потребности того города, котораго онъ житель и въ которомъ онъ, пользуясь покровительствомъ законовъ и привилегій, можетъ безпрепятственно вести избранный имъ родъ жизни.

Такъ-какъ учрежденіе таковыхъ платъ бывшимъ правительствомъ и взиманіе оныхъ въ пользу городскихъ кассъ не было отмѣнено настоящимъ Правительствомъ и существуетъ до сихъ поръ въ нѣкоторыхъ прежнихъ департаментахъ, то и правила о таковыхъ платахъ, изданныя въ 1802 г. Бреславльскою Камерою, должны бы имѣть силу по прежнему.

Владѣльцы помѣщичьихъ городовъ ни подъ какимъ видомъ не имѣютъ права требовать таковыхъ платъ, которыя назначены единственно для пользы общественной, а не частной. Вслѣдствіе этого, Вы имѣете не допускать впредь такого злоупотребленія, а между тѣмъ предписать, согласно постановленіямъ о томъ бывшаго правительства, взимать таковыя платы въ городскія кассы въ уѣздахъ Пилицкомъ и Лелёвскомъ такъ-какъ это было тамъ постановлено прежде. Точное исполненіе этого Вы имѣете строго подтвердить Подпрефекту. Что же касается прочихъ уѣздовъ и департаментовъ, то я предоставляю себѣ

szczególniejszą opiekę i czuwanie nad zabezpieczeniem funduszów miejskich powierzyło.

Nie pojmuje Minister Spraw Wewnętrznych co było przyczyną zniesienia podobnych opłat od koncessyów, za ustanowieniem podatku patentowego. Wszakże każdy z mieszkańców miasta, chcący zakładać handel, fabrykę, szynk, etc. zyskuje wprzód konsens od Rządu, dozwalający mu takowego założenia, opłata takowego pozwolenia nie ma nic wspólnego z podatkiem patentowego, który każdy kupiec, artysta, professyonista etc. corocznie do Kassy publicznéj opłaca.

Zyskujący konsens na pewny sposób przemysłu, z którego zysku w mięście spodziewać się może, słusznie był obowiązanym opłacać pewne quantum do kassy Miejskiéj na fundusz publiczny miastu, którego był mieszkańcem, i gdzie pod opieką praw i przywilejów, sposobu życia przez siebie obranego spokojnie mógł używać.

Ponieważ urządzenia względem takowych opłat Rządu zeszłego i zwyczaj pobierania onych na użytek kass Miejskich przez Rząd dzisiejszy nie zmienione, dotąd w innych dawnych Departamentach exystują, z tego względu i przepisy kamery Wrocławskiéj co się tycze tych opłat w r. 1802 wydane, zachowane być były powinny. Dziedzice miast szlacheckich pod żadnym pretextem wymagać rzeczonych opłat nie mają prawa, które jedynie na użytek publiczny, lecz nie prywatny były dozwolone. W. Prefekt przeto nadal temu zapobieżyć nie zaniedba; tymczasem zaś wydaniem stosownych do przepisów Rządu zeszłego urządzeń, względem pobierania takowych opłat do Kass Miejskich do powiatów: Pilickiego i Lelowskiego, w których takowe przepisy już exystowały, zatrudni się, i ścisłe wykonanie Podprefektom najmocniéj poleci; co zaś do innych powiatów

сдѣлать впослѣдствіи надлежащее по этому предмету распоряженіе.

Что касается недоимокъ сказанныхъ платъ съ 1807 года, то Городовымъ Совѣтамъ предоставляется въ казенныхъ городахъ взыскивать оные законнымъ порядкомъ, въ помѣщичьихъ же городахъ въ случаѣ, когда владѣльцы оныхъ не захотятъ возвратить ихъ городскимъ кассамъ,—добровольно домогаться этого передъ судомъ.

О мѣрахъ, принятыхъ Вами вслѣдствіе настоящаго моего предписанія, Вы имѣете мнѣ донести.

Варшава, 19 Ноября 1811 года.

Министръ Внутреннихъ Дѣлъ

(подписано) *И. Лущевскій.*

N 157/328.

№ 3.

О городахъ, пользующихся съ давняго времени названіемъ города, но не имѣющихъ на то привилегіи.

(27 Февраля 1822 года.)

Подляской Воеводской Коммисіи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Вслѣдствіе представленія Воеводской Коммисіи, отъ 8 Февраля с. г., за N 27,915, Правительственная Коммисія симъ объявляетъ, что, какъ изъ приложенныхъ къ сказанному представленію документовъ видно, что городъ Влодава пользуется уже три

i Departamentów, wydanie stosownych urządzeń w tym przedmiocie Minister Spraw Wewnętrznych późniéj sobie zastrzega.

Co się zaś tycze zaległości tychże opłat od r. 1807, Rady Miejskie względem ściągnięcia onych w miastach narodowych przyzwoite przedsięwziąć mogą kroki; co się zaś tycze miast dziedzicznych, jeżeli posiadacze onych dobrowolnie takowych zwrócić do kass Miejskich nie zechcą, Rady Miejskie mają sobie zostawioną drogę processu do poszukiwania zwrotu.

O skutku przedsięwziętych przez W. Prefekta środków ku dopełnieniu niniejszego reskryptu, stosownego rapportu Minister Spraw Wewnętrznych oczekiwać będzie.

W Warszawie, dnia 11 Listopada 1811 r.

Minister Spraw Wewnętrznych

(podpisano) *J. Łuszczewski.*

Nr. 157/328.

№ 3.

O miastach, które od dawna tytułu miasta używają, lecz nie posiadają na to przywileju.

(d. 27 Lutego 1822 r.)

do

Kommissyi Województwa Podlaskiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Na przełożenie Kommissyi dnia 8 Lutego r. z. Nr. 27,915 oświadcza, iż gdy z załączonych przy témże annexów okazuje się, że miasto Włodawa od trzech wieków używa już tytułu i praw miasta; wydawanie przeto nowego przywileju locationis et ere-

столѣтія названіемъ и правами города, то въ выдачѣ на это новой привилегіи не предстоитъ надобности. Имѣя при семъ въ виду, что всѣ города находятся нынѣ въ вѣдѣніи Правительства и не иначе, какъ съ его разрѣшенія, могутъ совершаться договоры, касающіеся городскихъ фундушей, проектъ же новаго договора, представленный повѣреннымъ владѣльца города Влодавы, не заключаетъ въ себѣ никакихъ выгодъ для городской гмины, Правительственная Коммисія, оставляя настоящее дѣло въ прежнемъ положеніи, не считаетъ нужнымъ дѣлать по сему предмету новыхъ распоряженій.

Варшава, 27 Февраля 1822 года.

Министръ Предсѣдательствующій

(подписано) *Ѳ. Мостовскій.*

N. 303/1,126.

№ 4.

Объ ипотечномъ обезпеченіи взаимныхъ обязанностей города и владѣльца.

(6 Ноября 1826 года)

Въ

Коммисію Калишскаго Воеводства

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

На представленіе Воеводской Коммисіи отъ 5 Октября сего года, за N 38,878, о обезпеченіи кассѣ города Здунской-воли правъ, дарованныхъ ей Эрекціоннымъ актомъ, Правитель-

ctionis byłoby zbyteczném. Że zaś miasta zostają teraz pod administracyą Rządu; wszelkie przeto układy o ich fundusze, dziać się tylko mogą za wiedzą i zezwoleniem tegoż Rządu; a ponieważ projekt do układu nowego przez Plenipotenta dziedzica miasta Włodawy podany, żadnych gminie tegoż miasta nie zapewnia korzyści, Kommissya Rządowa przeto, zostawując rzeczy w stanie jak były, nie widzi potrzeby żadnych w téj mierze wydawać nowych zarządzeń.

W Warszawie, dnia 27 Lutego 1822 r.
Minister Prezydujący,
(podpisano) *T. Mostowski.*
Nr. 303/1,126.

№ 4.

O hypoteczném zabezpieczeniu wzajemnych obowiązków miasta i dziedzica.

(d. 6 Listopada 1826 roku).

do
Kommissyi Województwa Kaliskiego

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Na przedstawienie Kommissyi Wojewódzkiéj z dnia 5 Października b. r. Nr. 38,878, w przedmiocie zabezpieczenia praw Kassie miasta Zduńskiéj Woli, przywilejem erekcyjnym nada-

ственная Коммисія, возвращая при семъ приложеніе, объявляетъ, что вотчинный владѣлецъ поименованнаго города справедливо требуетъ, чтобы не только его обязанности для города, но и взаимныя обязанности города для него, были обезпечены въ ипотекѣ; а потому Воеводской Коммисіи слѣдуетъ, согласно Учрежденію Муниципальныхъ должностей, а именно ст. 71 и 75 постановленія отъ 3 Февраля 1816 года, а равно ст. 12 постановленія отъ 30 Мая 1818 года, предписать Муниципальному Правленію города Здунской-воли явиться въ своемъ составѣ, вмѣстѣ съ вотчиннымъ владѣльцемъ, въ ипотеку и признать слѣдующія ему по вышесказанному акту отъ города повинности.

Варшава, 6 Ноября 1826 года.

Министръ Предсѣдательствующій

(подписано) *Ѳ. Мостовскій*,

N. 115/567.

nych, przy zwrocie annexu oświadcza: iż dziedzic tego miasta, słusznie żąda, żeby obok swoich obowiązków dla miasta, wzajemne obowiązki miasta dla niego, były w hypotece zawarowane; wypada więc ze strony Kommissyi Wojewódzkiéj, stosownie do organizacyi Urzędów Municypalnych, mianowicie art. 71 i 75 postanowienia z dnia 3 Lutego 1816 r., tudzież art. 12 postanowienia z dnia 30 Maja 1818 r., upoważnić Urząd Municypalny miasta Zduńskiéj Woli, aby stanąwszy w składzie swoim wraz z dziedzicem w hipotece, przyznał mu powinności, wedle przywileju od miasta należące.

W Warszawie, dnia 6 Listopada 1826 r.

Minister Prezydujący,

(podpisano) *T. Mostowski.*

Nr. 115/567.

ГЛАВА IX.

О порядкѣ разрѣшенія споровъ между владѣльцами и жителями частныхъ городовъ.

Введеніе.

Означеннаго рода споры, какъ возникающіе между частными лицами, подлежатъ судебному разбирательству, въ обыкновенномъ порядкѣ; но Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ, по праву покровительницы городовъ, поручаетъ Прокураторіи въ Царствѣ оказывать законную защиту общественнымъ интересамъ городской гмины.

№ 1.

О порядкѣ рѣшенія споровъ, возникающихъ между мѣщанами и владѣльцемъ города относительно повинностей.

(28 Августа 1820 года)

Люблинской Воеводской Коммисіи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Въ отвѣтъ на рапортъ отъ 12 истекшаго Іюля, за N. 18,877, Правительственная Коммисія увѣдомляетъ, что ни Воеводская Коммисія, ни Бургомистры частныхъ городовъ, ни въ какомъ случаѣ не должны вмѣшиваться въ споры, возникающіе между

TYTUŁ IX.

O załatwianiu sporów, wynikających ze stosunków właścicieli miast prywatnych z ich mieszkańcami.

W s t ę p.

Spory w tym przedmiocie, jako między stronami prywatnemi, ulegają rozpoznaniu sądów zwyczajnych; Kommissya zaś Rządowa Spraw Wewnętrznych, z tytułu opieki nad miastami, wzywa Prokuratoryę w Królestwie, aby w interessach obchodzących ogół gminy miejskiéj, przynosiła miastu prawną obronę.

№ 1.

O sposobie rozpoznawania sporów między mieszkańcami a dziedzicem miasta, o różne powinności.

(d. 28 Sierpnia 1820 r.)

do

Kommissyi Województwa Lubelskiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI.

W odpowiedzi na rapport daty 12 Lipca r. b. Nr. 18,877 oświadcza: iż Kommissya Wojewódzka, a témbardziéj Burmistrze, po miastach dziedzicznych ustanowieni, pod żadnym względem nie mogą się wdawać w prywatne stosunki, jakie między mie-

мѣщанами и вдадѣльцемъ города о поземельныхъ повинностяхъ, такъ какъ дѣла этого рода подлежатъ исключительно судебному разбирательству.

Варшава, 28 Августа 1820 года.
Предсѣдательствующій Министръ
(подписано) *Ѳ. Мостовскій.*
N. 398/1,693.

№ 2.

О спорахъ судебнымъ порядкомъ между мѣщанами и владѣльцемъ города.

(24 Сентября 1828 года)

Подляской Воеводской Коммисіи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

На представленіе отъ 3 сего Сентября, за N. 32,130, которымъ Воеводская Коммисія испрашиваетъ разрѣшенія объ утвержденіи частнаго распоряженія по предмету взиманія сбора съ пекарей и торгующихъ мукою въ г. Соколовѣ, Правительственная Коммисія, съ возвращеніемъ приложеній, увѣдомляетъ, что, такъ-какъ города въ Царствѣ Польскомъ установляемы были верховною властью, *и потому владѣльцы не имѣли права облагать жителей налогами,* то Инструктарь 1777 года, впредь до утвержденія онаго подлежащею властью, не можетъ быть обязателенъ.

Но, какъ такіе Инструктари не уничтожены Правительствомъ, по той причинѣ, что вмѣстѣ съ ними (не смотря на ихъ

szkańcami a dziedzicem o różne powinności dworowi zachodzą; wszelkie bowiem spory ztąd wynikające, jedynie rozpoznaniu sądowemu ulegają.

W Warszawie, dnia 28 Sierpnia 1820 r.

Minister Prezydujący,
(podpisano) *T. Mostowski.*
Nr. 398/1,693.

№ 2.

O sporach między mieszkańcami miast i dziedzicem w drodze sądowéj.

(d. 24 Września 1828 r.)

do
Kommissyi Województwa Podlaskiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Na przedstawienie Kommissyi Wojewódzkiéj z dnia 3 Września r. b. Nr. 32,130 o zatwierdzenie urządzenia prywatnego do poboru opłaty od piekarzów i mączarzów w m. *Sokołowie*, przy zwrocie annexów oświadcza, iż w Królestwie Polskiém erekcye miast należały do władzy Królów, i *ztąd dziedzice opłat na mieszkańców wprowadzać nie byli mocni;* a zatém i Instruktarz z roku 1777 nie jest obowiązującym, jak tylko przez władzę właściwą nie był zatwierdzony.

Jeżeli zaś Rząd Instruktarzów takich nie chce uchylać, z powodu, że z niemi (lubo nielegalnemi) majątki przeszły

незаконность) имѣнія перешли въ другія руки; то, главнѣе посему обстоятельство это слѣдуетъ покамѣсть оставить въ настоящемъ положеніи, а предъявляемые жителями или гминами споры надлежитъ предоставлять судебному разбирательству, безъ вмѣшательства административныхъ властей. Засимъ не подлежатъ утвержденію тарифы и тѣмъ болѣе частныя распоряженія о взиманіи помянутыхъ сборовъ.

Варшава, 24 Сентября 1828 года.

Предсѣдательствующій Министръ

(подписано) *Θ. Мостовскій.*

N. 58/252.

w trzecie ręce, to staje się główną przyczyną do pozostawienia rzeczy do czasu *in statu quo*, w którym to czasie spory mieszkańców lub gmin do właściwéj drogi sądowéj należy odsyłać, a w rozpoznanie ich administracyjnie nie wdawać się; Taryffy zaś, a tém bardziéj urządzenia prywatne do poboru opłat, zatwierdzone być nie mogą.

W Warszawie, dnia 24 Września 1828 r.

Minister Prezydujący,

(podpisano) *T. Mostowski.*

Nr. 58/252.

ОТДѢЛЪ II.

О ГОРОДСКОЙ СОБСТВЕННОСТИ И ГОРОДСКИХЪ ФУНДУШАХЪ.

ГЛАВА I.

Объ экономическикъ кассахъ, представляющихъ собою городскія гмины по отношенію къ принадлежащимъ имъ фундушамъ.

Введеніе.

Все то, что служитъ къ общимъ пользамъ и цѣлямъ всей гмины и что притомъ ни въ какомъ случаѣ не можетъ быть обращаемо на увеличеніе доходовъ частныхъ ея членовъ, называется собственностію гмины, ея имуществомъ или фундушемъ. Городскія экономическія кассы въ хозяйственномъ управленіи городовъ Царства Польскаго представляютъ собою собственность или фундуши подлежащихъ городскихъ гминъ; слѣдовательно и выраженія: „собственность города, городскіе фундуши", принимаются въ значеніи собственности или фундуша городской экономической кассы.

Сеймовое постановленіе 1793 года, въ отдѣлѣ о городахъ Рѣчи-посполитой, опредѣлило и обезпечило городскую собственность въ ст. 1 пунктѣ 2, который помѣщенъ въ 1 отдѣлѣ, подъ №. 1.

DZIAŁ II.

O WŁASNOŚCI I FUNDUSZACH MIEJSKICH.

TYTUŁ I.

O Kassach Ekonomicznych, reprezentujących Gminy miejskie, pod względem ich funduszów.

Wstęp.

Własnością Gminy, czyli jéj majątkiem i funduszem, jest to wszystko, co na ogólny użytek i wspólne cele całéj Gminy służy, i co, w żadnym razie, na powiększenie dochodu pojedynczych jéj członków, obracaném być nie może.

W zarządzie gospodarczym miast Królestwa, Kassy Ekonomiczne Miejskie reprezentują własność i fundusze respective Gmin miejskich. Wyrażenia zatém: własność miasta, fundusze miejskie, jedno znaczą co własność lub fundusz Kassy Ekonomicznéj miejskiéj.

Konstytucya sejmowa z r. 1793 pod tytułem „miasta Rzeczypospolitéj" określiła i ubezpieczyła własność miejską w art. 1, ustępie 2, który zamieszczono w Dziale 1, Tytule 1, pod Nr. 1.

№ 1.

О юридическомъ значеніи слова гмина и о томъ, что именно слѣдуетъ считать гминною собственностію.

(17 Мая 1817 года)

Въ

Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Генеральная Прокураторія въ Царствѣ Польскомъ.

Вслѣдствіе поданнаго Францомъ Жуковскимъ прошенія о назначеніи законной защиты крестьянамъ деревни Недежова въ качествѣ гмины, по спорному дѣлу о правѣ свободной рубки въ лѣсахъ имѣнія Лащовки, представленному въ Верховный Судъ, и усматривая какъ изъ настоящаго, такъ и изъ другихъ подобныхъ случаевъ, что, въ избѣжаніе часто встрѣчающихся вслѣдствіе различныхъ и произвольныхъ понятій о значеніи гмины недоумѣній, необходимо опредѣлить различіе между гминою, получающею это названіе отъ политическаго раздѣленія страны, и между гминою, которой въ юридическомъ языкѣ присвоемо это имя въ смыслѣ общаго пользованія нераздѣльнымъ фундушемъ, какъ соединеніе людей для одной общей цѣли,—Генеральная Прокураторія, представляя о положеніи дѣла относительно интереса частнаго, вмѣстѣ съ тѣмъ имѣетъ честь просить:

I. объ изданіи общаго постановленія для руководства во всѣхъ подобныхъ случаяхъ.

II. Что касается до необходимости установить различіе между гминами въ юридическомъ значеніи и между гминами

№ 1.

Określenie znaczenia prawnego wyrazu Gmina i wyjaśnienie, co należy uważać za majątek gminny.

(dnia 17 maja 1817 r.).

do

Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi.

PROKURATORYA GENERALNA W KRÓLESTWIE POLSKIÉM.

Odebrawszy od Franciszka Żukowskiego prośbę, o dodanie assystencyi prawnéj włościanom wsi Nedeżowa, jako Gminie, w sporze (względem wolnego wrębu w lasach dóbr Łaszczówki) przed Sąd Najwyższy wytoczonym, i tak z téj, jako też z podobnych okazyj spostrzegając, iż (dla usunięcia wątpliwości, jakie się rodzą z rozmaitych wyobrażeń, do znaczenia gminy dowolnie przywiązywanych) potrzebnemi są wyraźne odznaczenia gminy, z politycznego podziału kraju imie biorącéj, od gminy, która z wspólnego posiadania nierozdzielnego funduszu (jako stowarzyszenie osób, ku wspólnemu celowi, w języku prawnym *nazwisko gminy* otrzymała; ma honor (przy przedstawieniu stanu rzeczy, co do partykularnego interesu), domieścić prośbę:

I. o wydanie *Declaratorii*, któreby za prawidło w postępowaniu dla Prokuratoryi Jeneralnéj w podobnych zdarzeniach służyć mogło.

II. Co do potrzeby odznaczenia gmin w znaczeniu prawném, od gmin w znaczeniu administracyjném, a administrato-

въ значенiи административномъ, а также между администраторами гминнаго имущества и войтами, имѣющими административно-полицейскую власть; то опытъ удостовѣряетъ, что войты, будучи вмѣстѣ владѣльцами имѣнiй, раздѣленныхъ на политическiя гмины, нерѣдко, подъ предлогомъ наблюденiя за благосостоянiемъ гмины и какъ-бы во вниманiи къ тому, что ихъ имѣнiе представляетъ юридическую гмину, подвергаютъ собственныя свои дѣла государственной защитѣ.

Посему Генеральная Прокураторiя, имѣя въ виду возложенныя на нее Высочайшимъ повелѣнiемъ отъ 29 Сентября (11 Октября) 1816 года обязанности, а именно, по ст. 9 лит. к, обязанность защищать гмины, а по ст. 26 того же повелѣнiя, обязанность не принимать къ защитѣ никакихъ частныхъ дѣлъ, долгомъ сочла ходатайствовать о начертанiи постоянныхъ правилъ, по которымъ бы всѣ споры, касающiеся общихъ владѣнiй (въ которыхъ, вслѣдствiе различныхъ сервитутовъ, иногда обще съ гминою, а иногда сама гмина бываютъ заинтересованы въ поддерживанiи спорнаго права) всегда и съ точностью могли быть разрѣшаемы.

Исторiя Польскихъ временъ не представляетъ никакихъ слѣдовъ, чтобы пользовавшимся крестьянскими землями, по поводу права рубки лѣсовъ, пастбищныхъ и другихъ сервитутовъ, предоставлялось гминное право. Это право, если бы оно и существовало, могло бы быть уничтожаемо во всякое время владѣльцами имѣнiй, предполагая, что сiи послѣднiе имѣли полную власть смѣщать своихъ крестьянъ изъ усадебъ, по собственному усмотрѣнiю.

Австрiйское законодательство оставило по отношенiю къ волостямъ вообще status quo, т. е. порядокъ, существовавшiй во времена бывшей Польской Рѣчи-посполитой въ областяхъ, извѣстныхъ подъ именемъ Галицiи.

Королевскiе города въ этомъ отношенiи отличались тѣмъ, что въ нихъ право распивочной продажи и выдѣлки напитковъ, коимъ пользовались всѣ вообще жители, предоставлено было

rów majątku gminnego od Wójtów, którzy obowiązki Władzy administracyjno-policyjnéj dopełniają; doświadczenie przekonywa, iż Wójci, będąc razem właścicielami dóbr, na gminy polityczne podzielonych, pod pozorem nadzoru nad dobrem gminy, i ze względu, jakoby włość była gminą prawną, podsuwają własne swe interesa do obrony rządowéj.

Prokuratorya Generalna mając do pogodzenia obowiązki postanowieniem Królewskiém z dnia 29 Września (11 Października) 1816 r. zakreślone, mianowicie z art. 9 pod *lit. k*, obowiązek bronienia gmin; z artykułu zaś 26 tegoż postanowienia, obowiązek nieprzyjmowania do swych obron stron prywatnych, powinnością swoją być uznała, wyjednać wskazanie linii przedziałowéj, przez którą w wspólnościach dóbr (gdzie z okazyi różnych służebnictw, czasem sam właściciel dóbr, czasem wraz z gminą, czasem zaś sama gmina, do utrzymania prawa spornego, są interessowani) na zawsze i z pewnością kwestye tego rodzaju rozwiązane byćby mogły.

Niemasz śladu, aby za czasów polskich, posiadacze gruntów włościańskich, z tytułu wolnych wrębów, pastwisk, i t. p. służebności, prawo gmin przyznane mieli. Prawa te, (gdyby nawet były nadane) mogłyby zawsze być zniweczonemi przez właścicielów dóbr, gdyby ci dozwoloną mieli wolność ruszania swych włościan z siedlisk, ile razy by im się to podobało.

Ustawy austryackie utrzymały, co do tych rzeczy, (względnie włości w ogólności) *status quo*, jak było za czasów dawnéj Rzeczypospolitéj Polskiéj, w krajach Galicyami zwanych.

Względnie miast królewskich zrobiono tę odmianę, iż prawo szynkowania lub robienia trunków, wszystkim służące mieszkańcom, przyznano, w niektórych miejscach, samemu miastu,

въ нѣкоторыхъ мѣстахъ самому городу въ качествѣ гмины, а каждый, желавшій имѣть участіе въ семъ правѣ, за дозволеніе муниципальной власти обязывался вносить извѣстную плату въ городскую кассу, изъ которой также производились расходы на нужды муниципалитета.

Прусское законодательство, приближаясь наиболѣе къ юридическому значенію, назвало *общинными* такія права собственности, которыя принадлежатъ болѣе нежели одному лицу нераздѣльно (см. Отд. XVIII, гл. I) и *корпораціями* всякія общества, имѣющія одну какую нибудь общую цѣль (Отд. VI, ч. 2 Ландрехта); городскія же гмины сравнило съ государственными корпораціями (Гл. II, Отд. 7, ч. II) присовокупляя въ § 29, что всякій имѣетъ право пользоваться общею собственностью въ такой мѣрѣ, въ какой несетъ общественные повинности.

Французское же гражданское законодательство упоминаетъ о гминахъ (ст. 542, 543 Фр. Гр. Зак.), но не представляя подробностей относительно ихъ устройства, ссылается на Административныя Положенія, которыя хотя и находятся въ собраніи Административныхъ Законовъ (Code Administratif), но, какъ сіи послѣдніе никогда правительствомъ утверждены не были, то и нельзя на нихъ съ точностью полагаться, или же приводить ихъ въ видѣ доказательствъ.

Посему, не имѣя относительно гминъ и ихъ имущества точныхъ мѣстныхъ законоположеній, надлежитъ руководствоваться правилами общей теоріи права.

Изъ условій же, при которыхъ существуютъ общинныя владѣнія, а равно изъ общихъ ихъ признаковъ, можно вывести слѣдующія заключенія:

1. что владѣніе имуществомъ гмины (составившимся изъ складки или пожалованья) должно быть почитаемо, какъ частная собственность, съ правомъ отграниченія полной собственности отъ пользованія, слѣдовательно съ правомъ продажи, замѣна и уступки, съ высшаго, если нужно, разрѣшенія;

jako Gminie; a każdy życzący sobie mieć udział z tego prawa, musiał, za pozwolenie Urzędu Municypalnego, pewną opłatę do Kassy Miejskiéj składać, z któréj opędzane były potrzeby Municypalności.

Ustawy Pruskie (najbliższe znaczenia prawnego) nazwały *wspólnościami* prawa własności, które więcéj jak jednéj osobie niepodzielnie służą (patrz Ty. XVII część I), a *korporacyami*, wszystkie do wspólnego celu dążące towarzystwa (jak o tém Tytuł VI cz. 2 Landrechtu); zaś *Gminy miejskie* porównały z korporacyami publicznemi (jak to Rozd. II Tytuł 7. część II przekonywa), dodając w § 29, że o tyle każdy z własności powszechnéj korzysta, o ile do ciężarów wspólnych przykłada się.

Ustawy Cywilne francuzkie, robią wzmiankę o Gminach (art. 542, 543 kod. fran.); nigdzie zaś niezawierając szczegółów o ich urządzeniu, odsyłają do przepisów administracyjnych, które znajdujemy wprawdzie w kodeksie administracyjnym (Code Administratif); lecz gdy ten nigdy rządowego zatwierdzenia nie otrzymał, ściśle na urządzeniach jego polegać, i jako dowód, przywodzić go nie można.

W kwestyi przeto gmin i ich majątków, nie mając ustaw krajowych wyraźnych, trzymać się musimy wyobrażeń z nauki powszechnéj prawa.

Z warunków, pod któremi exystują *wspólności*, i z ogólnych znamion ich, wykazują się te następności, że:

1. majątek gminy (ze składki lub nadania) powinien być posiadany, jako własność prywatna, z tytułem: *illimitati dominii directi vel utilis;* z wolnością przeto przedaży, zamiany, ustąpienia, za wyższém, gdzie tego potrzeba upoważnieniem;

2. что имущество сіе не можетъ быть раздѣлено между членами общества;

3. что оно должно служить для общихъ цѣлей;

4. что управленіе онымъ зависитъ не отъ воли каждаго порознь члена, а отъ распоряженій общества или Правительства;

5. что администрація должна быть нераздѣльною и находиться въ рукахъ назначенныхъ администраторовъ;

6. что при реальныхъ сервитутахъ, принадлежащихъ гминѣ, гмина (или praedium dominans) должна быть собственникомъ земли, для которой praedium serviens приняло на себя вѣчное обязательство служенія.

Слѣдовательно всѣ такія права, какъ свободная рубка лѣсовъ, собираніе валежника и листьевъ, рыбная ловля, охота, вольная или общая пастьба скота, владѣніе бортями въ чужихъ лѣсахъ и т. п., не могутъ быть предметомъ защиты Генеральной Прокураторіи до тѣхъ поръ, покуда не будутъ коллективною собственностью гмины или моральной единицы, принимаемой за одно лицо въ такомъ смыслѣ, что собственностью его (ex dominio) могутъ пользоваться отдѣльныя лица или семейства, но не иначе, какъ съ дозволенія представителей гмины, и то лишь въ размѣрѣ и на основаніяхъ, дозволенныхъ уставами общества или правительственными распоряженіями. Гдѣ же права пользованія не имѣютъ этихъ предѣловъ, тамъ нельзя сказать, что гмина, какъ моральная единица, но что люди, находящіеся въ ея границахъ, имѣютъ исключительное право сервитутовъ; что поэтому право сіе есть личное въ отношеніи каждаго отдѣльнаго владѣльца; что, хотя бы даже оно было установлено относительно собственности, подлежащей сервитуту, все таки оно остается выпрошеннымъ и отъ воли domini praedii dominantis зависящимъ, и что слѣдовательно никогда не можетъ быть названо правомъ гмины.

Гдѣ напр. деревня или городъ имѣютъ право на пропинацію или на выдѣлку напитковъ, а спеціальное и ограниченное

2. że majątek ten nie jest podzielny na wszystkich członków towarzystwa;

3. że jest dla celów wspólnych;

4. że zarządzanie, nie zawisło od woli indywidualnego członka, ale od przepisów Towarzystwa lub Rządu;

5. że administracya nie jest podzielną, ale przy administratorach ustanowionych;

6. że w służebnościach realnych, do gminy należących, gmina (czyli *praedium dominans)* powinna być właścicielką gruntu, dla którego *praedium serviens* wieczny zaciągnęło obowiązek cierpienia służebności.

Prawa więc tego rodzaju, jak są: wrąb wolny do lasów, prawo zbierania łomów i liścia, prawa rybołowstwa, myślistwa, wolnego lub wspólnego pastwiska, prawo mienia barci w lasach cudzych i t. p. służebności, dotąd nie mogą być przedmiotem obron Prokuratoryi Jeneralnéj, dokąd nie będą własnością collective gminy, czyli osoby moralnéj, za pojedynczą istotę, a to w tym sposobie uważanéj, że z własności jéj (ex dominio) mogą pojedyncze indywidua lub familie, ale tylko za pozwoleniem reprezentantów gminy, i to w téj proporcyi, i z tych tytułów korzystać, które z Ustaw Zgromadzenia i przepisów rządowych, są dozwolone. Gdzie zaś prawa używania nie są w tych obrębach, tam nie można powiedzieć, aby gmina (jako istota moralna), ale że osoby w jéj obwodzie będące, szczegółowo posiadają prawo służebności; że tém samém prawo to jest osobistém, względnie każdego używacza; że (chociażby było intabulowaném circa praedium serviens), zawsze jest praecarium i od woli domini praedii dominantis zawisłém, i że następnie nigdy prawem gminy nazwane być nie może.

Gdzie np. wieś lub miasto ma prawo propinacyi, lub robienia trunków, a dozwolenie na to szczegółowe, pod pewnemi

извѣстными законными условіями позволеніе на то выдаютъ администраторы или представители гмины, тамъ можно назвать таковыя права имуществомъ или фундушемъ гмины, подлежащимъ опекѣ Правительства. Гдѣ же, напротивъ, таковыя права на пропинацію или выдѣлку напитковъ, принадлежатъ отдѣльнымъ лицамъ, которыя могутъ пользоваться оными безъ дозволенія власти, и гдѣ доходы, происходящіе отъ сего пользованія, не обращаются на общія нужды гмины или не входятъ въ составъ постоянныхъ ея доходовъ, тамъ имущество сіе считается принадлежностью частныхъ лицъ, которыя, въ случаѣ спора, имѣютъ право коллективной защиты, могутъ дѣлать складки, заключать условія, но отнюдь не требовать законной защиты на правахъ гмины.

Варшава, 17 Мая 1817 года.

Экстраординарный Статсъ-Совѣтникъ, Предсѣдательствующій Генеральный Прокуроръ

(подписано) *И. К. Шанявскій.*

N. 294.

№ 2.

О юридическомъ значеніи гмины и гминной собственности, и о возложеніи на Прокураторію въ Царствѣ обязанности защищать права крестьянъ, а также права, касающіяся общей ихъ пользы или гминной собственности.

(7 Августа 1817 г.)

Генеральной Прокураторіи въ Царствѣ Польскомъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

На представленіе Генеральной Прокураторіи отъ 17 Мая с. г., N. 294, по предмету спора крестьянъ деревни Недежова

ograniczeniami i w warunkach prawnych, wydają administratorowie czyli reprezentanci gminy, tam prawa te można nazwać majątkiem gminy i funduszem, który pod rządu należy opiekę. Gdzieby zaś np. prawo propinowania i robienia trunków, mieli mieszkańcy pojedynczy, i używać go mogli bez pozwolenia władzy, i gdzieby udział korzyści, wynikających z takowego używania, nie był przeznaczony na wspólne cele gminy, i nie wchodził do składu stałych jéj funduszów; tam majątek jest osób pojedynczych, które w przypadku sporu, mogą wprawdzie collective bronić się, składki robić, ugody zawierać, ale nigdy tytułem gminy po obronę przychodzić.

W Warszawie, dnia 17 Maja 1817 r.

Radca Stanu Nadzwyczajny,
Prokurator Jeneralny Prezydujący,
(podpisano) *J. K. Szaniawski.*
Nr. 294.

№ 2.

Określenie znaczenia prawnego gminy i majątku gminnego, i polecenie Prokuratoryi w Królestwie, przynoszenia także obrony za prawami włościan dobra ogólnego włości, czyli majątku gminnego dotyczącemi.

(d. 7 Sierpnia 1817 r.)

do

Prokuratoryi Jeneralnéj w Królestwie Polskiém.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI.

Na przełożenie Prokuratoryi Jeneralnéj z dnia 17 Maja r. b. Nr. 294, w przedmiocie processu włościan wsi Nedeżowa,

съ вотчинникомъ имѣнія Лащувки о правѣ рубки въ лѣсахъ, принадлежащихъ этому имѣнію, Правительственная Коммисія сообщаетъ, что, ежели крестьяне водворены не на собственныхъ, а на господскихъ земляхъ (какъ объ этомъ Прокураторія доноситъ въ своемъ представленіи) то не подлежитъ никакому сомнѣнію, что въ такомъ случаѣ крестьяне сіи, какъ находящіеся во временныхъ только отношеніяхъ съ вотчинникомъ и лишь вслѣдствіе этихъ отношеній пользующіеся землею и правомъ рубки лѣсовъ, о которомъ начали они искъ, никакъ не могутъ быть принимаемы въ значеніи гмины, и слѣдовательно никакаго права на защиту со стороны Прокураторіи не имѣютъ.

Что же касается общаго вопроса, въ какихъ случаяхъ иски крестьянъ, какъ иски гминъ, подлежатъ защитѣ Генеральной Прокураторіи, то Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, находя, что въ означенномъ представленіи Генеральной Прокураторіи понятіе о гминѣ достаточно разъяснено согласно началамъ теоріи права, считаетъ нужнымъ только замѣтить, что въ такомъ значеніи доселѣ нѣтъ у насъ еще ни одной сельской гмины, а тѣмъ менѣе имѣнія, которое могло бы быть названо сельскимъ гминнымъ имѣніемъ. Крестьяне хотя и водворены на собственныхъ обще имъ предоставленныхъ земляхъ но, доходами, слѣдующими имъ вообще, они пользуются каждый отдѣльно въ извѣстной пропорціи и соразмѣрно тому несутъ налоги. Ни въ доходахъ ихъ, ни въ расходахъ нѣтъ общей цѣли, а посему нѣтъ ни особой администраціи фундушей, ни ближайшаго надзора за оною Правительства.

Городскія гмины находились прежде въ такомъ же положеніи, и лишь впослѣдствіи Правительства, вникая ближе въ ихъ пользы, предназначали постепенно нѣкоторые частные доходы въ пользу общественныхъ городскихъ доходовъ и улучшеній. Этимъ способомъ образовалось имущество городской гмины, подъ покровительствомъ и надзоромъ Правительства. Такихъ же самыхъ распоряженій должно ожидать и относительно

przeciwko dziedzicowi dóbr Łaszczówki, o wolny wrąb w lasach, do tychże dóbr należących, oświadcza: iż jeżeli włościanie, nie na dziedzicznych, ale na dworskich gruntach są osadzeni (jak to Prokuratorya Jeneralna w przełożeniu swojém donosi), nie ulega żadnéj wątpliwości, iż w takim razie, jako w czasowych tylko z dziedzicem zostający związkach, podług nich używający gruntów i prawa wrębu, o które process, za gminę uważani być nie mogą, i do obrony rządowéj przez Prokuratoryę Jeneralną żadnego nie mają prawa.

Co się zaś tyczę ogólnéj kwestyi, kiedy processa włościan, jako gminne, przez Prokuratoryę Jeneralną popierane być mają? Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi znajduje w przełożeniu Prokuratoryi Jeneralnéj, wyobrażenie gminy, podług ogólnych zasad prawa, dokładnie wyłuszczone. Czyni tylko tę uwagę, że w tém znaczeniu, żadnéj jeszcze gminy wiejskiéj nie mamy, a tém mniéj majątku, któryby się gminnym wiejskim mógł nazwać. Włościanie, chociaż na dziedzicznych, wspólnie im nadanych gruntach osadzeni, korzyści w ogóle im należących, podług pewnéj proporcyi, szczegółowo używają, i w tym samym stosunku ponoszą ciężary. Nie masz, ani w dochodach, ani w wydatkach wspólnego celu, a ztąd żadnéj oddzielnéj funduszów administracyi, ani bliższego nad nią rządowego dozoru.

Lecz jak gminy miejskie, w tymże samym dawniéj zostawały stanie, i późniéj dopiero Rządy, bliżéj w ich dobro wglądając, pewne korzyści, szczegółowo używane, na ogólny dochód miasta i wspólne onego ulepszenie przeznaczyły, a tym sposobem *majątek gminy* miejskiéj, pod opieką i dozorem Rządu utworzony został; tak spodziewać się należy, że w miarę polepszenia stanu włościan, podobne, względem gmin wiejskich rozporządzenia, mo-

сельскихъ гминъ, помѣрѣ, постепеннаго развитія сельскаго благосостоянія. Посему всѣ права, принадлежащія крестьянамъ, какъ обществу, хотябы пользовались ими только частныя лица, коль скоро, при иномъ устройствѣ собираемыхъ ими доходовъ, волости или гминное имущество въ тѣсномъ значеніи слова могутъ быть употреблены для общаго блага, не только заслуживаютъ защиты Правительства, но таковая должна быть имъ оказываема.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи желаетъ, чтобы Генеральная Прокураторія, дѣйствуя на основаніяхъ, выраженныхъ въ ея представленіи отъ 17 Мая с. г., примѣнялась и къ вышеизложенному взгляду на крестьянъ, которые будутъ обращаться къ ней въ своихъ искахъ съ ходатайствомъ о защитѣ.

Варшава, 7 Августа 1817 года.
Министръ Предсѣдательствующій
(подписано) *Мостовскій.*
N. 922/1557.

№ 3.

О томъ, что гминною собственностью слѣдуетъ признавать все то, что уже назначено или впредь будетъ назначаемо для совмѣстныхъ цѣлей всей гмины.

(27 Мая 1826 года.)

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ.

Правительственная Коммисія Юстиціи.

Вслѣдствіе отзыва Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи отъ 29 пр. м., N. 292, о сообщеніи мнѣнія:

gą być przedsięwzięte. Wszystkie zatém prawa, które włościanom jako wspólności służą, chociażby szczegółowo były używane, skoro przez inne tylko pobieranych użytków urządzenie, na dobro ogólne włości, czyli majątek gminny, w ścisłém słowa znaczeniu, obracane być mogą, nie tylko zasługują na obronę rządową, ale takowa udzielona im być powinna.

Życzeniem jest Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, aby Prokuratorya Jeneralna, przy zasadach w przełożeniu jéj z dnia 17 Maja r. b. wyłuszczonych, pod tym jeszcze względem uważała włościan, którzy do niéj po obronę w processach, udawać się będą.

W Warszawie, dnia 7 Sierpnia 1817 r.
Minister Prezydujący,
(podpisano) *Mostowski.*
Nr. 922/1,557.

№ 3.

Majątkiem gminnym jest to, co na ogólny dochód i wspólne cele całéj gminy służy lub służyć może.

(d. 27 Maja 1826 r.)

do

Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAWIEDLIWOŚCI.

Na odezwę Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi z dnia 29 z. m. Nr. 292 o udzielenie jéj opinii: czyli

обязана ли Генеральная Прокураторія вести отъ имени города Каменчика, предстоящее спорное дѣло съ Графомъ Замойскимъ о правѣ рубки дровъ на домашнія нужды мѣщанъ на лугахъ Конты, въ Каменчиковскихъ лѣсахъ, а также о правѣ собиранія сушника на топливо по всѣмъ лѣсамъ Каменчиковскаго имѣнія, имѣетъ честь сообщить:

что общій вопросъ о томъ, какіе споры имѣютъ быть признаваемы гминными и, по ст. 8 и 9 лит. *K* постановленія отъ 29 Сентября (11 Октября) 1816 года, должны подлежать вѣдѣнію и защитѣ Прокураторіи, вовсе не новъ. Со времени учрежденія Генералной Прокураторіи, онъ часто былъ возбуждаемъ и въ нѣкоторыхъ частныхъ случаяхъ былъ разсматриваемъ и рѣшаемъ Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, подъ покровительствомъ которой находятся всѣ гминные фундуши и имущества; слѣдовательно, при разрѣшеніи настоящаго дѣла, надлежало бы руководствоваться принятыми Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи въ подобныхъ случаяхъ основаніями. Съ своей стороны Правительственная Коммисія Юстиціи считаетъ нужнымъ замѣтить, что, на основаніи общихъ правилъ, гминнымъ имуществомъ или фундушемъ можно признавать не то, что служитъ къ индивидуальной пользѣ и благосостоянію городскихъ или сельскихъ жителей, хотябы даже совокупно взятыхъ, но только то, что служитъ или можетъ служить для совмѣстныхъ цѣлей и общихъ доходовъ цѣлой гмины, и притомъ составляетъ собственность общества гмины, какъ юридическаго лица.

Съ такой точки зрѣнія, Коммисія Юстиціи, простираемую жителями города Каменчика на право рубки лѣса и собиранія сухостоя претензію, какъ имѣющую цѣлью индивидуальную частную ихъ пользу, не можетъ считать подлежащею защитѣ Генеральной Прокураторіи, а потому хожденіе и отыс-

Prokuratorya Jeneralna jest obowiązaną do prowadzenia, imieniem miasta Kamieńczyka, rozpocząć się mającego processu, przeciw hrabiemu Zamoyskiemu, o przyznanie prawa wolnego rąbania drzewa na potrzebę domową mieszczan na łąkach *Konty*, w lasach Kamieńczykowskich, tudzież zbierania drzewa suchego opałowego w lasach całych dóbr Kamieńczykowskich? — ma honor odpowiedzieć:

Kwestya ogólna, jakie processa za gminne uważane, i w myśl art. 8 i 9 lit. *k*, postanowienia z dnia 29 Września (11 Października) 1816 r. przez Prokuratoryę Jeneralną popierane i bronione być powinny, nie jest nową. Od czasu zaprowadzenia Prokuratoryi Jeneralnéj, często ona już zachodziła, i w szczególnych przypadkach, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi, jako Władzę, pod któréj opieką majątki i fundusze gminne zostają, rozbieraną i rozwiązaną być musiała; zasad przeto, w przypadkach podobnych, raz przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi przyjętych, i w rozwiązaniu przypadku obecnego trzymaćby się należało.

Ze swéj strony Kommissya Sprawiedliwości tę tylko czyni uwagę: że podług wyobrażeń ogólnych, nie to uważaném być może za majątek lub fundusz gminny, co na indywidualny użytek i lepszy byt mieszkańców miasta lub wsi, choćby razem wziętych, lecz to tylko, co na ogólny dochód i wspólne cele całéj gminy, służy, lub służyć może, i jest własnością ogółu gminy, jako osoby moralnéj.

Pod tym względem Kommissya Sprawiedliwości pretendowaną przez mieszkańców miasta Kamieńczyka służebność wolnego wrębu i zbierania drzewa suchego, jako indywidualnie prywatnych korzyści ich dotyczącą się, nie uważa za przedmiot, do obrony Prokuratoryi Jeneralnéj należący, im

киванiе правъ по сему дѣлу слѣдовало бы предоставить имъ самимъ.

Варшава, 27 Мая 1826 года.
Предсѣдательствующiй Министръ
(подписано) *Иг. Соболевскiй.*
N. 5,653.

№ 4.

Опредѣленiе значенiя государственной собственности.

(17 Ноября 1830 года)

Въ

Совѣтъ Управленiя Царства.

Правительственная Коммисiя Юстицiи.

По разсмотрѣнiи препровожденнаго на заключенiе сей Коммисiи, при выпискѣ изъ журнала засѣданiя Совѣта Управленiя отъ 12 Октября с. г., N. 23,982, рапорта Правительственной Коммисiи Внутреннихъ Дѣлъ и Полицiи, отъ 3 Октября с. г., представленаго въ Совѣтъ Управленiя по вопросу:

обязана ли Генеральная Прокураторiя защищать дѣла городовъ, находящихся на земляхъ частныхъ?

имѣетъ честь при возвращенiи сказаннаго рапорта изъяснить:

Согласно Высочайшему повелѣнiю отъ 29 Сентября (11 Октября) 1816 года, Генеральная Прокураторiя учреждена, какъ въ началѣ онаго выражено, для утвержденiя на прочныхъ основанiяхъ законной защиты всякаго рода государ-

samym raczéj dochodzenie praw swych do takowéj, jakie mieć sądzą, pozostawićby należało.

W Warszawie, dnia 27 Maja 1826 r.
Minister Prezydujący,
(podpisano) *Ig. Sobolewski.*
Nr. 5,653.

N. 4.

Określenie znaczenia własności publicznéj.

(dnia 17 Listopada 1830 r.)

do

Rady Administracyjnéj Królestwa.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAWIEDLIWOŚCI.

Mając sobie przy wypisie z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj z dnia 12 Października r. b. Nr. 23,982, zakommunikowany do opinii rapport, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi pod dniem 3 Października r. b. Radzie Administracyjnéj złożony, względem kwestyi:

czyli Prokuratorya Jeneralna jest obowiązaną bronić sprawy miast, na gruncie prywatnym położonych?

ma zaszczyt, przy zwrocie tego rapportu, przedstawić:

Podług postanowienia Królewskiego z dnia 29 Września (11 Października) 1816 r. Prokuratorya, jak na wstępie wyrażono, ustanowioną została dla oparcia na gruntowniejszych zasadach prawnéj obrony, wszelkich, jakiegokolwiek rodzaju, własno-

ственныхъ имуществъ какъ-то: коронныхъ, народныхъ, а также тѣхъ, которыя Правительство обязано имѣть подъ своимъ покровительствомъ или ближайшимъ надзоромъ.

Таковыя государственныя имущества, согласно ст. 9 того же повелѣнія, между прочими тамъ же исчисленными, суть слѣдующія:

k. имѣнія и всѣ фундуши городовъ, гминъ, благотворительныхъ заведеній, госпиталей, а также всякихъ корпорацій и государственныхъ институтовъ;

l. всѣ фундуши прочихъ религіозныхъ исповѣданій, наконецъ всѣ государственныя имущества движимыя и недвижимыя, которыя Правительство обязано имѣть подъ своимъ покровительствомъ, и которыя не составляютъ частной собственности.

Посему относительно отыскиванія или законной защиты таковыхъ имуществъ, Генеральная Прокураторія считается верховнымъ уполномоченнымъ Правительства, въ подчиненіи однакожъ Правительственнымъ Коммисіямъ, безъ которыхъ вѣдома, разрѣшенія и спеціальнаго уполномоченія она не вправѣ, на основаніи ст. 8 и 15: вчинать какой либо искъ, относящійся къ государственной собственности, особенно по предметамъ подлежащимъ вѣдомству Правительственныхъ Коммисій; совершать мировыя сдѣлки относительно государственной собственности; отрекаться отъ начатаго спорнаго дѣла, или же опускать апелляціи по неблагопріятнымъ рѣшеніямъ.

Упоминаемое повелѣніе не дѣлаетъ никакой разницы между фундушами городовъ и гминъ, будутъ ли они находиться на казенной, или на частной землѣ; а потому Генеральная Прокураторія обязана доставлять законную защиту всѣмъ, коль скоро дѣло идетъ о государственной собственности. Поэтому она должна всегда отличать, дѣйствительно ли споръ касается государственной собственности, или же частнаго интереса отдѣльныхъ лицъ, хотя бы этотъ интересъ былъ для нихъ и общимъ.

ści publicznych, jakoto: korony, narodowych, oraz tych, którym Rząd opiekę swoją, lub bliższy dozór jest winien.

Takiemi własnościami publicznemi, podług artykułu 9 tegoż postanowienia, są, między innemi, tam wyliczonemi:

k. dobra i wszelkie fundusze miast, gmin, zgromadzeń miłosierdzia, szpitalów, oraz wszelkich korporacyów i instytutów publicznych;

l. wszystkie fundusze innych wyznań religijnych,—nakoniec wszystkie własności publiczne, ruchome i nieruchome, którym Rząd krajowy opiekę swą jest winien, a które do prywatnéj własności nie należą.

Względem dochodzenia więc lub obrony prawnéj takich własności publicznych, Prokuratorya Jeneralna jest zwierzchnim Pełnomocnikiem Rządu; pod naczelnym jednak sterem Kommissyj Rządowych, bez których wiedzy, zezwolenia i szczególnéj autoryzacyi, żadnego processu, własności publicznéj tyczącego się, w przedmiotach tych, które do każdéj respective Kommissyi Rządowéj należą, rozpoczynać, lub o własność publiczną godzić się, od zaczętego processu odstępować, lub appellacyi od wyroków niepomyślnych opuszczać, nie jest jéj wolno, jak to w artykule 8 i 15 przepisano.

Postanowienie w mowie będące żadnéj między funduszami miast i gmin, czyli te na gruncie rządowym lub prywatnym są położone, nie czyni różnicy; Prokuratorya Jeneralna więc obronę swoją wszystkim jest winna, skoro przedmiotem sprawy jest własność publiczna.

Rozróżnić przeto zawsze potrzeba, czyli spór tyczy się istotnie własności publicznéj, czyli też interessu prywatnego osób indywidualnych, chociażby łączny interes mających.

Государственною собственностію должно признавать всякое имущество, фундушъ или предметъ, который не составляетъ собственности никакого отдѣльнаго въ городѣ, гминѣ и т. д. лица, такъ чтобы сіе послѣднее имѣло право распоряжаться онымъ по своему усмотрѣнію, а напротивъ составляетъ общее достояніе гмины, города и т. д., какъ лица юридическаго. Въ этомъ послѣднемъ значеніи, собственность состоитъ подъ опекою Правительства, и затѣмъ никто, безъ подлежащаго разрѣшенія, распоряжаться ею не вправѣ.

Если же споръ не касается такого имущества или фундуша, составляющаго государственную собственность, или когда дѣло идетъ о правѣ или предметѣ, хотя общемъ для всѣхъ, но притомъ составляющемъ интересъ и каждаго отдѣльнаго лица, какъ напр. споры между владѣтелемъ города или селенія и жителями за барщину, чинши, данины и прочія взаимныя ихъ отношенія,--въ такомъ случаѣ дѣло должно считаться частнымъ, и заинтересованныя въ немъ лица, города, гмины могутъ отдѣльно или совокупно, начинать оное въ судахъ, давать дальнѣйшій ходъ или прекращать, или же совершать мировыя сдѣлки по своему усмотрѣнію, безъ защиты и участія Генеральной Прокураторіи, ибо отъ того, что нѣсколько жителей одной гмины или города въ общемъ для нихъ интересѣ предпринимаютъ какое либо спорное дѣло, или же получаютъ позовъ въ судъ, исковое дѣло не лишается частнаго характера, коль скоро это дѣло не относится къ имуществу, фундушу или предмету, принадлежащему обществу города или гмины, какъ юридическому лицу, и вслѣдствіе того, не могущему назваться государственною собственностью.

Варшава, 17 Ноября 1830 года

Заступающій Министра Предсѣдательствующаго,

Статсъ-Совѣтникъ

(подписано) *Возницкій.*

Jako własność publiczną, uważać należy majątek, fundusz lub przedmiot, który nie będąc własnością żadnéj osoby, w mieście, gminie, etc., tak, iżby takowym, podług swéj woli rozporządzać miała prawo, jest owszem wspólnym całéj gminy, miasta, etc. jako osoby moralnéj, i jako taki pod opieką Rządu zostaje, a którym następnie, bez jego zezwolenia, nikt rozporządzać nie jest mocen.

Jeżeli spór nie tyczy się takiego majątku lub funduszu, własność publiczną stanowiącego, lub chodzi o prawo lub o rzecz wszystkim wspólną, ale oddzielnie każdego dotykającą, jak np. spory między właścicielem miasta lub włości a mieszkańcami o pańszczyznę, czynsze, daniny, lub inne stosunki, w razie takim, sprawa uważana być musi za prywatną, którą osoby interessowane miasta lub gminy, bądź pojedynczo, bądź razem w sądach, bez obrony i assystencyi Prokuratoryi Jeneralnéj, rozpoczynać, popierać, lub zaniechać, albo o takowe pogodzić się mogą; przezto bowiem, że kilku lub kilkunastu mieszkańców jednéj gminy lub miasta, łączny mają interes, wspólnie przedsiębiorą process, lub są zapozwanemi, sprawa ich nie przestaje być prywatną, skoro przedmiotem jéj nie jest majątek, fundusz, lub przedmiot, do ogółu miasta lub gminy, jako osoby moralnéj, należący, a tém samém własnością publiczną nazwać się mogący.

w Warszawie, dnia 17 Listopada 1830 r.
W zastępstwie Ministra Prezydującego,
Radca Stanu,
(podpisano) *Woźnicki.*

№ 5.

Разрѣшеніе по вопросу, какія городскія дѣла должны быть защищаемы Прокураторіею.

(11 (23) Декабря 1831 г.)

Выписка изъ журнала засѣданія Временнаго Правительства въ Царствѣ Польскомъ.

Вслѣдствіе возобновленнаго Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, въ отзывѣ ея отъ 8/20 с. м., N. 11,333, въ коемъ ссылается на представленіе отъ 8 Октября 1830 года, вопроса о томъ: „обязана ли Генеральная Прокураторія на основаніи существующихъ постановленій, въ толкованіи коихъ встрѣчается недоумѣніе, защищать города, лежащіе на земляхъ частныхъ,"—Временное Правительство, принимая въ уваженіе представленное Правительственною Коммисіею Юстиціи отъ 17 Ноября, согласно порученію бывшаго Совѣта Управленія отъ 12 Октября 1830 года, мнѣніе, по которому Генеральная Прокураторія, въ точное исполненіе правилъ Высочайшаго повелѣнія отъ 29 Сентября (11 Октября) 1816 г., обязана защищать всѣ фундуши городовъ и гминъ, безъ различія, лежатъ ли они на казенныхъ или на частныхъ земляхъ, коль скоро спорное дѣло относится къ государственной собственности, таковое мнѣніе утвердило и рапортъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи поручило препроводить въ копіи.

Варшава, 11 (23) Декабря 1831 года.

Съ подлиннымъ вѣрно:

и. д. Генеральнаго Секретаря Правительства,

Статсъ-Референдарій

(подписано) *Бродовскій.*

N. 797.

№ 5.

Wyrzeczenie w kwestyi, jakie prawa miastom służące do obrony Prokuratoryi kwalifikują się.

(d. 11 (23) Grudnia 1831 roku).

Wypis z protokółu posiedzenia Rządu Tymczasowego Królestwa Polskiego.

W skutek ponowionego przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi zapytania, przy odezwie z dnia 8 (20) b. m. ad Nr. 11,333, oraz przy odwołaniu się do przedstawienia z dnia 8 Października, 1830 r.: czyli Prokuratorya Jeneralna obowiązaną jest, na zasadzie istniejących przepisów, w których tłumaczeniu zachodzi wątpliwość, co do obrony miast na gruncie prywatnym położonych; Rząd Tymczasowy wziąwszy na uwagę opinię w powyższym przedmiocie, stosownie do polecenia byłéj Rady Administracyjnéj z dnia 12 Października 1830 r. przez Kommissyę Rządową Sprawiedliwości pod dniem 17 Listopada t. r. złożoną, podług któréj, Prokuratorya Jeneralna, w ścisłém zastosowaniu się do przepisów postanowienia Królewskiego z dnia 29 Września (11 Października) 1816 r. winna jest obronę swoją wszelkim funduszom miast i gmin, czy to na gruncie prywatnym, czy téż rządowym położonych, skoro przedmiotem sprawy jest własność publiczna, do takowéj przychylił się, i rapport wyż rzeczonéj Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi w kopii przesłać polecił.

w Warszawie, dnia 11 (23) Grudnia 1831 r.

Zgodno z protokółem:
p. o. Sekretarza Jeneralnego Rządu,
W zastępstwie, Referendarz Stanu,
(podpisano) *Brodowski.*
Nr. 797.

ГЛАВА II.

О управленіи собственностью и фундушами городскихъ гминъ.

Введеніе.

Къ обязанностямъ Городскихъ Совѣтовъ принадлежитъ управленіе собственностью и фундушами городскихъ гминъ при помощи Магистратовъ, по правиламъ, указаннымъ въ III и IV главахъ Высочайшаго указа 24 Мая (5 Іюня) 1861 о Городскихъ Совѣтахъ, изображеннаго въ I отдѣлѣ подъ N. 7. Въ городахъ же, не имѣющихъ Городскихъ Совѣтовъ, управленіе городскою собственностью оставлено въ вѣдѣніи Магистратовъ.

Городскія власти управляютъ собственностью и фундушами городовъ, подъ опекою и надзоромъ Правительства, которое наблюдаетъ за нуждами города черезъ посредство Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Губернскихъ Правленій.

Впрочемъ важнѣйшія дѣйствія, относящіяся къ городскому имуществу, какъ-то: пріобрѣтеніе и отчужденіе недвижимой собственности, принятіе пожертвованій и записей, должны быть утверждаемы Совѣтомъ Управленія. Основанія, на коихъ Правительство распространяетъ опеку на имущество городскихъ гминъ, изложены въ сеймовомъ постановленіи 1793 года, подъ заглавіемъ: „Коммисія Полиціи“ въ ст. 4, пунк. 4 и 5, которыя помѣщены ниже.

Послѣднее по сему предмету постановленіе находится въ вышеупомянутомъ Высочайшемъ указѣ 24 Мая (5 Іюня) 1861 г.

TYTUŁ II.

O zarządzie własnością i funduszami gmin miejskich.

Wstęp.

Zarząd własnością i funduszami gmin miejskich, sprawują Rady miejskie przy pomocy Magistratów, w sposób wskazany w tytułach III i IV Najwyższego Ukazu z dnia 24 Maja (5 Czerwca) 1861 r., o Radach miejskich, który zamieszczono w całości w Dziale I, Tytule II, pod Nr. 7. W miastach gdzie nie istnieją Rady Miejskie, Zarząd własnością miejską zostaje przy Magistratach.

Zwierzchności miejskie zarządzają własnością i funduszami gminnemi, pod opieką i dozorem Rządu, który nad interessami miast czuwa, za pośrednictwem Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Rządów Gubernialnych.

Dla spełnienia jednak ważnych czynności, dotyczących majątku miejskiego, jako to: do nabywania i pozbywania nieruchoméj własności, do przyjęcia darowizn i zapisów, potrzebném jest zatwierdzenie Rady Administracyjnéj. Zasadę do rozciągania opieki Rządu nad majątkiem gmin miejskich, ustaliła Konstytucya z r. 1793, pod tytułem: „Kommissya Policyi" w art. 4, ustępach 4 i 5, które się poniżéj umieszczają.

Ostatni przepis w téj mierze znajduje się w wyżéj powołanym Najwyższym Ukazie z dnia 24 Maja (5 Czerwca)

о Городскихъ Совѣтахъ, въ ст. 20, въ которой изъясняется: по какимъ именно предметамъ, касающимся управленія городскихъ имуществъ, рѣшенія Городскихъ Совѣтовъ подлежатъ утвержденію Правительственныхъ вѣдомствъ:

№ 1.

Запрещеніе отчуждать и обременять долгами городскія имѣнія и суммы, безъ разрѣшенія Правительства и въ противность существующимъ правиламъ для управленія городскимъ имуществомъ.

Извлеченіе изъ сеймоваго постановленія, подъ заглавіемъ: „Коммисія Полиціи" отъ 1793 года.

Статья 4.

Пунктъ 4. Запрещается Коммисіи, а также городамъ, безъ дозволенія Рѣчи-посполитой, отчуждать какія либо движимыя или недвижимыя имущества, предоставленныя въ пользу городовъ; напротивъ того, Коммисія должна наблюдать, дабы всѣ таковыя имущества отданы были съ публичныхъ торговъ въ арендное содержаніе, по предварительнымъ въ 6-недѣльный срокъ оповѣщеніямъ, черезъ посредство Магистратовъ, подъ надзоромъ полицейскихъ Чиновниковъ, и чтобы доходы отъ оныхъ обращаемы были отнюдь не на частныя, а только на общественныя нужды, выгоды или украшенія; и какъ Коммисія сейму, такъ города и всякое отдѣльное лицо, управляющее какимъ бы то ни было имуществомъ, предназначеннымъ на нужды Полиціи, обязаны представлять отчетъ Коммисіи.

1861 r. o Radach miejskich, pod artykułem 20, który wyłuszcza: w jakich przedmiotach, do zarządu własności i funduszów miejskich należących, uchwały Rad miejskich ulegają zatwierdzeniu Władz Rządowych.

№ 1.

Wzbronienie alienacyi, oraz obciążania dóbr i funduszów gmin miejskich, bez upoważnienia Rządu, i zasady zarządu niemi.

Wyciag z Konstytucyi, pod tytułem: „Kommissya Policyi" z r. 1793.

Artykuł 4.

Ustęp 4. Ani Kommissyi Policyi, ani miastom, nie będzie wolno, bez pozwolenia Rzeczypospolitéj, alienować dóbr i wszystkich funduszów, miastom dla porządku i wygody onym nadanych; owszem Kommissya ściśle doglądać ma, aby wszelkie takowe dobra i fundusze miejskie arendowane były przez licytacyę, za poprzedzającém 6cio niedzielném urzędowném obwieszczeniem przez Magistraty, pod dozorem urzędników Policyi, a dochody w nich nigdy na prywatną, lecz zawsze na publiczną miast potrzebę, wygodę i ozdobę były obracane. A jako Kommissya przed Sejmem, tak miasta i każdy zarządzający jakimkolwiek funduszem, na objekta policyi przeznaczonym, przed Kommissyą ściśle rachować się będą.

Пунктъ 5. Коммисія обязана наблюдать, чтобы отнынѣ никакіе города не дѣлали долговъ, не закладывали имуществъ, не взимали данинъ, платежей, акцизовъ ни на товары, ни на лица, прибывающія или постоянно пребывающія въ городѣ, не обращали домовъ и плацовъ, которые составляютъ государственную собственность, на увеличеніе частныхъ доходовъ. Въ случаѣ же необходимыхъ издержекъ на признаніе правъ, или на другія надобности, Коммисія Полиціи, по удостовѣреніи въ дѣйствительной ихъ необходимости, и то подъ условіемъ представленія надлежащей отчетности, разрѣшаетъ употребленіе государственныхъ доходовъ или собираніе доброхотныхъ складокъ, равномѣрно на всѣхъ распредѣляемыхъ, за исключеніемъ однакожъ такихъ чрезвычайныхъ случаевъ по предмету расходовъ въ главныхъ городахъ, когда, по недостатку времени, нѣтъ возможности сдѣлать представленіе по этому дѣлу въ Коммисіи, но и то подъ отвѣтственностью лицъ, принадлежащихъ къ составу Магистрата, о чемъ тотчасъ долженъ быть представленъ рапортъ Коммисіи Полиціи.

№ 2.

Опредѣленіе правъ городскихъ властей относительно управленія городскою собственностью.

(3 Февраля 1816 г.)

Выписка изъ постановленія Намѣстника въ Царствѣ.

Статья 71.

Городскимъ властямъ принадлежитъ особенное наблюденіе за гминною собственностью и распоряженіе оною, а также пред-

Ustęp 5. Przestrzegać będzie Kommissya, ażeby odtąd żadne miasta długów nie zaciągały, dóbr nie zastawiały, danin, opłat, akcyz, ani na rzeczy, ani na towary, ani na osoby przybywające lub znajdujące się w mieście nie nakładały, domów i placów, które są własnością publiczną, na powiększenie dochodów prywatnych nie obracały; w przypadku jednak koniecznéj expensy na prawo lub inne wydatki, za uznaniem słuszności przełożenia, Kommissya Policyi *salvo calculo* pozwolić może użyć dochodów publicznych, lub na składkę dobrowolną, która wszystkich zarówno dotykać powinna. Wyjąwszy jednak tak nagłe wypadki wydatku w miastach głównych, iżby tak rychło nie można było dołożyć się w tym Kommissyi Policyi, (jednak równie pod-odpowiedzią osób Magistratu pod ten czas będącego); o czém natychmiast rapport być powinien Kommissyi Policyi uczyniony.

№ 2.

Oznaczenie attrybucyi zwierzchności miejskich, co do zarządu majątkiem gmin miejskich.

(dnia 3 Lutego 1816 roku).

Wyciąg z postanowienia Namiestnika Królewskiego.

Artykuł 71.

Do zwierzchności miejskich należy w szczególności czuwanie nad własnością gminną, nią zarządzanie, podawanie etatów

ставленіе смѣтъ на утвержденіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи через посредство Воеводскихъ Властей.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 3 Февраля 1816 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

№ 3.

Опредѣленіе правъ городскихъ властей по предмету управленія имѣніями и суммами городскихъ гминъ.

Извлеченіе изъ постановленія Намѣстника въ Царствѣ отъ 14 Августа 1821 года, N. 17,585, о бережливости въ расходахъ Казны Царства.

Статья 22.

Мѣстныя Муниципальныя Управленія дѣлаютъ предположенія объ употребленіи доходовъ, превышающихъ постоянные расходы мѣстныхъ городскихъ кассъ. Воеводскія же Коммисіи имѣютъ право утверждать таковые расходы въ количествѣ, не превышающемъ 1,000 п. зл. въ годъ для каждаго отдѣльнаго города; о всѣхъ же расходахъ, превышающихъ означенное maximum, онѣ обязаны представлять на усмотрѣніе и окончательное разрѣшеніе въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, равно какъ и о всѣхъ утвержденныхъ ими доносить той же Коммисіи.

do zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi za pośrednictwem Urzędów Wojewódzkich.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 3 Lutego 1816 r.

(podpisano) *Zajączek.*

№ 3.

Oznaczenie attrybucyj Władz w przedmiocie zarządu majątkiem i funduszami gmin miejskich.

Wyciąg z Postanowienia Namiestnika Królewskiego z dnia 14 Sierpnia 1821 r. Nr. 17,585, względem zaprowadzenia oszczędności w wydatkach skarbu Królestwa.

Artykuł 22.

Inicyatywa użycia przychodów, zbywających nad stałe miejscowe kass miejskich wydatki, należéć ma do miejscowego urzędu Municypalnego; ostateczne zatwierdzanie wydatków podobnych do 1,000 złp. dla każdego miasta rocznie, należéć ma do Kommissyi Wojewódzkiéj, która wydatki tego rodzaju, przenoszące powyższe maximum, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi do rozpoznania i do ostatecznéj decyzyi przekładać, o zatwierdzonych zaś przez siebie, tejże Kommissyi rapportować, będzie obowiązaną.

Статья 24.

Воеводскія Коммисіи должны озаботиться устройствомъ недвижимыхъ имуществъ, принадлежащихъ городскимъ гминамъ, какъ-то: пахатныхъ земель и лѣсовъ, предполагаемыхъ къ отдачѣ въ безсрочное арендное содержаніе, при помощи Экономическихъ Коммисаровъ, Землемѣровъ и Воеводскихъ изстаршихъ Лѣсничихъ, согласно правиламъ, какія будутъ изданы Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Подобныя безсрочныя регуляціи имѣютъ быть представляемы на разсмотрѣніе и окончательное утвержденіе въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Князь Намѣстникъ Царства,

(подписано) *Заіончекъ.*

№ 4.

Извлеченіе изъ инструкціи Бурмистрамъ и Городскимъ Кассирамъ относительно управленія городскими недвижимыми имуществами и доходами, поступающими въ городскія кассы, отъ 15 Января 1822 года.

7. Къ обязанностямъ Городскаго Управленія принадлежатъ: заботливость о надлежащемъ обезпеченіи гминнаго имущества въ юридическомъ отношеніи; изысканіе источниковъ доходовъ; составленіе проектовъ смѣтъ, а также раскладки сборовъ на отдѣльныхъ плательщиковъ, гдѣ этого потребуетъ надоб-

Artykuł 24.

Własności gmin miejskich w gruntach obsiewnych i lasach, powinny być urządzone, do wieczystych wydzierżawień, przez Kommissye Wojewódzkie, za pomocą Kommissarzy Ekonomicznych, Jeometrów i Nadleśnych Wojewódzkich, podług przepisów, jakie przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi wskazane zostaną.

Podobne wieczyste regulacye, przedstawiane będą do rozpoznania i do ostatecznego zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Xiążę Namiestnik Królewski,
(podpisano) *Zajączek.*

№ 4.

Wyciąg z Instrukcyi dla Burmistrzów i Kassyerów miejskich, dotyczącéj administracyi funduszów i dochodów do Kass miejskich wpływających, z dnia 15 Stycznia 1822 roku.

7. Do składu Urzędu miejskiego należy trudnić się przyzwoitém zabezpieczeniem majątku gminnego we względzie prawnym, wynajdywać źródło dochodów, układać projekta do etatu, sporządzać rozkłady na szczególnych kontrybuentów,

ность, какъ для надлежащаго дополненія смѣтъ, такъ и для исполненія принятыхъ въ отношеніи Правительства или обществъ обязательствъ.

Министръ Предсѣдательствующій
(подписано) *Ө. Мостовскій.*

№ 5.

Выписка изъ Учрежденія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, Высочайше утвержденнаго въ 14 (26) день Марта 1833 года, о правахъ ея относительно управленія городскою собственностью. (1)

Статья 6.

Пунктъ 15. Къ Отдѣленію Общаго Управленія принадлежатъ: надзоръ и попеченіе о собственности и управленіи имуществами, принадлежащими городскимъ и сельскимъ обществамъ.

Статья 9.

Къ Экспедиціи контрольныхъ и счетныхъ дѣлъ принадлежатъ:

1. производство всѣхъ дѣлъ, касающихся собственности и фундушей: духовныхъ, Народнаго Просвѣщенія, также институтскихъ—городскихъ и сельскихъ, и

2. общая и частная ревизія фундушей, какъ состоящихъ въ вѣдѣніи Правительственной Коммисіи, такъ и назначенныхъ по годовому бюджету въ ея распоряженіе.

---

(1) Препровождена Намѣстнику въ Царствѣ при отзывѣ Министра Статсъ-Секретаря, Стефана Грабовскаго, отъ 21 Марта (2 Апрѣля) 1833 года, за N. 415.

gdzie tego wyniknie potrzeba, bądź to, dla dopełnienia etatu, bądź dla uiszczenia zobowiązań względem Rządu i towarzystw.

Minister Prezydujący
(podpisano) *T. Mostowski.*

№ 5.

Wyciąg z Organizacyi Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, przez Najjaśniejszego Pana zatwierdzonéj, d. 14 (26) Marca 1833 r. o attrybucyach jéj co do zarządu własności miejskich. (1)

Artykuł 6.

Ustęp 15. Do wydziału administracyi ogólnéj należy: dozór i opieka nad całością i administracyą własności gmin miejskich i wiejskich.

Artykuł 9.

Do Biòra Kontrolli i Rachuby należy:

1. wyrabianie interessów, ściągających się do własności i funduszów: duchownych, edukacyjnych, instytutowych, miejskich i włościańskich.

2. ogólna i szczególna kontrolla funduszów tak tych, które zostają pod opieką Kommissyi Rządowéj, jako i tych, które rocznym budżetem, do jéj rozrządzenia zostawiono.

---

(1) Przy odezwie Ministra Sekretarza Stanu Stefana Grabowskiego, z dnia 21 Marca (2 Kwietnia) 1833 r. Nr. 415, zakommunikowana Namiestnikowi Królestwa.

Статья 12.

Коллегіальному совѣщанію Правительственной Коммисіи подлежатъ:

Пунктъ 4. Дѣла о приходѣ и расходѣ фундушей, принадлежащихъ заведеніямъ, городамъ и общинамъ.

№ 6.

О воспрещеніи мѣщанамъ всякихъ самовольныхъ сборищъ.

(11 (23) Декабря 1835 года)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Въ Учрежденіи Правительственныхъ вѣдомствъ отъ 1816 года, во II томѣ Дневника Законовъ, § 71, изображено: „что къ обязанностямъ городскихъ властей въ особенности „относятся наблюденіе за гминною собственностью и распо„ряженіе оною“.

Изданная на основаніи сего Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ отъ 15 Января 1822 года инструкція объ управленіи фундушами и доходами городскихъ кассъ, въ § 7, гласитъ:

„что къ обязанностямъ Городскаго Управленія принадлежатъ: заботливость о надлежащемъ обезпеченіи гминнаго

Artykuł 12.

Obradom kollegialnym Kommissyi Rządowéj podlegają:
Ust. 4. Interessa dotyczące przychodów i wydatków funduszów, należących do instytutów, miast i gmin.

№ 6.

O wzbronieniu wszelkich samowolnych zgromadzeń mieszczan.

(dnia 11 (23) Grudnia 1835 r.)

do

Wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH, DUCHOWNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO.

Organizacya Władz Administracyjnych w r. 1816 przepisana, i w Tomie II Dziennika Praw zamieszczona, w § 71 stanowi: „że do zwierzchności miejskich należy w szczególności czuwanie nad własnością gminną i nią zarządzanie".

Na zasadzie tego, Instrukcya w dniu 15 Stycznia 1822 r. przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych względem administracyi funduszów i dochodów Kass miejskich wydana, w § 7 opiewa:

„że do składu urzędu miejskiego należy się trudnić przyzwoitém zabezpieczeniem majątku gminnego we względzie

имущества въ юридическомъ отношеніи; изысканіе источниковъ доходовъ; составленіе проектовъ смѣтъ, а также раскладки сборовъ на отдѣльныхъ плательщиковъ, гдѣ этого потребуетъ надобность, какъ для надлежащаго дополненія смѣтъ, такъ и для исполненія принятыхъ въ отношеніи Правительства или обществъ обязательствъ".

Въ такомъ смыслѣ, естественными представителями городскихъ жителей должны быть члены, составляющіе муниципальныя и городскія вѣдомства, или же высшія правительственныя мѣста, которымъ принадлежитъ попеченіе о городахъ, а также наблюденіе за правами оныхъ и обезпеченіемъ ихъ нуждъ.

Принявъ однакожъ въ уваженіе, что, не смотря на столь ясныя и достаточнымъ образомъ обезпечивающія общіе интересы городскихъ гминъ постановленія, нерѣдко случаются въ муниципальныхъ и городскихъ присутственныхъ мѣстахъ собранія мѣщанъ, имѣющія цѣлью совѣщанія объ устройствѣ или употребленіи какого либо дохода, составляющаго общую собственность, или же о средствахъ представленія Правительству своихъ предположеній по различнымъ предметамъ, гдѣ, при собираніи голосовъ, по недостаточному знанію дѣла, или изъ личныхъ видовъ, рождаются новые вопросы, или же вводятся безпорядокъ и замѣшательство;

сообразивъ притомъ, что допущеніе подобныхъ самовольныхъ сборищъ мѣщанъ могло бы имѣть весьма вредныя послѣдствія, и что, подъ предлогомъ совѣщаній о пользахъ города, могли бы укрываться другія, противныя видамъ Правительства, стремленія,—

Правительственная Коммисія, согласно съ мнѣніемъ Совѣта Управленія Царства, объявленнымъ въ выпискѣ изъ журнала засѣданія отъ 22 Октября (3 Ноября) с. г., поручаетъ Воеводской Коммисіи поставить въ извѣстность всѣ муниципальныя и городскія власти, что отнынѣ никакія самовольныя сборища мѣщанъ, для какихъ бы то ни было цѣлей, терпимы

prawnym, wynajdywać źródła dochodów, układać projekta do etatów, sporządzać rozkłady na szczególnych kontrybuentów, gdzie tego wyniknie potrzeba, bądź to dla dopełnienia etatu, bądź dla uiszczenia zobowiązań względem Rządu i Towarzystwa.

W tym porządku rzeczy mieszkańcy miast mają naturalnych reprezentantów w Członkach, Urzędy municypalne i miejskie składających, i we władzach wyższych administracyjnych, do których opieka miast należy, a które nad ich prawami czuwać i o zaspokajanie ich potrzeb, starać się winny.

Gdy przecież, mimo tak wyraźnych przepisów, interess ogółu gmin miejskich dostatecznie zabezpieczających, zdarza się często, że w urzędach Municypalnych i miejskich, odbywają się zgromadzenia mieszczan w zamiarze naradzenia się, czy to nad sposobem urządzenia i użycia jakowego dochodu, wspólną własnością będącego, czyli też nad środkami podawania Rządowi wniosków różnego rodzaju w szczególnych wypadkach, gdzie zbierane zdania większości, przez niedostateczną znajomość rzeczy i osobiste widoki, albo nowych kwestyj stają się powodem, albo wprowadzają nieporządek i zamięszanie;

gdy dopuszczanie samowolnych zgromadzeń mieszczan, mogłoby się stać w skutkach najszkodliwszém, i pod pozorem narady nad dobrem miasta, mogłyby być spełnione dalsze, zamiarom Rządu przeciwne, cele;

temi przeto powodowana uwagami, stosownie do decyzyi Rady Administracyjnéj Królestwa, przez wypis z protokółu posiedzenia z dnia 22 Października (3 Listopada) r. b. objawionéj, poleca Kommissyi Wojewódzkiéj, ażeby zawiadomiła wszystkie urzędy municypalne i miejskie, iż odtąd, żadne samowolne odbywanie zgromadzeń mieszczan, w jakimbądź celu, nie może mieć

быть не могутъ; что совѣщанія о общественныхъ интересахъ гминъ могутъ происходить не иначе, какъ по вышесказаннымъ правиламъ, предписаннымъ закономъ; что мѣщане въ такомъ только случаѣ имѣютъ право на изъявленіе ммѣнія по общему гминному дѣлу, когда таковаго мнѣнія потребуетъ отъ нихъ Правительственная Коммисія; наконецъ, что за нарушеніе сего правила виновные будутъ подвергаемы отвѣтственности по законамъ. Наблюденіе за точнымъ исполненіемъ сего возлагается на Воеводскую Коммисію.

Варшава, 11 (23) Декабря 1835 года.

Главный Предсѣдательствующій Директоръ.

(подписано) *Головинъ.*

N. 26,445/54,434.

miejsca; że narady w interessach wspólnych gmin, uskuteczniać się tylko mogą w formie, prawem na początku cytowaném, przepisanéj; że wtedy tylko w interessie legalnym mieszczanie zdanie swoje objawiać będą mocni, gdy o to, z upoważnienia Kommissyi Rządowéj, zapytani zostaną, nakoniec, że przeciwne temu postępowanie, ściągnie na winnych odpowiedzialność prawami zastrzeżoną; skutku czego wszystkiego Kommissya Wojewódzka dopilnuje.

W Warszawie, dnia 11 (23) Grudnia 1835 r.
Dyrektor Główny Prezydujący,
(podpisano) *Gołowin.*
Nr. 26,445/54,434.

ГЛАВА III.

О пріобрѣтеніи городскими гминами разнаго рода недвижимостей и о дѣланіи займовъ на городскія потребности.

Введеніе

Пріобрѣтеніе въ городскую собственность разнаго рода недвижимостей происходитъ или посредствомъ покупки, замѣна, принудительнаго отчужденія для общественной пользы города, или отчужденія по судебному приговору за долги, или же посредствомъ дарственныхъ записей и завѣщаній, сдѣланныхъ въ пользу города.

Пріобрѣтенію недвижимости въ собственность гмины должны предшествовать:

1). съемка ситуаціоннаго плана и описаніе границъ недвижимости, которую предполагается пріобрѣсти, и составленіе описи статей дохода;

2). официальная оцѣнка имущества, предположеннаго къ пріобрѣтенію;

3). составленіе проекта условій пріобрѣтенія;

4). представленіе всего дѣла чрезъ Губернское Правленіе въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ, съ испрашиваніемъ разрѣшенія на заключеніе контракта;

5). исходатайствованіе утвержденія контракта Совѣтомъ Управленія по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ.

Пріобрѣтеніе считается состоявшимся, когда сдѣланъ вводъ, переписано право собственности на городъ въ ипотечныхъ

TYTUŁ III.

O nabywaniu przez gminy miejskie na własność różnéj natury realności, i o zaciąganiu pożyczek na potrzeby miasta.

Wstęp.

Nabywanie na własność miejską różnéj natury realności, może następować, albo przez kupno lub zamianę, albo drogą przymusowego wywłaszczenia na użytek publiczny miasta, albo przez sądowe wywłaszczenie za długi, albo téż przez darowiznę lub zapisy, na rzecz miasta uczynione.

Nabycie realności przez gminę miejską w drodze kupna, poprzedzić winny następujące czynności:

1) pomiar, zdjęcie planu sytuacyjnego i opisanie granic mającéj się nabyć realności, z wyszczególnieniem przedmiotów jéj użytkowych;

2) oszacowanie urzędowe realności do nabycia proponowanéj;

3) ułożenie punktów przedugodnych do nabycia;

4) przedstawienie całego operatu powyższego, za pośrednictwem Rządu Gubernialnego, do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, dla pozyskania decyzyi, upoważniającéj do spisania kontraktu;

5) Wyjednanie zatwierdzenia kontraktu przez Radę Administracyjną, na wniosek Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

Nabycie, zostaje doprowadzone do skutku, przez odebranie realności nabytéj, przepisanie tytułu własności w księdze wieczy-

книгахъ и уплачена вся договорная сумма съ разрѣшенія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ.

При замѣнѣ городской недвижимости на другую частную, къ вышеупомянутымъ актамъ должно быть присовокуплено описаніе замѣняемой городской недвижимости.

Занятіе частной недвижимости для общественной пользы можетъ послѣдовать на основаніи ст. 545 Гражданскаго Кодекса, въ которой сказано:

„никого нельзя принудить къ уступкѣ своей собственности, исключая только для общественной пользы, и то за справедливымъ предварительнымъ вознагражденіемъ“ и не иначе, какъ соблюденіемъ правилъ, изложенныхъ въ постановленіи Совѣта Управленія отъ 6 (18) Іюня 1852 (Дн. 3. Т. XLV, стр. 302), которое помѣщено ниже.

Пріобрѣтеніе собственности вслѣдствіе отчужденія по судебному приговору за долги городской гминѣ производится по правиламъ, изложеннымъ въ ст. 673—779 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства.

Наконецъ, пріобрѣтеніе недвижимости посредствомъ дарственныхъ записей или завѣщаній, а равно и всякая дарственная запись или завѣщаніе, сдѣланныя въ пользу городской гмины, не иначе могутъ совершиться, какъ вслѣдствіе предварительнаго утвержденія оныхъ Совѣтомъ Управленія, дѣйствующимъ отъ имени Верховной Власти, по представленію Правительственной Коммисіи Юстиціи, согласно съ ст. 910 Гражд. Кодекса, и съ условіемъ, изложеннымъ въ ст. 1165 того же Кодекса, что утвержденіе дарственной записи или завѣщанія не уничтожаетъ правъ третьихъ лицъ, согласно съ правилами, изложенными въ собраніи постановленій по вѣдомству Юстиціи.

На заключеніе займовъ на городскія надобности, Городскія Управленія должны, чрезъ Губернское Правленіе, испрашивать разрѣшенія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ.

stéj na rzecz miasta, i wypłacenie należności, z upoważnienia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

Przy zamianie realności miejskiéj na inną, czynności są te same jak wyżéj, z dodaniem nadto opisu i oszacowania realności miejskiéj, mającéj być zamienioną.

Zajęcie realności prywatnéj na publiczną potrzebę miasta, może nastąpić, w zastosowaniu się do art. 545 Kod. Cyw., orzekającego:

„nikt nie może być zmuszonym do odstąpienia swéj własności, wyjąwszy na użytek publiczny, i to za słuszném poprzedniém wynagrodzeniem" i nieinaczéj, jak przy zachowaniu przepisów, objętych postanowieniem Rady Administracyjnéj z dnia 6 (18) Czerwca 1852 r. (Dz. P. T. XLV, str. 303), które jest poniżéj umieszczone.

Nabycie realności w drodze sądowego wywłaszczenia, za długi gminie miasta jako wierzycielce przynależne, następuje podług przepisów, objętych art. 673 do 779 Kodexu postępowania sądowego.

Wreszcie, nabycie realności przez darowiznę lub zapis, również jak wszelka darowizna lub zapis na rzecz gminy miejskiéj uczynione, do skutku przyjść mogą, jedynie za poprzedniém zatwierdzeniem onych przez Radę Administracyjną, w imieniu Władzy Najwyższéj działającą, na wniosek Kommissyi Rządowéj Sprawiedliwości, zgodnie z art. 910 Kod. Cyw. i z warunkiem, w art. 1651 tegoż Kodexu zastrzeżonym, mianowicie, iż zatwierdzenie darowizny lub zapisu, nie narusza praw osobom trzecim służących, a to stosownie do przepisów, objętych zbiorem Wydziału Sprawiedliwości.

Do zaciągnięcia pożyczek na potrzeby miast, Zwierzchności miejskie powinny wyjednywać, za pośrednictwem Rządów Gubernialnych, upoważnienia od Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

№ 1.

Правила о вчинаніи исковъ по дѣламъ гминъ и институтовъ и объ окончаніи оныхъ мировою сдѣлкою.

(15 Февраля 1812 года) (1)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата.

Божіею Милостію

ФРИДРИХЪ АВГУСТЪ,

Король Саксонскій, Герцогъ Варшавскій,

и проч., и проч., и проч.

Развивая предписанія, изложенныя въ Нашихъ декретахъ, отъ 7 Февраля 1809 года, ст. 26. бук. f., и отъ 23 сего же мѣсяца и года, ст. 17, и устанавливая нѣкоторыя правила веденія дѣлъ институтовъ и бенефицій, состоящихъ подъ покровительствомъ, надзоромъ, посредственнымъ или непосредствен-

---

(1) *Примѣчаніе.* Постановленіе это, о гминныхъ судебныхъ искахъ, по своему содержанію, относится къ III отдѣлѣ и помѣщается здѣсь потому только, что въ 8 статьѣ онаго говорится, какимъ порядкомъ могутъ быть дѣлаемы займы гминами. Въ III отдѣлѣ будетъ ссылка на это постановленіе.

№ 1.

Prawidła o prowadzeniu spraw, gmin lub instytutów dotyczących, i załatwianiu ich drogą zgody.

(d. 15 Lutego 1812 r).

Wypis z Protokółu Sekretaryatu Stanu ([1]).

z Bożéj Łaski

FRYDERYK AUGUST,

Król Saski, Xiążę Warszawski,

etc. etc. etc.

Rozciągając przepisy w dekretach Naszych de data 7 miesiąca Lutego 1809 roku w § 26 pod lit. *f*, i de data 23 tegoż miesiąca i roku w § 17, a oraz zaprowadzając pewne prawidła w sprawach Instytutów i Beneficyów, pod opieką, dozorem, lub zarządzeniem zwierzchniém, albo bezpośredniém administracyi

([1]) *Uwaga.* — Dekret ten, stanowiący o processach, dotyczących gmin i instytutów, a tém samém odnoszący się do Działu III, został tutaj umieszczonym ze względu na art. 8, przepisujący warunki dla zaciągnięcia pożyczki przez gminę; w Dziale zaś III, będzie powołanym.

нымъ управленіемъ администраціи края, по представленію Нашего Министра Внутреннихъ Дѣлъ и по выслушаніи заключенія Нашего Государственнаго Совѣта, Мы постановили и постановляемъ слѣдующее:

Статья 1.

Каждая гмина, институтъ или владѣлецъ бенефиціи, намѣреваясь начать искъ по дѣлу, подлежащему гражданскому судопроизводству, обязанъ получить на то разрѣшеніе Совѣта Префектуры; въ противномъ случаѣ актъ, составленный безъ сего разрѣшенія, считается недѣйствительнымъ, и составившій его будетъ подвергнутъ уплатѣ проторей.

Статья 2.

Вчинающій искъ въ Гражданскомъ Судѣ, противъ гмины, института или владѣльца бенефиціи обязанъ, за 30 дней до подачи позва, донести о томъ Совѣту Префектуры, въ предѣлахъ вѣдомства котораго находится позванная сторона; въ донесеніи этомъ должны быть изложены предметъ иска и доказательства, на которыхъ онъ основывается; Префектъ же обязанъ выдать свидѣтельство въ полученіи таковаго донесенія. По истеченіи 30 дней, истецъ будетъ вправѣ начать искъ, приложеніемъ къ позву доказательства, что объ этомъ было донесено подлежащему Совѣту Префектуры. Въ противномъ случаѣ, позовъ, поданный безъ соблюденія сихъ правилъ, считается недѣйствительнымъ.

Статья 3.

Гмина, институтъ или владѣлецъ бенефиціи, проигравъ дѣло, какъ истецъ или какъ отвѣтчикъ, не могутъ оставить оное безъ аппеляціи, безъ разрѣшенія Совѣта Префектуры.

krajowéj będących, na przełożenie Naszego Ministra Spraw Wewnętrznych, i po wysłuchaniu Naszéj Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowimy co następuje:

Artykuł 1.

Każda gmina, instytut, lub posiadacz beneficyi, mający rozpocząć process w sprawie, któraby do Sądu Cywilnego należała, powinien wprzódy zyskać pozwolenie na to od właściwéj Rady Prefekturalnéj, pod nieważnością aktu, bez takowego pozwolenia zdziałanego, i pod karą ponoszenia kosztów przez tego, ktoby go wnieść poważył się.

Artykuł 2.

Ktokolwiek gminę, instytut, lub posiadacza beneficyi w takimże rodzaju sprawy przed Sąd Cywilny, o rzecz do gminy, instytutu, lub do beneficyum należącą pozywać będzie, obowiązanym jest, na dni trzydzieści przed wydaniem pozwu, donieść o tém Radzie Prefekturalnéj właściwéj, dla strony zapozwać się mającéj, w doniesieniu tém przedmiot pozwu i powody na których go ma wspierać wymienić, a Prefekt zaświadczenie na odebranie takowego doniesienia podającemu wydać, winien będzie. Po upłynieniu dni trzydziestu działać sądownie mocen będzie, do pozwu swego dowód, że właściwéj Radzie Prefekturalnéj o nim wprzód doniósł, załączywszy. Inaczéj pozew, przeciwko tym przepisom zaniesiony, nieważnym będzie.

Artykuł 3.

Gmina, instytut, lub posiadacz beneficyi, przegrawszy sprawę, bądź z swego powództwa, bądź z obrony, będąc zapozwanym, nie mogą zaniechać appellacyi, bez zezwolenia Rady Prefekturalnéj.

Статья 4.

Равно, безъ разрѣшенія Совѣта Префектуры, не могутъ отказаться отъ апеляціи въ Кассаціонный Судъ, каковая апеляція имѣетъ мѣсто, когда рѣшенія двухъ инстанцій несогласны, а также безъ разрѣшенія Совѣта не могутъ просить о кассаціи рѣшенія послѣдней инстанціи, подтверждающаго рѣшеніе первой инстанціи.

Статья 5.

Получившій въ первой или послѣдней инстанціи рѣшеніе противъ гмины, института или владѣльца бенефиціи, представляетъ Совѣту Префектуры засвидѣтельствованную копію съ онаго, на что въ тотъ же день Префектъ выдаетъ ему свидѣтельство; въ противномъ случаѣ, еслибъ даже гмина, институтъ или бенефиціантъ и оставили дѣло безъ апеляціи или не просили о кассаціи, исполненіе произведено не будетъ.

Статья 6.

Ежели бы оканчивающійся срокъ давности былъ недостаточенъ для того, чтобы испросить разрѣшеніе Совѣта Префектуры на подачу позва, — въ такомъ случаѣ дозволяется подать позовъ и безъ предварительнаго донесенія, но съ тѣмъ, чтобы въ то же время донесено было объ этомъ Совѣту Префектуры; въ противномъ случаѣ позовъ считается недѣйствительнымъ. Въ этомъ случаѣ, срокъ для явки въ судъ, назначенный закономъ для гминъ, институтовъ и владѣльцевъ бенефиціи продолжается еще на 30 дней въ прочихъ же случаяхъ, когда донесеніе Совѣту Префектуры сдѣлано было за 30 дней до подачи позва, срокъ для явки въ судъ, назначенный закономъ для гминъ, институтовъ и бенефиціантовъ, удвоивается.

Artykuł 4.

Podobnież, bez zezwolenia Rady Prefekturalnéj, nie mogą zaniechać odwołania się do Sądu Kassacyjnego, gdzie podług praw odwołanie się ma miejsce, jeżeli wyroki dwóch instancyj zgodnemi nie będą, a przeciwnie odwoływać się do kassacyi od wyroku ostatecznéj instancyi, wyrok pierwszéj instancyi potwierdzającego, bez zezwolenia Rady Prefekturalnéj nie będą mogły.

Artykuł 5.

Zyskujący, bądź w pierwszéj, bądź w ostatecznéj instancyi wyrok przeciwko gminie, instytutowi, lub posiadaczowi beneficyi, prześle go Radzie Prefekturalnéj w kopii autentycznéj, i na takowe przesłanie zaświadczenie Prefekta odbierze, które zaświadczenie tegoż samego dnia wydane mu będzie, i pod żadnym pretextem odmówioném być nie może; inaczéj, w przypadku nawet zaniechania appellacyi, lub nieodwołania się z strony gminy, instytutu, lub beneficyatu, do kassacyi egzekucya daną nie będzie.

Artykuł 6.

Gdyby upadający czas przedawnienia, nie dopuszczał czekania z wydaniem pozwu na zezwolenie Rady Prefekturalnéj, wolno będzie go wydać bez poprzedniczego opowiedzenia się; natychmiast jednak wydając go do Sądu, uwiadomić o nim Radę Prefekturalną należy, pod nieważnością aktu; w którym to przypadku, termin prawem przeznaczony do odpowiedzi w Sądzie, dla gminy, instytutu i posiadacza beneficyi o dni trzydzieści przedłużonym; w innych zaś przypadkach, gdzie opowiedzenie się Radzie Prefekturalnéj na dni trzydzieści przed wydaniem pozwu uczynioném było, termin pierwszy do odpowiedzi w Sądzie prawem przepisanéj, dla gmin, instytutów i beneficyatów podwojonym będzie.

Статья 7.

Сторона, получившая рѣшеніе противъ гмины, назначающее уплату долговъ по долговымъ обязательствамъ и даже ипотечныхъ долговъ, не можетъ произвести взысканія съ имущества гмины, пока Совѣтъ Префектуры не постановитъ, какимъ образомъ и въ какое время гмина должна уплатить долги; при чемъ предоставляется сторонѣ право на постановленіе Совѣта жаловаться Государственному Совѣту; проценты же отъ таковыхъ долговъ должны быть уплачиваемы и взыскиваемы немедленно въ подлежащіе сроки.

Статья 8.

Гмины не могутъ заключать займовъ безъ разрѣшенія Совѣта Префектуры и безъ утвержденія Министра Внутреннихъ Дѣлъ; въ долговомъ обязательствѣ гмины должны быть обозначены время и способъ уплаты долговъ, а въ случаѣ неуплаты—порядокъ взысканія.

Статья 9.

Мировыя сдѣлки въ спорныхъ дѣлахъ съ гминами, институтами и бенефиціантами должны совершаться въ Совѣтахъ Префектуры съ ихъ разрѣшенія. Ежели споръ касался только временнаго пользованія, то таковыя сдѣлки должны быть утверждены Министромъ Внутреннихъ Дѣлъ; если же производилось дѣло объ отчужденіи, замѣнѣ или уступкѣ правъ вѣчнаго владѣнія, то сдѣлки эти, по разсмотрѣніи ихъ Государственнымъ Совѣтомъ, должны быть представлены на Наше утвержденіе.

Artykuł 7.

Strona zyskująca przeciwko gminie wyroki na zapłacenie przyszłych długów ze skryptu, a nawet hypotecznego, nie może uskutecznić exekucyi co do kapitału na funduszach gminy, póki Rada Prefekturalna nie urządzi, jakim sposobem, i w jakim czasie gmina zapłacić winna, z wolném od tego urządzenia odwołaniem się do Rady Stanu; prowizye jednak od takowego długu niezwłocznie na terminach płaconemi i exekwowanemi będą.

Artykuł 8.

Gminy żadnych długów, bez zezwolenia Rady Prefekturalnéj i za potwierdzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych, zaciągać nie mogą, w skrypcie długowym gminy czas, sposób wypłacenia i sposób exekucyi, na przypadek niezapłacenia, opisanym być powinien.

Artykuł 9.

O przedmioty w sporze będące, zgody z gminami, instytutami i beneficyatami w Radach Prefekturalnych właściwych, za ich zezwoleniem, zawieranemi, jeżeli w nich o czasowe użytkowanie iść będzie, przez Naszego Ministra Spraw Wewnętrznych potwierdzanemi; jeżeli zaś wywłaszczania, zamiany, zrzeczenia się praw wieczystego tyczeć się będą, do Naszego potwierdzenia, za poprzedniczém rozstrząśnieniem Rady Stanu, przesyłanemi będą.

Исполненіе сего Нашего декрета поручаемъ Нашимъ Министрамъ Юстиціи и Внутреннихъ Дѣлъ, а напечатаніе его въ Дневникѣ Законовъ—Министру Юстиціи.

Во дворцѣ Нашемъ въ Дрезденѣ, 15 Февраля 1812 года.

(подписано) Фридрихъ Августъ.

Контрасигнировалъ Министръ Статсъ-Секретарь,

(подписано) *Станиславъ Бреза.*

№ 2.

Объ уступкѣ въ пользу городскихъ гминъ разныхъ казенныхъ статей, находящихся въ чертѣ городскихъ владѣній.

(9 Января 1819 года)

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Правительство, въ заботливости своей объ улучшеніи быта городовъ, пользуясь всѣми способствующими къ тому средствами, обратило вниманіе Князя Намѣстника на находящіяся на городскихъ земляхъ оброчныя статьи, какъ-то: пропинаціи, постоялые дворы, мельницы, мосты, перевозы и земли, составляющія казенную собственность, предполагая замѣнить или уступить ихъ въ пользу городовъ, въ видахъ облегченія мѣстной администраціи уничтоженіемъ посторонняго вліянія и возникающихъ изъ этого споровъ между полицейскимъ управленіемъ бурмистра и аренднымъ содержателемъ, какъ войтомъ

Wykonanie tego dekretu, Naszym Ministrom: Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, a ogłoszenie w Dzienniku Praw, Ministrowi Sprawiedliwości, poruczamy.

W Pałacu Naszym w Dreznie, dnia 15 Lutego 1812 roku.

(podpisano) Fryderyk August.

przez Króla,

Minister Sekretarz Stanu,

(podpisano) *Stanisław Breza.*

№ 2.

O odstąpieniu na rzecz gmin miejskich rozmaitych realności skarbowych, w pośród posiadłości miejskich położonych.

(d. 9 stycznia 1819 r.)

do

Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.

Troskliwość Rządu o ulepszenie bytu miast, korzystając z środków zdolnych ułatwić to przedsięwzięcie, zwróciła uwagę Xięcia Namiestnika Królewskiego na realności skarbowe, jako to: propinacye, karczmy, młyny, mosty, przewozy i grunta, własnością skarbu będące, a w pośród posiadłości miejskich położone, celem odstąpienia onych na rzecz miasta, lub zamienienia, a to, dla ułatwienia miejscowéj administracyi, przez usunięcie obcego wpływu i ztąd wynikającéj kolizyi między władzą policyjną Burmistrza i dzierżawcy, jako Wójta gminy. Zamiar takowy ma być w całym kraju przywiedziony do skutku. Kommissya

гмины. Предположенiе это должно быть приведено въ исполненiе во всемъ краѣ. Правительственная Коммисiя Финансовъ и Казначейства, получивъ разрѣшенiе Князя Намѣстника отъ 17 Октября прошедшаго года войти въ сношенiе по этому дѣлу съ Правительственною Коммисiею Внутреннихъ Дѣлъ и Полицiи и составить вмѣстѣ съ послѣднею проэктъ, полагаетъ:

что, для надлежащаго соображенiя и заключенiя, слѣдуетъ прежде всего знать, всѣ ли Королевскiе города, или по крайней мѣрѣ нѣкоторые изъ нихъ, имѣютъ уже опредѣленные чертежи границъ и ситуацiонные планы, и ежели таковые существуютъ, то Правительственная Коммисiя Финансовъ покорнѣйше проситъ препроводить ихъ въ оную, чтобы она имѣла возможность рѣшить, какъ самимъ удобнымъ образомъ уступка или замѣна оброчныхъ статей можетъ быть приведена въ исполненiе.

Варшава, 9 Января 1819 года.

(подписано) *И Венеленскiй.*

N. 25,016/2,964.

№ 3.

О обращенiи во владѣнiе городовъ недвижимостей: казенныхъ, институтскихъ и частныхъ, находящихся въ городской чертѣ, и объ устройствѣ городовъ для водворенiя въ нихъ иностранныхъ фабрикантовъ.

(21 Ноября 1823 года.)

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ.

Желая устранить нѣкоторыя препятствiя, происходящiя отъ одних лишь формальностей при исполненiи нашего поста-

Rządowa Przychodów i Skarbu upoważniona poleceniem Xięcia Namiestnika Królewskiego z dnia 17 Listopada r. z. do zniesienia się w téj mierze z Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi i przedstawienia łącznie w tym przedmiocie projektu, mniema:

iż do gruntownego rzeczy rozbioru i zaopiniowania, wypada naprzód wiedzieć: czyli miasta Królewskie, lub przynajmniéj niektóre z nich, odebrały już stałe co do obrębu granic zakreślenia, i czyli są stosowne mappy sytuacyjne? co jeżeli już chociaż w najmniejszéj części znajduje się, o zakommunikowanie onych Kommissya Rządowa uprasza, aby mogła przekonać się: w jakim sposobie, z największą dogodnością, odstąpienie lub zamienienie posiadłości skarbowych na rzecz miast, nastąpićby mogło.

W Warszawie, dnia 9 Stycznia 1819 r.

(podpisano) *J. Węgleński.*

Nr. 25,016/2,964.

№ 3.

O zajęciu na rzecz miast realności skarbowych, instytutowych, lub prywatnych, wpośród miast położonych, i regulacyi miast, w celu osiedlania fabrykantów zagranicznych.

(d. 21 Listopada 1823 r.)

Xiąże Namiestnik Królewski.

Chcąc usunąć niektóre przeszkody, z samych tylko formalności wynikające, w przywiedzeniu do skutku postanowienia Na-

новленія отъ 18 Сентября 1816 года о переселяющихся въ городъ иностранныхъ фабрикантахъ и о предоставленіи имъ разныхъ льготъ и пособій, а равно и объ устройствѣ городовъ, въ развитіе вышеупомянутаго постановленія:

1. постановили мы разрѣшить и настоящимъ разрѣшаемъ Предсѣдателямъ Коммисіи Воеводства Мазовецкаго и Калишскаго, при предполагаемомъ устройствѣ казенныхъ городовъ, послѣ размежеваніи ихъ и съемки плановъ въ трехъ одинаковыхъ экземплярахъ, поступать въ слѣдующемъ порядкѣ:

a) при приведеніи въ исполненіе 3 статьи вышеупомянутаго постановленія, находящіеся, какъ въ городахъ, такъ и вблизи оныхъ казенныя земли, плацы и строенія, причисленныя къ казеннымъ имуществамъ, могутъ быть заняты и включены въ городскую черту по мѣрѣ встрѣчающейся надобности, съ тѣмъ, чтобы на таковыхъ земляхъ, плацахъ и строеніяхъ поселены были желающіе того фабриканты, или чтобъ они замѣнены были на другія болѣе удобныя для этой цѣли недвижимости, принадлежащія частнымъ лицамъ;

b) точно также Предсѣдатели Воеводскихъ Коммисій будутъ поступать со всѣми институтскими недвижимостями, принадлежащими городскимъ канцеляріямъ или госпитальнымъ и тому подобнымъ институтамъ, ежели онѣ до сихъ поръ не отданы въ вѣчное арендное содержаніе по контрактамъ, утвержденнымъ подлежащими властями, съ тѣмъ, чтобы былъ установленъ постоянный вѣчный доходъ для сихъ институтовъ;

c) земли и строенія, принадлежащія духовнымъ институтамъ, ежели онѣ мѣшаютъ предполагаемому устройству городовъ, должны быть пріобрѣтены или посредствомъ замѣна ихъ на другія находящіяся въ распоряженіи Правительства недвижимости, или посредствомъ обезпеченія симъ институтамъ соотвѣтственнаго дохода; о чемъ Предсѣдатели Воеводскихъ Коммисій должны войти въ сношеніе съ епархіальными епископами;

szego z d. 18 Września 1816 r., w przedmiocie osądzenia po miastach z zagranicy przybywających fabrykantów, i udzielania tymże rozmaitych zachęceń i zapomogi, tudzież względem regulacyi miast wydanego, w rozwinięciu wyżéj wspomnionego postanowienia:

1. postanowiliśmy upoważnić, jakoż niniejszém upoważniamy Prezesów Kommissyi Województwa Mazowieckiego i Kaliskiego, ażeby w przedsięwziętéj regulacyi miast rządowych, po uskutecznionym onychże pomiarze i zdjęciu planu w trzech jednozgodnych exemplarzach, postępowali w następującym sposobie:

a) w wykonaniu artykułu 3, wyżéj z daty cytowanego postanowienia, grunta, place i budynki rządowe, tak w miastach, lub w ich blizkości położone, do dóbr rządowych należące, w miarę uznanéj potrzeby, mogą być zajęte i wcielone na rzecz tychże miast, osadzając na rzeczonych placach, gruntach i budynkach bezpośrednio zgłaszających się fabrykantów, lub téż, aby wspomnionych realności użyli na wymianę za inne bliższe i dogodniejsze do osiągnienia tego celu grunta, place, lub budowle, prywatną własnością będące.

b) podobnież postąpią sobie Prezesowie Kommissyj Wojewódzkich z wszelkiemi realnościami instytutowemi, bądź do kamelaryów miejskich, bądź do instytutów szpitalnych i innych tym podobnych należącemi, skoro takowe dotąd nie są w wieczystą dzierżawę wypuszczone na mocy kontraktów, przez władze przyzwoite zatwierdzonych; z zapewnieniem wszelako i ustanowieniem stałego wieczystego dochodu tymże instytutom.

c) grunta i zabudowania, należące do instytutów duchownych, skoroby były na przeszkodzie uskutecznić się mającéj regulacyi miasta, mają być na ten cel nabyte, bądź przez stosowną zamianę na inne, do dyspozycyi Rządu pozostające, bądź téż, przez zapewnienie z nich stosownego czynszu rzeczonym instytutom; w czém się Prezesowie Kommissyj Wojewódzkich poprzednio z Biskupami dyecezyalnymi powinni znieść.

d) ежели встрѣтится надобность, для удобнѣйшаго проведенія улицъ и устройства площадей пріобрѣсти частную недвижимость на наличныя деньги изъ городскихъ фундушей и Предсѣдатели Воеводскихъ Коммисій убѣдятся, что выгоднѣе пріобрѣсти сію недвижимость посредствомъ добровольной сдѣлки съ владѣльцемъ ея, нежели посредствомъ отчужденія; то Предсѣдателямъ предоставляется право пріобрѣтать подобныя недвижимости послѣ предварительной оцѣнки ихъ оцѣнщиками, а также дѣлать распоряженіе объ отпускѣ владѣльцу договорной суммы изъ городскихъ фундушей;

e) по устраненіи вышеупомянутыхъ препятствій, Предсѣдатели Воеводскихъ Коммисій составятъ на планѣ каждаго города проектъ исправленія улицъ, а равно площадей и плацовъ и послѣдніе немедленно раздадутъ фабрикантамъ, по мѣрѣ заявленія ими желанія строиться на оныхъ; равнымъ образомъ предположатъ особые участки для евреевъ, по существующимъ правиламъ; за тѣмъ составятъ регуляціонный актъ, въ которомъ будутъ обозначены всѣ вытекающія изъ сего соотношенія города со всѣми институтами и способъ, какимъ городскіе доходы должны быть обезпечены или будутъ увеличиваться въ будущее время.

Составленное такимъ образомъ дѣло объ устройствѣ города, съ приложеніемъ въ трехъ экземплярахъ плановъ и межевыхъ описей, Предсѣдатели Воеводскихъ Коммисій представляютъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи; кромѣ сего, въ общемъ, отдѣльно для каждаго города рапортѣ объясняютъ все сдѣланное ими согласно настоящему нашему постановленію и представляютъ отчетъ въ расходѣ суммъ, употребленныхъ для этой цѣли.

Такимъ образомъ не будетъ надобности въ продолженіе сей операціи въ каждомъ частномъ случаѣ сноситься съ Правительственными Коммисіями; отъ чего настоящимъ постановленіемъ освобождая Предсѣдателей Воеводскихъ Коммисій, объявляемъ:

d) gdyby wypadło, dla uregulowania ulic, lub placów, jaką własność prywatną nabyć z funduszów miejskich za gotowe pieniądze, a Prezesowie Kommissyów Wojewódzkich przekonali się, że nabycie takowéj w drodze dobrowolnéj ugody z właścicielem korzystniejszém być może, niżeli drogą wywłaszczenia; na taki przypadek upoważniamy Prezesów, do nabycia podobnych realności, po poprzedniczém onychże przez biegłych oszacowaniu, z zachowaniem największéj oszczędności; oraz do zarządzenia niezwłocznéj sprzedającemu wypłaty z funduszów miejskich.

e) gdy tym sposobem powyższe przeszkody usunięte zostaną, zaprojektują Prezesowie Kommissyj Wojewódzkich, na planach zdjętych miasta każdego, kierunek ulic, rynków i placów; ostatnie, jak daleceby się do ich zabudowania zgłaszali fabrykanci, tymże rozdadzą bez najmniejszéj zwłoki; zaprojektują oraz oddzielne rewiry dla starozakonnych, wedle istniejących przepisów; a dopiero spiszą w sposobie aktu regulacyjnego wszelkie dalsze stosunki miasta z wszelkiemi instytutami, i sposób: w jakim dochody miejskie zapewnione lub podwyższone nadal być mają.

Całe w tym sposobie ułożone dzieło regulacyjne, wraz z trzema exemplarzami planów pomiaru i regestrów pomiarowych, po zupełném wszystkiego dokończeniu, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi przedstawią, i w stosownym z swéj strony ogólnym, co do każdego miasta, rapporcie, zdadzą sprawę tejże Kommissyi Rządowéj z każdego kroku i postąpienia, jakie w skutek powyższych naszych upoważnień przedsięwziąć znajdą się powodowanemi; oraz wyrachują się z wszelkich funduszów, jakichby na ten cel poprzedniczo użyli.

Tym sposobem ustaje potrzeba ustawicznego w ciągu całéj operacyi w szczegółowych przypadkach odnoszenia się do Kommissyów Rządowych, od czego niniejszém Prezesów Kommissyj Wojewódzkich zwalniając, oświadczamy:

1. что никакая въ этомъ родѣ отговорка въ оправданіе замедленія дѣла принята не будетъ. Впрочемъ полное дѣло, произведенное отдѣльно для каждаго города, въ силу настоящаго нашего постановленія, и представленное намъ Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, неиначе получитъ окончательное наше утвержденіе, какъ послѣ предварительнаго сношенія между подлежащими Правительственными Коммисіями.

2. На основаніи ст. 5 и 6 нашего постановленія отъ 18 Сентября 1820 года, разрѣшаемъ Предсѣдателямъ Воеводскихъ Коммисій назначать изъ казенныхъ или гминамъ принадлежащихъ лѣсовъ, ежели всрѣтится въ томъ надобность, безплатный отпускъ строеваго матеріала желающимъ строиться фабрикантамъ, въ теченіе срока, назначеннаго въ томъ же постановленіи, а равно на устройство въ городахъ и другихъ фабричныхъ поселеніяхъ кирпичныхъ заводовъ, изъ которыхъ выдѣлываемый кирпичъ долженъ отпускаться строящимся по возможно сходнымъ цѣнамъ.

3. Наконецъ, убѣдясь, что въ городахъ постройка казенныхъ строеній хозяйственнымъ образомъ подъ присмотромъ и наблюденіемъ чиновниковъ, въ усердіи которыхъ Предсѣдатели Воеводскихъ Коммисій имѣли возможность убѣдиться, гораздо выгоднѣе, чѣмъ посредствомъ подрядовъ, разрѣшаемъ Предсѣдателямъ Воеводскихъ Коммисій не уклоняться отъ этого способа произведенія работъ, когда они всрѣтятъ въ томъ надобность и увидятъ возможность соблюсть выгоды Казны, поручая командированнымъ для производства работъ чиновникамъ представлять отчеты въ употребленіи отпускаемыхъ на этотъ предметъ суммъ и вмѣняя имъ въ обязанность соблюдать возможную экономію при составленіи смѣтъ.

Такимъ образомъ, устранивъ препятствія и все, что можетъ быть поводомъ къ замедленію сего дѣла, желаемъ чтобы устройство всѣхъ казенныхъ городовъ въ воеводствахъ Мазовецкомъ и Калишскомъ, сколько возможно, было окончено

iż żadna tego rodzaju wymówka na usprawiedliwienie jakiejkolwiekbądź zwłoki przyjętą nie będzie. Wszakże dzieło całe, co do każdego miasta w szczególności, z mocy niniejszych naszych upoważnień dokonane, gdy nam, za pośrednictwem Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, przedstawione będzie, nie może, jak tylko po zniesieniu się wzajemném wówczas właściwych Kommissyów Rządowych, ostateczne nasze pozyskać zatwierdzenie.

2. Na zasadzie art. 5 i 6 postanowienia naszego z daty 18 Września 1820 r., upoważniamy Prezesów Kommissyj Wojewódzkich do assygnowania z borów rządowych lub gminnych, gdziekolwiekby tego widzieli potrzebę, bezpłatnego budulcu, przez ciąg czasu, témże postanowieniem oznaczonego, na budowanie się fabrykantów, na założenie, po miastach i innych osadach fabrycznych, przez Rząd wspieranych, cegielni, w którychby materyał wyrabiany, jak najtaniéj budującym się mógł być dostarczonym.

3. Nakoniec przekonawszy się naocznie, iż stawianie wszelkich budowli po miastach na rachunek Rządu przez administracyę, pod nadzorem i kierunkiem urzędników, o których gorliwości w tym względzie Prezesowie Kommissyów Wojewódzkich mieli sposobność się przeświadczyć, daleko jest korzystniejszém, niżeli budowanie przez entrepryzę, upoważniamy niniejszém Prezesów Kommissyów Wojewódzkich, aby na przypadek, gdzie tego osądzą potrzebę i widoczną ztąd przewidywać będą oszczędność, nie odbiegali od takiego sposobu, poleciwszy urzędnikom, ktorym dozór nad podobną poruczą budowlą, wyrachowanie się z powierzonych im na ten cel funduszów, z wykazaniem koniecznéj oszczędności, względnie sporządzonych kosztorysów.

Tym sposobem uprzątnąwszy wszelkie przeszkody i usunąwszy wszystko, coby w tych działaniach niepotrzebną zwłokę sprawić mogło, mieć chcemy, ażeby ile możności w ciągu roku 1824 wszystkich miast rządowych, w Województwach Mazowiec-

въ теченіе 1824 года, при чемъ предписываемъ представлять трехъ-мѣсячные рапорты о ходѣ дѣла.

Варшава, 21 Ноября 1823 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

N. 14,586.

№ 4.

О томъ, что въ малыхъ городахъ вознагражденіе за менѣе цѣнные плацы можетъ быть уплачиваемо собственникамъ оныхъ, на основаніи словесныхъ объявленій.

(24 Октября 1825 года)

Въ Люблинскую Виеводскую Коммосію.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Вслѣдствіе представленія Воеводской Коммисіи отъ 14 Сентября с. г., за N. 31,920, касательно удовлетворенія владѣльцевъ за занятые у нихъ плацы для устройства плотины у моста, въ городѣ Красноставѣ, возвращая приложенія, объявляетъ: что, при переходѣ отъ однихъ владѣльцевъ къ другимъ небольшихъ недвижимостей въ малыхъ городахъ, нельзя требовать соблюденія тѣхъ формальностей, какія требуются въ большихъ городахъ или помѣщичьихъ деревняхъ, гдѣ каждая недвижимость имѣетъ свою ипотечную книгу; даже при устройствѣ новыхъ ипотекъ, ипотечныя Коммисіи принимаютъ за

kiém i Kaliskiém położonych, regulacya uskuteczniona została. Zastrzegamy sobie oraz zdawanie nam co kwartał rapportu, o postępie téj całéj operacyi.

Dan w Warszawie, d. 21 Listopada 1823 r.
(podpisano) *Zajączek.*
Nr. 14,586.

№ 4.

W małych miastach, należności za zajęte place mniejszéj wartości, mogą być wypłacone właścicielom, na zasadzie wywodów słownych.

(d. 24 Października 1825 r.)

do
Kommissyi Województwa Lubelskiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI.

Na przedstawienie Kommissyi Wojewódzkiéj z dnia 14 Września b. r. Nr. 31,920, w przedmiocie wypłaty należności, za zajęte place pod groblę przedmostową w mieście Krasnymstawie, przy zwrocie annexu oświadcza: iż w małych miastach, co do nieruchomości małéj wartości, nie można żądać co do ich przelewu tyle formalności, ile w miastach większych, lub wsiach szlacheckich, gdzie każda nieruchomość ma swoją księgę hypoteczną, a nawet przy regulacyi nowych hypotek, Kommissye hypoteczne przyjmują zasadę, że małe nieruchomości w miastach, regulują na imię zgłaszających się bez tytułów; jedynie na zasadzie wywodów słownych, że są właścicielami; zatém właścicielom w Krasnymstawie może być wypłacona należność za zabra-

правило, что небольшія недвижимости въ городахъ могутъ быть устроиваемы на имя владѣльцевъ на основаніи протоколярнаго дознанія безъ представленія документовъ на владеніе. Посему владѣльцы въ Красноставѣ могутъ быть удовлетворены за занятые у нихъ плацы на основаніи протоколярныхъ дознаній тѣмъ болѣе, что они объявили готовность для большей вѣрности, представить залоги.

Варшава, 24 Октября 1825 года.

Министръ Предсѣдательствующій,

(подписано) *Ѳ. Мостовскій.*

N. 316/1125.

№ 5.

О сдѣланіи въ Кредитномъ Земскомъ Обществѣ займа подъ залогъ имѣній, принадлежащихъ Экономической кассѣ города Велюня.

(28 Февраля (12 Марта) 1833 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.(1)

Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, по представленію Калишской Воеводской Коммисіи отъ 25 Февраля (9 Марта), N. 16,525/29,428, испрашивала

(1) *Примѣчаніе.* Постановленіе это, хотя не заключаетъ въ себѣ положительнаго правила, помѣщено въ сборникѣ въ видѣ примѣра, какимъ образомъ въ подобныхъ случаяхъ города могутъ дѣлать займы въ Земскомъ Кредитномъ Обществѣ.

ne place, na mocy wywodów słownych, témbardziéj jeszcze, jeśli ciż właściciele gotowi są, dla większéj pewności, złożyć ewikcyę.

W Warszawie, dnia 24 Października 1825 r.
Minister Prezydujący,
(podpisano) *T. Mostowski.*
Nr. 316/1125.

№ 5.

Upoważnienie do przystąpienia z dobrami Kassy ekonomicznéj miasta Wielunia, do Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego.

(d. 28 Lutego (12 Marca) 1833 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj ([1]).

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego powodowana przedstawieniem Kommissyi Województwa Kaliskiego, upraszała Radę pod d. 9 b. m.

([1]) *Uwaga.*—Decyzya ta, jakkolwiek nie stanowiąca ogólnego przepisu, weszła do zbioru, jako przykład wyjątkowy zaciągnięcia pożyczki dla miasta z Towarzystwa Kredytowego, mogący służyć za wzór w podobnych przypadkach.

разрѣшенія на уступленіе съ имѣніями Туровъ и Куровъ, принадлежащими къ экономической кассѣ города Велюня, въ Кредитное Земское Общество.

Совѣтъ, находя, что на означенныхъ имѣніяхъ числится разныхъ долговъ на 98,000 злотыхъ, и что экономическая касса города Велюня не имѣетъ другаго средства къ удовлетворенію оныхъ, опредѣлилъ дать ей испрашиваемое Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія разрѣшеніе.

Вѣрно:
Статсъ-Секретарь,
(подписано) *Ѳ. Тымовскій.*
N. 14,994

№ 6.

Правила о принудительномъ отчужденіи какой либо собственности на общественную надобность.

(6 (18) Іюня 1852 года)

По Указу Ево. Величества

НИКОЛАЯ I,

Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго

и проч. и проч. и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Какъ существующія донынѣ правила объ отчужденіи какой либо собственности на Государственную или обществен-

Nr. 16,525/29,428 o udzielenie jéj upoważnienia: do przystąpienia z dobrami Turów i Kurów, należącemi do Kassy Ekonomicznéj m. Wielunia, do Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego.

Rada przekonawszy się, że na dobrach pomienionych oparte są różne wierzytelności, ogólną summę złp. 98,000 wynoszące, tudzież, że Kassa Ekonomiczna miasta Wielunia innego źródła do spłacenia ich nie posiada, oświadczyła: że żądane przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego upoważnienie, niniejszém jéj udziela.

Zgodno z protokółem:
Sekretarz Stanu,
(podpisano) *J. Tymowski.*
Nr. 14,994.

№ 6.

Przepisy: o zajęciu własności, sposobem przymuszonego wywłaszczenia, na użytek publiczny.

(d. 6 (18) Czerwca 1852 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

MIKOŁAJA I,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,

etc. etc. etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Gdy dotychczasowe przepisy, w przedmiocie zajęcia własności, sposobem przymuszonego wywłaszczenia, na rządowy lub in-

ную надобность, оказались недостаточными, то Совѣтъ Управленія, на основаніи особаго Высочайшаго разрѣшенія, постановилъ и постановляетъ слѣдующее:

ГЛАВА I.

Общія правила.

Статья 1.

Всякая частная, а равно Заведеніямъ и Гминнымъ обществамъ принадлежащая собственность можетъ быть обращена, посредствомъ отчужденія, на Государственную или общественную надобность, но не иначе, какъ по Именнымъ Высочайшимъ Указамъ.

Статья 2.

Въ видѣ изъятія отъ общаго правила, Совѣтъ Управленія можетъ, въ случаяхъ изъясненныхъ въ ст. 3., распорядиться немедленнымъ отчужденіемъ, когда это по обстоятельствамъ признано будетъ необходимымъ и особенно, когда отчужденіе окажется нужнымъ для приведенія въ исполненіе Высочайшаго разрѣшенія на производство какихъ либо построекъ или иныхъ работъ. О распоряженіяхъ своихъ по сему предмету, Совѣтъ Управленія каждый разъ доводитъ до Высочайшаго свѣдѣнія.

Статья 3.

Въ слѣдующихъ случаяхъ, къ которымъ относится правило, въ ст. 2. изъясненное, можетъ быть распоряжено отчужденіе какой либо собственности на Государственную или общественную надобность.

ny publiczny użytek, okazały się niedostateczne, Rada Administracyjna, z mocy szczególnego NAJWYŻSZEGO upoważnienia, postanowiła i stanowi co następuje:

ROZDZIAŁ I.

Rozporządzenia ogólne.

Artykuł 1.

Własność prywatna, instytutowa, lub gminna, zajętą być może, sposobem przymuszonego wywłaszczenia, na rządowy lub inny publiczny użytek, nie inaczéj, jak na mocy NAJWYŻSZYCH Ukazów.

Artykuł 2.

Wyjątkowo od ogólnego prawidła, Rada Administracyjna Królestwa będzie mogła, w przypadkach w art. 3 wyszczególnionych, zajęcie na przymuszone wywłaszczenie rozporządzić bezzwłocznie, gdy dla zachodzących okoliczności, uznaném to zostanie za konieczne, mianowicie zaś, gdy potrzeba zajęcia wyniknie w przywiedzeniu do skutku woli poprzednio objawionéj JEGO CESARSKIÉJ MOŚCI, co do uskutecznienia wymagających tego budowl lub innych robót; o wydanych przez siebie rozporządzeniach, Rada Administracyjna, w każdym razie NAJJAŚNIEJSZEMU PANU doniesie.

Artykuł 3.

Przypadki zajęcia własności, sposobem przymuszonego wywłaszczenia, na rządowy lub inny publiczny użytek, do których się odnosi przepis art. 2, są:

1. *Если встрѣтится надобность отвесть земли или употребить строенія.*

a) на учрежденіе или исправленіе общественной дороги, на необходимыя для поддержанія или употребленія оной строенія и прочія заведенія, какъ напр. на придорожныя казармы, на станціи и пристанки желѣзной дороги, на почтовыя станціи, на разсадники для разведенія придорожныхъ деревьевъ, на ритвины для стока воды съ дорогъ и т. п., не смотря на то, будетъ ли дорога содержима Правительствомъ, или же содержаніе оной ввѣрено будетъ частнымъ лицамъ, Гминнымъ обществамъ либо частнымъ компаніямъ;

b) на учрежденіе и содержаніе телеграфической линіи и на необходимыя для сего постройки;

c) на учрежденіе или поддержаніе улицъ и площадей, а также сточныхъ городскихъ трубъ, наконецъ, на постройку скотобоенъ и мясныхъ рядовъ по городамъ;

d) на учрежденіе какъ судоходныхъ каналовъ, такъ и такихъ, кои необходимы для приведенія несплавныхъ рѣкъ въ сплавныя, а также на устройство русла; на укрѣпленіе береговъ судоходныхъ рѣкъ, на освобожденіе сихъ рѣкъ отъ подводныхъ препятствій и на постройку набережныхъ;

e) на фортификаціонныя работы;

f) на устройство лагерныхъ и вообще потребныхъ временно, или навсегда, для военныхъ маневровъ, мѣстъ;

g) на проведеніе граничной линіи Царства со стороны сосѣдственныхъ Государствъ, а также на необходимыя для надзора за границею промежутки и дороги, наконецъ, на постройку пограничныхъ таможенъ и другихъ строеній для пограничныхъ чиновъ;

I. Gruntów i budowli.

a) na założenie, lub uregulowanie drogi publicznéj, czyli do powszechnego użytku przeznaczonéj, tudzież na potrzebne do jéj utrzymania i użytkowania z niéj budowle i zakłady, jako to: na koszary drogowe, stacye i przystanki drogi żelaznéj, stacye pocztowe, szkółki drzew do wysądzenia dróg, na rowy do odpływu wód z dróg publicznych i t. p. a to bez względu, czyli Rząd utrzymywać będzie drogę własnym funduszem, albo poruczy jéj utrzymanie osobom pojedynczym, gminom, lub stowarzyszeniom;

b) na założenie i utrzymanie kommunikacyi telegraficznéj, i na potrzebne w tym celu budowle;

c) na założenie, lub uregulowanie ulic i placów, tudzież kanałów, do odprowadzania nieczystości po miastach, wreszcie na budowę szlachtuzów i jatek rzeźniczych po miastach;

d) na założenie kanałów spławnych, albo dla usławnienia rzek niespławnych, tudzież dla uregulowania koryta i ubezpieczenia brzegów rzek spławnych, dla uprzątnienia z nich zawad, oraz przy robieniu nadbrzeżnych bulwarków;

e) na roboty fortyfikacyjne;

f) na założenie obozu, lub dla odbywania popisów wojskowych czasowo lub na zawsze;

g) na uregulowanie linii granicznéj Królestwa od krajów ościennych, oraz na potrzebne dla dozoru granicy odstępy i drogi, wreszcie, na założenie Komór Celnych, i innych budowl dla służby granicznéj;

h) на учрежденіе и увеличеніе кладбищъ, на возведеніе церквей и другихъ моленень всѣхъ исповѣданій и на строенія для церковнаго причта.

II. Если встрѣтится надобность въ матеріалахъ.

i) для постройки и поддержанія общественныхъ дорогъ, и

k) для укрѣпленія береговъ судоходныхъ рѣкъ, въ обоихъ сихъ случаяхъ, не взирая на то, будутъ ли матеріалы находиться на поверхности, или въ нѣдрахъ земли.

Правила, по коимъ низшія Управленія вправѣ приступить къ бранію матеріаловъ и къ временному отводу на общественную надобность земель, изложены въ нижеслѣдующей III-й Главѣ.

Статья 4.

Уступка собственности на государственную или общественную надобность, требуема быть можетъ, только за предварительнымъ соотвѣтственнымъ вознагражденіемъ.

Статья 5.

Мѣра этого вознагражденія должна быть предварительно опредѣлена по добровольному съ владѣльцами соглашенію. Вознагражденіе можетъ состоять или въ замѣнѣ отчуждаемой собственности другою однородною и по достоинству и по выгодамъ ей равнымъ, или въ денежной суммѣ. Еслибы добровольное соглашеніе состояться не могло, то Судъ опредѣлитъ количество вознагражденія.

h) na założenie, lub rozszerzenie cmentarzów do grzebania zmarłych, na założenie kościołów i innych domów modlitwy wszelkich wyznań, i na budowle, dla pomieszczenia osób, do służby kościelnéj przeznaczonych.

II. Materyałów.

i) do budowy i utrzymywania dróg publicznych; tudzież

k) do ubezpieczenia brzegów rzek spławnych; w obu tych przypadkach bez różnicy: czy materyały na gruncie, lub w gruncie znajdują się.

Pod jakiemi warunkami Władze niższe mocne są przystępować do zajęcia materyałów i do czasowego zajęcia gruntów, opisane jest niżéj w Rozdziale 3 m.

Artykuł 4.

Odstąpienie własności na rządowy lub inny publiczny użytek, żądane być może jedynie za poprzedniém stosowném wynagrodzeniem.

Artykuł 5.

Wysokość tego wynagrodzenia, oznaczoną być winna przedewszystkiem, w drodze dobrowolnéj z właścicielami ugody. Wynagrodzenie udzielone być może, bądź przez zamianę własności, któréj odstąpienie jest żądane, na inną takiegoż rodzaju i odpowiednią tamtéj pod względem wartości i korzyści, bądź w pieniądzach. Gdyby ugoda dobrowolnie nie nastąpiła, Sądy wysokość wynagrodzenia ustanowią.

ГЛАВА II.

Объ отчужденіи на общественную надобность строеній и земель

Статья 6.

Правительственная Коммисія, или другое Главное Управленіе, прежде внесенія въ Совѣтъ Управленія представленія о разрѣшеніи приступить къ принужденному отчужденію, обязана войти съ владѣльцемъ въ соглашеніе на счетъ цѣны и рода вознагражденія.

Владѣлецъ изъявитъ свое требованіе въ долженствующемъ составиться протоколѣ и изложитъ въ ономъ свои представленія, какія признаетъ необходимыми.

Статья 7.

Если встрѣчается надобность взять нѣкоторую только часть строенія, то владѣлецъ вправѣ требовать, чтобы таковое пріобрѣтено было у него полностію.

Равномѣрно владѣлецъ, можетъ требовать покупки у него всей поземельной его собственности, ежели изъ оной нужно взять болѣе $^3/_4$ частей ея поверхности, или если въ земледѣльческой усадьбѣ остающаяся за владѣльцемъ часть составитъ менѣе трехъ десятинъ, и буде въ обоихъ сихъ случаяхъ у владѣльца не остается другой смежной недвижимости.

Требованіе сіе, какъ въ отношеніи строеній, такъ и въ отношеніи земли, должно быть также внесено въ упомянутый въ ст. 6. протоколъ.

ROZDZIAŁ II.

O zajęciu, dla użyteczności publicznéj, budowl i gruntów.

Artykuł 6.

Kommissya Rządowa, lub inna Władza naczelna właściwa, przed uczynieniem wniosku o upoważnienie do przedsięwzięcia przymusowego wywłaszczenia, obowiązaną jest porozumieć się z właścicielem o cenę i sposób wynagrodzenia.

Właściciel objawi swoje żądanie do protokółu, który w tym celu spisanym być powinien, i przedstawi uwagi, jakieby miał do przytoczenia.

Artykuł 7.

Jeżeli tylko część budowli do zajęcia jest potrzebną, właściciel mocen jest żądać, aby budowle w całości były od niego nabyte.

Podobnież właściciel może żądać, aby cała posiadłość gruntowa była od niego nabytą, jeżeli do zajęcia potrzeba więcéj niż $^3/_4$ części przestrzeni, albo, jeżeli w osadzie rolnéj, część pozostająca przy właścicielu, nie dochodzi trzech dziesiatyn, i jeżeli w obu tych wypadkach, właściciel nie ma innéj nieruchomości przytykającéj.

Żądanie to co do budowl i przestrzeni, wniesione być powinno również do protokółu, w art. 6 wymienionego.

Статья 8.

Владѣльцы маіоратовъ и ординацій, а также вступившіе во временное владѣніе имѣніемъ, принадлежащимъ лицу, признанному пропавшимъ безъ вѣсти, могутъ сами, опекуны же малолѣтнихъ и несамовольныхъ, по разрѣшеніямъ Фамильныхъ Совѣтовъ, заключать добровольныя сдѣлки на переуступку собственности для общественной пользы. Финансовое вѣдомство обязано пецись о вѣрномъ обезпеченіи той цѣнности, какая причтется за собственность, принадлежащую Всемилостивѣйше пожалованнымъ въ частное владѣніе маіоратамъ, на основаніи Высочайше утвержденныхъ 4 (16) Октября 1835 г. правилъ.

Обязанность сія относится также къ подлежащимъ Гражданскимъ Судамъ, въ отношеніи тѣхъ маіоратовъ и ординацій, которыя учреждаются частными лицами и въ отношеніи имѣній лицъ, признанныхъ пропавшими.

Статья 9.

Если Совѣтъ Управленія Царства, по разсмотрѣніи представленія подлежащаго Начальства и протокола, о которомъ упомянуто въ статьѣ 6, удостовѣрится въ необходимости обратить какую либо собственностъ въ общественную пользу и въ томъ, что добровольное условіе не можетъ состояться, въ такомъ случаѣ, представитъ это обстоятельство Государю Императору, а въ случаяхъ, въ статьяхъ 2. и 8. изъясненныхъ, издаетъ постановленіе въ разрѣшеніе оцѣнки и отчужденія судебнымъ порядкомъ. Въ постановленіи этомъ должно указать названіе или номеръ недвижимости (если она составляетъ отдѣльную собственность въ городѣ или селеніи), мѣстоположеніе оной, причины требуемаго отчужденія, а также упомянуть, вся ли она требуется, или же въ нѣкоторой только части.

Artykuł 8.

Właściciele majoratów i posiadacze ordynacyj, tudzież wprowadzeni w posiadanie tymczasowe majątku osoby, za zniknę uznanéj, mocni są sami; zaś opiekunowie małoletnich i bezwłasnowolnych, za upoważnieniem Rady familijnéj, zawierać układy dobrowolne, względem odstąpienia własności dla użyteczności publicznéj. Władza skarbowa czuwać powinna nad bezpiecznem umieszczeniem szacunku, przypadającego za własność, należącą do majoratu, pochodzącego z Najwyższego nadania, podług prawideł, pod datą 4 (16) Października 1835 r. zatwierdzonych.

Obowiązek ten należy do Sądów Cywilnych co do majoratów i ordynacyj, przez osoby prywatne ustanowionych, tudzież co do majątku osoby, za zniknę uznanéj.

Artykuł 9.

Rada Administracyjna Królestwa po rozpoznaniu wniosków władzy właściwéj i protokółu, o którym w art. 6-ym jest mowa, jeżeli się przekona, że zachodzi konieczna potrzeba zajęcia, i że dobrowolny układ nastąpić nie może, przedstawi okoliczność tę Najjaśniejszemu Panu, a w przypadkach art. 2 i 8 oznaczonych, wyda postanowienie, upoważniające do żądania detaxacyi i wywłaszczenia, w drodze postępowania sądowego. W postanowieniu tém, należy wymienić nazwisko nieruchomości lub numer (jeżeli jest szczególną possesyą miasta lub wsi), onejże położenie, powód do żądanego odstąpienia, czyli w całości lub części zajętą być powinna.

Статья 10.

На основаніи Высочайшаго указа, или постановленія Совѣта Управленія, по коему дозволено будетъ приступить къ принужденному отчужденію, надлежитъ внести въ ипотечныя книги предполагаемой къ отчужденію недвижимости, предъявленіе о семъ постановленіи.

Еслибы ипотека такой недвижимости, не была еще устроена, въ такомъ случаѣ, Высочайшій указъ или постановленіе Совѣта Управленія должно быть опубликовано въ Губернскихъ Вѣдомостяхъ той Губерніи, въ которой означенная недвижимость находится, а также въ официальной газетѣ, по крайней мѣрѣ за двадцать дней до срока, для оцѣнки назначеннаго.

Статья 11.

Дѣло объ оцѣнкѣ и требованіе объ уступкѣ чьей либо собственности въ пользу отчуждающаго, должно быть внесено на постановленіе того Трибунала, въ округѣ котораго та собственность состоитъ.

Статья 12.

Начальство, вошедшее съ требованіемъ объ отчужденіи, обязано озаботиться врученіемъ владѣльцу позва, чтобы онъ явился въ Трибуналъ для полученія рѣшенія объ оцѣнкѣ. Въ позвѣ слѣдуетъ назначить 8-ми дневный срокъ, сверхъ времени, на прибытіе отъ мѣстожительства потребнаго, и указать имена, прозванія и мѣстожительства лицъ, коихъ Начальство предполагаетъ назначить оцѣнщиками. Вмѣстѣ съ позвомъ должна быть вручена владѣльцу копія Высочайшаго указа, или постановленія Совѣта Управленія, коимъ отчужденіе распоряжено.

Artykuł 10.

Na zasadzie Najwyższego Ukazu, lub postanowienia Rady, upoważniającego do postępowania drogą przymusowego wywłaszczenia, powinno być wpisane o tém upoważnieniu ostrzeżenie do wykazu hypotecznego nieruchomości, która ma być zajętą.

Jeżeli hypoteka téj nieruchomości urządzoną nie została, Ukaz Najwyższy, lub postanowienie Rady Administracyjnéj, powinny być ogłoszone w Dzienniku Urzędowym téj gubernii, w któréj taż nieruchomość jest położoną, jako téż w Gazecie Rządowéj, przynajmniéj na dni 20 przed terminem, wyznaczyć się mającym do oszacowania.

Artykuł 11.

Sprawa o taxę i żądanie przysądzenia nieruchomości na rzecz wywłaszczającego, wnoszone być powinny do Trybunału, w obrębie którego taż nieruchomość znajduje się.

Artykuł 12.

Władza popierająca wywłaszczenie, postara się o wręczenie właścicielowi zapozwu, do stawienia się przed Trybunał, dla uzyskania wyroku nakazującego oszacowanie; w pozwie, oznaczyć należy termin ośmiodniowy, prócz czasu na odległość zamieszkania, i wymienić imiona i nazwiska i zamieszkanie osób, których proponuje Władza na biegłych do oszacowania. Wraz z pozwem, doręczoną być powinna właścicielowi kopia Ukazu Najwyższego, lub postanowienia Rady Administracyjnéj, upoważniającego do wywłaszczenia.

Въ нетерпящихъ отлагательства случаяхъ, Трибуналъ можетъ сократить срокъ для явки сторонъ.

Еслибы мѣстожительство владѣльца было не извѣстно, или еслибы онъ проживалъ за границею и не имѣлъ своего повѣреннаго, копію съ позыва должно вручить подлежащему Городскому или Сельскому Начальству.

Статья 13.

Владѣлецъ можетъ дѣлать возраженія противъ избираемыхъ отчуждателемъ оцѣнщиковъ и представить съ своей стороны другихъ, по правиламъ, изложеннымъ въ Уложеніи о Гражданскомъ судопроизводствѣ.

Статья 14.

Гражданскій Трибуналъ, по разсмотрѣніи, какъ возраженій, если таковыя будутъ сдѣланы, такъ и требованій сторонъ, постановитъ рѣшеніе объ оцѣнкѣ, назначитъ для наблюденія за оною своего, или изъ Окружнаго Суда, члена, и изберетъ оцѣнщиковъ.

На таковое рѣшеніе, стороны не могутъ дѣлать ни возраженій, ни аппеляціи; вручать даже онаго не нужно, если состоялось при личной явкѣ.

Статья 15.

Въ оцѣнщики могутъ быть избраны только тѣ, кои имѣютъ на то постоянное предназначеніе, или кои по должностямъ своимъ занимались подобными дѣйствіями. Другія лица могутъ быть назначаемы въ оцѣнщики, только по соглашенію сторонъ, или еслибы не было лицъ, имѣющихъ вышепрописаннаго качества.

Trybunał, w nagłym wypadku, może skrócić termin do stawienia się stron.

Gdyby właściciel nie był wiadomy z zamieszkania, albo mieszkał za granicą, i nie miał ustanowionego pełnomocnika, kopię zapozwu wręczyć należy na ręce właściwéj zwierzchności miejskiéj lub wiejskiéj.

Artykuł 13.

Właściciel mocen jest czynić zarzuty przeciwko podanym ze strony wywłaszczającego biegłym, i podawać innych ze swéj strony, stosownie do przepisów Kodexu postępowania sądowego.

Artykuł 14.

Trybunał Cywilny, po rozpoznaniu zarzutów, jeżeli były czynione, i żądań stron, wyda wyrok nakazujący oszacowanie, tudzież wyznaczy, dla dopilnowania téj czynności, członka swego, lub Sądu okręgowego, i zamianuje biegłych.

Przeciw temu wyrokowi, nie służy stronom oppozycya, ani appellacya, nie potrzeba go nawet wręczać, jeżeli był naoczny.

Artykuł 15.

Na detaxatorów, mogą być mianowani tylko ci, którzy mają stałe do tego upoważnienie, lub ci, którzy z urzędowania swego zajmowali się podobnemi czynnościami. Inne osoby mogą być mianowane na detaxatorów tylko za zgodzeniem się stron, albo, gdyby nie było osób, posiadających przymioty wyżéj wymienione.

Статья 16.

Назначенный Судомъ Членъ обязанъ, по представленіи ему рѣшенія о приступленіи къ оцѣнкѣ, опредѣлить для оной срокъ и отъ оцѣнщиковъ, тамъ, гдѣ это требуется закономъ, принять безотлагательно присягу въ день ихъ явки.

Статья 17.

О назначенномъ для оцѣнки срокѣ, слѣдуетъ извѣстить владѣльца чрезъ повѣстку, которая должна быть вручена установленному съ его стороны защитнику, а еслибы таковаго не было, вручить повѣстку ему самому или въ его мѣстожительствѣ, по крайней мѣрѣ за 8 дней до наступленія срока, съ прибавкою времени на отдаленность разстоянія.

Статья 18.

Если предложенная Правительствомъ цѣна окажется недостаточною на удовлетвореніе кредиторовъ, вписанныхъ въ ипотечныя книги по день внесенія въ оныя предъявленія о предстоящемъ отчужденіи и на удовлетвореніе привилегированной принадлежности, въ такомъ случаѣ, слѣдуетъ увѣдомить всѣ значащіяся въ ипотекѣ стороны о предполагаемомъ отчужденіи недвижимости, дабы онѣ могли защищать права свои при оцѣнкѣ. Увѣдомленіе сіе должно имъ быть вручено по крайней мѣрѣ за 8 дней до наступленія срока, назначеннаго для оцѣнки, съ прибавкою времени, потребнаго на отдаленность разстоянія отъ мѣста жительства.

Неизвѣстнымъ, по пребыванію и мѣстожительства, наслѣдникамъ вписаннаго въ ипотеку кредитора извѣщеніе можетъ быть доставлено на мѣстожительства того, послѣ коего они получили наслѣдство.

Artykuł 16.

Delegowany Sądu, obowiązany jest, za okazaniem sobie wyroku nakazującego oszacowanie, oznaczyć do tego termin, i odebrać od biegłych przysięgę, gdzie jéj prawo wymaga, bez odwłoki, w dniu ich zgłoszenia się.

Artykuł 17.

O terminie do oszacowania oznaczonym, należy zawiadomić właściciela, przez akt doręczyć się mający ustanowionemu obrońcy, a gdyby ustanowiony nie był, przez doręczenie osobie lub w zamieszkaniu, przynajmniéj na dni 8 przed terminem, z przydaniem czasu na odległość.

Artykuł 18.

Jeżeli szacunek przez Rząd postąpiony, nie wystarcza na zaspokojenie wierzycieli, po datę wniesionego ostrzeżenia do hypoteki wpisanych, i na zaspokojenie należności uprzywilejowanych; w takim razie, należy zawiadomić wszystkich mających wpisy hypoteczne, o zamiarze zajęcia nieruchomości, aby praw swoich, przy oszacowaniu, pilnowali. Zawiadomienie to, powinno im być wręczone, przynajmniéj na dni 8 przed terminem do oszacowania wyznaczyć się mającym, z dodaniem czasu na odległość ich zamieszkania.

Niewiadomym z nazwiska i zamieszkania spadkobiercom, wpisanego do hypoteki wierzyciela, doręczone będzie zawiadomienie w zamieszkaniu ich spadkodawcy.

Лицамъ, неявляющимся и неустанавливающимъ отъ себя защитника, никакія дальнѣйшія повѣстки вручаемы не будутъ.

Врученіе ипотечнымъ кредиторамъ повѣстокъ считается не нужнымъ, если предполагаемая къ отчужденію часть не превышаетъ десятой части пространства всей обремененной ипотечными обязательствами недвижимости. Въ подобномъ случаѣ, достаточно объявить имъ Высочайшій указъ или постановленіе Совѣта Управленія, порядкомъ, указаннымъ въ статьѣ 10, за 20 дней до наступленія срока, назначеннаго для оцѣнки.

Статья 19.

Цѣну надлежитъ установлять по мѣстнымъ обычаямъ, съ соблюденіемъ слѣдующихъ правилъ:

a) Строенія, фабричныя заведенія, англійскіе сады и прочія заведенія могутъ быть оцѣниваемы двоякимъ образомъ: т. е., по соразмѣрности издержекъ, на ихъ возведеніе или основаніе употребленныхъ, съ обращеніемъ при томъ вниманія на состояніе, въ которомъ онѣ во время оцѣнки находятся, или же по соразмѣрности приносимыхъ оными доходовъ.

Оцѣнка, по соразмѣрности доходовъ, должна быть основана на чистомъ и постоянномъ доходѣ, не смотря на обстоятельства, могущія имѣть временное вліяніе на возвышеніе или пониженіе дохода; владѣльцу предоставляется право выбирать одно изъ вышеприведенныхъ основаній для оцѣнки его собственности.

b) Должно обращать вниманіе, въ какой степени отчужденіе части недвижимости будетъ имѣть непосредственное вліяніе на возвышеніе или пониженіе цѣнности остающейся за владѣльцемъ части.

c) При устройствѣ направленія публичныхъ дорогъ, оставляемая дорога послужитъ въ цѣлости или въ нѣкоторой части на вознагражденіе за отходящую землю подъ новую дорогу.

Osobom niezgłaszającym się i nie ustanawiającym obrońcy, żadne dalsze wręczenia czynione nie będą.

Doręczenie zawiadomienia wierzycielom hypotecznym, potrzebném nie jest, jeżeli ma być zajęta część ziemi, która nie przewyższa dziesiątéj części ogólnéj przestrzeni całéj nieruchomości, wierzytelnościami hypotecznemi obciążonéj. W tym wypadku, dostateczném będzie ogłoszenie Najwyższego Ukazu, lub postanowienia Rady Administracyjnéj, w sposób art. 10 opisany, na dni 20 przed terminem, do oszacowania oznaczonym.

Artykuł 19.

Szacunek ustanowiony być ma podług zwyczajów miejscowych, z zachowaniem następujących prawideł:

a) Budowle, zakłady fabryczne, ogrody angielskie i inne zakłady, mogą być w dwojaki sposób oszacowane, to jest: albo podług kosztów, na ich wzniesienie i założenie potrzebnych, ze względu na stan, w jakim się, w czasie oszacowania, znajdują, albo też podług dochodu.

Oszacowanie z dochodu, opierać się powinno na dochodzie czystym i trwałym, bez względu na okoliczności przemijające, które chwilowo na podniesienie lub zniżenie dochodu wpływać mogły; właścicielowi służy prawo wyboru, podług któréj z tych zasad ma ono nastąpić.

b) Zwracać należy uwagę, czyli zajęcie częściowe nieruchomości wpływać będzie bezpośrednio na podniesienie, albo na zniżenie szacunku, pozostać mającéj przy właścicielu części.

c) Przy regulacyi dróg publicznych, droga opuszczona służyć ma w całości lub w części na wynagrodzenie za część nowo zajętą.

Статья 20.

По окончаніи оцѣнки, командированный Судомъ Членъ обязанъ протоколъ свой, вмѣстѣ съ заключеніемъ оцѣнщиковъ, препроводить въ теченіе 24 часовъ въ канцелярію Секретаря Трибунала, подъ его росписку, и увѣдомить о томъ письменно, также за роспискою, защитника того Начальства, которое требуетъ отчужденія.

Статья 21.

Защитникъ Начальства, вошедшаго съ требованіемъ объ отчужденіи, удостовѣрившись о представленіи Трибунальному Секретарю протокола, пригласитъ другихъ защитниковъ, если таковые будутъ сторонами установлены, дабы они представили свои замѣчанія, если признаютъ оныя нужными, въ теченіе 8 дней, и самъ онъ, также въ теченіи сего времени, долженъ сдѣлать свои возраженія, если таковыя признаетъ необходимыми. Сторона, входящая съ возраженіемъ, обязана сообщить таковое съ доказательствами противной сторонѣ, посредствомъ акта между защитниками, съ приглашеніемъ явиться въ засѣданіе Суда, по истеченіи новаго 8-ми дневнаго срока и объявить искъ свой Секретарю Трибунала, который сдѣлаетъ о томъ оговорку въ концѣ оцѣночнаго протокола. Вручать же отвѣта не нужно. Оцѣнка считается окончательною, если никакихъ противу оной возраженій и споровъ не сдѣлано.

Статья 22.

Гражданскій Трибуналъ рѣшитъ оцѣнку властію послѣдней инстанціи, и стороны не вправѣ приносить апелляціи объ измѣненіи рѣшенія, если цѣнность, какъ владѣльцемъ требуемая, такъ и оцѣнщиками установленная, не превышаетъ 240 руб. сер. Аппеляціонный Судъ рѣшать будетъ властію

Artykuł 20.

Po ukończeniu oszacowania, delegowany sądowy obowiązany jest protokół swój, wraz z opinią biegłych, w ciągu 24 godzin posłać do kancellaryi Pisarza Trybunału, za jego kwitem i zawiadomić o tém, przez expedycyę za rewersem, Obrońcę Władzy, popierającéj wywłaszczenie.

Artykuł 21.

Obrońca władzy, wywłaszczenie popierającéj, po przekonaniu się o złożeniu protokółu u Pisarza, wezwie innych obrońców, jeżeli ich strony ustanowią, aby uwagi swoje, jakie będą mieli, poczynili w ciągu dni 8, i sam w tym przeciągu czasu zarzuty, jeżeli ma jakie, poczynić jest obowiązany. Strona czyniąca zarzuty, obowiązaną jest kommunikować wywód ich z dowodami stronie przeciwnéj, przez akt między Obrońcami, z wezwaniem, do stawienia się na audyencyę sądu, z upływem nowego 8-mio dniowego terminu, i objawić spór przez siebie zaniesiony Pisarzowi Trybunału, który zanotuje o tém wzmiankę na końcu protokółu, obejmującego relacyę biegłych. Wręczenie odpowiedzi nie jest potrzebne. Taxa uważaną będzie za stanowczą, jeżeli żadne przeciw niéj zarzuty i spory wniesione nie zostaną.

Artykuł 22.

Tybunał Cywilny wyrokować będzie względem taxy mocą ostatniéj instancyi, i stronom dalsze odwołanie nie służy, jeżeli ani szacunek przez właściciela żądany, ani szacunek przez biegłych wynaleziony, nie przenosi rs. 240. Sąd Appellacyjny wyrokować będzie mocą ostatniéj instancyi, gdy szacunek nie prze-

послѣдней инстанціи, если такая же цѣнность не превышаетъ 600 руб. сер. По дѣламъ, превышающимъ 600 руб. сер., стороны вправѣ обращаться съ апеляціями въ IX Департаментъ Правительствующаго Сената.

По заочнымъ рѣшеніямъ ни въ какой инстанціи неудовольствіе не принимается.

Статья 23.

Издержки по оцѣнкѣ и всѣ прочіе расходы по безспорному производству о томъ дѣла упадаютъ на сторону, требующую отчужденія. Въ случаѣ спора объ оцѣнкѣ, возникшія въ слѣдствіе сего издержки упадаютъ на проигравшую сторону.

Статья 24.

Въ случаѣ установленія Судомъ низшей цѣны отчуждаемому имуществу отъ той, какую требуетъ владѣлецъ, прибавляется къ оной, въ видѣ вознагражденія за безпокойства и убытки при уступкѣ собственности, $1/_5$ часть оцѣночной суммы; ни въ какомъ однако случаѣ назначаемое владѣльцу вознагражденіе не можетъ превышать той суммы, за которую онъ самъ соглашался отдать имущество.

Статья 25.

Если владѣлецъ не имѣетъ законныхъ качествъ для полученія установленныхъ за отчуждаемую собственность денегъ, или если не является за полученіемъ оныхъ въ Казначейство, или не смотря на послѣдовавшія къ нему извѣщенія, или если ипотека не устроена еще на его имя, либо существуетъ на счетъ правъ собственности споръ, или, наконецъ, если въ ипотеку заявлены права третьихъ лицъ,—означенныя деньги вносятся въ Банкъ.

wyższa rs. 600. W sprawach przenoszących rs. 600 służy stronom prawo odwołania się do IX Departamentu Rządzącego Senatu.

Przeciw wyrokom zaocznym, w żadnéj instancyi oppozycya nie ma miejsca.

Artykuł 23.

Koszta oszacowania, i wszelkie dalsze koszta postępowania bezspornego, zaspokoi strona popierająca wywłaszczenie. W razie sporu o taxę, koszta z tego sporu wynikłe, zaspokoi strona przegrywająca.

Artykuł 24.

W przypadku ustanowienia przez sąd szacunku zajętéj własności niższego od ceny przez właściciela żądanéj, szacunek ten podwyższa się o $^1/_5$ część, tytułem wynagrodzenia strat i niewygód, z przymuszonego wywłaszczenia wynikłych; w żadnym jednakże razie, wynagrodzenie przyznać się mające, nie może przewyższać summy, za jaką właściciel praw swoich w drodze dobrowolnéj odstąpić był gotów.

Artykuł 25.

Szacunek złożony być powinien w depozyt Banku, ilekroć właściciel nie ma prawnéj zdolności do odebrania, albo jeżeli, mimo zawiadomienia, nie zgłasza się do kassy po odebranie, albo, jeżeli nie ma uregulowanéj hypoteki na swoje imię, lub spór o własność zachodzi, albo wreszcie, jeżeli w hypotece są objawione prawa osób trzecich.

Статья 26.

По внесенiи въ ипотеку (если таковая устроена) предъявленiя объ отчужденiи и по врученiи позва, о которомъ сказано въ статьѣ 12, Административное Начальство вправѣ приступить къ отчужденiю недвижимости, по предварительной уплатѣ требуемой владѣльцемъ цѣнности, слѣдующимъ порядкомъ:

Часть, признанную Начальствомъ, слѣдуетъ уплатить владѣльцу, или кому таковая по закону причтется (см. ст. 25); остальную же, составляющую разницу между просимою цѣнностiю и цѣнностiю, Начальствомъ назначенною, надлежитъ внесть въ Польскiй Банкъ, до окончанiя спора объ оцѣнкѣ.

Если владѣлецъ неизвѣстенъ, или не объявилъ, либо не могъ объявить требуемой имъ цѣнности,—въ такомъ случаѣ, назначенная Начальствомъ цѣнность должна быть прежде отчужденiя внесена въ депозитъ Банка.

Копiю съ депозитной квитанцiи, если владѣлецъ неизвѣстенъ, надлежитъ вручить Городскому или Сельскому Начальству того мѣста, гдѣ отчужденный предметъ находится, а въ мѣстѣ пребыванiя самого владѣльца, буде онъ извѣстенъ, съ объявленiемъ срока, въ которомъ Начальство приступитъ къ принятiю собственности въ свое вѣдѣнiе.

Если собственность состоитъ изъ строенiй, назначенныхъ къ сломкѣ,—въ такомъ случаѣ сломка эта можетъ послѣдовать не прежде, какъ по представленiи Трибуналу описанiя строенiй и если на счетъ описанiя оныхъ не воспослѣдуетъ никакого возраженiя.

Статья 27.

Послѣ окончанiя споровъ объ оцѣнкѣ, если внесенная, на основанiи статьи 26, въ депозитъ Польскаго Банка, спорная часть цѣнности, т. е., разница между цѣною, требуемою

Artykuł 26.

Po wniesieniu ostrzeżenia do hypoteki (jeżeli ta jest uregulowaną) i po wręczeniu zapozwu, o którym w art. 12 jest mowa, władza administracyjna mocną będzie przystąpić do zajęcia nieruchomości, za poprzedniém zapłaceniem szacunku, przez właściciela żądanego, w sposobie następującym:

Część przez władze przyznana, powinna być wypłacona właścicielowi, lub komu z prawa wypada (art. 25); reszta zaś, stanowiąca różnicę, pomiędzy szacunkiem żądanym, a szacunkiem przez Władzę przyznanym, powinna być złożona do Banku Polskiego, aż do skończenia sporu o taxę.

Jeżeli właściciel wiadomy nie jest, lub żądania co do szacunku oświadczyć nie mógł, lub nie chciał, w takim razie, szacunek przez Władzę ofiarowany, powinien być przed zajęciem złożony w depozyt Banku.

Kopia kwitu depozytowego będzie doręczona na ręce Zwierzchności miejskiéj lub wiejskiéj, gdzie przedmiot znajduje się, jeżeli właściciel wiadomy nie jest, a w mieszkaniu właściciela, jeżeli jest wiadomy, z ostrzeżeniem o dniu, w którym władza do zajęcia przystąpi.

Jeżeli w nieruchomości znajdują się budowle, przeznaczone do rozebrania, rozebranie to, nie prędzéj przedsięwzięte być może, aż opis ich z taxą będą złożone w Trybunale, i gdy żaden zarzut co do opuszczonych szczegółów, wniesiony nie zostanie.

Artykuł 27.

Po ukończeniu sporów o taxę, jeżeli sporna część szacunku, to jest różnica między szacunkiem przez właściciela żądanym, a szacunkiem przez Władzę ofiarowanym, na zasadzie art. 26

владѣльцемъ, и цѣною, назначаемою Начальствомъ, признана будетъ владѣльцу вполнѣ или въ нѣкоторой части,—въ такомъ случаѣ онъ вправѣ требовать прибавки ему, за время истекшее отъ забора его собственности, до воспослѣдованія окончательнаго на счетъ спора рѣшенія, законныхъ процентовъ, недостающихъ къ процентамъ депозитнымъ. Еслибы же владѣлецъ требуемой имъ цѣнности не объявлялъ, а между тѣмъ признана ему была высшая сумма противу той, какая, на основаніи втораго пункта 26 статьи, внесена въ Банкъ,—въ такомъ случаѣ отчуждающая сторона обязана уплатить ему превышеніе, съ законными процентами, за время, истекшее со дня забора собственности, по день уплаты за оную.

Статья 28.

По представленіи квитанціи, какъ въ уплатѣ слѣдуемой за собственность цѣнности самому владѣльцу, такъ и во внесеніи оной въ депозитъ Банка, Трибуналъ, по одностороннему требованію Начальства, ходатайствующаго объ отчужденіи, принесенному въ оный безъ всякаго уже приглашенія сторонъ (drogą illacyi), долженъ выдать въ пользу отчуждающей стороны рѣшеніе о принадлежности ей взятой на общественную пользу собственности. Рѣшеніе это должно заключать въ себѣ: содержаніе Высочайшаго указа, или постановленія Совѣта Управленія, о которыхъ сказано въ статьѣ 9, цѣну, устаповленную, пріобрѣвшимъ законную силу рѣшеніемъ или протоколомъ оцѣнки, если по оному не было спора, свѣдѣніе о томъ, прибавлена ли пятая часть, и наконецъ, полное содержаніе квитанціи въ уплатѣ денегъ владѣльцу, или во взносѣ оныхъ въ депозитъ Банка.

Статья 29.

Означенное рѣшеніе, по врученіи таковаго владѣльцу, должно быть внесено въ ипотечную книгу, и на основаніи

w depozyt Banku złożona, przyznaną zostanie w całości lub w części właścicielowi, natenczas będzie miał prawo żądać, aby mu, od czasu zajęcia nieruchomości, do daty wyroku spór kończącego, procent prawny był zapłacony, przez stosunkową dopłatę do procentu depozytowego; w przypadku zaś gdy właściciel żądania co do szacunku nie oświadczył, a mieć będzie sobie przyznany wyższy szacunek od złożonego do Banku na zasadzie 2 ustępu art. 26, strona wywłaszczająca zapłaci mu przewyżkę z procentem prawnym, za czas od daty zajęcia, do daty wypłaty.

Artykuł 28.

Za złożeniem kwitu z wypłaconego szacunku, czyli to do rąk właściciela, czy téż do depozytu Banku, Trybunał, na żądanie Władzy popierającéj, bez żadnego już wzywania stron, drogą illacyi wniesione, wyda na rzecz strony wywłaszczającéj wyrok przysądzenia własności, jako nabytéj dla użyteczności publicznéj. Wyrok ten obejmować powinien w treści Ukaz Najwyższy lub postanowienie Rady Administracyjnéj, o którém w artykule 9 jest mowa; szacunek wyrokiem prawomocnym ustanowiony, lub protokółem taxy objęty, jeżeli sporu nie było, i wzmiankę: czyli piąta część jest dodaną, wreszcie w całéj osnowie kwit z upłaconego szacunku, bądź do rąk właściciela lub do depozytu Banku.

Artykuł 29.

Wyrok przysądzenia po doręczeniu właścicielowi, wniesiony będzie do księgi wieczystéj, i na jego zasadzie Wydział Hypo-

онаго, какъ имѣющаго законную силу, ипотечное Отдѣленіе безотлагательно распорядитъ переписать право собственности на имя отчуждающаго, и вмѣстѣ съ тѣмъ исключитъ изъ ипотечной книги всѣ внесенныя въ оную записи, не обязывающія уже покупщика. Если же взята будетъ только часть недвижимости, то ипотечное Отдѣленіе, предписывая исключить сказанныя записи, предложитъ вмѣстѣ съ тѣмъ отдѣлить ту часть въ ипотечныхъ книгахъ отъ общей недвижимости.

Опредѣленіе ипотечнаго Отдѣленія вручается кредиторамъ, которыхъ права исключаются изъ ипотеки.

Статья 30.

Внесенная въ Банкъ цѣнность раздѣляется между кредиторами по порядку первенства ихъ, согласно 749-й и слѣдующимъ статьямъ Уложенія о порядкѣ судопроизводства, съ соблюденіемъ однако правъ Кредитнаго Земскаго Общества, если недвижимость обременена долгомъ оному.

Если недвижимость отдана въ безсрочное чиншевое, либо арендное содержаніе, или, подъ другимъ названіемъ, въ вѣчное пользованіе, то внесенная въ депозитъ цѣнность, должна быть прежде всего раздѣлена между вотчиннымъ владѣльцемъ (dominus directus) и тѣмъ, кто содержитъ недвижимость (dominus utilis), смотря по обширности правъ каждаго изъ нихъ.

ГЛАВА III.

Объ отчужденіи матеріаловъ, потребныхъ для починки дорогъ и для укрѣпленія береговъ рѣкъ, а также о временномъ обращеніи на государственную надобность частной собственности.

Статья 31.

Въ безотлагательныхъ обстоятельствахъ, какъ напр: если, по причинѣ угрожающаго наводненія, встрѣтиться надобность

teczny nakaże bez odwłoki przepisać tytuł własności na rzecz wywłaszczającego, jak z wyroku prawomocnego, oraz poleci wykreślić z wykazu hypotecznego wszelkie wpisy nie obowiązujące nabywcę. Jeżeli tylko część nieruchomości została zajętą, Wydział Hypoteczny, przy nakazaniu wykreślenia wpisów, poleci oddzielenie jéj z księgi wieczystéj.

Decyzya Wydziału Hypotecznego doręczoną będzie wierzycielom, których prawa wykreślić z hypoteki nakazano.

Artykuł 30.

Szacunek do Banku złożony, rozdzielony będzie pomiędzy wierzyciéli w porządku pierwszeństwa, podług przepisów art. 749 i następnych Kodexu postępowania sądowego, z zachowaniem jednak praw Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, jeżeli nieruchomość długiem tegoż Towarzystwa jest obciążoną.

Jeżeli nieruchomość wypuszczoną była na czynsz wieczysty w dzierżawę wieczystą, albo pod innym tytułem w użytkowanie wieczyste, szacunek w depozyt złożony, powinien być przedewszystkiem rozdzielony między właściciela pierwotnego (dominus directus) i właściciela użytkowego (dominus utilis), podług rozciągłości praw każdemu służących.

ROZDZIAŁ III.

O zajęciu materyałów do naprawy dróg, i do ubezpieczenia brzegów rzek, tudzież o czasowém zajęciu nieruchomości prywatnéj.

Artykuł 31.

W przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy z powodu grożącego wylewu rzeki, zajdzie potrzeba naprawy wału, lub inne-

починить валъ, или инымъ образомъ укрѣпить берегъ рѣки, или если, по случайному прекращенію сообщенія, окажется необходимость починить дорогу, а между тѣмъ нельзя будетъ заключить добровольной сдѣлки, какъ на покупку матеріаловъ, а именно: камней, щебеня, песку, глины, земли, лѣса, такъ и на отводъ смежныхъ участковъ земли на объѣздную дорогу, складъ матеріаловъ и на приготовленіе строенія въ теченіе того времени, пока дорога не будетъ починена, или рѣка не укрѣплена, Уѣздный Начальникъ можетъ приступить ко взятію означенныхъ предметовъ, на слѣдующемъ основаніи:

Прежде всего Уѣздный Начальникъ, основываясь на измѣреніи и исчисленіи завѣдывающаго работами Инженера, и пригласивъ другое свѣдущее лицо, въ присутствіи Президента, Бургомистра или Войта Гмины, произведетъ оцѣнку необходимымъ для работы матеріаламъ и исчислитъ доходъ, приносимый землею, предполагаемою къ временному отводу, потомъ оцѣночную сумму внесетъ въ Уѣздное Казначейство, для отправленія въ Банкъ, и, вручивъ квитанцію владѣльцу, или, въ случаѣ небытности его, Гминному Войту или Бургомистру, приступитъ ко взятію тѣхъ предметовъ, за которые платежъ имъ внесенъ.

Статья 32.

Во всѣхъ экстренныхъ и безотлагательныхъ случаяхъ, препятствующихъ слѣдованію по дорогамъ, какъ-то: въ случаѣ занесенія снѣгомъ, сорванія плотины, моста на водѣ и т. п., мѣстное Начальство вправѣ, на основаніи нынѣ существующихъ правилъ (статья 12 постановленія отъ 12 Февраля 1822 г), устроить временное сообщеніе, чрезъ находящіяся по сторонамъ дороги земли, по предварительному совѣщанію съ владѣльцемъ на счетъ того, гдѣ это будетъ удобнѣе для проѣзда; владѣлецъ не вправѣ сопротивляться сему, но въ теченіи 30 дней, можетъ потребовать вознагражденія за могущія ему

go ubezpieczenia brzegów rzeki, albo, gdy z powodu przerwanéj przez przypadek kommunikacyi, zajdzie potrzeba naprawy drogi, a dobrowolny układ nie mógł nastąpić, bądź o nabycie materyałów, jako to: kamieni, zwiru, piasku, gliny, ziemi, albo drzewa, bądź o zajęcie gruntów pobocznych na drogę objazdową, na skład materyałów, i na przygotowanie budowy, przez czas, póki droga, lub ubezpieczenie rzeki naprawione nie zostanie, natenczas Naczelnik Powiatu będzie mógł przystąpić do zajęcia tych przedmiotów, za dopełnieniem form następujących:

Przedewszystkiem Naczelnik Powiatu, podług wymiaru i obrachowania Inżeniera robotami kierującego, za przybraniem drugiego biegłego, w obecności właściciela, lub za jego przywołaniem, a w razie jego nieobecności, za przywołaniem właściwego Prezydenta, Burmistrza, lub Wójta gminy, materyały potrzebne i użytek z gruntu czasowo zająć się mającego oceni, i szacunek w Kassie Powiatowéj złoży, dla odesłania go do Banku, a po wręczeniu kwitu Kassy Powiatowéj właścicielowi, lub w razie jego nieobecności Wójtowi gminy, lub Burmistrzowi, mocen będzie zająć przedmioty, za które zapłata została złożoną.

Artykuł 32.

We wszystkich nadzwyczajnych i nagłych zdarzeniach, tamujących przeprawę po drogach, jako to: zawiewu śniegu, zerwaniu grobli, mostu przez wodę i t. p., Zwierzchność miejscowa mocną jest, na zasadzie dotychczasowych przepisów (art. 12 postanowienia z dnia 12 Lutego 1822 r.) urządzić przez grunta poboczne tymczasową kommunikacyę, za porozumieniem się z właścicielem, gdzie to najdogodniéj dla przejazdu będzie; właściciel nie może się temu sprzeciwić; lecz w ciągu dni 30-tu będzie

быть причиненными поврежденія въ хлѣбѣ и другихъ земныхъ произведеніяхъ.

Статья 33.

Кромѣ безотлагательной надобности, указанной въ статьѣ 31, принужденное отчужденіе матеріаловъ, потребныхъ для починки или постройки дорогъ, а также для обезпеченія береговъ рѣкъ, не можетъ имѣть мѣста безъ предварительнаго разрѣшенія Совѣта Управленія, коему, согласно 6-й статьѣ долженъ быть представленъ на разсмотрѣніе протоколъ совѣщанія сторонъ, съ надлежащими замѣчаніями.

Статья 34.

Придорожныя земли, необходимыя на время производства построекъ и починокъ дорогамъ, если не встрѣчается въ нихъ безотлагательной надобности, означенной въ 31-й статьѣ, а также земли, потребныя временно для военныхъ эволюцій, имѣющихъ производиться въ теченіе одного года, могутъ быть отводимы принужденнымъ образомъ, по разрѣшенію губернскаго Начальства, и по внесеніи въ депозитъ цѣнности, слѣдуемой за заборъ оныхъ, согласно 35-ой статьѣ.

Статья 35.

Въ случаяхъ, указанныхъ въ статьяхъ 33-й и 34-й, заборъ матеріаловъ и земель не можетъ послѣдовать прежде исчисленія цѣнности первыхъ и оцѣнки послѣднихъ, административнымъ порядкомъ, оцѣнщиками, въ присутствіи владѣльца или послѣ приглашенія онаго на срокъ, а въ случаѣ неявки, по приглашеніи Войта Гмины или Бургомистра, и прежде уплаты сего вознагражденія владѣльцу, либо внесенія онаго въ депозитъ Уѣзднаго или Губернскаго Казначейства, въ доказательство чего, квитанція должна быть вручена владѣльцу прежде взятія его собственности.

mógł żądać wynagrodzenia szkody, jeżeliby jakie poniósł w zbożu, lub innych ziemiopłodach.

Artykuł 33.

Prócz wypadku naglącéj potrzeby, opisane w art. 31 przymusowe wywłaszczenie co do materyałów, potrzebnych do naprawy lub zakładania dróg, tudzież do ubezpieczenia brzegów rzek, nie może być przedsięwzięte, bez poprzedniego upoważnienia Rady Administracyjnéj, któréj, stosownie do art. 6-go protokół porozumienia się stron z uwagami, przedstawiony do rozpoznania być powinien.

Artykuł 34.

Grunta poboczne przy drogach publicznych, potrzebne na czas wykonywania budowy i naprawy dróg, kiedy nie zachodzi nagląca potrzeba, w art. 31 opisana, jako też grunta potrzebne czasowo na popisy wojskowe, w ciągu jednego roku odbywać się mające, w braku dobrowolnego układu, mogą być drogą przymusową zajmowane, za upoważnieniem władzy gubernialnéj, i złożeniem szacunku w depozyt, stosownie do art. 35.

Artykuł 35.

W przypadkach w art. 33 i 34 wymienionych, zajęcie rzeczywiste materyałów i gruntów nastąpić nie może, dopóki szacunek pierwszych nie będzie wyrachowany, a użytek z gruntów nie będzie oceniony przez biegłych w drodze administracyjnéj, w obecności właściciela lub za jego przywołaniem na termin, a w razie jego nieobecności, za przywołaniem Wójta gminy lub Burmistrza, i dopóki tenże szacunek, bądź do rąk właściciela, lub do depozytu Kassy powiatowéj lub gubernialnéj wniesiony nie zostanie; w dowód czego kwit właścicielowi, przed zajęciem doręczony być powinien.

Статья 36.

Владѣлецъ, не довольствующійся оцѣнкою, составленною административнымъ порядкомъ, согласно 31 и 35-й статьямъ, или вознагражденіемъ, какое ему будетъ назначено тѣмъ же порядкомъ, согласно 32-й статьѣ, можетъ въ теченіе 30 дней, со дня врученія ему повѣстки о количествѣ вознагражденія, требовать судебной переоцѣнки и указать оцѣнщиковъ, придерживаясь правилъ судебнаго производства.

Тяжбу владѣлецъ долженъ завести по врученіи Уѣздному Начальнику позыва въ Мировой Судъ того Округа, въ которомъ находятся забранные предметы, если цѣнность оныхъ не превышаетъ 75 руб. сер.

Если же требуемая цѣнность превышаетъ эту сумму, тяжба должна быть заведена въ Гражданскомъ Трибуналѣ, въ кого Округѣ состоитъ недвижимость, изъ которой взяты матеріалы или угодія, по предварительному приглашенію къ оной, посредствомъ позывовъ, Прокураторіи и Губернскаго Правленія.

Статья 37.

Въ случаѣ спора объ оцѣнкѣ предметовъ, забранныхъ на учрежденіе или починку дороги, или на обезпеченіе береговъ рѣки, а также объ оцѣнкѣ дохода съ земель, временно отведенныхъ, должны быть примѣнены выше прописанныя статьи 14, 15, 16, 17, 19 буква *b*, 22, 23, 24, 25. и 27.

Artykuł 36.

Właściciel nie poprzestający na taxie, w drodze administracyjnéj, stosownie do art. 31 i 35 sporządzonéj, albo na wynagrodzeniu, jakie mu, w przypadku w art. 32-im opisanym, w drodze administracyjnéj przyznane zostanie, mocen jest, w ciągu dni 30-tu od daty wręczenia mu zawiadomienia o wysokości ustanowionego szacunku, żądać detaxacyi sądowéj, i podać biegłych, przy zastosowaniu się do przepisów procedury sądowéj.

Sprawę powinien wytoczyć właściciel, za doręczeniem pozwu Naczelnikowi powiatu, przed Sąd Pokoju właściwego Okręgu, w którym przedmioty zajęte znajdują się, jeżeli szacunek żądany nie przenosi 75 rub. sr.

Jeżeli zaś żądany szacunek jest wyższy, sprawa wyniesioną być ma przed Trybunał Cywilny, w którego obrębie znajduje się nieruchomość, z któréj materyały lub użytek zajęte zostały, z przypozwaniem Prokuratoryi i Rządu Gubernialnego.

Artykuł 37.

W przypadkach sporu o taxę przedmiotów, zajętych na założenie lub naprawę drogi, albo na ubezpieczenie brzegów rzeki, jako też o taxę użytku z gruntów czasowo zajętych, zastosowane będą przepisy w art. 14, 15, 16, 17, 19 lit. *b*, 22, 23, 24, 25 i 27-ym wyżéj zamieszczone.

ГЛАВА IV.

Объ отчужденіи собственности, принадлежащей Заведеніямъ и Гминнымъ Обществамъ.

Статья 38.

Заведеніямъ и Гминнымъ Обществамъ предоставляется право требовать переоцѣнки ихъ собственности присажными оцѣнщиками, если бы онѣ не довольствовались цѣною, Начальствомъ опредѣленною. Для сего, въ поданномъ о томъ прошеніи въ подлежащее Губернское Правленіе, онѣ укажутъ имена, прозванія и мѣстопребыванія лицъ, коихъ предлагаютъ избрать съ своей стороны оцѣнщиками.

Статья 39.

Губернское Правленіе, по истребованіи заключенія того Управленія или Начальства, на которое отчужденіе возложено; не находятъ ли онѣ чего либо противъ лицъ, избранныхъ въ оцѣнщики, рѣшаетъ окончательно въ комплектѣ, предписанномъ для административныхъ Судовъ, могущіе возникнуть споры на счетъ выбора оцѣнщиковъ, примѣняясь къ 308, 309 и 310 статьямъ Уложенія о Гражданскомъ Судопроизводствѣ.

Статья 40.

Переоцѣнка должна производиться въ присутствіи командированныхъ: административнаго и судебнаго чиновниковъ, съ соблюденіемъ правилъ, изложенныхъ въ 19-й статьѣ.

Статья 41.

Губернское Правленіе рѣшаетъ властію послѣдней инстанціи споры на счетъ оцѣнки предметовъ, потребныхъ для

ROZDZIAŁ IV.

O zajęciu własności, należącéj do instytutów i gmin.

Artykuł 38.

Instytutom i gminom służy prawo żądania detaxacyi przez biegłych przysięgłych, jeżeliby na szacunku przez Władzę Rządową podanym nie poprzestawały. W tym celu przez podanie, do właściwego Rządu Gubernialnego zanieść się mające, wskażą imiona, nazwiska, stan i zamieszkanie osób, na detaxatorów ze swéj strony proponowanych.

Artykuł 39.

Rząd Gubernialny po zasiągnięciu uwag właściwego Wydziału lub Władzy, któréj zajęcie jest poruczone, czyli przeciw podanym na biegłych ma co do przytoczenia, decydować będzie ostatecznie, w komplecie dla Sądów Administracyjnych przepisanym, spory co do wyboru biegłych zajść mogące, stosujące się do artykułów 308, 309 i 310 Kodexu postępowania sądowego.

Artykuł 40.

Detaxacya odbywać się powinna w obecności delegowanych urzędników, administracyjnego i sądowego, z zastosowaniem się do przepisu, w art. 19-ym wyżéj zamieszczonego.

Artykuł 41.

Rząd Gubernialny decydować będzie mocą ostatniéj instancyi spory, co do taxy przedmiotów, do naprawy dróg i ubezpie-

починки дорогъ и обезпеченія береговъ рѣкъ, а также на счетъ дохода съ временно взятой недвижимости, если требуемая цѣнность не превышаетъ 150 руб. сер. По дѣламъ высшей цѣнности, предоставляется сторонамъ право апеляціи въ Правительственныя Коммисіи, которыя рѣшать будутъ дѣло окончательно, согласно правиламъ, въ слѣдующей статьѣ изложеннымъ.

Статья 42.

Споры на счетъ цѣнности недвижимостей, а также споры, возникшіе на основаніи предыдущей статьи по апеляціи сторонъ, должны быть рѣшаемы, согласно правиламъ, указаннымъ въ постановленіи Царскаго Намѣстника 18 Іюля 1818 года, съ тою разницею, чтобы, вмѣсто заключенія Прокураторіи, было требуемо заключеніе подлежащаго Техническаго Управленія, т. е. Управленія XIII Округа Путей Сообщенія, по предметамъ до сообщенія относящимся, Строительнаго Совѣта, если дѣло идти будетъ о цѣнности строеній —, Отдѣленія Государственныхъ Имуществъ и Лѣсовъ въ Правительственной Коммисіи Финансовъ, если дѣло будетъ заключаться въ цѣнности имѣній, земель или лѣсовъ.

Статья 43.

Правила, изложенныя въ статьяхъ 6, 7, 9, 15, 16, 17, 19, 23, 24, 27, должны быть соблюдаемы при отчужденіяхъ собственности, принадлежащей Заведеніямъ и Гминнымъ Обществамъ.

Временное правило.

Статья 44.

Со времени изданія настоящаго положенія, прекращается обязательная сила закона 1820 года и постановленій Совѣ-

czeń brzegów rzek potrzebnych, tudzież ceny użytków za czasowe zajęcie nieruchomości, jeżeli szacunek żądany nie przenosi 150 rub. sr. W sprawach wyższego przedmiotu, służy stronom prawo odwołania się do decyzyi Kommissyj Rządowych, które, stosownie do przepisu artykułu następnego, ostatecznie decydować będą.

Artykuł 42.

Spory dotyczące szacunku nieruchomości, tudzież spory, z odwołania się stron od decyzyi Rządu Gubernialnego, na zasadzie art. 41-go przychodzące, decydowane być powinny na drodze, przepisanéj postanowieniem Namiestnika Królewskiego z dnia 18 Lipca 1818 r.; z tą różnicą, że zamiast opinii Prokuratoryi, żądaną być ma opinia właściwego Wydziału Technicznego, to jest: Zarządu XIII-go Okręgu Kommunikacyj w przedmiotach dotyczących kommunikacyi; Rady budowniczéj, gdy będzie szło o szacunek budowli; Wydziału Dóbr przy Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, gdy będzie szło o szacunek dóbr, gruntów, albo lasów.

Artykuł 43.

Przepisy art. 6, 7, 9, 15, 16, 17, 19, 23, 24 i 27 zachowane być powinny przy zajmowaniu instytutowéj własności i do gmin należącéj.

Przepis przemijający.

Artykuł 44.

Z dniem ogłoszenia niniejszéj Ustawy, przestają obowiązywać: prawo z r. 1820, wraz z postanowieniem Rady Administra-

та Управленія отъ 27 Сентября (9 Октября) 1840 года и 10 (22) Августа 1845 года, объ отчужденіи чьей бы ни было собственности на государственную надобность.

Статья 45.

Исполненіе настоящаго постановленія возлагается на всѣ Правительственныя Коммисіи и на Главныя Управленія, по принадлежности, а внесеніе онаго въ Дневникъ Законовъ—на Коммисію Юстиціи.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія отъ 6 (18) Іюня 1852 г.

Предсѣдательствующій въ Совѣтѣ Управленія,
Генералъ Адъютантъ,
(подписано) Князь *Горчаковъ.*

cyjnéj z dnia 27 Września (9 Października) 1840 r. i 10 (22) Sierpnia 1845, dotyczące zajmowania własności dla użytku publicznego.

Artykuł 45.

Wykonanie niniejszego postanowienia Kommissyom Rządowym, oraz innym Władzom naczelnym, w czém do któréj należy, a zamieszczenie w Dzienniku Praw, Kommissyi Rządowéj Sprawiedliwości, poleca.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 6 (18) Czerwca 1852 r.

Prezydujący w Radzie Administracyjnéj,
Generał-Adjutant,
(podpisano) *Książę Gorczakow.*

ГЛАВА IV.

Объ отчужденіи или уступкѣ недвижимостей, принадлежащихъ городскимъ гминамъ.

Введеніе.

Отчужденіе городской недвижимости происходитъ вслѣдствіе продажи, замѣна или занятія для общественной пользы. Послѣдній случай опредѣляется въ IV главѣ постановленія Совѣта Управленія отъ $^6/_{18}$ Іюня 1852 года, помѣщеннаго выше, подъ N. 17.

Для отчужденія городской недвижимости посредствомъ продажи или замѣна, необходимо разрѣшеніе Совѣта Управленія Царства, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ. Продажа городскихъ недвижимостей, согласно принятымъ вообще основаніямъ, происходитъ посредствомъ публичныхъ торговъ; отступленіе отъ сего правила допускается только съ разрѣшенія Совѣта Управленія, въ томъ случаѣ, когда вольная продажа предоставляетъ городу такія удобства, какія посредствомъ торговъ пріобрѣтены быть не могутъ.

TYTUŁ IV.

O alienacyi czyli pozbywaniu się realności, należących do gmin miejskich.

Wstęp.

Alienacya realności miejskiéj może nastąpić przez sprzedaż, lub zamianę na inną, albo przez wywłaszczenie z niéj gminy na użytek publiczny, który to ostatni przypadek przewidzianym jest w Rozdziale IV postanowienia Rady Administracyjnéj z dnia 6 (18) Czerwca 1852 r., wyżéj zamieszczonego pod Nr. 17.

Na alienacyę realności miejskiéj przez sprzedaż lub zamianę, potrzebne jest zezwolenie Rady Administracyjnéj Królestwa, na wniosek Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych wyjednane. Sprzedaż realności miejskich, według przyjętéj ogólnie zasady, następować winna w drodze publicznej licytacyi, i wyjątek od téj zasady dopuszcza się jedynie za upoważnieniem Rady Administracyjnéj, w razie, kiedy sprzedaż z wolnéj ręki przedstawia pewne dogodności dla miasta, jakie przez licytacyę osiągnąćby się nie dały.

№ 1.

О предвареніи Нотаріусовъ, что городскія Управленія не вправѣ отчуждать городской собственности, безъ разрѣшенія высшей власти.

(10 Февраля 1812 года)

Всѣмъ Префектамъ.

Министръ Внутреннихъ Дѣлъ.

Министръ Внутреннихъ Дѣлъ препровождаетъ при семъ къ Г. Префекту Департамента NN. копію съ отношенія своего къ Г. Министру Юстиціи, касательно формальностей, которыя Нотаріусы должны соблюдать при заключеніи городскими властями съ частными лицами контрактовъ на городское имущество.

Г. Префектъ благоволитъ съ своей стороны имѣть наблюденіе, дабы ничего противнаго сему распоряженію не допускалось.

Варшава, 10 Февраля 1812 года.

(подписано) *Лущевскій.*

N. 106.

Приложеніе къ N. 1.

Министру Юстиціи.

Министръ Внутреннихъ Дѣлъ.

Часто случается, что Муниципальные и Городскіе Совѣты или Бургомистры заключаютъ передъ публичными Нотаріу-

№ 1.

O ostrzeżeniu Notaryuszów, że Zarządy Miejskie nie są mocne, bez wyższego upoważnienia, alienować własności miejskich.

(d. 10 Lutego 1812 r.)

do

Wszystkich Prefektów.

Minister Spraw Wewnętrznych.

Minister Spraw Wewnętrznych kommunikuje W. Prefektowi Departamentu N. kopię, uczynionéj w dniu dzisiejszym odezwy do Ministra Sprawiedliwości, względem formalności, których Notaryusze, przyjmując kontrakty przez władze miejskie z osobami prywatnemi o własności gmin zawierać się mające, przestrzegać powinni.

Zechce W. Prefekt z swéj strony dopilnować, aby nic przeciwnego takowemu urządzeniu, miejsca nie miało.

W Warszawie, dnia 10 Lutego 1812 r.

(podpisano) *Łuszczewski.*

Nr. 106.

Annex do Nr. 1-go.

do

Ministra Sprawiedliwości.

Minister Spraw Wewnętrznych.

Gdy zdarzają się przypadki: że Rady Municypalne Miejskie, lub Burmistrze, zawierają częstokroć przed Notaryuszami

сами контракты и договоры съ частными лицами, касающіеся городскаго имущества, безъ увѣдомленія высшихъ властей и полученія отъ нихъ разрѣшенія, отъ чего городское имущество подвергается убыткамъ. Министръ Внутреннихъ Дѣлъ, во избѣжаніе впередъ подобныхъ злоупотребленій, честь имѣетъ просить Г. Министра Юстиціи предостеречь, чрезъ кого слѣдуетъ, публичныхъ Нотаріусовъ:

1) что Муниципальные или Городскіе Совѣты не имѣютъ права заключать какіе бы то нибыло договоры и контракты;

2) что только Президентъ или Бургомистръ, имѣя надобность заключить договоръ или контрактъ въ дѣлѣ, касающемся городскаго имущества, долженъ имѣть на это согласіе и разрѣшеніе высшей своей власти, то есть Подпрефекта или Префекта;

3) что всѣ предварительные договоры, условія и сдѣлки должны быть заключаемы непремѣнно съ согласія Муниципальныхъ или Городскихъ Совѣтовъ, съ условіемъ, чтобы на это было испрошено разрѣшеніе Министра Внутреннихъ Дѣлъ или Префекта, согласно Высочайшему декрету отъ 10 Іюля 1810 года; и только когда таковое разрѣшеніе Министра Внутреннихъ Дѣлъ или Префекта будетъ представлено, формальный контрактъ можетъ быть Нотаріусомъ составленъ и заключенъ.

Какъ много благосостояніе городовъ зависитъ отъ того, чтобы Нотаріусы не принимали для совершенія представленныхъ имъ договоровъ и сдѣлокъ, не убѣдившись въ ихъ законности согласно вышеупомянутымъ предписаніямъ, Г. Министръ Внутреннихъ Дѣлъ, вѣроятно, убѣжденъ, и потому благоволитъ предписать, чрезъ кого слѣдуетъ, чтобы Нотаріусы обращали особенное вниманіе на соблюденіе сихъ правилъ.

Варшава, 10 Февраля 1812 года.

(подписано) *Лущевскій.*

N. 106.

publicznymi, kontrakty i ugody, tyczące się pertynencyj miejskich z osobami prywatnemi, a to bez wiadomości i poprzedniczego uzyskania autoryzacyi Władz wyższych, i z tego powodu własności miejskie często na stratę wystawione bywaią,—Minister Spraw Wewnętrznych, zapobiegając nadal podobnym nadużyciom, ma honor upraszać JW. Ministra Sprawiedliwości, aby przez kogo należy, Notaryuszów publicznych ostrzedz rozkazał:

1. że Rady Municypalne lub Miejskie nie są mocne wchodzić same w żadne ugody i zawieranie kontraktów;

2. że tylko Prezydent lub Burmistrz, chcący zawierać ugodę lub kontrakt, tyczący się własności miejskiéj, musi złożyć na to zezwolenie i autoryzacyę wyższéj swéj Władzy, jaką jest Podprefekt lub Prefekt;

3. że poprzednicze w téj mierze ugody, punktacye, komplanacye i t. d. opatrzone być powinny koniecznie opinią respective Rad Municypalnych lub Miejskich, i klauzulą, zastrzegającą potwierdzenie czynności przez Ministra Spraw Wewnętrznych, lub właściwego Prefekta, stosownie do myśli Dekretu Najjaśniejszego Pana, pod dniem 5 Lipca 1810 r. zapadłego; dopiero gdy takowa aprobacya Prefekta lub Ministra Spraw Wewnętrznych dołączoną będzie, kontrakt urzędowy zawartym i spisanym przez Notaryusza być może.

Jak wiele na tém, dla dobra miast, zależy, aby Notaryusze publiczni nie przyjmowali przedstawionych sobie ugód i punktacyj bez poprzedniego przekonania się o ich legalności, według wyżéj wzmiankowanych przepisów, JW. Minister Sprawiedliwości zapewne jest przekonanym; raczy przeto wydać rozkazy, aby w téj okoliczności szczególna baczność Notaryuszom poleconą została.

w Warszawie, d. 10 Lutego 1812 r.
(podpisano) *Łuszczewski.*
Nr. 106.

№ 2.

О томъ, что Прокуроры обязаны наблюдать, дабы Нотаріусы, при совершеніи контрактовъ на городское имущество, обращали особенное вниманіе на права договаривающихся сторонъ.

(7 Марта 1812 года).

Министру Внутреннихъ Дѣлъ.

Министръ Юстиціи.

Вслѣдствіе отзыва Г. Министра Внутреннихъ Дѣлъ отъ 10 Февраля сего года, за N. 106, о томъ, что Муниципальные и Городскіе Совѣты или Бурмистры заключаютъ у публичныхъ Нотаріусовъ контракты и договоры, касающіеся городскаго имущества, безъ увѣдомленія высшихъ властей и не испрашивая на то ихъ разрѣшенія, Министръ Юстиціи имѣетъ честь сообщить, что, не имѣя донесенія о какомъ либо частномъ случаѣ отступленія отъ сего правила со стороны Нотаріусовъ, для удовлетворенія отзыву Г. Министра Юстиціи, онъ ограничился лишь тѣмъ, что обратилъ вниманіе Прокуроровъ на это обстоятельство, вмѣняя имъ въ обязанность наблюдать за исполненіемъ законовъ, посредствомъ циркуляра, котораго копію имѣетъ честь при семъ препроводить.

Варшава, 7 Марта 1812 года.

(подписано) *Лубенскій.*

N. 2,453.

№ 2.

Prokuratorowie pilnować mają, aby Notaryusze przyjmujący kontrakty, dotyczące własności miejskich, zwracali uwagę na legitymacyę osób kontraktujących.

(d. 7 Marca 1812 r).

do

Ministra Spraw Wewnętrznych

Minister Sprawiedliwości.

W odpowiedzi na odezwę JW. Ministra Spraw Wewnętrznych, względem zawierania przez Rady Municypalne Miejskie, lub Burmistrzów, przed Notaryuszami publicznymi kontraktów, ugód i t. p. tyczących pertynencyj miejskich z osobami prywatnemi, a to bez wiadomości i poprzedniego uzyskania autoryzącyi Władz wyższych, pod dniem 10 Lutego r. b. sub N. 106 uczynioną, ma honor oświadczyć: iż nie mając sobie kommunikowanego szczególnego przypadku uchybienia w téj mierze ze strony Notaryuszów, nie widział innéj drogi zadosyć uczynienia wezwaniu JW-go Ministra Spraw Wewnętrznych, jak tylko tę, iż ostrzegł urzędy prokuratorskie, i wezwał ich do czuwania nad przepisami prawa, przez okólniki, jakich kopię ma honor kommunikować.

W Warszawie, dnia 7 Marca 1812 r.

(podpisano) *Łubieński.*

Nr. 2,453.

Приложеніе къ N. 2.

Королевскому Прокурору при Гражданскомъ Трибуналѣ первой инстанціи *N.* Департамента.

Министръ Юстиціи.

Получивъ отзывъ Г. Министра Внутреннихъ Дѣлъ отъ 10 Февраля сего года о томъ, что Муниципальные и Городскіе Совѣты или Бурмистры заключаютъ у публичныхъ Нотаріусовъ контракты и договоры съ частными лицами, касающіеся городскаго имущества, безъ увѣдомленія высшихъ властей и не испрашивая на это ихъ разрѣшенія, Министръ Юстиціи сообщаетъ о томъ Королевскому Прокурору при Гражданскомъ Трибуналѣ первой инстанціи N. Департамента, предлагая предписать Нотаріусамъ своего Департамента, дабы они, при совершеніи контрактовъ, болѣе обращали вниманія на то: имѣютъ ли стороны право заключать оные, такъ какъ извѣстно, что, по декретамъ Его Величества, напечатаннымъ въ Дневникѣ Законовъ, Президентъ, Бурмистръ, Войтъ и Муниципальный Совѣтъ, ни отдѣльно, ни вмѣстѣ, не имѣютъ права отчуждать городскую собственность, какимъ бы то ни было образомъ, посредствомъ продажи, замѣна, или договора, безъ соблюденія формальностей, предписанныхъ этими декретами, и безъ высшаго разрѣшенія. *Во первыхъ,* декретомъ 7 Февраля 1809 года, § 26 бук. *f*, предписано, что разсмотрѣнію Совѣтовъ Префектуры подлежатъ представленія гминъ о разрѣшеніи продажи или замѣна гминной собственности; *во вторыхъ,* декретомъ 10 Февраля 1809 г., § 13 предписано, относительно городовъ Варшавы, Познаня, Торуня и Калиша, что на предложеніе Муниципальнаго Президента, по разрѣшенію Префекта, Муниципальные Совѣты собираются для совѣщаній и подачи прошеній въ Совѣты Префектуры, на имя Префекта, объ отчужденіи или замѣнѣ городской собственности. Таковое же правило существуетъ и для всѣхъ прочихъ гминъ, примѣненное

Annex do Nr. 2-go.

do

Prokuratora Królewskiego przy Trybunale Cywilnym pierwszéj Instancyi Departamentu N.

Minister Sprawiedliwości.

Mając sobie nadesłaną odezwę Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 Lutego r. b., względem zawierania przez Rady Municypalne miejskie lub Burmistrzów przed Notaryuszami publicznymi kontraktów, ugód i t. p., tyczących się pertynencyj miejskich z osobami prywatnemi, a to bez wiadomości i poprzedniego uzyskania autoryzacyi Władz wyższych, komunikuję takową odezwę Prokuratorowi królewskiemu przy Trybunale Cywilnym pierwszéj Instancyi Departamentu N. N., z tém zaleceniem, aby ostrzegł Notaryuszów, w swym Departamencie urząd sprawujących, iżby ci, przy przyjmowaniu kontraktów, baczniejszymi byli na legitymacyę, czyli upoważnienie stron kontraktujących. Wiadomą bowiem rzeczą jest, iż podług Dekretów Najjaśniejszego Pana, w Dziennikach Praw umieszczonych, ani Prezydent, Burmistrz lub Wójt, ani Rada Municypalna, pojedynczo ani wspólnie, nie są upoważnione do alienowania, jakąkolwiekbądź drogą, czyli to przez przedaż, zamianę, ugodę, czyli w inny sposób, własności gminnéj, bez zachowania formalności, temiż dekretami przepisanych, i bez wyższego zatwierdzenia. Przepisano jest *najprzód* w Dekrecie dnia 7 Lutego roku 1809, w § 26 pod lit. *f*, iż do Rad prefekturalnych należy rozpoznanie podań gminów, o pozwolenie sprzedania lub zamienienia własności gminnéj; *powtóre*, w Dekrecie dnia 10 Lutego roku 1809 przepisano jest co do miast: Warszawy, Poznania, Torunia i Kalisza w § 13-m, iż na wezwanie Prezydenta Municypalnego, do którego umocowanym został przez Prefekta, Rady Municypalne zgromadzają się, końcem naradzenia się i podania prośby do Rad prefekturalnych, na ręce Prefekta, względem dozwolenia municypalności, zamienienia, lub aliena-

къ ихъ отношеніямъ съ Подпрефектами, въ декретѣ 23 Февраля 1809 года § 17. Декреты эти помѣщены въ I томѣ Дневника Законовъ Герцогства Варшавскаго.

Наконецъ, декретъ 15 Февраля 1812 года, ст. 9 т. IV Дневн. Закон., предписываетъ, что договоры, заключенные съ Гминами въ Совѣтахъ Префектуры и съ ихъ разрѣшенія, должны быть утверждаемы Министромъ Внутреннихъ Дѣлъ; если же дѣло идетъ о занятіи, замѣнѣ или уступкѣ правъ вѣчнаго владѣнія, то должны быть, по разсмотрѣніи Государственнымъ Совѣтомъ, представлены на Высочайшее утвержденіе.

Строгое соблюденіе сихъ предписаній благоволитъ Прокуроръ подтвердить Нотаріусамъ.

Варшава, 7 Марта 1812 года.

Министръ Юстиціи

(подписано) *Лубенскій.*

№ 3.

О формальностяхъ при замѣнѣ городскихъ земель на другія.

(7 (19) Декабря 1839 года).

Калишскому Губернскому Правленію. [1]

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Возвращая представленные при рапортѣ отъ 1 (13) Іюня с. г., №. 37,250, составленные 21 Мая (2 Іюня) Инжене-

(1) *Примѣчаніе.* Распоряженіе это помѣщается въ Сборникѣ въ видѣ указанія, какія должны быть соблюдаемы формальности при замѣнѣ городскихъ земель.

cyi własności municypalnéj. Podobnyż przepis znajduje się dla innych wszystkich gmin, z właściwém zaaplikowaniem stosunków ich z Podprefektami w Dekrecie z d. 23 Lutego 1809 roku w § 17. Wszystkie te dekreta umieszczone są w Tomie I-ym Dziennika Praw Księztwa Warszawskiego.

Nareszcie Dekret dnia 15 Lutego 1812 r. w Dzienniku Praw Tomie IV, równie Księztwa Warszawskiego zamieszczony, przepisuje w art. 9, iż ugody z gminami, w Radach prefekturalnych za ich zezwoleniem zawierane, jeżeli w nich o czasowe użytkowanie iść będzie, przez Ministra Spraw Wewnętrznych potwierdzanemi, jeżeli zaś wywłaszczenia, zamiany, zrzeczenia się prawa wieczystego tyczeć się będą, do potwierdzenia przez Najjaśniejszego Pana, za poprzedniczém rozstrząsaniem Rady Stanu, przesłanemi być mają.

Zachowanie więc jak najściślejsze przepisów tych, zaleci Prokurator Notaryuszom.

w Warszawie, dnia 7 Marca 1812 r.
Minister Sprawiedliwości,
(podpisano) *Łubieński.*

№ 3.

Wskazanie formalności co do zamiany gruntów miejskich na inne.

(d. 7 (19) Grudnia 1839 roku).

do

Rządu Gubernialnégo Kaliskiego. [1].

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Zwraca przedstawiony przy rapporcie z dnia 1 (13) Czerwca b. r. Nr. 37,250 protokół, przez Inżyniera Obwodu Kaliskie-

[1] *Uwaga.* — Rozporządzenie niniejsze umieszcza się w Zbiorze jako wzór formalności, przy zamianie gruntów miejskich wymaganych.

ромъ Калишскаго округа протоколъ и планъ земель деревни Косцельница, принадлежащей городу Унѣевъ, Правительственная Коммисія предписываетъ: чтобы Губернское Правленіе, вслѣдствіе желанія, объявленнаго Его Высокопревосходительствомъ Генераломъ отъ Инфантеріи Графомъ Толемъ, которому пожаловано имѣніе Унѣевъ, дать городу другія земли въ замѣнъ земель деревни Косцельница, отмѣченныхъ на планѣ зеленой краской и принадлежащихъ городу,—назначило отъ себя чиновника, который бы вмѣстѣ съ Экономическимъ Коммисаромъ Добекъ и Землемѣромъ Домбровскимъ, командированными Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства для передачи земель имѣнія Унѣевъ Графу Толю, составилъ проэктъ замѣна.

Но, дабы городское Казначейство не понесло отъ этого убытка и не лишилось дохода, который нынѣ получаетъ отъ сихъ земель, Городское Управленіе Унѣева должно присутствовать при этомъ дѣйствіи въ полномъ своемъ составѣ.

Протоколъ замѣна, въ которомъ слѣдуетъ обозначить:

a) количество земель деревни Косцельница, принадлежащихъ городу, и нынѣ получаемый отъ нихъ доходъ;

b) количество земель, которыя Графъ Толь желаетъ отдать въ замѣнъ, и предполагаемый отъ нихъ доходъ;

c) разстояніе сихъ земель отъ города, ихъ мѣстоположеніе и качество;

Губернское Правленіе представитъ въ свое время Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ вмѣстѣ съ своимъ и командированныхъ отъ города чиновниковъ мнѣніемъ и планами.

Варшава, 7 (19) Декабря 1839 года.

Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ,

(подписано) *Бадени.*

N. 4,133/23,365 4,308/11,927 4,385/25,094.

go pod dniem 21 Maja (2 Czerwca) r. b. spisany, jako też mappę gruntów wsi Kościelnica, do miasta Uniejowa wcielonych, z oznajmieniem:

że gdy Donataryusz Ekonomii Uniejów Generał piechoty Hrabia Toll, życzy sobie dać Kassie Miejskiéj inne grunta, w zamian za grunta wsi Kościelnicy, zielonym kolorem na mappie oznaczone, a do tejże Kassy należące; przeto Rząd Gubernialny wyznaczy od siebie delegowanego, któryby, łącznie z Kommissarzem Ekonomicznym Dobek i Jeometrą Dąbrowskim, przeznaczonymi do tradycyi dóbr Uniejowskich na rzecz Donataryusza przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu, ułożył projekt zamiany żądanéj.

Żeby jednak kassa miejska nie poniosła na tém uszczerbku i nie utraciła dochodu, jaki obecnie z gruntów przez siebie posiadanych pobiera; Urząd więc Municypalny pomienionego miasta, w całym swoim składzie, czynności téj atentować powinien.

Protokoł zamiany, który obejmować ma w sobie:

a) rozległość gruntów wsi Kościelnicy do Kassy Miejskiéj należących, jako też dochód z nich, jaki obecnie taż Kassa pobiera;

b) rozległość z intratą spodziewaną z gruntów mających się przez Donataryusza oddać w zamian;

c) odległości tychże gruntów od miasta, położenie i gatunek gleby.

Rząd Gubernialny z opinią Delegowanych ze strony miasta, jako też swoją, łącznie z mappami, przedstawi w swoim czasie do uznania Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

w Warszawie, dnia 7 (19) Grudnia 1839 r.

Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,

(podpisano) *Badeni.*

Nra 4,133/23,365, 4,308/11,927, 4,385/25,094.

№ 4.

О томъ, что правительственныя власти обязаны представлять на утвержденіе Совѣта Управленія о всѣхъ торгахъ и контрактахъ, по предметамъ, превышающимъ 15,000 р. с.

(13 (25) Ноября 1846 года).

Главному Директору Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія.

По порученію Совѣта Управленія, имѣю честь препроводить къ Вашему Превосходительству, для приведенія въ исполненіе, копію отзыва Министра Статсъ-Секретаря отъ 22 Октября (3 Ноября) с. г., N. 2,654, о послѣдовавшемъ Высочайшемъ разрѣшеніи, въ томъ:

1. чтобы всѣ торги и контракты по предметамъ, превышающимъ 15,000 р. с., представляемы были Правительственными Коммисіями и Главными Управленіями на утвержденіе Совѣта Управленія;

2. чтобы дозволено было тѣмъ же вѣдомствамъ входить съ представленіями и о меньшихъ суммахъ, въ тѣхъ случаяхъ, когда это признано будетъ ими нужнымъ.

Варшава, 13 (25) Ноября 1846 года.

Статсъ-Секретарь,

(подписано) *Ѳ. Лебренъ.*

N. 7,890.

№ 4.

O przedstawianiu przez Władze do zatwierdzenia Rady Administracyjnéj protokółów licytacyjnych i kontraktów, których przedmiotem będzie summa, rub. sr. 15,000 przenosząca.

(d. 13 (25) Listopada 1846 r.)

do

Dyrektora Głównego Spraw Wewnętrznych i Duchownych

SEKRETARZ STANU PRZY RADZIE ADMINISTRACYJNÉJ.

Z polecenia Rady Administracyjnéj, mam zaszczyt przesłać JW. Dyrektorowi Głównemu w kopii odezwę Ministra Sekretarza Stanu z dnia 22 Października (3 Listopada) r. b. Nr. 2654, w celu zastosowania się do oznajmionéj przez nią Najwyższéj Woli NAJJAŚNIEJSZEGO PANA, podług któréj:

1. Kommissye Rządowe i inne naczelne Władze, obowiązane są przedstawiać do zatwierdzenia Rady Administracyjnéj, wszelkie protokóły licytacyjne i kontrakty, których przedmiotem będzie summa licytacyjna lub dzierżawna, rs. 15,000 przenosząca.

2. Też Władze, nawet w razach, gdzie summa licytacyjna lub dzierżawna, mniejszą jest od summy rs. 15,000, mogą czynić do Rady Administracyjnéj przedstawienia, jeżeli tego uznają potrzebę.

w Warszawie, dnia 13 (25) Listopada 1846 r.
Radca Stanu,
(podpisano) *T. Le-Brun.*
Nr. 7,890.

Приложеніе къ N. 4.

Милостивый Государь,

Князь Иванъ Ѳедоровичъ,

Государь Императоръ, удостоивъ разсмотрѣть отзывъ ко мнѣ Вашей Свѣтлости, отъ 7 (19) Октября N. 6,319 (Канц Сов. Упр.) о предполагаемыхъ Совѣтомъ Управленія распоряженіяхъ, касательно порядка утвержденія торговъ, Высочайше соизволяетъ на приведеніе, въ видѣ временной мѣры, въ дѣйствіе, впредь до изданія особыхъ правилъ о торгахъ, изъясненныхъ въономъ отзывѣ предположеній Совѣта Управленія, заключающихся въ слѣдующемъ:

1. чтобы Правительственныя Коммисіи и Главныя Управленія о всѣхъ торгахъ, превышающихъ 15 т. руб. сер., или объ арендахъ, по коимъ годовой платежъ окажется выше этой суммы, и вообще всѣ контракты по предметамъ, превышающимъ означенную сумму, представляли на утвержденіе Совѣта Управленія и

2. чтобы дозволено было тѣмъ же вѣдомствамъ входить съ представленіями и о меньшихъ суммахъ, въ тѣхъ случаяхъ, когда они признаютъ это нужнымъ.

Донося Вашей Свѣтлости о таковомъ Высочайшемъ соизволеніи, честь имѣю быть съ совершеннымъ высокопочитаніемъ и преданностію.

Вашей Свѣтлости,
всепокорнѣйшимъ слугою,
(подписано) *Иг. Туркулъ.*

С. Петербургъ,
22 Октября / 3 Ноября 1846 г.
N. 2,654.

Annex do Nr. 4.

do

Namiestnika Królestwa.

MINISTER SEKRETARZ STANU.

NAJJAŚNIEJSZY PAN mając sobie przedstawioną odezwę do mnie, Waszéj Xiążęcéj Mości z dnia 7 (19) Października Nr. 6,319 (Kancellarya Rady Administracyjnéj), o proponowanych przez Radę Administracyjną rozporządzeniach, względem porządku zatwierdzania licytacyj, Najwyżéj zezwolić raczył, na tymczasowe wprowadzenie w wykonanie, aż do ułożenia szczególnych pod tym względem przepisów, wniosków Rady, objętych pomienioną odezwą, a zawierających co następuje:

1. Ażeby wszelkie licytacye, przewyższające 15,000 rs., jako też dzierżawy, których raty roczne wynoszą więcéj od summy powyższéj, i w ogóle wszelkie kontrakta, w przedmiotach przewyższających tęż summę, przedstawiane były przez Kommissye Rwe. i Władze naczelne do zatwierdzenia Rady Administracyjnéj.

2. Ażeby pozostawioném było rzeczonym Władzom czynić przedstawienia do Rady Administracyjnéj i w przedmiotach na mniejsze summy, o ile znajdą tego potrzebę.

(podpisano) *Turkull.*

Petersburg,
22 Października / 3 Listopada 1846 r.
Nr. 2,654.

ГЛАВА V.

Объ отдачѣ городскихъ недвижимостей въ безсрочное и эмфитевтическое арендное содержанiе.

Введенiе.

Полною собственностiю (dominium directum, proprietas) *называется право исключительно пользоваться и распоряжаться извѣстнымъ предметомъ.*

Пользованiе (dominium utile rei) *состоитъ въ правѣ пользоваться чужимъ предметомъ, то есть извлекать изъ него доходы, или какiя нибудь выгоды. Примѣромъ такого рода собственности можетъ служить временная, неограниченная или безсрочная аренда.*

Отдача въ безсрочное, или продолжительное (эмфитевтическое) арендное содержанiе городскихъ недвижимостей, какъ уступка части собственности, то есть права пользованiя оною, можетъ послѣдовать лишь съ публичнаго торга и съ разрѣшенiя Совѣта Управленiя; впрочемъ исключенiе изъ этого правила допускается въ томъ случаѣ, если, по усмотрѣнiю означеннаго Совѣта, отдача въ аренду съ вольной руки представляетъ особыя выгоды для города.

TYTUŁ V.

O wypuszczaniu w wieczystą i emfiteutyczną dzierżawę realności miejskich.

Wstęp.

Prawo wyłącznego używania rzeczy i rozrządzania nią, stanowi własność onéj zupełną, dominium directum, proprietatem.

Prawo użytkowania z cudzéj rzeczy, to jest ciągnienia z niéj użytków, dochodów, stanowi własność użytkową rzeczy (dominium utile rei). To ostatnie prawo, może być przedmiotem dzierżawy czasowéj, lub nieograniczonéj czyli wieczystéj.

Wypuszczanie w wieczystą lub w długoletnią (emfiteutyczną) dzierżawę realności miejskich, będące również pozbywaniem się części własności, to jest prawa użytkowania z onéj, wymaga zatwierdzenia Rady Administracyjnéj, i powinno następować w drodze publicznéj licytacyi, z dopuszczeniem wyjątku, jedynie z upoważnienia tejże Rady, dla szczególnych korzyści, mogących się natrafić dla miasta, z wypuszczenia w dzierżawę z wolnéj ręki.

№ 1.

О примѣненіи правилъ, касающихся отдачи въ безсрочное арендное содержаніе казенныхъ земель, къ безсрочной арендѣ городскихъ недвижимостей.

(30 Сентября 1820 года).

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Препровождаются при семъ Воеводской Коммисіи вѣрныя копіи отзыва Министра Статсъ-Секретаря Царства къ Его Сіятельству Намѣстнику отъ 27 Января (8 Февраля) сего года и представленнаго Его Величеству плана (1) устройства казенной земской собственности, по которому послѣдовавшая Высочайшая воля объявлена въ сказанномъ отзывѣ. Эти документы должны служить основаніемъ при составленіи имѣющихъ быть представляемыми Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи проектовъ отдачи въ вѣчное арендное содержаніе городскихъ имуществъ.

Варшава, 30 Сентября 1820 года.

Министръ Предсѣдательствующій,

(подписано) *Ѳ. Мостовскій.*

N. 65/1,719.

---

(1) План не помѣщается по поводу неудостоенія онаго Высочайшаго утвержденія.

№ 1.

O zastosowaniu wieczystego wydzierżawienia własności ziemskiéj rządowéj, do takiegoż wydzierżawienia własności miejskich.

(d. 30 Września 1820 r.).

do

Wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Odezwę Ministra Sekretarza Stanu z dnia 27 Stycznia (8 Lutego) r. b. tudzież plan urządzenia własności ziemskiéj rządowéj (¹), Najjaśniejszemu Panu przedstawiony, w skutek którego Minister Sekretarz Stanu w powyższéj odezwie swojéj Najwyższą wolę Najjaśniejszego Pana Księciu Namiestnikowi Królewskiemu oświadczył, przesyła Kommissyi Wojewódzkiéj w kopiach wierzytelnych, co Jéj posłuży za zasadę, w przedstawianiu Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi projektów wieczystego wydzierżawienia własności miejskich.

w Warszawie, dnia 30 Września 1820 r.

Minister Prezydujący,

(podpisano) *T. Mostowski.*

Nr. 657/1,719.

(¹) Plan nie zamieszcza się, z powodu: że ten nie zyskał Najwyższego zatwierdzenia.

Приложеніе къ N. 1.

Копія съ отзыва Министра Статсъ-Секретаря къ Намѣстнику въ Царствѣ.

Имѣю честь сообщить Вашему Сіятельству слѣдующую Высочайшую волю Его Императорско-Царскаго Величества.

Его Величество, разсмотрѣвъ внимательно рапортъ Своего Намѣстника отъ 4 (16) Января сего года, за N. 5,743, а также отчетъ Комитета, учрежденнаго для обсужденія проекта отдачи въ вѣчное арендное содержаніе казенныхъ имуществъ и планъ устройства этихъ имуществъ, Высочайше соизволилъ объявить: что, похваляя цѣль, для которой предпринято было это дѣло, какъ относительно экономическихъ соображеній, такъ и относительно болѣе важнаго въ глазахъ Его Величества улучшенія быта крестьянъ, Онъ утверждаетъ представленныя на Его рѣшеніе распоряженія.

Но, такъ какъ предварительныя условія, необходимыя для приведенія въ исполненіе вышесказаннаго плана, не могутъ быть предприняты и окончены одновременно во всѣхъ безъ изъятія казенныхъ имуществахъ, то Его Величество не считаетъ еще необходимымъ ни придавать посредствомъ Своего рѣшенія сказанному плану характеръ административнаго постановленія, непреложно обязательнаго, ни подвергать его въ настоящихъ обстоятельствахъ обсужденію въ общемъ Собраніи Государственнаго Совѣта.

Его Величество полагаетъ, что въ настоящее время будетъ достаточно и даже болѣе полезно считать этотъ планъ и приложенныя къ нему правила объ устройствѣ крестьянъ за

Annex do Nr. 1.

Kopia odezwy Ministra Sekretarza Stanu do Namiestnika Królestwa.

Ma honor udzielić Namiestnikowi wolę Najjaśniejszego Pana wypisaną jak następuje:

„Uważnie odczytawszy rapport Namiestnika swego z daty 4 (16) Stycznia b. r. Nr. 5,743, jako też i zdanie sprawy deputacyi, wyznaczonéj do rozstrząśnięcia projektu wiecznego wydzierżawienia dóbr rządowych i planu urządzenia tychże dóbr, dołączone do rapportu wyż wzmiankowanego, raczył Najjaśniejszy Cesarz i Król Jegomość oświadczyć, iż pochwalając widoki, pod któremi praca ta przedsięwziętą została, tak ze względu stosunków ekonomicznych, jako też i ze względu droższego jeszcze w oczach Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości polepszenia stanu włościan, zatwierdza Jego Cesarsko-Królewska Mość rozporządzenia, do decyzyi Najjaśniejszego Pana podane.

Lecz gdy przedwstępne układy, jakich wymaga wykonanie wspomnionego planu, przedsiębranemi i ukończonemi być nie mogą zarazem we wszystkich dobrach rządowych bez różnicy; nie widzi przeto jeszcze Jego Cesarsko-Królewska Mość potrzeby koniecznéj zamieniać planu tegoż teraz już, za pomocą postanowienia, w urządzenie administracyi publicznéj nieodzownie obowiązujące, ani téż zatém, w obecném rzeczy położeniu, poddawać go pod rozstrząśnienie ogólnego Zgromadzenia Rady Stanu.

Zdało się Najjaśniejszemu Panu, iż tymczasem będzie dostateczném, a nawet i pożyteczniejszém uważać plan ten i zasady urządzenia włościan do niego dołączone za instrukcyę, wedle

инструкцію, сообразно которой Правительственная Коммисія Финансовъ можетъ приступить къ устройству тѣхъ казенныхъ имуществъ, въ которыхъ представится наиболѣе удобства къ скорѣйшему, совершеннѣйшему и полезнѣйшему примѣненію оныхъ.

Тогда, смотря по болѣе или менѣе благопріятнымъ послѣдствіямъ, какія будетъ имѣть осуществленіе вышесказанной мѣры, принятыя для оной правила можно будетъ, по справедливому замѣчанію Комитета, распространить, исправить, измѣнить или же сдѣлать изъ нихъ исключенія, сообразно различнымъ мѣстнымъ обстоятельствамъ. Тогда, слѣдуя также указаніямъ опыта, касательно лучшаго способа распоряжаться казенными имуществами, можно будетъ постановить окончательно общій планъ устройства этихъ имуществъ, такъ, чтобы интересы Казны могли быть соглашены съ интересами земледѣльческаго благосостоянія края, и чтобы улучшено было состояніе того многочисленнаго сословія жителей, которое въ настоящее время нуждается въ особенной заботливости Правительства.

Между тѣмъ Правительственная Коммисія Финансовъ должна безотлагательно заняться всѣми пріуготовительными мѣрами для отдачи, сообразно изложеннымъ въ планѣ правиламъ, въ вѣчную аренду тѣхъ имѣній, которыя всего удобнѣе было бы отдать въ теченіе настоящаго или будущаго года.

Сверхъ того, Правительственная Коммисія Финансовъ должна представить на разсмотрѣніе Совѣта и затѣмъ на утвержденіе Его Императорско-Царскаго Величества, черезъ посредничество Намѣстника, вѣдомость о всѣхъ тѣхъ государственныхъ имуществахъ, которыя подлежатъ сказанной категоріи, подобную той вѣдомости, которой составленіе предписано было Его Величествомъ въ рѣшеніи отъ 1 (13) Декабря 1819 года, за N. 3,417.

Къ этой вѣдомости долженъ быть приложенъ рапортъ объ употребленіи суммъ, долженствующихъ составиться отъ вкуповъ, которыя, составляя фондъ экстраординарный и от-

któréj Kommissya Przychodów i Skarbu byłaby upoważnioną do przystąpienia do organizacyi tych dóbr rządowych, które najwięcéj łatwości przedstawiać mogą w zastosowaniu onegoż najrychlejszém, najzupełniejszém i najkorzystniejszém.

Wtedy, podług skutków, jakieby z takowéj próby wykazały się mniéj lub więcéj pomyślnemi, zasady przyjęte w téj mierze, będą mogły, wedle sprawiedliwéj uwagi deputacyi, zostać rozciągnionemi, zmienionemi, lub poprawionemi; albo téż będą mogły być poczynione w nich wyjątki, zastosowane do rozmaitych okoliczności miejscowych, wtedy także, radząc się doświadczenia, co do najlepszego sposobu spożytkowania dóbr rządowych, będzie można nieodzownie postanowić ogólny i dostateczny plan ich korzystnego urządzenia taki, któryby mógł interes skarbowy kraju pogodzić z interesem pomyślności jego rolniczéj, a oraz posłużył do podźwignienia doli licznéj owéj mieszkańców klassy, których teraźniejszy stan, wszelkiéj pieczołowitości Rządu potrzebuje.

Tymczasem Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu zająć się bez zwłoki powinna wszelkiemi przygotowaniami, potrzebnemi do wieczystego wydzierżawienia, według zasad w planie wyłożonych, tych dóbr, któreby były najwłaściwsze na takowy użytek w teraźniejszym już roku, lub w roku następującym.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu wnieść ma, prócz tego, do rozstrząśnienia Rady, a następnie do zatwierdzenia Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości, przez pośrednictwo Namiestnika, tabellaryczny wykaz wszystkich tych własności publicznych, któreby do téj kategoryi należały, na podobieństwo owego, którego ułożenie zalecił był Najjaśniejszy Pan w decyzyi swéj z daty 1 (13) Grudnia 1819 r. Nr. 3,417.

Do wykazu wspomnionego dołączonym ma być rapport, względem użycia summ, wyniknąć mających z wkupnego, które, gdy stanowią fundusz nadzwyczajny i oddzielny od stałych do-

дѣльный отъ постоянныхъ казенныхъ доходовъ, не должны служить на покрытіе расходовъ обыкновенныхъ, которые не могутъ быть сокращаемы и возобновляются ежегодно.

На будущее время таковой рапортъ долженъ входить въ общее представленіе о годовомъ бюджетѣ, повергаемомъ на утвержденіе Его Императорско-Царскаго Величества.

Независимо отъ этого, Правительственная Коммисія Финансовъ должна приказать—во всѣхъ казенныхъ имѣніяхъ приступить, согласно постановленнымъ въ планѣ правиламъ, къ раздѣлу полей помѣщичьихъ отъ крестьянскихъ, къ распредѣленію даней и рабочей повинности и къ постепенному замѣненію барщины денежною платою.

Утверждая положенныя для этого въ планѣ правила, Его Императорско-Царское Величество желаетъ:

1. чтобы, при вышеупомянутомъ раздѣлѣ полей, стараться, по возможности, отводить каждому крестьянину поля, соединенныя въ одну дачу и прилежащія его жилищу, сколько это дозволитъ мѣстность;

2. чтобы, при устройствѣ, согласно правиламъ VI и VII, повинностей крестьянъ, стараться не накладывать на нихъ бо́льшихъ тягостей противъ тѣхъ, какія они несутъ въ настоящее время, и, по возможности, приближать ихъ къ первоначальнымъ условіямъ ихъ поселенія, исключая тотъ случай, когда крестьяне присвоили себѣ поля, которыя не были имъ даны и отъ которыхъ они ничего не платятъ;

3. чтобы отнять у арендныхъ владѣльцевъ всякую возможность лишать крестьянъ предоставленной имъ, по правилу VIII, свободы объявлять, по истеченіи первыхъ трехъ лѣтъ, желаютъ ли они на слѣдующіе шесть лѣтъ, или же только на три года, соблюдать договоры, заключенные между ими и арендными владѣльцами, чтобы всякій крестьянинъ, до истеченія перваго трехлѣтія, былъ призываемъ въ надлежащее мѣсто, для вышесказаннаго заявленія;

chodów skarbowych, nie powinny służyć na opędzenie wydatków zwyczajnych, umniejszyć się nie dających, a których co rok odnawiałaby się potrzeba.

Na przyszłość zaś rapport podobny składać powinien część ogólnego przedstawienia do rocznego budżetu, składanego pod zatwierdzenie Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości.

Pomimo tego, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu przystąpić każe we wszystkich dobrach rządowych, wedle zasad w planie postanowionych, do rozdziału pól folwarcznych dworskich od włościańskich, do uregulowania robocizny i danin, i do stopniowego zamienienia pańszczyzny w opłatę pieniężną.

Zatwierdzając zasady wyłożone w téj mierze w planie, Jego Cesarsko-Królewska Mość pragnąłby:

1. iżby wspomniony rozdział uskuteczniając, mianym był wzgląd na to, aby każdego włościanina pole, mogło, ile możności, być w jeden dział połączone, i przyległe jego mieszkaniu, o ile pozwolą miejscowości;

2. iżby urządzając powinności włościan, wedle zasad VI i VII starano się nie nakładać na nich większych ciężarów nad te, którym teraz podlegają, i zbliżać się, ile możności, do pierwiastkowych warunków ich posad, wyjąwszy przypadek, gdyby włościanie mieli sobie przywłaszczać grunta, które onym nie były podanemi, i z których nic nie opłacają;

3. iżby, dla odjęcia dzierżawcom wszelkiéj sposobności pozbawienia włościan wolności, jaka im wedle zasady VIII służy, oświadczenie się, po upłynięciu pierwszych lat trzech, czyli chcą na sześć lat następnych, lub też na trzy tylko, dotrzymać układów, między nimiż a dzierżawcami zawartych? iż każdy włościanin wezwanym być ma do stawienia się przed końcem pierwszych trzech lat w właściwéj władzy, w zamiarze uczynienia wspomnionego oświadczenia;

4. чтобы, приводя постепенно крестьянъ къ лучшему и болѣе свободному состоянію, сдѣлать ихъ наконецъ полными вотчинными владѣльцами, и чтобы поэтому опредѣлены были случаи и условія, при которыхъ крестьянинъ, сдѣлавшись вѣчнымъ арендным владѣльцемъ, можетъ, посредствомъ выкупа отъ аренды, пріобрѣсти неограниченную свободу распоряжаться своею собственностью наравнѣ съ другими владѣльцами. Такова свобода должна быть равно предоставлена всѣмъ вѣчнымъ арендным владѣльцамъ по обоюдно принятымъ условіямъ.

Его Величество изволилъ усмотрѣть, что въ началѣ послѣдней статьи первой части плана, начинающейся словами: *„Гдѣ находятся крестьяне, имѣющіе теперь во владѣніи казенные фольварки"* вмѣсто *крестьяне,* слѣдовало бы сказать *арендные владѣльцы,* такъ какъ правило, постановленное въ этой статьѣ относительно крестьянъ, находится уже во второй статьѣ вступленія, гдѣ сказано: *„что не будетъ торговъ на вкупъ съ фольфарковъ, раздѣленныхъ между крестьянъ"* и тѣмъ болѣе, что Комитетъ, въ своемъ рапортѣ, предлагаетъ—предоставить Правительственной Коммисіи Финансовъ право отдавать имѣнія безъ торговъ на вкупъ въ вѣчное арендное содержаніе настоящимъ арендным владѣльцамъ, отличающимся умѣніемъ вести хозяйство, справедливостью и снисходительностью въ обращеніи съ крестьянами.

Что касается установленія попечительныхъ обществъ надъ крестьянами казенныхъ имуществъ, то Его Императорско-Царское Величество, похваляя мысли, изложенныя по этому предмету въ рапортѣ Комитета, ожидаетъ, что Совѣтъ представитъ проектъ относительно учрежденія сказанныхъ обществъ, выбора лицъ, имѣющихъ входить въ составъ оныхъ, и предоставляемыхъ онымъ правъ и обязанностей, для болѣе вѣрнаго достиженія цѣли, предположенной этимъ установленіемъ.

С. Петербургъ, 27 Января (8 Февраля) 1820 года.

(подписано) *Иг. Соболевскій.*

N. 3,550.

4. iżby prowadząc stopniami włościanina do stanu pomyślniejszego i swobodniejszego, doprowadzono go do stanu zupełnego *dziedzica gruntowego*, i iżby zatém oznaczonemi były przypadki i warunki, pod któremi włościanin stawszy się dzierżawcą wieczystym, mógłby, wykupując się z dzierżawy, nabyć nieograniczonéj wolności rozrządzenia swą własnością, tak jak inni obywatele; wolność ta powinnaby również być udzieloną wszystkim dzierżawcom wieczystym, podług warunków wzajemnie przyjętych.

Najjaśniejszy Pan uważał, iż na początku ostatniego odstępu pierwszéj części planu, poczynającego się od słów: „*Gdzie się znajdują włościanie teraz trzymający folwarki rządowe*" zamiast wyrazu „*włościanie*" byćby powinno „*dzierżawcy*"; ile że przepis w tym odstępie zawarty, już co do włościan wyrażonym jest w drugim odstępie wstępu, gdzie stoi „*że nie będzie licytacya na wkupno z folwarków między włościan rozdzielonych*" i tém bardziéj, że deputacya w rapporcie swoim proponuje: upoważnić Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu do wypuszczania, bez licytacyi, na wkupne dzierżaw wieczystych teraźniejszym dzierżawcom, zalecającym się rozsądnem prowadzeniem gospodarstwa i znajomym w sprawiedliwości i łagodności w obchodzeniu się z rolnikami.

Co się tycze ustanowienia towarzystw opiekuńczych nad włościanami dóbr rządowych, Jego Cesarsko-Królewska Mość pochwalając myśli wyłuszczone w téj mierze w rapporcie Deputacyi, oczekuje od Rady projektu, względem organizacyi tychże towarzystw, wyboru osób, z jakich się one składać mają, i attrybucyj, jakie im mają być udzielone, ażeby tém niezawodniéj osiągnąć zamierzonego w takowém ustanowieniu celu.

St. Petersburg, dnia 27 Stycznia (8 Lutego) 1820 r.

(podpisano) *Ig. Sobolewski.*

Nr. 3,550.

№ 2.

О безсрочномъ арендованіи городскихъ земель.

(18 Апрѣля 1821 года)

Мазовецкой Воеводской Коммисіи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Вслѣдствіе рапорта Воеводской Коммисіи, отъ 1 Іюня м. г., за N. 24,792, Правительственная Коммисія симъ объявляетъ, что, при отдачѣ въ безсрочную аренду грунтовъ и пустыхъ земель, подъ строенія, не чинши, а вкупъ подлежитъ аукціону. До изданія постоянныхъ правилъ относительно этого предмета, временно слѣдуетъ соображаться съ Королевскимъ постановленіемъ, отъ 31 Января 1810 года, помѣщеннымъ во II томѣ Дневника Законовъ ([1]), въ коемъ опредѣлено minimum вкупа для пахатныхъ земель. Что же касается до minimum вкупа для пустыхъ земель, подъ строенія, то таковымъ надобно считать въ 5 или 8 разъ увеличенный чиншъ, смотря по внѣшнимъ обстоятельствамъ и болѣе или менѣе выгодному мѣстоположенію города.

Варшава, 18 Апрѣля 1821 года.

Министръ Предсѣдательствующій,

(подписано) *Ѳ Мостовскій.*

N. 156/601.

([1]) *Примѣчаніе.* Означенное постановленіе, помѣщенное во II томѣ, на 133 страницѣ Дн. З. Г. В., находится въ Сборникѣ постановленій по финансовой части.

№ 2.

O wydzierżawianiu wieczystém gruntów miejskich.

(d. 18 Kwietnia 1821 r.)

do

Kommissyi Województwa Mazowieckiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI.

W odpowiedzi na rapport Kommissyi Wojewódzkiéj daty 1 Czerwca r. z. Nr 24,792 oświadcza, iż przy dzierżawach wieczystych, tak gruntów, jako téż placów do zabudowania, nie czynsz, lecz wkupne licytowaném być powinno. Dopóki stałe w tym względzie nie zapadną przepisy, tymczasowie stosować się należy do Dekretu Królewskiego z dnia 31 Stycznia 1810 r. w Tomie II Dziennika Praw umieszczonego ([1]), którym minimum wkupnego co do gruntów ornych jest oznaczone; co zaś do minimum wkupnego z placów do zabudowania, to w miarę kwalifikacyi miast i korzystnego położenia miejsca, od 5 do 8 razy rocznego czynszu stanowioném być może.

w Warszawie, dnia 18 Kwietnia 1821 r.

Minister Prezydujący,

(podpisano) *T. Mostowski.*

Nr. 156/601.

([1]) *Uwaga.*—Dekret powołany, D. P. X. W. Tom II, fol. 133, odnosi się do Zbioru przepisów skarbowych.

№ 3.

Объ оцѣнкѣ казенныхъ земель въ городахъ и отдачѣ оныхъ въ безсрочное арендное содержаніе.

(10 Ноября 1823 года).

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Имѣя въ виду завести надлежащее однообразіе въ оцѣнкѣ казенныхъ пустыхъ мѣстъ въ городахъ и въ отдачѣ оныхъ въ безсрочную аренду, Правительственная Коммисія постановила:

1. Каждое пустое мѣсто должно имѣть свой съемочный планъ.

2. При съемкѣ казенныхъ пустыхъ мѣстъ въ городахъ, единицею мѣры принимается новопольскій рутенъ, содержащій $7\frac{1}{2}$ локтей.

3. Обращеніе квадратнаго рутена въ локти происходитъ по правиламъ, изложеннымъ въ сочиненіи Кольберга, то есть, считая квадратный рутенъ въ $56\frac{1}{4}$ квадратныхъ локтей. Квадратная сажень считается въ 9 квадратныхъ локтей.

4. Города раздѣляются на пять разрядовъ, согласно подраздѣленію, принятому Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи. Цѣна одного квадратнаго локтя пустаго мѣста, въ предѣлахъ города, полагается:

для городовъ II разряда	. . . .	8 грош.
„ „ III „	. . . .	6 „

№ 3.

O szacowaniu placów rządowych po miastach, i wypuszczaniu onych w wieczystą dzierżawę.

(d. 10 Listopada 1823 r.)

do

Wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHODÓW I SKARBU.

Chcąc zaprowadzić jednostajność przy szacowaniu placów rządowych po miastach, i wypuszczaniu onych w wieczystą dzierżawę, Kommissya Rządowa postanowiła:

1. Każdy plac powinien być pomierzony, i plan z niego sporządzony.

2. Do przemierzenia placów rządowych po miastach, użytą być ma miara nowo-polska, mianowicie prętów 7 $\frac{1}{2}$ łokci trzymająca.

3. Redukcya pręta kwadratowego na łokcie, następować ma wedle dzieła Kolberga, to jest pręt kwadratowy rachuje się po łokci kwadratowych 56 $\frac{1}{4}$, sążeń kwadratowy zaś po łokci kwadratowych 9.

4. Miasta dzielą się ná pięć rzędów, wedle podziału miast przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi uskutecznionego. Wedle tego podziału oszacuje się łokieć kwadratowy placu w obrębie samego miasta II rzędu po gr. 8
w obrębie samego miasta III „ „ 6

для городовъ IV разряда . . . . 4 грош.
„ „ V „ . . . . 2 „

6. Такъ-какъ цѣна пустыхъ мѣстъ зависитъ отъ того, помѣщены ли они въ предѣлахъ города, или въ предмѣстьѣ, то и цѣна одного квадратнаго локтя пустаго мѣста въ предмѣстьѣ, полагается:

для городовъ II разряда . . . . 5 грошей
„ „ III „ . . . . 4 „
„ „ IV „ . . . . 3 „
„ „ V „ . . . . 1 „

7. Капиталъ вычисляется посредствомъ умноженія площади подлежащаго пустаго мѣста на нормальную цѣну + 1 □ локтя.

8. Пять процентовъ съ капитала составляютъ годовой чиншъ.

9. При отдачѣ въ безсрочную аренду пустыхъ земель, годовой чиншъ, за вычетомъ одной трети на грунтовыя повинности, составляетъ канонъ.

10. Четырехлѣтній канонъ составляетъ вкупъ.

11. Послѣ оцѣнки казеннаго пустаго мѣста, по указанному способу, составляется декларацiонный протоколъ съ заинтересованнымъ лицомъ, и представляется вмѣстѣ съ планомъ и описью, составленною по приложенному при семъ образцу, на дальнѣйшее усмотрѣніе Правительственной Коммисіи.

При составленіи декларацiоннаго протокола, заинтересованное лицо обязано положить, на время, въ воеводскую кассу, подъ залогъ, надлежащій вкупъ.

При отдачѣ въ аренду казенныхъ пустыхъ мѣстъ въ городахъ и предмѣстьяхъ, Воеводская Коммисія обязана строго соблюдать правила, изложенныя въ настоящемъ предписаніи.

О случаяхъ, гдѣ уклоненіе отъ этихъ правилъ будетъ необходимо, Воеводская Коммисія донесетъ Правительственной Коммисіи, съ поясненіемъ дѣла и причинъ, прилагая отъ себя соотвѣтственное представленіе.

w obrębie samego miasta IV rzędu po gr. 4
„ „ „ V „ „ 2

6. Ponieważ place na przedmieściach, nie mogą być uważane w téj saméj wartości, w jakiéj są place w obrębie miast samych położone, przeto oszacuje się łokieć kwadratowy na przedmieściu miasta rzędu II po gr. 5
„ „ „ III „ 4
„ „ „ IV „ 3
„ „ „ V „ 1

7. Powierzchnia placu, rozmnożona przez cenę normalną, stanowi kapitał.

8. Pięć procent od kapitału, czyni roczny czynsz z placu.

9. Przy wieczystém placów wydzierżawieniu, potrąci się z czynszu rocznego jedna trzecia część na ciężary gruntowe, a summa pozostała, będzie kanon roczny.

10. Czteroletni kanon, stanowi wkupne.

11. Po oszacowaniu wskazanym sposobem placu rządowego, spisze się protokół deklaracyjny z interessentem, a następnie sporządziwszy wykaz, według załączającéj się tu normy, takowy, wraz z protokółem i planem, do dalszéj decyzyi Kommissyi Rządowéj przedstawi się.

Przy spisaniu protokółu deklaracyjnego, interessent winien złożyć należyte wkupne, tymczasowo do depozytu w Kassie Wojewódzkiéj.

Kommissya Wojewódzka zatém, przy wydzierżawianiu placów rządowych po miastach i przedmieściach, do niniejszego rozporządzenia ściśle zastosuje się.

W przypadkach zaś, gdzieby od niego odstąpić konieczność wskazywała, doniesie o tém poprzednio Kommissyi Rządowéj, z wyjaśnieniem stanu rzeczy i powodów, niemniéj załączając projekt stosowny.

Ежели классификаціи городовъ въ Воеводской Коммисіи не имѣется, то потребовать оную отъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Варшава, 10 Ноября 1823 года.

По порученію Министра Предсѣдательствующаго,
Статсъ- Совѣтникъ
(подписано) *Пляmеръ*.

N. 43,311/2,361.

№ 4.

О примѣненіи правилъ, изданныхъ Правительственною Коммисіею Финансовъ, относительно отдачи въ арендное содержаніе казенныхъ мѣстъ, находящихся въ городахъ, къ безсрочному арендному содержанію пустопорожнихъ городскихъ мѣстъ.

(7 Мая 1825 года)

Сандомирской Воеводской Коммисіи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Вслѣдствіе рапорта Сандомирской Коммисіи, отъ 26 Апрѣля с. г., симъ объявляется, что, при отдачѣ въ безсрочную аренду пустыхъ земель, составляющихъ собственность городскихъ кассъ, слѣдуетъ строго соблюдать правила, изданныя Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства относительно безсрочной аренды городскихъ пустыхъ мѣстъ, принадлежащихъ казнѣ.

Варшава, 7 Мая 1825 года.

Министръ Предсѣдательствующій
(подписано) *Мостовскій*.

N. 433/1,601.

Klassyfikacya miast, gdyby się w Kommissyi Wojewódzkiéj znajdować nie miała, ma być zażądaną od Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi.

w Warszawie, dnia 10 Listopada 1823 r.
Z polecenia Ministra Prezydującego,
Radca Stanu, (podpisano) *Plater.*
Nr. 43,311/2,361.

№ 4.

O stosowaniu się, przy wieczystém wydzierżawianiu placów miejskich, do przepisów, przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu wydanych, względem wieczystéj dzierżawy placów skarbowych po miastach.

(d. 7 Maja 1825 r.)

do

Kommissyi Województwa Sandomierskiego

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

W odpowiedzi na rapport Kommissyi Sandomierskiéj z d. 26 Kwietnia r. b. oświadcza, iż przy wieczystém wydzierżawianiu placów, własnością Kass Miejskich będących, ściśle stosować się należy do przepisów, przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu co do wieczystéj dzierżawy placów skarbowych po miastach wydanych.

w Warszawie, dnia 7 Maja 1825 r.
Minister Prezydujący,
(podpisano) *Mostowski.*
Nr. 433/1,601.

№ 5.

Объ обязанности представлять Нотаріусу консенсъ, при совершеніи акта о покупкѣ или замѣнѣ городскихъ земель.

(3 Октября 1827 года).

Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи

Правительственная Коммисія Юстиціи.

Вслѣдствіе отношенія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, отъ 7 п. м., за N. 271/1,180, Правительственная Коммисія симъ имѣетъ честь сообщить, что сегодня отдано ею предписаніе Королевскимъ Прокурорамъ при Трибуналахъ о необходимости предостеречь всѣхъ Воеводскихъ и Уѣздныхъ Регентовъ, чтобы они не скрѣпляли предъявленные имъ контракты о покупкѣ или обмѣнѣ земель и всякихъ городскихъ недвижимостей, состоящихъ на эмфитевтическихъ или безсрочно арендныхъ правахъ, безъ представленія консенса Муниципальнаго Управленія подлежащаго города, и прилагали таковой консенсъ къ скрѣпленному ими акту.

Варшава, 3 Октября 1827 года.

Министръ Предсѣдательствующій,

(подписано) *Иг. Соболевскій.*

N. 10,097.

№ 5.

O obowiązku składania konsensu Rejentom, przy spisywaniu kontraktu kupna lub zamiany gruntów miejskich.

(d. 3 Października 1827 r.)

do

Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAWIEDLIWOŚCI.

Ma zaszczyt zawiadomić Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi, iż na skutek odezwy jéj z dnia 7. z. m. pod Nr. 271/1,180 poleciła w dniu dzisiejszym Prokuratorom Królewskim przy Trybunałach, aby ostrzegli wszystkich Rejentów, tak Wojewódzkich jak i Powiatowych, iżby od zeznawających przed nimi kontrakty kupna lub zamiany gruntów i wszelkich posiadłości miejskich, prawem emphiteutyczném lub wieczysto dzierżawném posiadanych, żądali złożenia konsensu Urzędu Municypalnego właściwego miasta, i aby takowy do przyjętego aktu dołączali.

w Warszawie, dnia 3 Października 1827 r.

Minister Prezydujący,

(podpisano) *Ig. Sobolewski.*

Nr. 10,097.

№ 6.

О порядкѣ утвержденія контрактовъ по безсрочнымъ арендамъ.

(26 Февраля (9 Марта) 1832 года).

Выписка изъ журнала засѣданія Временнаго Правленія въ Царствѣ.

Его Свѣтлость Генералъ-Фельдмаршалъ сообщилъ Временному Правленію о Высочайше объявленной волѣ, что всѣ безсрочно-арендные контракты подлежатъ утвержденію Временнаго Правленія. По постановленію отъ 17 (29) Апрѣля 1828 года этотъ предметъ былъ предоставленъ б. Совѣту Управленія, но, такъ какъ означенное постановленіе было издано только временно, по случаю путешествія Его Императорскаго Величества въ южныя губерніи, то, въ настоящее время, оно не могло быть принято въ основаніе Временнымъ Правленіемъ, безъ разрѣшенія Его Императорскаго Величества. Нынѣ, получивъ это разрѣшеніе и постановивъ впредь къ оному примѣняться, Временное Правленіе, въ настоящемъ засѣданіи, утверждаетъ два, возвращенные Его Величествомъ безсрочно-арендные контракта, а именно:

1. съ Иваномъ Яговидзкимъ, фабрикантомъ бумаги, относительно усадьбы Дурай въ лѣсномъ Округѣ Згержъ, близъ деревни Орля, въ имѣніи Ткачевъ, Мазовецкаго Воеводства, Ленчицкаго обвода, согласно представленію Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, отъ 9 Января с. г., за N. 44,039/4,093;

№ 6.

O zatwierdzaniu kontraktów wieczysto-dzierżawnych.

(d. 26 Lutego (9 Marca) 1832 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rządu Tymczasowego Królestwa.

Gdy z odezwy Księcia Feldmarszałka Rząd Tymczasowy powziął przekonanie, że wolą jest Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości, aby wszelkie kontrakty wieczysto-dzierżawne ostatecznemu zatwierdzeniu tegoż Rządu ulegały, i na zasadzie decyzyi, pod dniem 17 (29) Kwietnia 1828 r. wydanéj, attrybucyę rzeczoną b. Radzie Administracyjnéj nadającéj, a którą to decyzyą, jako chwilową, gdyż tylko na czas oddalenia się Najjaśniejszego Pana do południowych prowincyj Cesarstwa wydaną, Rząd Tymczasowy, bez wyraźnego upoważnienia Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości za zasadę postępowania swego w chwili obecnéj przyjąć nie sądził się upoważnionym; po zyskaniu tegoż upoważnienia, do niego nadal stosować się postanowił; jakoż zaraz na obecném posiedzeniu dwa kontrakty wieczysto-dzierżawne, przez Najjaśniejszego Pana zwrócone, jakoto:

1. z Janem Jagowidzkim fabrykantem papieru, o osadę Duraj w Leśnictwie Zgierz, przy wsi Orla, w Ekonomii Tkaczew, w Obwodzie Łęczyckim, Województwie Mazowieckiem położonéj, stosownie do przedstawienia Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu z dnia 9 Stycznia r. b. Nr. 44,039/4,093.

2. съ г. Шуминскимъ, относительно имѣнія Плебанка съ лугомъ Вельковицe, въ имѣніи Раціонжекъ, Мазовецкаго Воеводства, Куявскаго обвода, согласно представленію Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 1 Января с. г., на условіяхъ, изложенныхъ въ означенномъ представленіи.

Варшава, 26 Февраля (9 Марта) 1832 года.

Вѣрно съ журналомъ,

и. д. Генеральнаго Секретаря Правленія,

Экстраординарный Статсъ-Совѣтникъ,

(подписано) *О. Тымовскій.*

N. 2,684.

№ 7.

Объ отдачѣ безъ торговъ городской недвижимости въ безсрочное арендное содержаніе.

(3 (15) Іюля 1834 года).

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, отъ 18 числа истекшаго мѣсяца, N. 13,415/24,374, доноситъ, что принадлежащій м. Згержу участокъ земли, смежный съ казеннымъ лѣсомъ, называемымъ Каргулецъ, и заключающій въ себѣ 43 морга, 217 квадратныхъ прентовъ польской мѣры, предположено отдать въ безсрочно-арендное содержаніе нѣкоей Марьѣ Кожуховской, безъ производства публичныхъ торговъ, и какъ сіе признается выгоднымъ для Згерскаго Казначейства, то Коммисія испрашиваетъ разрѣшенія на приведеніе таковаго предположенія въ исполненіе.

2. z panem Szumińskim: o dobra Plebanka z Łąką Wielkowice, w Ekonomii Raciążek, w Obwodzie Kujawskim, Województwie Mazowieckiém leżące, stosownie do przedstawienia Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu z dnia 1 Stycznia r. b. i pod warunkami w témże przedstawieniu wyszczególnionemi zawarte.

Rząd Tymczasowy zatwierdził.

w Warszawie, dnia 26 Lutego (9 Marca) 1832 r.

Zgodno z protokółem:

p. o. Sekretarza Jeneralnego Rządu,

Radca Stanu Nadzwyczajny,

(podpisano) *I. Tymowski.*

Nr. 2,684.

№ 7.

Zezwolenie na wieczyste wydzierżawienie z wolnéj ręki własności miejskiéj.

(d. 3 (15) Lipca 1834 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, przedstawiając w raporcie swym z d. 18 z. m. Nr. 13,415/24,374 korzyści, jakie odniesie Kassa Ekonomiczna miasta Zgierza, przez wieczyste wydzierżawienie z wolnéj ręki pani Maryannie Kożuchowskiéj odpadku zarosłego gruntu, stykającego się z lasem, Kargulec zwanym, własnością Kassy Ekonomicznéj pomienionego miasta będącego, obejmującego powierzchni morgów 43, prętów □ 217 miary nowopolskiéj, upraszała Radę o udzielenie stosownego upoważnienia.

Хотя, по существующимъ правиламъ, городская собственность не можетъ быть отдаваема въ наемъ безъ производства публичныхъ торговъ, но, принимая въ уваженіе объясненные Коммисіею выгоды, Совѣтъ положилъ: разрѣшить оной Коммисіи принять декляраціи Кожуховской и заключить съ нею безсрочно-арендный контрактъ, который имѣетъ быть затѣмъ представленъ, установленнымъ порядкомъ, на утвержденіе Совѣта.

Вѣрно:
Статсъ-Секретарь,
(подписано) *О. Тымовскій.*
N. 11,691.

№ 8.

О точномъ составленіи условій при отдачѣ въ арендное содержаніе городскихъ недвижимостей и различіи между эмфитевтическимъ владѣніемъ и безсрочнымъ арenднымъ содержаніемъ.

(14 (26) Ноября 1836 г).

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Замѣтивъ, что условія, при отдачѣ въ безсрочную, эмфитевтическую или временную аренду городскихъ недвижимостей, представляемыя нѣкоторыми Воеводскими Коммисіями, бываютъ невѣрны, до того, что составленные по нимъ контрак-

Rada rozważywszy rapport Kommissyi Rządowéj, oświadczyła, iż ze względu na wykazane przez nią korzyści, zezwala, pomimo przepisów istniejących, niedopuszczających wydzierżawienia realności miejskich z wolnéj ręki, na przyjęcie deklaracyi pani Kożuchowskiéj, niemniéj na spisanie z nią stosownego wieczysto-dzierżawnego kontraktu, który następnie drogą zwyczajną Radzie do ostatecznego zatwierdzenia przedstawiony być ma.

Zgodno z protokółem:
Sekretarz Stanu,
(podpisano) *I. Tymowski.*
Nr. 11,691.

№ 8.

O dokładném spisywaniu warunków dzierżaw realności miejskich, i różnicy, zachodzącéj pomiędzy emfiteutyczną a wieczystą dzierżawą.

(d. 14 (26) Listopada 1836 r.)

do

Wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Gdy często dostrzega, że przedstawione od niektórych Kommissyj Wojewódzkich warunki, do wieczystego, emphiteutycznego, lub czasowego wydzierżawienia realności miejskich, są zbyt niedokładne, tak dalece, że spisywane z nich urzędowe

ты, какъ неточные и неудовлетворительные, не согласующіеся съ состояніемъ самаго предмета, нерѣдко должны быть препровождаемы обратно, для исправленія, отчего понапрасну увеличивается переписка и замедляется исполненіе служебныхъ обязанностей, въ ущербъ общественнымъ интересамъ, при чемъ заинтересованныя лица подвергаются двойнымъ издержкамъ, —Правительственная Коммисія, имѣя въ виду устранить эти неудобства, симъ предписываетъ Воеводской Коммисіи при составленіи условій для аукціоновъ при отдачѣ городскихъ, институтскихъ и т. п. недвижимостей въ безсрочную, эмфитевтическую или временную аренды, соображаться впредь съ общими, до сихъ поръ употребляемыми правилами и постановленіями, а именно: въ аукціонныхъ условіяхъ для безсрочныхъ арендъ не помѣщать пункты, не касающіеся исключительно арендъ эмфитевтическихъ. Безсрочная, иначе эрбпахтовая, аренда существенно отличается отъ эмфитевтической; та и другая влечетъ за собою различныя обязанности. Безсрочный арендаторъ не ограничивается никакимъ срокомъ въ своей арендѣ; онъ не только самъ пользуется ею, но и передаетъ свои права наслѣдникамъ; онъ распоряжается какъ владѣлецъ; ему дозволяется, съ согласія прямаго собственника, уступать свои права другимъ лицамъ; онъ только вноситъ условленный вкупъ и годовой канонъ, установленный для арендуемаго имъ предмета. Сущность эмфитевтическихъ арендъ совершенно иная: для нихъ назначается 20, 30, 40 и 50-лѣтніе сроки; вкупъ здѣсь не имѣетъ мѣста; съ нихъ взимается только одинъ чиншъ, съ вѣдома прямаго собственника, и laudemium, въ случаѣ передачи правъ другому лицу.

Кромѣ того, эмфитевтическій владѣлецъ обязанъ, по истеченіи срока, обновлять свой контрактъ; при чемъ съ него взимается и laudemium, не рѣдко же имѣетъ мѣсто и переоцѣнка самой недвижимости и установленіе новаго изъ нея дохода.

Такое различіе между эрбпахтомъ и эмфитевзомъ необходимо соблюдать и въ аукціонныхъ условіяхъ, не смѣшивая одно-

kontrakty są mniéj dokładne, lub niedostateczne, a tém samém stanowi rzeczy nieodpowiadające; i z tego powodu częstokroć muszą być zwracane do poprawy, lub zupełnego przerobienia onych; przez co pomnaża się bezpotrzebna korrespondencya, służba publiczna doznaje szkodliwéj zwłoki w załatwianiu czynności urzędowych, a strony interesowane wystawione są na podwójne koszta; przeto dla zaradzenia temu, Kommissya Rządowa poleca Kommissyi Wojewódzkiéj, aby na przyszłość, przy spisywaniu warunków przedlicytacyjnych, do wieczystych, emphiteutycznych, lub czasowych dzierżaw realności miejskich, instytutowych i t. p., stosowała się do ogólnych zasad i przepisów, dotąd w używaniu będących; mianowicie zaś, aby w warunkach licytacyjnych do wieczystych dzierżaw, nie były zamieszczane punkta wyłącznie dzierżaw emphiteutycznych dotyczące. Inna bowiem jest natura dzierżaw wieczystych, inaczéj *erbpachtami* zwanych, i inna emphiteutycznych; odmienne obowiązki z pierwszych, odmienne z drugich wypływają. Wieczysty dzierżawca nie jest ograniczony żadnym przeciągiem lat w swojéj dzierżawie; służy ona jemu i jego spadkobiercom; zarządza nią jako właściciel, z możnością alienowania, za zezwoleniem *dominii directi;* płaci tylko *wkupne* umówione i kanon roczny, z wydzierżawionego objektu ustanowiony. Inaczéj zaś rzecz się ma w emphiteutycznych dzierżawach; tych termin trwania zakreśla się na lat 20, 30, 40 i 50; wkupne żadne wymagane z nich być nie powinno, sam tylko czynsz *in recognitionem Dominii directi* i laudemium, w razie alienacyi, pobieranemi bywają.

Nadto emphiteutyczny posiadacz jest w obowiązku starać się o odnowienie wydanego mu kontraktu, po upływie terminu do emphiteuzy zakreślonego; przyczém także laudemium jest od niego wymaganém, a nawet nowe oszacowanie realności i wyprowadzenie z niéj intraty, częstokroć za potrzebne uznaném zostaje.

Skoro zatém taka jest różnica między *erbpachtem* a *emphiteuzami*, potrzeba unikać w warunkach przedlicytacyjnych, aby

го съ другимъ, ни же сопряженныхъ съ тѣмъ и другимъ обязанностей. Аукціонныя условія, строго примѣненныя къ самому предмету и роду аренды, до публикаціи объ аукціонѣ, должны быть представлены Воеводскою Коммисіею, вмѣстѣ съ прочими документами, на усмотрѣніе и утвержденіе Правительственной Коммисіи, на тотъ конецъ, чтобы до изданія общихъ и однообразныхъ правилъ для этого предмета, чѣмъ именно занимается нынѣ Правительственная Коммисія, составленныя такимъ образомъ и, послѣ утвержденія, опубликованныя при аукціонѣ, условія, могли уже служить постояннымъ основаніемъ для официально заключаемыхъ контрактовъ съ безсрочными, эмфитевтическими, или временными арендаторами.

Варшава, 14 (26) Ноября 1836 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій,

(подписано) *Головинъ.*

N. 23,084/43,754

№ 9.

Объ условіяхъ отдачи разнаго рода городскихъ недвижимостей въ безсрочное арендное содержаніе.

(27 Января (8 Февраля) 1843 года).

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Препровождая при семъ Губернскому Правленію, для надлежащаго употребленія, засвидѣтельствованную копію условій, составленныхъ для руководства при отдачѣ въ безсрочную аренду пустыхъ мѣстъ и всякаго рода городскихъ недвижимо-

te jedne za drugie nie brano, i żeby obowiązki z nich wypływające nie były mięszane. Następnie potrzeba spisywać warunki przedlicytacyjne, z zastosowaniem ich ścisłém do przedmiotu i rodzaju dzierżawy, a później przedstawić je winna Kommissya Wojewódzka, wraz z innemi dowodami, do rozpoznawania i potwierdzenia Kommissyi Rządowéj, przed ogłoszeniem zamierzonéj licytacyi; a to w tym celu, iżby warunki, tym sposobem ułożone, i po zatwierdzeniu, przy licytacyi ogłoszone, mogły już służyć za niezmienną zasadę do kontraktów urzędownie zawieranych o wieczyste, emphiteutyczne, lub czasowe dzierżawy, dopóki nie będą w téj mierze wydane ogólne i jednostajne przepisy, czém się obecnie Kommissya Rządowa zajmuje.

w Warszawie, dnia 14 (26) Listopada 1836 r.

Dyrektor Główny Prezydujący,

(podpisano) *Gołowin.*

Nr. 23,084/43,754.

№ 9.

O warunkach wieczystego wydzierżawiania placów i wszelkiego rodzaju nieruchomości miejskich.

(d. 27 Stycznia (8 Lutego) 1843 r.)

do

Wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Ułożone przez siebie warunki, do wieczystego wydzierżawiania placów i wszelkiego rodzaju nieruchomości miejskich, mające oraz służyć za zasadę, do zawierania kontraktów wieczysto-

стей, Правительственная Коммисія объясняетъ, что означенныя условія должны впредь служить основаніемъ при заключеніи безсрочно-арендныхъ контрактовъ.

Варшава, 27 Января (8 Февраля) 1843 года.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Бадени.*

N. 23,322/44,627.

Приложеніе къ N. 9.

Условія для безсрочно-арендныхъ контрактовъ.

При отдачѣ въ безсрочную аренду городскихъ недвижимостей, въ контрактахъ помѣщается слѣдующее:

1. Фамиліи договаривающихся лицъ, съ показаніемъ, кѣмъ они уполномочены, или по чьему порученію дѣйствуютъ.

2. Кому отдается городская недвижимость въ безсрочную аренду. Подробное описаніе положенія, границъ, пространства этой недвижимости, и всего состава, или всѣхъ принадлежностей оной.

3. Количество вѣчнаго канона, вносимаго ежегодно въ городскую кассу; срокъ вступленія въ безсрочное владѣніе недвижимостію и сроки взноса канона, подъ опасеніемъ административнаго понужденія.

4. Въ контрактъ слѣдуетъ внести предостереженіе, что, въ случаѣ неуплаты канона безсрочнымъ арендаторомъ въ теченіе двухъ лѣтъ, Магистратъ имѣетъ право взять въ свое вѣдѣніе подлежащую недвижимость административнымъ порядкомъ и отдать ее, со строеніями, находящимися въ оной, съ публичнаго торга, въ новую безсрочную аренду, на тѣхъ же условіяхъ, на какихъ владѣлъ ею неустоявшій въ контрактѣ. Послѣ удовлетворенія всѣхъ причитающихся грунтовыхъ по-

dzierżawnych, Kommissya Rządowa przesyła Rządowi Gubernialnemu w kopii wierzytelnéj, do stosownego użytku.

w Warszawie, d. 27 Stycznia (8 Lutego) 1843 r.
Z polecenia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *Badeni.*
Nr. 23,322 / 44,627.

Annex do Nr. 9.

Warunki do kontraktów wieczysto-dzierżawnych.

W kontraktach, zawieranych o wieczyste dzierżawy realności miejskich, zamieszczone być powinny następujące zastrzeżenia:

1. Strony do układu wchodzące z datami pełnomocnictw, lub upoważnień do działania danych.

2. Komu wypuszcza się realność miejska w wieczystą dzierżawę? Realności téj opisuje się z dokładnością położenie, granice, rozległość, i wszystko to co ją składa, lub co do niéj należy.

3. Wysokość ustanowionego wieczystego kanonu, jaki ma być płacony rocznie do Kassy Miejskiéj, data objęcia w posiadanie wieczyste realności, termina wypłaty kanonu pod rygorem exekucyi administracyjnéj.

4. Zastrzegać się powinno wyraźnie, iż gdyby wieczysty dzierżawca przez lat dwa kanonu nie płacił, w takim razie Magistrat miasta mocnym będzie zająć realność w drodze prostéj administracyinéj, i wydzierżawić ją na nowo wieczyście przez publiczną licytacyę, wraz z budowlami, jakie w tym czasie na gruncie znajdować się będą, pod témi samemi warunkami, pod jakiemi posiadał niedotrzymujący kontraktu; poczém zaspokoiwszy wszelkie zalegające gruntowe ciężary i koszta nowego

винностей и издержекъ на отдачу въ новую аренду изъ вкупной суммы, оказавшейся послѣ аукціона, остальная часть ея передается устраненному арендатору, или его наслѣдникамъ.

5. Безсрочный арендаторъ не можетъ быть стѣсненъ въ пользованіи своими правами никакимъ опредѣленнымъ срокомъ; право аренды переходитъ и къ его наслѣдникамъ; онъ можетъ пользоваться ею, какъ владѣлецъ, и передавать свои права другимъ лицамъ, впрочемъ съ согласія прямаго собственника, то есть городской гмины.

6. Безсрочный арендаторъ, намѣреваясь передать кому либо свои права, обязанъ испросить на это дозволеніе Магистрата; уступка безъ письменнаго дозволенія, по установленной, оффиціальной формѣ, считается не законною. Городской гминѣ присвоивается право первенства; каждый же новый покупщикъ, за исключеніемъ прямыхъ наслѣдниковъ арендатора, обязанъ внести въ городскую кассу такъ называемое laudemium, то есть сумму равную двухлѣтнему чиншу, съ вѣдома прямаго собственника города. Только послѣ сего можетъ быть ему дано упомянутое дозволеніе.

7. Городская недвижимость, состоящая въ безсрочной арендѣ, не можетъ быть дѣлима, ни передаваема въ другія руки по частямъ; развѣ только по особому дозволенію властей, утверждающихъ контрактъ.

8. Со дня вступленія во владѣніе недвижимостію, безсрочно-арендный владѣлецъ обязанъ безусловно вносить всѣ подати и повинности, присвоенныя недвижимости, отданной въ безсрочную аренду, или впредь могущія быть присвоенными.

9. Безсрочно-арендный владѣлецъ, подъ опасеніемъ отвѣтственности собственнымъ имуществомъ, обязанъ наблюдать, чтобы границы арендуемой имъ недвижимости не были уменьшены или испорчены.

10. Строенія, находящіяся на безсрочно-арендныхъ земляхъ и построенныя впослѣдствіи, а равно проживающія

wydzierżawienia, z summy na wkupne przy téj licytacyi postąpionéj, reszta dopiéro z tejże summy oddana być może usuniętemu dzierżawcy, lub jego spadkobiercom.

5. Wieczysty dzierżawca w wykonywaniu prawa swego wieczystéj dzierżawy nie jest ograniczony żadnym przeciągiem lat; dzierżawa ta służy jemu i jego spadkobiercom; rozrządzać nią może jako właściciel, z wolnością alienowania, czyli odstąpienia praw swoich komu innemu; za zezwoleniem jednak dominii directi, to jest gminy miejskiéj.

6. Gdyby wieczysty dzierżawca zamierzył odstąpić komu innemu swoje prawa, w takim razie obowiązany jest miéć pozwolenie na to od Magistratu; odstąpienie zaś bez pozwolenia na piśmie, bez formy urzędowéj, uznaném będzie za nieważne. Gmina miejska zastrzega sobie pierwszeństwo do nabycia. Każdy zaś obcy nabywca, oprócz potomków w prostéj linii idących, powinien wnieść na raz jeden do Kassy Miejskiéj opłatę tak zwaną laudemium, dwuletniemu czynszowi wyrównywającą, in recognitionem dominii directi miasta, poczém dopiéro wzmiankowane pozwolenie wydaném mu być może.

7. Realność miejska wieczyście wydzierżawiona, w żadnym przypadku nie może być, ani dzieloną na części, ani cząstkowo odstępowaną, chyba za oddzielném na to, Władzy zatwierdzającéj kontrakt, zezwoleniem.

8. Wszelkie podatki i ciężary jakiegokolwiekbądź rodzaju, jakie do realności wieczyście wydzierżawionéj są lub będą na przyszłość przywiązane, posiadacz wieczysto-dzierżawny bezwarunkowo zaspakajać winien, od dnia objęcia w posiadanie pomienionéj realności.

9. Posiadacz wieczysto-dzierżawny, pod odpowiedzialnością z własnego majątku, ma obowiązek czuwać nad tém, aby granice wydzierżawionéj mu realności, w niczém uszczuplone lub nadwerężone nie były.

10. Zabudowania na gruncie wieczysto-dzierżawnym już stojące, i te, jakie w przyszłości wystawione będą, tudzież osoby

въ оныхъ лица, должны навсегда оставаться подъ городскою юрисдикціею и подлежать общимъ податямъ, складкамъ, данинамъ и личнымъ обязанностямъ; однимъ словомъ — всѣмъ повинностямъ, наравнѣ съ жителями города, ежели означенная недвижимость не будетъ отъ этого освобождена, на основаніи общихъ положеній въ краѣ, или особыхъ правилъ.

Примѣчаніе. Предыдущее условіе касается только недвижимостей, находящихся на территоріи городскихъ усадебъ или земель.

11. Безсрочному арендатору воспрещается заводить винокурни, пивоварни и шинки мѣстныхъ и иностранныхъ напитковъ.

Примѣчаніе. Въ случаѣ согласія на право винокуренія, въ контрактъ слѣдуетъ внести точное описаніе присвоенныхъ арендатору правъ на винокуреніе.

12. Безсрочный арендаторъ не имѣетъ права требовать возмездія отъ городской гмины за какіе бы то ни было убытки, могущіе произойти отъ предвидимыхъ или непредвидимыхъ случаевъ.

13. Во всѣхъ спорахъ, могущихъ возникнуть по поводу контракта, а равно въ случаѣ неисполненія контрактныхъ условій, безсрочный арендаторъ подлежитъ административному рѣшенію и понужденію, отрекаясь вполнѣ отъ иска судебнымъ порядкомъ.

14. Безсрочному арендатору передается только право безсрочно пользоваться поверхностію арендуемой имъ недвижимости (dominium utile); право же собственности (dominium directum) всегда остается за городскою гминою.

Слѣдовательно, ежели безсрочный арендаторъ пожелаетъ учредить ипотеку поверхности арендуемой земли, съ намѣреніемъ укрѣпить за собою право собственности, то онъ обязанъ, въ числѣ безсрочныхъ повинностей, ограничивающихъ право

w nich zamieszkałe, zostawać mają na zawsze pod jurysdykcyą miejską, i należeć do wspólnéj opłaty podatków, składek, danin, i obowiązków osobistych, słowem do wszystkich ciężarów z mieszkańcami miasta, o ile posiadłości téj ogólne ustawy krajowe, lub szczególne przepisy, od tego nie uwolnią.

Uwaga.—Zastrzeżenie powyższe stosuje się tylko do realności położonych w obrębie siedlisk, lub gruntów miejskich.

11. Nie wolno wieczystemu dzierżawcy zakładać gorzelni, browarów, lub szynków, tak trunków krajowych, jako téż i zagranicznych.

Uwaga.—Jeżeli propinacya dozwala się, należy w kontrakcie opisać z dokładnością rozciągłość nadającego się prawa do tejże propinacyi.

12. Wieczysty dzierżawca zrzec się winien roszczenia do gminy miejskiéj jakiejkolwiek bądź pretensyi, lub remissyi, za niedobory, straty i szkody, wyniknąć mogące z przypadków losowych, przewidzianych i nieprzewidzianych.

13. We wszelkich sporach z kontraktu wynikłych, lub też w razie niedopełnienia warunków kontraktowych, wieczysty dzierżawca poddać się winien decyzyi i exekucyi administracyjnéj, zrzekając się w zupełności drogi sądowéj.

14. Wieczystemu dzierżawcy odstępuje się tylko prawo do wieczystego użytkowania z powierzchni realności jemu wydzierżawionéj (dominium utile); tytuł zaś własności (dominium directum) zawsze przy gminie miejskiéj pozostaje.

Gdyby więc wieczysty dzierżawca, hypotekę powierzchni zadzierżawionego gruntu uregulować pragnął, i tytuł własności na imię swoje przepisać zamierzał, obowiązanym będzie zamieścić w Dziale trzecim wykazu hypotecznego, pomiędzy ciężarami wie-

собственности, внести въ третій отдѣлъ ипотечной описи плату канона и лаудеміи въ пользу городской кассы.

Для учрежденія ипотеки необходимо особое, письменное согласіе Магистрата. Безъ этого согласія, внесеніе предложеній арендатора въ вѣчныя книги послѣдовать не можетъ.

15. Безсрочный арендаторъ обязанъ принять на себя издержки:

a. опубликованія объ аукціонѣ;

b. при заключеніи оффиціальнаго контракта у Регента;

c. гербовой пошлины и почтовой платы;

d. учрежденія ипотеки и составленія ипотечныхъ описей.

16. Особыя обязанности, коимъ можетъ подлежать безсрочный арендаторъ суть слѣдующія:

1. постройка дома, по плану, утвержденному Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ, на землѣ, отданной въ безсрочную аренду, и въ опредѣленный срокъ, но съ условіемъ: что, въ случаѣ неустойки, въ этомъ отношеніи, арендаторъ лишается своихъ правъ на безсрочную аренду;

2. постройка деревянныхъ или каменныхъ заборовъ, для разграниченія земель, отданныхъ въ безсрочную аренду и т. п.

Примѣчаніе. Предыдущія условія не касаются огородовъ, луговъ и т. п. недвижимостей, находящихся внѣ города.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ
(подписано). *Бадени.*

czystemi i ścieśniającemi własność, opłatę kanonu i laudemii na rzecz Kassy Miejskiéj.

Do uregulowania hypoteki mieć powinien szczególne na piśmie od Magistratu pozwolenie, bez którego przyjęcie do ksiąg wieczystych wniosków, miejsca mieć nie może.

15. Do wieczystego dzierżawcy należy zaspokojenie kosztów:

a) ogłoszenia licytacyi;

b) zawarcia przed Regentem urzędowego kontraktu;

c) koszta stempla i opłaty pocztowéj;

d) uregulowania hypoteki i wyjęcia hypotecznych wykazów.

16. Obowiązki szczególne, jakie na wieczystego dzierżawcę wkładać się mogą, są następujące:

1. Wybudować dom, według planu przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych zatwierdzonego, na placu w wieczystą dzierżawę wypuszczającym się, w terminie oznaczonym; lecz z tém zastrzeżeniem: że niedopełniający warunku tego, prawo wieczystéj dzierżawy utraca.

2. Wystawić parkany murowane, lub drewniane, dla oddzielenia placu wieczysto wydzierżawionego i t. p.

Uwaga.—Zastrzeżenia powyższe nie stosują się do ogrodów, łąk, i t. p. realności, za miastem znajdujących się.

Z polecenia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *Badeni.*

№ 10.

О долговременномъ арендномъ содержанiи подуховныхъ и казенныхъ имѣнiй.

(22 Iюля (3 Августа) 1844 года.)

Въ Правительственную Коммисiю Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія.

По порученiю Совѣта Управленія, имѣю честь препроводить въ Правительственную Коммисiю, для приведенія въ исполненiе, по принадлежности, копію Высочайшаго указа 5 (17) Iюля с. г., N. 1,744, объ отдачѣ по-духовныхъ имѣнiй въ долговременную аренду.

Вмѣстѣ съ симъ препровождаю копiю съ отзыва Министра Статсъ-Секретаря отъ 5 (17) Iюля с. г., N. 1,744, о послѣдовавшемъ Высочайшемъ разрѣшенiи, въ какихъ случаяхъ отдача казенныхъ имуществъ въ долговременную аренду не должна быть примѣняема къ общимъ правиламъ.

Варшава, 22 Iюля (3 Августа) 1844 года.

Статскiй Совѣтникъ

(подписано) *Ѳ. Лебренъ.*

N. 15,853.

№ 10.

O wypuszczaniu w długoletnią dzierżawę dóbr, do funduszu ogólno religijnego należących, i wydzierżawianiu dóbr skarbowych.

(d. 22 Lipca (3 Sierpnia) 1844 r).

do

Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj.

Z polecenia Rady Administracyjnéj mam zaszczyt przesłać Kommissyi Rządowéj w kopii, w celu wykonania w czém do niéj należy, Najwyższy Ukaz z dnia 5 (17) Lipca r. b. Nr. 1744, stanowiący zasady, podług jakich dobra, do funduszu ogólno religijnego należące, w długoletnią dzierżawę wypuszczane być mają.

Obok tego przesyłam Kommissyi Rrządowéj również w kopii, odezwę Ministra Sekretarza Stanu z tejże daty i tymże Numerem oznaczoną, w któréj oznajmia Wolę Najjaśniejszego Pana, w jakich przypadkach zasady do oddawania wszelkich dóbr skarbowych w długoletnią dzierżawę nie mają być stosowane.

W Warszawie, dnia 22 Lipca (3 Sierpnia) 1844 r.

Radca Stanu,
(podpisano) *T. Le-Brun.*
Nr. 15,853.

Приложеніе 1-е къ N. 10.

Копія съ отзыва Министра Статсъ-Секретаря къ Намѣстнику въ Царствѣ Польскомъ.
(5 (17) Іюля 1844 года.)

Почтительнѣйше представляя у сего Вашей Свѣтлости засвидѣтельствованную копію съ утвержденнаго Высочайшимъ подписаніемъ указа объ отдачѣ по-духовныхъ имуществъ въ долговременную, не превышающую 50 лѣтъ аренду, долгомъ считаю донести, что Государь Императоръ, согласно ходатайству Вашей Свѣтлости, изъясненному въ отзывѣ ко мнѣ отъ 26 Іюня (8 Іюля) н. г., N. 14,973 (по канцеляріи Совѣта Управленія), Высочайше соизволилъ на изъятіе изъ общихъ правилъ отдачи имуществъ въ долговременное содержаніе всякаго рода казенныхъ имуществъ трехъ родовъ, а именно:

1. такихъ заведеній, которыя для обезпеченія съ нихъ постояннаго дохода требуютъ значительныхъ капиталовъ, и. т., мельницы, пильни и т. п.;

2. пустопорожнихъ мѣстъ въ городахъ для застройки ихъ, и

3. мелкихъ участковъ земель, лежащихъ посреди частныхъ владѣній;

каковыя имущества отдавать по прежнему въ безсрочную аренду.

Съ совершеннѣйшимъ высокопочитаніемъ и преданностію имѣю честь быть

Вашей Свѣтлости
всепокорнѣйшимъ слугою,
(подписано) *Игнатій Туркуллъ.*

Вѣрно:
Статсъ-Секретарь
(подписано) *Θ. Лебренъ.*

С. Петербургъ,
5 (17) Іюля 1844 года.
Nr. 1,744.

1-szy annex do Nr. 10-go.

Kopia odezwy Ministra Sekretarza Stanu do Namiestnika w Królestwie Polskiem.

(d. 5 (17) Lipca 1844 roku).

Kommunikując najuprzejmiéj przy niniejszém Waszéj Książęcéj Mości zalegalizowaną kopię, zatwierdzonego Njwyższym podpisem Ukazu, o wypuszczaniu dóbr po-duchownych w długoletnią, nie przenoszącą lat 50 dzierżawę, poczytuję sobie za obowiązek zawiadomić, że Najjaśniejszy Pan, zgodnie z wnioskiem Waszéj Książęcéj Mości, zakommunikowanym w odezwie do mnie z daty 26 Czerwca (8 Lipca) roku przeszłego Nr. 14,973, (z Kancellaryi Rady Administracyjnéj), Najmiłościwiéj zezwolić raczył na zrobienie, z ogólnych przepisów o wypuszczaniu dóbr w długoletnią dzierżawę, wyjątku, co do wszelkiego rodzaju dóbr rządowych, trzech kategoryj, a mianowicie:

1. takich zakładów, które dla zapewnienia z nich stałego dochodu, wymagają znacznych kapitałów, jako to: młynów, tartaków, i t. p;

2. pustych placów w miastach do zabudowania; i

3. małych kawałków gruntu, leżących w pośród dóbr prywatnych;

które to własności należy wypuszczać, jak przedtém, w dzierżawę wieczystą.

Z najgłębszém uszanowaniem i życzliwością, mam honor pozostawać najpokorniejszym sługą Waszéj Książęcéj Mości.

(podpisał) *Ignacy Turkułł.*

Za zgodność, Sekretarz Stanu,

(podpisano) *Le-Brun.*

S. Petersburg,
d. 5 (17) Lipca 1844 r.
Nr. 1,744.

Приложеніе 2-е къ N. 10.

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію

МЫ, НИКОЛАЙ I,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,

и проч., и проч., и проч.

Желая привести въ должное устройство по-духовныя имѣнія, состоящія въ завѣдываніи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства и улучшить бытъ крестьянъ ихъ, равно увеличить и упрочить получаемые съ сихъ имѣній доходы, Мы, по представленію Совѣта Управленія Нашего Царства Польскаго, постановили и постановляемъ:

Статья 1.

Имѣнія, принадлежащія къ общему духовному имуществу, за исключеніемъ лѣсовъ, должны быть отдаваемы въ долговременное арендное содержаніе, не менѣе, какъ на 25 лѣтъ, и не болѣе, какъ на 50 лѣтъ. Самая же отдача сихъ имѣній въ таковое содержаніе будетъ производиться съ публичныхъ торговъ, на основаніяхъ, установленныхъ для кратковременныхъ арендъ.

Статья 2.

Каждый, кому имѣніе отдано будетъ въ долговременное арендное содержаніе, обязанъ въ продолженіе первыхъ двѣнадцати лѣтъ устроить и очиншевать крестьянъ, сообразно правиламъ, опредѣленнымъ въ утвержденномъ Нами 4 (16) Октября 1835 года положеніи объ устройствѣ имѣній, посту-

2-gi annex do Nr. 10.

Wypis z protokółu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożéj Łaski

MY MIKOŁAJ I,

CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECH ROSSYI, KRÓL POLSKI

etc. etc. etc.

Zamierzywszy dobra, do funduszu ogólno-religijnego należące, w zarządzie Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu zostające, uporządkować, los włościan w nich zamieszkałych polepszyć, niemniéj dochody, z takowych dóbr pobierane, powiększyć i ustalić,—na przedstawienie Rady Administracyjnéj Naszego Królestwa Polskiego, Postanowiliśmy i Stanowimy:

Artykuł 1.

Dobra, do funduszu Ogólno-Religijnego należące, wypuszczane być mają, wyłącznie lasów, w długoletnią czasową dzierżawę, najmniéj na lat 25, a najwięcéj na lat 50. Wypuszczanie to, odbywać się będzie przez publiczną licytacyę, na zasadach, dla czasowych dzierżaw przepisanych.

Artykuł 2.

Każdy, któremu długoletnia dzierżawa dóbr tych przyznaną zostanie, obowiązany będzie, w przeciągu pierwszych lat dwunastu, urządzić i oczynszować włościan, w duchu zasad, dla dóbr rozdarowanych, wolą Naszą, w dniu 4 (16) Października 1835 r. objawioną, przepisanych. O ileby zaś dzierżawca rze-

пающихъ въ частную собственность по Всемилостивѣйшему пожалованію. По мѣрѣ же ускоренія арендаторомъ исполненія сихъ обязательствъ, можетъ быть продолженъ ему на такое же число лѣтъ срокъ долговременнаго арендиаго содержанія имѣнія, съ тѣмъ, что по истеченіи договореннаго первоначально срока долговременной аренды, будетъ доплачивать въ пользу казны, за отсроченное время, десять процентовъ сверхъ арендной суммы.

Статья 3.

Устройство крестьянъ, поддержаніе строеній ихъ и другія, сопряженныя съ тѣмъ издержки арендаторъ обязанъ произвести собственнымъ иждивеніемъ, безъ всякаго со стороны Правительства вспомоществованія и безъ всякаго въ какомъ бы ни было случаѣ вознагражденія.

Статья 4.

Еслибы, для соотвѣтственнѣйшаго надѣленія крестьянъ, оказалось нужнымъ, при устройствѣ ихъ, занять часть фольварковыхъ земель, луговъ или пастбищъ, въ такомъ случаѣ арендаторъ не можетъ тому противиться и никакого за сіе вознагражденія требовать не вправѣ, ибо, въ видѣ таковаго вознагражденія, онъ будетъ получать отъ крестьянъ съ уступленныхъ имъ участковъ поземельную плату, какая будетъ опредѣлена сообразно основаніямъ, установленнымъ въ вышеупомянутомъ утвержденномъ Нами 4 (16) Октября 1835 года положеніи для имѣній, поступающихъ въ частную собственность по Всемилостивѣйшему пожалованію.

Статья 5.

Крестьяне, уклоняющіеся отъ предложеннаго имъ устройства, не будутъ имѣть права на окупъ отъ личныхъ повинностей, а Правительство Царства Польскаго въ такомъ случаѣ

czonych dóbr prędzéj to wykonał, o tyle, w nagrodę, długoletnia dzierżawa przedłużoną być mu może, pod warunkiem, iż po upłynieniu pierwotnie umówionego terminu długoletniéj dzierżawy, płacić będzie do skarbu za czas przedłużony, o 10% procentu dzierżawę wyższą.

Artykuł 3.

Urządzenie włościan, podniesienie ich budowli, i inne wydatki z tą czynnością połączone, dzierżawca własnym nakładem wykonać powinien, bez żadnéj ze strony Rządu pomocy, i bez żadnego, w jakimkolwiek bądź wypadku, wynagrodzenia.

Artykuł 4.

Gdzieby, dla polepszenia uposażenia osad włościańskich, okazała się, przy urządzeniu, potrzeba zajęcia części gruntów, łąk, lub pastwisk folwarcznych, dzierżawca temu sprzeciwiać się i żadnego z tego tytułu wynagrodzenia żądać nie może; gdyż takowe znajdzie w opłacie czynszu od włościan, jaka od utraconego gruntu, w duchu zasad, dla dóbr darowanych wolą Naszą w dniu 4 (16) Października 1835 r. przepisanych, ustanowioną będzie.

Artykuł 5.

Włościanie, którzy urządzenia nie przyjmą, nie będą mieli prawa stania się czynszownikami; Rząd jednak Królestwa, każe

распорядится изслѣдованіемъ во всей точности причинъ таковаго несогласія крестьянъ и приметъ надлежащія къ устраненію оныхъ мѣры.

Статья 6.

Тѣ изъ нынѣшнихъ арендаторовъ, заключенные съ коими контракты оканчиваются не прежде, какъ чрезъ 6 лѣтъ или еще позже, будутъ имѣть право на оставленіе взятыхъ ими въ аренду имѣній въ содержаніи своемъ до 25 лѣтъ, безъ торговъ, съ тѣмъ, что лѣта прежняго контракта, какъ истекшія, такъ и остающіеся еще, зачислены будутъ въ новую аренду, равно съ обязательствомъ устройства и очиншеванія крестьянъ, безъ всякаго за сіе вознагражденія, въ продолженіи 6 лѣтъ со дня отстрочки, и съ тѣмъ, чтобы за будущіе годы они вносили 10% болѣе теперешней арендной платы.

Статья 7.

Совѣту Управленія Царства предоставляется опредѣлить подробныя условія, на коихъ должны быть основываемы контракты о долговременномъ арендномъ содержаніи, равно утверждать таковые контракты и окончательно разрѣшать всякія могущія встрѣтиться недоумѣнія въ дѣйствіяхъ по сему предмету, еслибы доходили на его разсмотрѣніе.

Статья 8.

Исполненіе настоящаго указа Нашего, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, поручается Правительственнымъ Коммисіямъ Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, равно Финансовъ и Казначейства, каждой по принадлежности.

Данъ въ Царскомъ Селѣ, Іюля 5 (17) дня 1844 года.

(подписано) »*НИКОЛАЙ.*“

Контрасигнировалъ

Министръ Статсъ-Секретарь,

(подписано) *Иг. Туркуллъ.*

w takim przypadku, jak najściśléj przyczyny téj niechęci wybadać, i środki zaradcze obmyślić.

Artykuł 6.

Dotychczasowi dzierżawcy, których kontrakty dopiero za lat 6 lub jeszcze późniéj kończą się, mają prawo, do 25-letniéj dzierżawy trzymanych przez siebie dóbr z wolnéj ręki, pod warunkiem, iż lata dawnego kontraktu, bądź już upłynione, bądź jeszcze do wytrzymania pozostające, do nowéj długoletniéj dzierżawy zaliczone będą, tudzież pod obowiązkiem urządzenia i oczynszowania włościan, bez żadnego za to wynagrodzenia, w przeciągu pierwszych lat 6, licząc od daty uzyskanego przedłużenia, oraz opłacenia do skarbu, za czas przedłużonéj dzierżawy o 10% wyższą dzierżawę.

Artykuł 7.

Rada Administracyjna Królestwa upoważnioną zostaje do wskazania warunków szczegółowych, na jakich osnowa kontraktów o długoletnią dzierżawę zasadzać się będzie, niemniéj do zatwierdzania takowych kontraktów i rozstrzygania ostatecznego wszelkich, przy podobnéj czynności zachodzić mogących trudności, jeżeliby takowe wymagały jéj decyzyi.

Artykuł 8.

Wykonanie niniejszego Ukazu Naszego, który w Dzienniku Praw umieszczony być ma, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, tudzież Przychodów i Skarbu, w czém do któréj należy, Polecamy.

Dan w Carskiem Siele, dnia 5 (17) Lipca 1844 roku.

(podpisano) „*НИКОЛАЙ.*"

Przez Cesarza i Króla,

Minister Sekretarz Stanu,

(podpisano) *Ig. Turkułł.*

№ 11.

Объ отдачѣ фабрикантамъ въ безсрочное арендное содержаніе городскихъ пустопорожнихъ мѣстъ и земель.

(15 (27) Сентября 1844 года).

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Высочайшимъ указомъ 5 (17) минувшаго Іюля, объявленнымъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, въ отзывѣ Статсъ-Секретаря Совѣта Управленія отъ 22 Іюля (3 Августа) текущаго года, дозволено отдавать въ безсрочно-арендное содержаніе городскія недвижимости, а именно: *пустопорожнія мѣста, малой обширности земли* и т. п.,

При исполненіи этого указа, Правительственная Коммисія встрѣтила сомнѣніе на счетъ отдачи въ содержаніе городскихъ площадей и земель фабрикантамъ, которымъ прежде сего Совѣтъ Управленія предписалъ отъ 17 (29) Сентября прошлаго года отдавать эти недвижимости въ содержаніе не долѣе, какъ на 99 лѣтъ.

Хотя же Коммисія и полагала, что, по воспослѣдованіи по этому предмету Высочайшаго повелѣнія, въ которомъ не сдѣлано ни для кого изъятія въ отношеніи отдачи въ безсрочно-арендное содержаніе тѣхъ недвижимостей, система отдачи ихъ въ долговременное арендное содержаніе фабрикантамъ должна бы быть отмѣнена, тѣмъ болѣе, что она введена была до воспослѣдованія Высочайшаго рѣшенія по этому предмету; но, какъ помянутое выше постановленіе Совѣта Управленія не было до

№ 11.

O wieczystem wydzierżawianiu fabrykantom placów pustych i gruntów po miastach.

(d. 15 (27) Września 1844 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Rozkazem Najwyższym z dnia 5 (17) Lipca r. b., przy odezwie Sekretarza Stanu przy Radzie Administracyjnéj z dnia 22 Lipca (3 Sierpnia) r. b. Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych zakommunikowanym, dozwolono wieczyście wydzierżawiać nieruchomości miejskie, a mianowicie *place puste*, *grunta pomniejsze* i t. p.

W wykonaniu zasady téj, Kommissya Rządowa znalazła się jedynie tylko w niepewności, jak postępować ma nadal w przedmiotach dotyczących placów i gruntów, fabrykantom wieczyście wydzierżawiać się mających; albowiem poprzednio jeszcze Rada Administracyjna Królestwa w dniu 17 (29) Września roku zeszłego poleciła wydzierżawiać fabrykantom tego rodzaju nieruchomości, nie dłużéj jak tylko na lat 99.

Jakkolwiek zaś obecnie Kommissya Rządowa byłaby zdania, iż po zapadnięciu woli Najwyższéj, żadnych co do wydzierżawiania wieczystego placów pustych i gruntów pomniejszych po miastach wyjątków nieczyniącéj, zasada długoletniego wydzierżawiania fabrykantom takichże samych nieruchomości, uchyloną być powinna, tém bardziéj, że wprowadzenie jéj w wykonanie nastąpiło przed rozstrzygnięciem ogólnéj w tym przedmiocie przez Najwyższą decyzyę kwestyi; gdy jednakże powyższe postanowienie Rady nie jest dotąd cofniętém, przeto Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych upraszała pod dniem

сихъ поръ отмѣнено, то Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ вошла съ представленіемъ 14 (26) Сентября с. г., за N. 19,000/36,061, о разрѣшеніи сомнѣній ея въ этомъ отношеніи.

Совѣтъ, имѣя въ виду, что Высочайшимъ повелѣніемъ, объявленнымъ въ отзывѣ Министра Статсъ-Секретаря отъ 5 (17) Іюля с. г., о дозволеніи отдавать малыя городскія недвижимости въ безсрочно-арендное содержаніе безъ всякаго ограниченія, отмѣнено рѣшеніе Совѣта Управленія отъ 17 (29) Сентября прошлаго года, послѣдовавшее относительно фабрикантовъ при иномъ положеніи дѣла, опредѣлилъ: чтобы, оставляя въ своей силѣ тѣ только контракты, какіе, на основаніи упомянутаго рѣшенія Совѣта, могли бы быть заключены съ фабрикантами объ отдачѣ имъ городскихъ земель въ арендное содержаніе лишь на 99 лѣтъ, допустить этихъ фабрикантовъ наравнѣ съ прочими жителями къ безсрочно-арендному содержанію упомянутыхъ земель.

Вѣрно:
Статсъ-Секретарь, Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Лебренъ.*
N. 17,572.

№ 12.

О примѣненіи правилъ безсрочнаго арендваго содержанія имѣній, принадлежащихъ къ общему духовному имуществу, къ безсрочной арендѣ городскихъ имѣній.

(24 Октября (5 Ноября) 1844 года).

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Высочайшимъ Указомъ 5 (17) Іюля с. г. опредѣлены правила, по коимъ имѣнія, входящія въ составъ общихъ

14 (26) Września r. b. Nr. 19,000/36,061 o wydanie stosownéj w tym względzie decyzyi.

Rada zważając, że wola Najwyższa, objawiona w odezwie Ministra Sekretarza Stanu z dnia 5 (17) Lipca, dozwalająca na wieczyste wydzierżawianie nieruchomości miejskich po miastach, bez żadnego ograniczenia, uchyliła tém samém decyzyę Rady Administracyjnéj z dnia 17 (29) Września r. z. co do fabrykantów, w innym stanie rzeczy wydaną, wyrzekła: że pozostawiając jedynie w swéj mocy kontrakty, jakieby z fabrykantami, na zasadzie powołanéj decyzyi Rady, na wydzierżawienie jedynie na lat 99 gruntów miejskich pozawierane być mogły, fabrykanci pomienieni mają nadal, zarówno z innymi mieszkańcami, być przypuszczeni do wieczystego rzeczonych gruntów zadzierżawiania.

Zgodno z protokółem:
Sekretarz Stanu, Radca Stanu,
(podpisano) *Le-Brun.*
Nr. 17,572.

№ 12.

O stosowaniu się, przy długoletniém wydzierżawianiu dóbr miejskich, do sposobu wydzierżawiania dóbr, do funduszu ogólno-religijnego należących.

(d. 24 Października (5 Listopada) 1844 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Ukazem Najwyższym z dnia 5 (17) Lipca r. b. przepisane zostały zasady, podług jakich dobra, do funduszu ogólno-religij-

духовныхъ имуществъ, должны быть отдаваемы въ долговременную аренду.

Такъ какъ, при исполненiи сего Высочайшаго повелѣнія, встрѣтилось сомнѣніе въ томъ, относятся ли помянутыя правила къ долговременнымъ арендамъ городскихъ и институтскихъ имѣній, то Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ вошла отъ 23 Октября (4 Ноября) с. г. съ представленіемъ въ Совѣтъ Управленія о разрѣшеніи сего вопроса.

Принявъ въ соображеніе, что правила сказаннаго Высочайшаго указа, какъ видно изъ отзыва Министра Статсъ-Секретаря отъ 5 (17) Іюля, согласно представленію Совѣта Управленія, заключающемуся въ выпискѣ изъ его журнала отъ 16 (28) Іюня, распространены на всѣ вообще имущества, принадлежащія Правительству, Совѣтъ положилъ, что Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ обязана примѣняться къ помянутымъ правиламъ и при отдачѣ въ долговременную аренду городскихъ и институтскихъ имѣній.

Вѣрно:
Статсъ-Секретарь,
Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Лебренъ.*

N. 18,532.

ligijnego należące, w długoletnią dzierżawę wypuszczanémi być mają.

Gdy w wykonaniu téj Najwyższéj woli, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych znalazła się w niepewności, pod tym szczególniéj względem, czyli zasady powyższe, mają także służyć i co do długoletniego wydzierżawiania dóbr miejskich i instytutowych; przeto taż Kommissya Rządowa upraszała Radę pod dniem 23 Października (4 Listopada) r. b. o rozwiązanie takowéj wątpliwości.

Rada zważając, że zasady przyjęte w Ukazie Najwyższym z dnia 5 (17) Lipca, zgodnie z przedstawieniem Rady, objętém wypisem z jéj protokółu z dnia 16 (28) Czerwca r. b. rozciągnięte zostały przez Najjaśniejszego Pana do wszystkich w ogólności własności rządowych, jak świadczy odezwa Ministra Sekretarza Stanu z dnia 5 (17) Lipca r. b., oświadczyła: że Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych obowiązaną jest stosować się do nich i przy długoletniém wydzierżawianiu dóbr miejskich i instytutowych.

Zgodno z protokółem:
Sekretarz Stanu,
Radca Stanu,
(podpisano) *Le-Brun.*
Nr. 18,532.

ГЛАВА VI.

Объ учрежденіи ипотеки имѣній, составляющихъ городскую собственность.

Введеніе.

Собственно говоря, имѣнія, принадлежащія городскимъ гминамъ, какъ общественная, а не частная собственность, не подлежащая передачѣ права владѣнія, ни произвольнымъ ограниченіямъ, обремененіямъ, или облегченіямъ, не могутъ быть предметомъ ипотеки. Этотъ взглядъ основывается на ст. 537 Гражданскаго Кодекса. и на ст. 52 Ипотечнаго Устава 1818 года, въ коемъ сказано:

„могутъ быть предметомъ ипотеки:

1. недвижимыя имѣнія, составляющія собственность частныхъ лицъ, которыя можно закладывать;

2. ипотечныя права и капиталы такого же рода.“

Въ случаѣ оказавшейся надобности, напр: въ случаѣ заложенія городскихъ имѣній въ Кредитномъ Обществѣ, можетъ послѣдовать установленіе права собственности городскихъ имѣній, на имя Экономической Кассы города, лишь въ видѣ исключенія и съ разрѣшенія Совѣта Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ.

TYTUŁ VI.

O regulowaniu hypoteki dóbr, stanowiących własność miast.

Wstęp.

Dobra należące do gmin miejskich, jako stanowiące własność ogólną, nie prywatną, i nie podlegające dowolnemu przenoszeniu tytułu własności, dowolnym ścieśnieniom, obciążeniom i zwolnieniom od onych, w zasadzie nie są przedmiotami hypotek, co wynika z art. 537 Kod. Cyw., oraz art. 52 Ustawy hypotecznéj z r. 1818, który opiewa:

„przedmiotem hypoteki być mają:

„1. dobra nieruchome, które są własnością prywatnych i obciążeniu podlegają;

„2. prawo i kapitały hypotekowane téj saméj natury".

Wyjątkowo, regulacya tytułu własności dóbr miejskich, nastąpić może jedynie za upoważnieniem Rady Administracyjnéj na wniosek Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, na rzecz Kassy Ekonomicznéj miasta, kiedy się tego okaże potrzeba, np. w razie zaciągnięcia pożyczki z Towarzystwa Kredytowego na dobra miejskie.

№ 1.

О приведеніи въ порядокъ ипотечной книги по имѣнію, принадлежащему къ экономической кассѣ г. Велюня.

(23 Мая (4 Іюля) 1833 года).

По Указу Ево Величества

НИКОЛАЯ I,

Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго

и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія въ Царствѣ, (1) принимая во вниманіе:

что ипотечные долги, обременяющіе имѣнія экономической кассы городовъ Велюня, Курова и Турова, могутъ быть уплачены посредствомъ займа изъ Земскаго Кредитнаго Общества;

что акту присоединенія къ Обществу, на что уже послѣдовало разрѣшеніе Совѣта Управленія, объявленное Калишской Воеводской Коммисіи выпискою изъ протокола засѣданія отъ 28 Февраля (12 Марта) с. г., долженъ предшествовать переводъ права собственности изъ прежнихъ, прусскихъ, ипотечныхъ книгъ въ новую, вѣчную книгу, что до сихъ поръ не

(1) *Примѣчаніе.* Сіе постановленіе помѣщается въ Сборникѣ, какъ исключительный примѣръ установленія права собственности для имѣній, принадлежащихъ городу.

№ 1.

O uregulowaniu tytułu własności dóbr, do Kassy ekonomicznéj m. Wielunia należących.

(d. 23 Maja (4 Czerwca) 1833 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

MIKOŁAJA I,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,

etc. etc. etc.

Rada Administracyjna Królestwa (1).

Zważywszy:

że wierzytelności hypoteczne, obciążające dobra kassy ekonomicznéj miasta Wielunia, Kurów i Turów, za pośrednictwem Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego spłacone być mogą;

że akt przystąpienia do Towarzystwa, do czego Rada przez wypis z protokółu posiedzenia z dnia 28 Lutego (12 Marca) r. b. Kommissyę Województwa Kaliskiego upoważniła, poprzedzić musi przeniesienie tytułu własności i hypotek z dawnych ksiąg hypotecznych pruskich do nowéj księgi wieczystéj, co dla braku jedynie stosownego upoważnienia, w terminie właściwym, Usta-

(1) *Uwaga.*—Postanowienie to, umieszcza się w Zbiorze, jako wyjątkowy przykład uregulowania tytułu własności dóbr, do miasta należących.

послѣдовало въ назначенный, по Сеймовому Уставу 1818 года, для Калишскаго Воеводства, срокъ, только за неимѣніемъ подлежащаго уполномоченія;

далѣе, принимая во вниманіе, что означенныя помѣстья уже имѣли учрежденную ипотеку во время б. Прусскаго правленія и тогда были заложены;

что, такимъ образомъ, ихъ необходимо внести въ новую, вѣчную книгу, согласно ст. 52 и 146 вышеприведеннаго Сеймоваго Устава, и

наконецъ, принимая во вниманіе, что учрежденіе ипотеки для имѣній Курова и Турова, какъ составляющихъ собственность гмины города Велюня, представляемой въ лицѣ экономической кассы, находящейся только подъ покровительствомъ и присмотромъ Правительства, можетъ послѣдовать съ разрѣшенія Совѣта Управленія;-постановилъ:

Статья 1.

Симъ дозволяется Калишской Воеводской Коммисіи перевести въ ипотеку и право собственности помѣстій Курова и Турова съ принадлежностями, Калишскаго Воеводства, Велюнскаго Уѣзда и Округа, составляющихъ собственность экономической кассы города Велюня, изъ прежнихъ, прусскихъ ипотечныхъ книгъ въ новыя, вѣчныя книги и установить право собственности этихъ помѣстій на имя экономической кассы означеннаго города.

Статья 2.

Исполненіе настоящаго постановленія поручается Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

wą Sejmową z r. 1818 dla Województwa Kaliskiego oznaczonym, nie nastąpiło;

zważywszy daléj, że dobra pomienione miały już uregulowaną hypotekę za b. Rządu Pruskiego, i wówczas obciążeniu hipotecznemu uległy:

że zatém w myśl art. 52 i 146 powołanéj Ustawy Sejmowéj, powinny być do nowéj księgi wieczystéj zapisane;

zważywszy nakoniec, że do regulacyi hypoteki dóbr Kurowa i Turowa, jako własności gminy miasta Wielunia, reprezentowanéj przez Kassę ekonomiczną, zostającéj tylko pod opieką i dozorem Rządu, upoważnienie Rady Administracyjnéj jest dostateczném,

stanowi:

Artykuł 1.

Kommissya Województwa Kaliskiego upoważnioną zostaje niniejszém, do przeniesienia tytułu własności i hipoteki dóbr Kurowa i Turowa z przyległościami, w obwodzie i powiecie Wieluńskim, w Województwie Kaliskiem położonych, będących własnością Kassy ekonomicznéj miasta Wielunia, z dawnych ksiąg hypotecznych pruskich do nowéj księgi wieczystéj, i do uregulowania tytułu własności tychże dóbr na rzecz Kassy ekonomicznéj tegoż miasta.

Artykuł 2.

Wykonanie niniejszego Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, poleca się.

Состоялось въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, въ Варшавѣ, 23 Мая (4 Іюня) 1833 года.

Намѣстникъ Его Императорско-Царскаго Величества въ Царствѣ Польскомъ, Генералъ Фельдмаршалъ, (подписано) *Князь Варшавскій, Графъ Паскевичъ Эриванскій.*

№ 2.

Объ ипотечномъ обезпеченіи на имя частныхъ лицъ имѣній, пріобрѣтенныхъ ими отъ экономическихъ кассъ.

(14 (26) Марта 1836 года).

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Для устраненія возникнувшихъ сомнѣній, можно ли учреждать ипотеку права вѣчной собственности на имя лицъ, купившихъ земли и пустыя мѣста отъ городскихъ экономическихъ кассъ, Правительственная Коммисія симъ постановила:

Не препятствовать учрежденію ипотеки и установленію права собственности на имя жителей городовъ, какого бы то ни было вѣроисповѣданія, владѣющихъ, на правахъ полной собственности, или на правахъ безсрочной аренды, землями, пустыми мѣстами, или другими недвижимостями, пріобрѣтенными отъ экономическихъ кассъ, ежели они будутъ въ состоя-

Działo się na posiedzeniu Rady Administracyjnéj Królestwa, dnia 23 Maja (4 Czerwca) 1833 r. w Warszawie.
Namiestnik Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości
w Królestwie Polskiém, Generał Feldmarszałek,
(podpisano) *Książę Warszawski*, *Hrabia Paskiewicz Erywański.*

№ 2.

O regulowaniu tytułu własności realności, od Kass ekonomicznych nabytych, na imię nabywców.

(d. 14 (26) Marca 1836 r.)

do

Wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

W załatwieniu wątpliwości, czyli regulacya hypoteczna tytułów wiecznego posiadania, może być dozwolona tym, którzy takowego do gruntów i placów od Kass ekonomicznych miejskich nabyli? postanawia:

Iż mieszkańcom miast, jakiegokolwiekbądź wyznania, posiadającym, albo prawem własności, lub téż prawem wieczystéj dzierżawy nabyte od Kass ekonomicznych place, grunta, lub inne realności, jeżeli tytułami prawnemi, w formie przyzwoitéj, to jest w formie notaryalnéj, lub w formie urzędowo-administracyjnéj zdziałanemi, posiadanie swe niezaprzeczone udowodnią,

ніи доказать свои права законными актами, составленными по предписанной формѣ, то есть передъ нотаріусомъ, или въ административныхъ присутственныхъ мѣстахъ. На имя лицъ, не имѣющихъ скрѣпленныхъ контрактовъ о покупкѣ или безсрочной арендѣ, установленіе права собственности не допускается; ибо таковыя лица не могутъ считаться дѣйствительными владѣльцами.

Воеводской Коммисіи вмѣняется въ обязанность строжайше предписать Муниципальнымъ Управленіямъ, чтобы они, при такомъ учрежденіи ипотеки, подъ опасеніемъ отвѣтственности, охраняли права экономическихъ кассъ.

Настоящее постановленіе состоялось вслѣдствіе рапорта Воеводской Коммисіи отъ 5 (17) Декабря, за N. 79,929, о дозволеніи учредить ипотеку на имя евреевъ города Петркова, кои, проживая на казенныхъ земляхъ и внося въ казну поземельный чиншъ, обязаны доказать свои права на владѣніе этими землями, посредствомъ контрактовъ, заключенныхъ съ Правительствомъ.

Варшава, 14 (26) Марта 1836 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій,

(подписано) *Головинъ.*

N. 1,455/3,219.

nie należy tamować regulacyi tytułów własności i hypoteki. Jednakże nie wypada dopuszczać uregulowania tytułu własności tym, którzy kontraktów nabycia, lub też wieczysto-dzierżawnych, zawartych i potwierdzonych nie mają; tacy bowiem za aktualnych właścicieli uważani być nie mogą.

Przy podobnych regulacyach hypotek, Kommissya Wojewódzka najmocniéj Urzędom Municypalnym zaleci, ażeby się z prawami, Kassom ekonomicznym służącemi, pod odpowiedzialnością dopilnowali.

Powyższa decyzya służy za odpowiedź na rapport Kommissyi Wojewódzkiéj z dnia 5 (17) Grudnia Nr. 79,929 względem dozwolenia regulacyi hypotecznéj starozakonnym w m. Piotrkowie, którzy jako na gruncie rządowym osiedli i do skarbu publicznego czynsz gruntowy opłacający, tytułami od władzy skarbowéj otrzymanemi, posiadanie swoje legitymować są obowiązani.

w Warszawie, dnia 14 (26) Marca 1836 r.
Dyrektor Główny Prezydujący,
(podpisano) *Gołowin.*
Nr. 1,455 / 3,219.

№ 3.

О лицахъ, содержащихъ городскія недвижимости въ безсрочной арендѣ, безъ письменныхъ на то доказательствъ.

(22 Іюня (4 Іюля) 1836 года).

Люблинской Воеводской Коммисіи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

До утвержденія представленія Воеводской Коммисіи отъ 15 (27) Апрѣля с. г., за N. 18,092, Правительственная Коммисія симъ предписываетъ:

1. разузнать, дѣйствительно ли бываютъ такіе случаи, что постороннія лица, безъ контракта и безъ установленнаго акта, пользуются городскими землями на безсрочно арендныхъ правахъ;

2. вносятъ ли подобныя лица чиншъ или канонъ, въ городскія кассы;

Ежели вносятъ, то само собою разумѣется, что они должны имѣть и права владѣнія, основанныя на контрактѣ, аукціонномъ протоколѣ, или установленномъ актѣ, и въ такомъ случаѣ чиншъ не можетъ быть увеличиваемъ, ни уменьшаемъ; ежели же они не имѣютъ документовъ на право владѣнія, а между тѣмъ вносятъ исправно чиншъ въ экономическія кассы, то слѣдуетъ подробнѣе разузнать: съ чьего разрѣшенія

№ 3.

O posiadaczach sposobem wieczystéj dzierżawy realności miejskich, bez tytułu posiadania na piśmie.

(d. 22 Czerwca (4 Lipca) 1836 r.)

do

Kommissyi Województwa Lubelskiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Przed rozwiązaniem wniosku Kommissyi Wojewódzkiéj, uczynionego w rapporcie z d. 15 (27) Kwietnia b. r. Nr. 18,092, Kommissya Rządowa poleca:

1. przekonać się, czyli w rzeczy saméj zdarzają się takie wypadki, że ktoś obcy posiada własność miejską, niby tytułem wieczystéj dzierżawy, nie mając ani kontraktu, ani téż aktu nadawczego.

2. czyli posiadacze podobni płacą czynsz lub kanon do kass miejskich lub nie?

Jeżeli płacą, już tém samém muszą mieć tytuł posiadania oparty na kontrakcie, protokóle licytacyjnym, lub akcie nadawczym; a czynsz w takim razie nie może być ani podwyższonym, ani zniżonym; jeżeli zaś nie mają tytułu posiadania na piśmie, a czynsz regularnie do Kass ekonomicznych wnoszą, wypada bliżéj rozpoznać, za czyjém pozwoleniem posessyę objęli, i na jakiéj zasadzie wysokość czynszu postanowiono? Co do takich

они вступили во владѣніе, и на какихъ основаніяхъ было установлено количество чинша. Для такихъ владѣльцевъ можно бы установить чинши на общихъ основаніяхъ и выдать имъ сотвѣтственные консенсы.

Воеводской Коммисіи симъ предписывается представить о вышесказанномъ надлежащій рапортъ, въ теченіе 40 дней.

Варшава, 22 Іюня (4 Іюля) 1836 года.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,

Статскій Совѣтникъ, Директоръ Отдѣленія,

(подписано) *Бадени.*

N. 14,002/25,972.

posiadaczy mogłoby mieć miejsce uregulowanie podług jednostajnych prawideł czynszów, po czem byłyby im wydane stosowne konsensa.

Rapport w téj mierze Kommissya Wojewódzka złoży w dniach 40.

w Warszawie, dnia 22 Czerwca (4 Lipca) 1836 r.
Z upoważnienia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *Badeni.*
Nr. 14,002/25,972.

ГЛАВА VII.

Объ ипотечномъ обезпеченіи на казенныхъ и частныхъ имѣніяхъ правъ, принадлежностей и повинностей, слѣдующихъ городскимъ гминамъ.

Введеніе.

Согласно ст. 46 Ипотечнаго Устава 1818 года, подъ опасеніемъ потери правъ, Городскія Управленія, какъ представители экономической кассы города, обязаны смотрѣть за внесеніемъ, въ надлежащій отдѣлъ книги подлежащаго имѣнія, всѣхъ вещественныхъ правъ и ипотечныхъ суммъ, слѣдующихъ городу.

По смыслу гражданскаго права, городъ или городская гмина, какъ собирательное лицо, пользуется одинаковыми правами, наравнѣ съ частными лицами, слѣдовательно правила, изложенныя въ Ипотечномъ Уставѣ 14 (26) Апрѣля 1818 года (Дн. 3. т. V стр. 295), а именно ст. 1, 41 до 47, 52, 61 и 62, а также постановленія о привилегіяхъ и ипотекахъ, отъ 1 (13) Іюня 1825 года (Дн. 3. т. IX стр. 355), могутъ быть примѣняемы къ городскимъ правомъ и обязанностямъ.

TYTUŁ VII.

O zabezpieczeniu hypoteczném praw, należności i służebności, gminom miejskim przysługujących na dobrach cudzych, tak skarbowych jako i prywatnych,

Wstęp.

Wszelkie prawa rzeczowe i wierzytelności hypoteczne miastom służące na dobrach cudzych, powinny być wniesione do księgi dóbr obciążonych temi prawami we właściwym dziale, za staraniem Zwierzchności miejskiéj, reprezentującéj Kassę ekonomiczną miasta, pod skutkami utraty praw, w art. 46 Ustawy hypoteczněj z r. 1818 zastrzeżonemi.

Ponieważ miastu czyli gminie miejskiéj, jako osobie zbiorowéj, służą te same prawa co i każdéj osobie w znaczeniu prawa cywilnego, przeto przepisy Ustawy hypoteczněj z dnia 14 (26) Kwietnia 1818 r. (Dz. Pr. T. V, fol. 295), a mianowicie art. 1, 41, do 47, 52, 61, 62, oraz przepisy prawa o przywilejach i hypotekach z dnia 1 (13) Czerwca 1825 r. (Dz. Pr. T. IX, 355) mają zastosowanie i do praw i obowiązków miejskich.

№ 1.

О городскихъ взносахъ, неипотекованныхъ, но принадлежащихъ экономической кассѣ по привилегіи.

(24 Августа 1824 года).

Подляской Воеводской Коммисіи

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Препровождая обратно документы, приложенные къ рапорту Воеводской Коммисіи, отъ 22 Іюня с. г., за N. 4,334, Правительственная Коммисія симъ объясняетъ, что, такъ-какъ платежи, требуемые кассою города Венгрова, основываются на актѣ привилегіи, данной этому городу Княземъ Радзивилломъ въ 1650 году, то таковые, хотя до сихъ поръ и не внесенные въ ипотеку, могутъ быть обновлены и обезпечены, до перехода права владѣнія въ другія руки.

Варшава, 24 Августа 1824 года.

Министръ Предсѣдательствующій,

(подписано) *Ѳ. Мостовскій.*

N. 464/1,520.

№ 1.

O opłatach miejskich niezahypotekowanych, lecz należnych Kassie ekonomicznéj na mocy przywileju.

(d. 24 Sierpnia 1824 r.)

do

Kommissyi Województwa Podlaskiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI.

Zwracając anneksa dołączone do rapportu Kommissyi Wojewódzkiéj z dnia 22 Czerwca r. b. Nr. 4,334 oświadcza, iż gdy żądane przez Kassę miasta Węgrowa opłaty, opierają się na wyraźném nadaniu przywilejem Księcia Radziwiłła z r. 1650; chociaż więc zahypotekowane nie były, wznowienie i uregulowanie onych nastąpić może, póki dziedzictwo w ręce trzeciego nie przejdzie.

w Warszawie, dnia 24 Sierpnia 1824 r.
Minister Prezydujący,
(podpisano) *T. Mostowski.*
Nr. 464/1,520.

№ 2.

О предоставленіи ипотечнаго первенства ссудамъ Земскаго Кредитнаго Общества передъ институтскими суммами, обезпеченными на первомъ номерѣ ипотеки.

(19 (31) Октября 1839 года).

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Принимая во вниманіе, что, по постановленію, состоявшемуся въ засѣданіи отъ 8 (20) Марта 1839 года, право уступки ипотечнаго первенства съ институтскими суммами въ пользу займовъ отъ Земскаго Кредитнаго Общества оставлено за Правительственною Коммисіею, во всѣхъ случаяхъ, не представляющихъ особенной важности, а равно въ тѣхъ, когда, не смотря на таковую уступку ипотечнаго первенства, институтскія суммы будутъ обезпечены удовлетворительнымъ образомъ, —Правительственная Коммисія, желая дополнить вышеупомянутое постановленіе, въ засѣданіи своемъ 4 (16) Октября 1839 года, постановила, въ дѣлахъ этого рода руководствоваться впредь слѣдующими правилами:

I. Владѣлецъ имѣнія, получившій уступку права ипотечнаго первенства со стороны институтскихъ правъ или суммъ, въ пользу взятаго имъ прежде займа отъ Кредитнаго Общества, удерживаетъ за собою это право уступки и при обновленіи означеннаго займа, на основаніи свидѣтельства, даннаго подлежащимъ Губернскимъ Правленіемъ въ томъ, что за имѣніемъ, заложеннымъ въ Кредитномъ Обществѣ, не значатся недоимки податей и процентовъ, и что хозяйство

№ 2.

O ustąpieniu pierwszeństwa hypotecznego dla pożyczek z Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, z summami instytutowemi.

(d. 19 (31) Października 1839 roku).

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Zważywszy, że decyzyą, na posiedzeniu swém z dnia 8 (20) Marca 1839 r. zapadłą, pozostawiła sobie prawo zezwalać na ustąpienie pierwszeństwa hypotecznego z summami instytutowemi dla pożyczek Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, we wszystkich razach, gdy interessa takowe nie są przedmiotem szczególnéj wagi, i gdy przy ustąpieniu pierwszeństwa hypotecznego dostateczne bezpieczeństwo dla funduszów instytutowych zapewnioném będzie,—Kommissya Rządowa, na posiedzeniu swém z dnia 4 (16) Października 1839 r. postanowiła, w uzupełnieniu wspomnionéj powyżéj decyzyi swojéj, przyjąć za prawidło w interesach tego rodzaju *przepisy* następujące:

I. Właściciel dóbr, który przy poprzedniém z Towarzystwa Kredytowego zaciągnieniu pożyczki, otrzymał dla niéj ustąpienie hypotecznego pierwszeństwa, przed prawami lub funduszami instytutowemi, może takowe ustąpienie pierwszeństwa otrzymać i dla pożyczki odnowionéj, za poświadczeniem jednocześnie, przez właściwy Rząd Gubernialny wydaném, że dobra Towarzystwu Kredytowemu zastawione, nie zalegają w opłacie podatków

ведется въ немъ исправно, безъ пониженія цѣны этого имѣнія.

II. Владѣлецъ имѣнія, вошедшій впервые съ прошеніемъ объ уступкѣ правъ ипотечнаго первенства передъ институтскими суммами или правами, въ пользу возобновляемаго, прибавочнаго или совершенно новаго займа отъ Кредитнаго Общества, можетъ получить эту уступку на основаніи достовѣрныхъ документовъ о настоящей цѣнности имѣнія, заложеннаго въ Кредитномъ Обществѣ. Кромѣ того, онъ долженъ доказать, что институтскія права или суммы будутъ имѣть ипотечное обезпеченіе, непосредственно послѣ займа отъ Кредитнаго Общества, на первой половинѣ цѣнности имѣнія, и представить свидѣтельство Губернскаго Правленія о потребностяхъ, указанныхъ въ предыдущей статьѣ.

III. Владѣлецъ, не представившій означенныхъ доказательствъ, не можетъ получить согласія на требуемую имъ уступку права первенства.

IV. Ежели съ институтскихъ капиталовъ, коихъ права ипотечнаго первенства предполагается передать въ пользу займа отъ Кредитнаго Общества, получаются проценты ниже противъ установленныхъ закономъ, то въ дозволеніи помѣщается условіе, что владѣлецъ обязанъ оные увеличить до положенныхъ закономъ 5% и платить таковые согласенъ.

V. Ежели на ипотекѣ имѣнія, заложеннаго въ Кредитномъ Обществѣ, кромѣ институтскихъ правъ или суммъ, находятся еще и суммы частныхъ лицъ, то въ дозволеніи уступки правъ первенства помѣщается условіе, что заемъ отъ Кредитнаго Общества будетъ употребленъ на уплату означенныхъ суммъ частныхъ лицъ.

Варшава, 19 (31) Октября 1839 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій,

Генералъ-Адъютантъ

(подписано) *Шиповъ.*

N. 8,486.

i procentów i nie podlegają deteryoracyi, i że gospodarstwo w nich przyzwoicie jest prowadzone.

II. Właściciel dóbr, który dopiero pierwiastkowo prosić będzie o ustąpienie hypotecznego pierwszeństwa, przed prawami lub funduszami instytutowemi, dla pożyczki Towarzystwa Kredytowego odnowionéj, dodatkowéj, lub wcale nowéj, może otrzymać takowe ustąpienie, gdy wiarogodnémi dokumentami udowodni: istotną wartość dóbr, Towarzystwu Kredytowemu zastawionych, i wykaże, iż prawa lub fundusze instytutowe, mieścić się będą hypotecznie na pierwszéj połowie wartości i zaraz po pożyczce Towarzystwa Kredytowego; za złożeniem oraz poświadczenia Rządu Gubernialnego o szczegółach w poprzednim punkcie wymienionych.

III. Właścicielowi dóbr nie składającemu takich udowodnień i poświadczeń, ustąpienie pierwszeństwa udzieloném być nie może.

IV. Jeżeli kapitały instytutowe, przed któremi, dla pożyczki Towarzystwa Kredytowego ustąpienie hypoteczne pierwszeństwa dozwoloném być ma, zapisane są z niższym, jak prawny procent, wtedy zamieszczony być winien w dozwoleniu warunek, że właściciel procent do stopy prawnéj 5 od 100 hypotecznie podniesie, i takowy zobowiąże się płacić.

V. Gdzieby na hypotece dóbr, Towarzystwu Kredytowemu zastawionych, pomiędzy prawami lub funduszami instytutowemi, mieściły się summy prywatne, w dozwoleniu ustąpienia pierwszeństwa domieszczonym będzie i ten warunek, że pożyczka z Towarzystwa Kredytowego zaciągana, na spłacenie takich summ prywatnych obróconą będzie.

w Warszawie, dnia 19 (31) Października 1839 r.

Dyrektor Główny Prezydujący,

Generał-Adjutant,

(podpisano) *Szypow.*

Nr. 8,486.

№ 3.

О порядкѣ дѣйствій въ случаѣ возникающихъ споровъ, относительно сервитутовъ, предоставленныхъ въ пользу институтовъ и гминъ, не внесенныхъ въ ипотеку.

(18 (30) Января 1849 года).

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Владѣлецъ имѣнія Яблонны съ принадлежащею къ оному деревнею Жердью, Сильвестръ Фугельскій, подалъ въ Совѣтъ Управленія жалобу на рѣшеніе по дѣлу его относительно оспориваемаго имъ права у Приходскаго Священника села Бржосы пользоваться пастбищемъ на земляхъ деревни Жерди.

Жалоба эта препровождена въ Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ, отъ которой потребовано мнѣніе: не слѣдовало ли бы дѣло это рѣшить такимъ же образомъ, какимъ Намѣстникъ Царства разрѣшилъ уже подобную жалобу владѣльца имѣнія Вдовина лит. В, Луки Хржановскаго, касательно права рубить лѣсъ и пасти скотъ въ томъ имѣніи, оспоривавшагося у Сухцицкаго приходскаго Священника.

Вслѣдствіе сего, Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ представляетъ: что поводы, побудившіе Намѣстника сдѣлать распоряженія, дабы экзекуція, наряженная Губернскимъ Правленіемъ, для приведенія въ дѣйствіе правъ Сухцицкаго приходскаго Священника касательно порубки лѣса и пастбища

№ 3.

O sposobie postępowania w razie zachodzących sporów co do służebności instytutom lub gminom służących, które do ksiąg hypotecznych nie były wniesione.

(d. 18 (30) Stycznia 1849 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Sylwester Fugielski, właściciel dóbr Jabłonna z przyległością Żerdź nazwaną, wniósł do Rady Administracyjnéj rekurs, w przedmiocie wolnego pastwiska, na gruntach wsi Żerdź, dla probostwa we wsi Brzozie.

Rekurs ten przesłany został Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych w celu wynurzenia opinii, czyby nie należało interes ten załatwić w taki sposób, w jaki zadecydowaną została przez Księcia Namiestnika Królestwa reklamacya Łukasza Chrzanowskiego dziedzica dóbr Wdowina lit. *B.*, co do prawa wolnego wrębu i pastwiska na Wdowinie, dla probostwa w Suchcicach?

Objaśniając takowy rekurs, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych w raporcie swoim z dnia 11 (23) Stycznia r. b. Nr. 49,646 / 6,702, przedstawiła: iż powody, jakie skłoniły Jego Książęcą Mość do wydania w interesie pana Chrzanowskiego decyzyi, stanowiącéj, ażeby exekucya, czyli pomoc

въ имѣніи Вдовинѣ, была отмѣнена до судебнаго рѣшенія заведеннаго о сихъ правахъ спора, были слѣдующіе: что Священникъ не предъявилъ документовъ въ подтвержденіе вышеупомянутыхъ правъ; что права церкви на порубку лѣса и на пастбище въ имѣніи Вдовинѣ не были записаны въ ипотечныхъ книгахъ, чего требуется 45 статьею Положенія объ Ипотекахъ 1818 года; что, хотя, по 52 статьѣ этого Положенія, недвижимости, принадлежащія казнѣ, институтамъ и церквамъ, изъяты отъ обязанности приводить въ порядокъ ихъ ипотечныя книги, однакоже это изъятіе относится только къ недвижимостямъ, составляющимъ собственность казны, институтовъ и церквей, и не можетъ быть распространяемо на права, относящіяся къ имѣніямъ частныхъ лицъ, каковыя непремѣнно должны быть прописаны въ ипотечныхъ книгахъ этихъ имѣній; что, по 154 статьѣ Положенія объ Ипотекахъ, права, не вписанныя въ ипотечныя книги, въ случаѣ перехода имѣнія въ третьи руки, не могутъ уже быть простираемы на это имѣніе подобно вышеупомянутымъ правамъ, а единственно только на лицо, вошедшее въ обязательство, или на его наслѣдниковъ; что, наконецъ, въ силу постановленія Намѣстника въ Царствѣ 22 Января 1822г., административная экзекуція можетъ имѣть мѣсто въ такихъ только случаяхъ, когда дѣло идетъ о взысканіи безспорныхъ недоимочныхъ принадлежностей, а отнюдь не въ такихъ, когда нѣтъ права взыскивать или когда право это оспоривается.

Разсматривая жалобу Фугельскаго, Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ нашла, что онъ находится относительно церкви въ селѣ Бржозѣ почти въ такомъ же положеніи, въ какомъ Хржановскій находился къ священнику села Сухцицъ, а именно: что Священникъ села Жерди не представляетъ документовъ, подтверждающихъ права церкви на пастбище въ деревнѣ Жерди, что право это не внесено въ ипотечную книгу сего имѣнія, перешедшаго нынѣ въ третьи руки,

administracyjna, dodana przez Rząd Gubernialny proboszczowi w Suchcicach, do wykonania praw służebności wolnego wrębu i pastwiska w lesie i na gruntach do dóbr Wdowina należących, była cofnięta, aż do rozstrzygnienia, zachodzącego o prawa te sporu, na drodze sądowéj,—były następujące: że kościół w Suchcicach nie złożył dowodów, przekonywających o służącém mu prawie użytkowania z lasów i pastwisk na dobrach Wdowinie, że prawa kościoła w Suchcicach do będącéj w mowie służebności, nie zostały wniesione do wykazu hypotecznego dóbr Wdowina, jak tego artykuł 45 prawa w r. 1818 o hypotekach wymaga: że jakkolwiek w myśl art. 52 rzeczonego prawa, nieruchomości będące własnością skarbu, instytutów i kościoła, wyjęte są od regulacyi ich hypotek; jednak przepis ten ściąga się do takich tylko nieruchomości, które w posiadaniu skarbu, instytutów, lub kościołów zostają, nie zaś do praw, jakie do dóbr osób trzecich mieć mogą; bo te z konieczności objawienia w księdze właściwéj wymagają, że w myśl art. 154 prawa hypotecznego, prawa nieobjawione w hypotece, w razie przejścia dóbr w trzecie ręce, już nie mogą być wykonywane przeciwko tymże dobrom, jako prawa rzeczowe; lecz jedynie wykonywane być mogą przeciwko osobie, która uległa zobowiązaniu, lub jego następcom; że nakoniec, exekucya administracyjna, w myśl postanowienia Namiestnika Królewskiego z dnia 22 Stycznia 1822 r., tam tylko może mieć miejsce, gdzie jest tytuł do ściągania niekwestyonowanych bieżących praestand; nigdy zaś w wypadkach, gdzie nie ma tytułu do żądania, lub gdzie spór istnieje.

Rozbierając Kommissya Rządowa rekurs p. Fugielskiego znalazła: że prawie ten sam stan rzeczy, jaki był co do p. Chrzanowskiego, ażeby cofnąć dodaną pomoc administracyjną proboszczowi w Suchcicach, co do wykonywania prawa wolnego wrębu i pastwiska w lesie i na polach wsi Wdowina lit. *A*, jest i co do wymagania proboszcza przy kościele we wsi Brzozie, o dodanie mu pomocy administracyjnéj, względem wykonywania prawa wolnego pastwiska na gruntach wsi Żerdź; albowięm równie

и что нынѣшній владѣлецъ оспориваетъ это право; почему Коммисія заключаетъ, что и настоящее дѣло надлежало бы рѣшить подобнымъ образомъ, какъ было рѣшено дѣло Хржановскаго.

Но при семъ Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ объявляетъ, что весьма многіе духовные институты, а въ особенности приходскія церкви, пользуются съ давняго времени разными правами въ частныхъ имѣніяхъ, а именно правомъ рубки лѣса и правомъ пастбища, не смотря на то, что не могутъ подкрѣпить этихъ правъ документами и что онѣ въ ипотечныя книги помянутыхъ имѣній внесены не были.

Невнесеніе вышеупомянутыхъ правъ въ ипотечныя книги во время составленія оныхъ, произошло отъ того, что церкви не могли представить актовъ или документовъ въ подкрѣпленіе своихъ правъ, каковые документы, во время бывшихъ военныхъ дѣйствій и смятеній въ здѣшнемъ краѣ, могли быть истреблены огнемъ или какимъ либо другимъ образомъ. Но что документы сіи существовали и только по какому либо случаю затеряны или истреблены, можно заключать изъ того, что прежніе владѣльцы имѣній не допустили бы пользоваться церквамъ или другимъ духовнымъ институтамъ означенными выше преимуществами, если бы оные не имѣли на то права.

Донынѣ административныя вѣдомства руководствовались тѣмъ правиломъ, чтобы для обезпеченія порядка и общественнаго спокойствія, а равно для устраненія всякаго самоуправства, дѣла оставляемы были въ такомъ положеніи, въ какомъ они были предъ начатіемъ спора, до окончательнаго рѣшенія онаго судебнымъ порядкомъ.

jak tam, tak i tu proboszcz nie pokłada tytułu, nadającego kościołowi w Brzozie prawa wolnego pastwiska na gruntach wsi Żerdzi; służebność ta do wykazu hypotecznego tychże dóbr, które obecnie przeszły w trzecie ręce, nie weszła, i przez dzisiejszego ich właściciela jest zaprzeczoną; ściśle zatém rzecz biorąc, powyższa decyzya Księcia Namiestnika Królestwa co do reklamacyi p. Chrzanowskiego, zastosowaną być winna i do interesu, o który obecnie rzecz idzie.

Obok tego Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych nadmieniła: że bardzo wiele instytutów duchownych a szczególniéj kościołów parafialnych, od najdawniejszych czasów używa prawa różnych służebności, mianowicie pastwiska i wolnego wrębu na dobrach prywatnych, pomimo, że tytułów pierwotnych, któremi służebności ustanowione zostały, obecnie nie są w stanie złożyć i pomimo, że służebności te do wykazów hypotecznych dóbr, na których są wykonywane, nie weszły.

Niemeldowanie służebności tych do ksiąg wieczystych w czasie regulacyi hypoteki dóbr ziemskich, ztąd pochodziło, że nie mogły być pokładane tytuły, służebności te stanowiące, które, jak powszechnie wiadomo, w dawnych czasach wojen i zaburzeń krajowych, ogniem spłonęły, lub z postępem czasu, przy różnych zmianach poginęły; że zaś tytuły te istniały, i tylko przez jakowy wypadek zatracone lub zniszczone zostały, wnosić o tém z tego wypada, że dawniejsi właściciele dóbr, służebnościom takim uległych, nie byliby dozwalali ich wykonywania, gdyby kościoły i instytuta do tego prawa nie miały.

Dotąd wykonywaną była, przyjęta przez władzę administracyjną zasada, ażeby dla zapewnienia porządku i spokojności publicznéj, oraz zapobieżenia wszelkim samowolnościom stron interesowanych, utrzymany był stan rzeczy jaki istniał przed zakłóceniem, aż do zapadnięcia na drodze sądowéj wyroku, stanowczo i ostatecznie spór rozstrzygającego.

Это правило, поддерживаемое административною экзекуцiею для обезпеченiя духовнымъ заведенiямъ такихъ преимуществъ, какими они безпрерывно пользовались, имѣло то послѣдствiе, что, ежели частный владѣлецъ имѣнiя не былъ достаточно увѣренъ въ томъ, что духовные институты незаконно пользуются нѣкоторыми угодьями въ его имѣнiи, то не заводилъ о томъ тяжбы, и институты спокойно продолжали пользоваться своими преимуществами; если же нынѣ будетъ принято другое правило, а именно: что еслибы преимущество или право на угодья въ частныхъ имѣнiяхъ духовныхъ заведенiй не было внесено въ ипотечныя книги, для воспрепятствованiя институту пользоваться онымъ, достаточно было бы объявленiя со стороны владѣльца имѣнiя спора и недопущенiя института пользоваться далѣе тѣми угодьями, до окончательнаго рѣшенiя такого спора судебнымъ порядкомъ,—въ такомъ случаѣ, столь легкое средство къ воспрепятствованiю духовнымъ институтамъ пользоваться рубкою лѣса или пастбищемъ въ имѣнiяхъ могло бы лишить заведенiя, если не навсегда, то по крайней мѣрѣ на продолжительное время, пока тяжба не будетъ окончена, права пользоваться угодьями, нерѣдко составляющими значительную статью ихъ доходовъ.

Эти поводы, равно какъ и обязанность, возложенная Правительствомъ на Коммисiю Внутреннихъ Дѣлъ постановленiемъ 23 Января 1822 года, обезпечить приходскимъ Священникамъ и всѣмъ духовнымъ институтамъ исправное полученiе доходовъ, и то обстоятельство, что административное начальство, держась прежняго порядка, отнюдь не обременяло помѣщиковъ, продолжая такое положенiе дѣлъ, какое они сами донынѣ терпѣли, и что вмѣстѣ съ тѣмъ оно не лишало этихъ помѣщиковъ права оспоривать преимущества духовныхъ институтовъ судебнымъ порядкомъ,-побуждали и бывшую Правительственную Коммисiю Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенiя, и Правительственную Коммисiю Внутреннихъ и Духовныхъ

Zasada ta przez dodawanie pomocy administracyjnéj do wykonywania służebności takich, jakich instytuta bez przerwy używały, ten miała skutek, że strony, jeżeli nie miały dostatecznego przekonania o nienależności wykonywanych służebności, nie występowały z procesem, i instytuta zostawały w spokojném używaniu tychże służebności; jeżeli zaś obecnie przyjętą będzie zasada, że w podobnych wypadkach, kiedy służebność jaka nie będzie hypotekowaną, dosyć jest, dla przeszkodzenia instytutowi użytkowania z niéj, ażeby właściciel gruntów zaprzeczył jéj i nie dozwolił dalszego z niéj użytkowania, i gdy przywrócenie instytutu do prawa zaprzeczonéj mu służebności, zależeć będzie od prawomocnego i ostatecznego wyroku sądowego, bo taka łatwość w zaprzeczeniu i tém samém w przeszkodzeniu instytutom duchownym używania służebności lubo nie hypotekowanych, może stać się powodem dla wielu właścicieli lasów i gruntów, na których służebności wolnego wrębu i pastwiska są wykonywane: że ci, pomimo przekonania wewnętrznego o słuszności praw instytutów, wzbronią im użytkowania z tych służebności, a tém samém instytuta, jeżeli nie raz na zawsze, to przynajmniéj na długi czas, za nim rozległy proces ukończonym zostanie, będą pozbawione użytkowania, częstokroć bardzo ważny przedmiot ich uposażenia stanowiącego.

Te uwagi, przy względzie na obowiązek opieki, jaką Rząd włożył na Kommissyę Rządową przez postanowienie z dnia 23 Stycznia 1822 r. co do zapewnienia beneficyatom duchownym i wszelkim instytutom, regularnego poboru ich dochodów, niemniéj téż i wzgląd na to, że władza administracyjna, utrzymując rzeczy in statu quo, jak z jednéj strony nie czyni uciążenia dziedzicom, przedłużając ten sam stan rzeczy jaki oni sami dotąd tollerowali, tak z drugiéj strony nic nie przesądza; bo zawsze zostawia interessowanym wolność rozprawiania się na drodze sądowéj, były powodem, że tak była Kommissya Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, jako téż później Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych cią-

Дѣлъ, поддерживать дѣла въ томъ положеніи, въ какомъ они находились прежде спора. На семъ же основаніи Коммисія рѣшила и настоящее дѣло Фугельскаго.

Нынѣ Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ испрашиваетъ разрѣшенія, будетъ ли это же правило оставлено и на будущее время, или нѣтъ, присовокупляя, что въ спорахъ крестьянъ или мѣщанъ съ помѣщиками, Коммисія руководствуется тою же системою, какъ для сохраненія спокойствія, такъ и для обезпеченія цѣлости доходовъ, отъ исправнаго поступленія коихъ за виситъ исправный взносъ казенныхъ податей; посему Коммисія испрашиваетъ общаго по настоящему предмету распоряженія, которое тѣмъ необходимѣе, что Коммисіи съ 1822 года, для ея дѣйствій въ подобныхъ дѣлахъ, не указано въ руководство никакого постановленія, которое было бы помѣщено въ Дневникѣ Законовъ, а руководствовалась она только, при рѣшеніи на практикѣ особенныхъ частныхъ случаевъ, правилами, указанными необходимостью и возложенною на нее обязанностью наблюдать порядокъ и спокойствіе въ гминахъ.

Вслѣдствіе настоящаго представленія Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, Совѣтъ принималъ въ соображеніе, что, хотя рѣшеніе по дѣлу Хржановскаго объ отмѣнѣ административной экзекуціи, данной въ помощь Священнику села Сухцицъ для пользованія рубкою лѣса и пастбищемъ въ имѣніи Хржановскаго, Вдовинѣ, до окончательнаго рѣшенія начатой по сему предмету тяжбы, имѣетъ законное основаніе, однакоже нельзя отвергать, что примѣненіе принятаго при рѣшеніи дѣла Хржановскаго правила ко всѣмъ вообще спорамъ помѣщиковъ съ духовными институтами или приходскими Священниками о правахъ рубки лѣса и пастбища въ ихъ имѣніяхъ могло бы, съ одной стороны, причинить институтамъ и Священникамъ не малые убытки, а съ другой—побудить помѣщиковъ заводить подобные споры единственно для того, что бы избѣжать испол-

gle kierowały się zasadą utrzymania takiego stanu, jaki był przed zakłóceniem, podług tego i interes dziś zarekursowany pana Fugielskiego został zadecydowany, czyli ta zasada daléj ma być praktykowaną, lub nie, Kommissya Rządowa upraszała Radę Administracyjną, o stosowną w téj mierze decyzyę.

Przyczém wszakże i to jeszcze Kommissya Rządowa przedstawiła, że w zatargach włościan, lub mieszkańców miejskich z dziedzicami, Kommissya Rządowa utrzymuje także statu quo, a to, tak dla zachowania spokojności, jako też dla zapewnienia całości wpływów i dochodów, na których regularności opiera się dochód skarbowy; chodzi więc tu Kommissyi Rządowéj o zasadę ogólną, któréj wskazanie tém jest pożądańsze, że dotychczasowe postępowanie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych od r. 1822 nie opierało się na żadném wyraźném oddzielném postanowieniu, któreby ogłoszone w Dzienniku Praw, było jawném i obowiązującém, a tylko koniecznością, przy praktyczném załatwianiu szczegółowych wypadków wywołane, oraz z tego względu, że do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, z przepisów jéj organizacyi, należy czuwanie nad utrzymaniem porządku i spokojności w gminach, w użycie wprowadzone zostało.

W załatwieniu wniesionéj przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych wątpliwości, Rada zważywszy: że jakkolwiek prawne są zasady, na mocy których, w skutek reklamacyi p. Chrzanowskiego dziedzica dóbr Wdowina, wykonywanie przez proboszcza w Suchcicach służebności wolnego wrębu i pastwiska na Wdowinie, aż do czasu sądowego rozstrzygnięcia sporu o prawo służebności wstrzymaném zostało, przecież zaprzeczyć nie można, że ścisłe zastosowanie przyjętéj w interesie Chrzanowskiego zasady do wszystkich przypadków, wynikłych sporów pomiędzy dziedzicami dóbr, instytutami i beneficyatami duchownymi o prawa służebności, pastwiska lub wrębu, mogłoby postawić też instytuta i beneficyatów w nader krytyczném położeniu, a nawet skłonić wielu dziedziców do zaprze-

ненія повинностей въ теченіе нѣкотораго времени. А какъ при томъ изъ рапорта Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ оказывается, что пользованіе помянутыми угодьями основывалось на добромъ согласіи, и что духовные институты, пользуясь оными безпрерывно и безпрекословно нѣсколько лѣтъ, посему именно не вносили правъ своихъ въ ипотечныя книги; что самое долговременное пользованіе сими правами даетъ поводъ заключать объ основательности оныхъ; что лишеніе вдругъ институтовъ и Священниковъ правъ пользоваться рубкою лѣсовъ и пастбищами въ частныхъ имѣніяхъ могло бы поставить ихъ въ весьма затруднительное положеніе; что, наконецъ, предоставленіе Священникамъ и духовнымъ институтамъ правъ пользоваться угодьями до рѣшенія о томъ споровъ судебнымъ порядкомъ не можетъ быть почитаемо для помѣщиковъ слишкомъ обременительнымъ,—Совѣтъ опредѣлилъ: принятое въ подобныхъ дѣлахъ Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ правило, состоящее въ томъ, чтобы, въ случаѣ возникающихъ между помѣщикомъ и духовенствомъ споровъ о правѣ порубки лѣса или пастбища въ имѣніи, дѣло оставалось въ томъ положеніи, въ какомъ было предъ началомъ тяжбы, до окончанія оной, и чтобы помѣщикамъ не дозволяемо было до тѣхъ поръ, пока дѣло не кончится, возбранять духовнымъ пользоваться помянутыми угодьями, оставить на будущее время во всей силѣ.

Совѣтъ усматриваетъ также изъ рапорта Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, что въ Царствѣ Польскомъ есть много духовныхъ институтовъ и приходскихъ Священниковъ, которыхъ права на рубку лѣса и на пастбища въ имѣніяхъ, обязанныхъ доставлять имъ таковые сервитуты, не внесены въ ипотечныя книги такихъ имѣній, хотя институты и Священники и пользуются этими правами; а какъ сіе противно общему порядку и можетъ быть причиною споровъ и даже затруднить пользующимся означенными правами средства отыскать документы, потверждающіе законность оныхъ, то Совѣтъ

czenia im prawa do tychże służebności, jedynie w widokach uwolnienia się, przez czas niejaki, od ponoszenia ciężaru. Kiedy zatém wykazaném zostało, że służebności o których mowa, opierały się zwykle na dobréj wierze, i będąc nawet, w braku legalnych dokumentów, bez przeszkody przez instytuta i beneficyatów wykonywane, dla tego właśnie powodu do hypotek meldowane nie były; kiedy sama długoletnia używalność, stanowi domniemanie posiadania samego prawa, kiedy pozbawienie od razu znacznéj liczby instytutów i beneficyatów pastwiska i wrębu, mogłoby ich postawić w nader krytyczném położeniu, kiedy nakoniec utrzymanie ich przy tém prawie do rozstrzygnienia processu na drodze sądowéj, nie może być uważane za nader uciążliwe dla samychże dziedziców dóbr, służebności wykonywających, Rada wyrzekła: że z tych wszystkich powodów przyjęte przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych, w podobnych przypadkach postępowanie, zasadzające się na tém, iżby w wynikłych pomiędzy dziedzicami i instytutem, lub beneficyatami duchownymi sporach, o prawa służebności pastwiska lub wrębu, status quo, aż do rozstrzygnienia processu był utrzymany, i dziedzicowi dóbr, służebnością obciążonych, odmawiania wykonywania tejże do tego czasu nie było dozwolone, ma być nadal utrzymane.

Obok tego z rapportu Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych powzięła Rada wiadomość, że w Królestwie wiele znajduje się instytutów i beneficyatów, których prawa służebności, wolnego pastwiska lub wrębu, jakkolwiek dotąd bezspornie wykonywane, nie są przecież dotąd wniesione do hypoteki dóbr służebnością obciążonych.

Gdy zaś podobny stan rzeczy przeciwny porządkowi, stać się może z czasem powodem do sporów, a nawet utrudnić używającym służebności, zebranie dowodów, prawność jéj wykazać mających; przeto Rada mieć chciała, iżby Kommissya Rządowa

опредѣлилъ: поручить Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ наблюсти, дабы во всѣхъ тѣхъ имѣніяхъ, гдѣ помѣщики безспорно дозволяютъ Священникамъ и духовнымъ институтамъ пользоваться рубкою лѣса и пастбищами, и гдѣ бы помѣщики тому не сопротивлялись, права Священниковъ и институтовъ на подобные сервитуты внесены были въ ипотечныя книги.

Вѣрно:

Статсъ-Секретарь, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Ѳ. Лебренъ.*

N. 752.

КОНЕЦЪ ПЕРВАГО ТОМА.

Spraw Wewnętrznych i Duchownych, w tych wszystkich przypadkach, gdzieby nie zachodził spór o prawo służebności, pomiędzy dziedzicami dóbr a instytutami i beneficyatami i gdzieby pierwsi temu się nie sprzeciwiali, służące tymże instytutom i beneficyatom prawa do służebności wolnego pastwiska lub wrębu, były do hypoteki dóbr, służebnością obciążonych, wpisane.

Zgodno z protokółem:
Sekretarz Stanu, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *T. Le-Brun.*
Nr. 752.

KONIEC TOMU PIERWSZEGO.

ГОСУДАРСТВЕННАЯ
ПУБЛИЧНАЯ
ИСТОРИЧЕСКАЯ
БИБЛИОТЕКА РСФСР
1985 г.